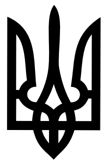
Четвер, 19 червня 2003 року. № 112 (3112)



ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА



Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Ліки для депресивних територій

Ранкове і денне засідання 18 червня

Як сприяти реалізації державної політики з розвитку регіонів та поліпшенню умов життя громадян, обговорювали народні депутати під час розгляду двох законопроектів «Про стимулювання розвитку регіонів». За словами доповідача — заступника державного секретаря Міністерства економіки та європейської інтеграції Сергія Романюка, у президентському законопроекті, який мало чим відрізняється від депутатського, передбачено, що узгодження діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування у сфері державного стимулювання розвитку регіонів, виконання регіональних стратегій розвитку здійснюється на основі угод. Вони міститимуть відомості про заходи для виведення регіону з економічного занепаду, обсяги і терміни фінансування спільних заходів тощо.

(Закінчення на 2-й стор.).

Європа чи Євразія?

Володимир ЛИТВИН, Голова Верховної Ради України, академік НАН України

До постановки питання

Дилема, винесена у заголовок, дедалі частіше постає під час дебатів про зовнішньополітичний і зовнішньоекономічний вибір України. Однак чи можна вважати таку постановку питання виправданою, по-перше, з погляду історичного розвитку і, по-друге, чи коректна вона тепер, у XXI столітті?

Подібні питання порушуються не для ведення заполітизованих і нерідко схоластичних суперечок. Вони продиктовані тим, що зовнішні орієнтації держави, особливо новопосталої, багато в чому, а в епоху глобалізації — далеко більшою мірою, ніж раніше, впливають і на подальший шлях та внутрішнє буття країни, і на долю кожного її громадянина, на сьогодення і майбутнє кожної родини.

Відтак історичний досвід спілкування України з іншими країнами та геостратегічні й міжнародно-політичні реалії сучасного світу цікавлять нас як такі, що можуть сприяти ефективному розв'язанню проблем, забезпечити реалізацію життєвих інтересів людей —політичних, економічних, соціальних.

(Продовження на 3—4-й стор.).

ЧИТАЄМО «ГОЛОС» РАЗОМ!

Керуючий Хмельницькою єпархією УПЦ КП єпископ Антоній:

— Наша церква живе за постулатом, що вся влада від Бога, тому ми і повинні поважати її. Але це не означає, що нам все одно, в чиїх руках влада. Тому я завжди намагаюсь відстежувати разом з газетою всі політичні події, що відбуваються в країні. До того ж і сам, будучи помічником народного депутата Віталія Олуйка, роблю все, щоб проблеми духовного життя були в полі зору наших законотворців. А до «Голосу» є побажання: активніше висвітлювати проблеми церкви, бо сьогодні йде кулуарне обговорення нової редакції закону про свободу совісті та релігійні організації, а друковане слово трохи відстає. Тож нехай Господь Бог допомагає газеті в її роботі, яка сприятиме духовному росту нашого суспільства.

Ланцюгова реакція віри. В не чорну зірку



Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Колись у ще доаварійній Прип'яті на будинках висіло величезне гасло: «Хай буде атом робітником, а не солдатом». Вибух реактора зробив з нього навіть не солдата — розбійника, який з маніакальною впертістю нищив людей. Природу. Техніку. Віру у витвір розуму. Чорна зірка Чорнобиля на довгі роки затьмарила небо: здавалося, що в ньому раптово погасли інші зірки. Нажахані катастрофою, ми з ностальгією згадували про «печерний» період історії, коли найстрашнішим «солдатом» міг стати камінь, випущений із пращі диким сучасником.

Але навіть найпереляканіші не могли уявити собі життя без благ, подарованих людству цивілізацією. Атомна енергетика, побувавши в заручниках страху, недбальства і, часто, невігластва, повертає собі «первозданне» ім'я. Ми вирішили не заглиблюватися в теорію, а показати процес реабілітації «робітника» на практиці. Дні «Голосу України» на Хмельницькій АЕС стали початковим етапом вивчення теми: як облаштувати реактор, щоб випромінював він не радіоактивний вогонь, а життєдайне світло; чи може атом мирно співіснувати з довкіллям; що може змусити людей, які працюють і живуть поруч з АЕС, довіряти «сусідці» власних дітей. Зрештою, що спонукає їх вірити в не чорну зірку Нетішина.

(Продовження теми на 20—21-й стор.).

ПРОГНОЗ

Коровай із чужого зерна

Ми надійно «підсіли» на імпорт колоскових

Сталося те, що мало статися. Україна, ще в першому кварталі аутсайдер серед країн, які імпортують казахстанську продовольчу пшеницю, тепер надійно утримує другу, після Йорданії, позицію. Якщо за перші три місяці із цієї дружньої держави було ввезено 46,4 тисячі тонн хлібних зерен, то за станом на 10 червня обсяги імпорту вже становлять понад 312 тисяч тонн. І, кажуть експерти, добрий початок — половина діла.

(Закінчення на 12-й стор.).

В Юнокомунарівську Донецької області стихія зруйнувала дахи будинків, порушила енерго- та газопостачання. Травмовано дві людини

Реформа — питання номер один

В Україні з офіційним візитом перебуває делегація Вищої ради магістратури Португальської Республіки на чолі з головою Верховного Суду, президентом Вищої ради магістратури Жозе Алберто Арагао Сея.

Учора Жозе Алберто Арагао Сея зустрівся з Першим заступником Голови Верховної Ради України Геннадієм Васильєвим. Сторони обговорили низку питань двостороннього співробітництва. Перший заступник Голови ВР розповів португальському гостеві про актуальні проблеми внутрішньополітичного життя України і, зокрема, про майбутню політичну реформу. Геннадій Васильєв повідомив, що в Верховній Раді створено спеціальну тимчасову комісію (співголовою якої він є). Вона підготувала пропозиції з політреформи і подала їх для вивчення Президентові, а також у депутатські фракції та групи. Це питання Геннадій Васильєв назвав головним, пріоритетним для парламенту. Разом з тим, Перший заступник Голови ВР наголосив на необхідності реформи судової гілки влади.

Певною мірою тут може прислужитися досвід Португалії. Цікаво, що суддя-початківець в цій країні отримує 1500 доларів на місяць, а з підвищенням у посаді — 3 000 доларів. Судді ніколи не приймають громадян для обговорення будь-якої конкретної справи і вкрай рідко дають консультації, що є обов'язком адвокатів. Адвокати, в свою чергу, не мають права звертатися до суддів з питань конкретної судової справи за межами залу судового засідання. Використання родинних зв'язків у цій галузі португальські закони також не заохочують. Приміром, адвокат не може відкрити свою контору в тому ж районі, де працює суддею його родич.

Ганна ЛУКАНСЬКА.

Розв'язати руки місцевим бюджетам

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Денне і вечірнє засідання 17 червня

За словами голови Комітету ВР з питань бюджету Петра Порошенка (фракція «Наша Україна»), на розгляд парламенту подано ще 15 законопроектів народних депутатів про зміни до Бюджетного кодексу, але за рішенням Погоджувальної ради у сесійну залу винесено лише ті узгоджені зміни, які не викликають заперечень ані в уряді, ані в комітеті. Зокрема, передбачається скасувати обмеження місцевих бюджетів у разі перевиконання їх доходів, дати можливість місцевим бюджетам використовувати кошти, що утворюються наприкінці бюджетного періоду в результаті перевиконання доходів, для створення оборотної касової готівки, а також на покриття дефіциту місцевих бюджетів тощо. На думку депутатів, це поліпшить становище місцевих бюджетів уже цього року і сприятиме розв'язанню питання про підвищення мінімальної зарплати та відновлення співвідношення посадових окладів у бюджетній сфері. Бюджетний комітет рекомендував парламенту взяти за основу комітетський, узгоджений з урядом законопроект, а під час підготовки до другого читання врахувати всі раціональні положення із законопроектів, розроблених іншими авторами.

Представлений першим заступником екологічного комітету ВР Іваном Зайцем (фракція «Наша Україна») законопроект про екологічну мережу України надає особливого правового статусу територіям, які мають велику цінність для охорони навколишнього природного середовища. Це природні заповідники, ліси, прибережні смуги вздовж морів, річок тощо. Законопроектом передбачається заохотити підприємців, які дбатимуть про збереження довкілля, зокрема, зменшивши розмір земельного податку, надаючи на пільгових умовах кредити для природоохоронних заходів.

Вечірнє засідання розпочалося з обговорення проекту змін до деяких законодавчих актів України про місцеву міліцію, внесений урядом на підставі відповідного президентського указу. Проект передбачає створення місцевої міліції за рішенням органів місцевого самоврядування та за погодженням з МВС. Фінансувати місцеву міліцію пропонується з місцевих бюджетів.

Обговорений у першому читанні законопроект про внесення змін до 15 статті Закону «Про статус суддів», розроблений групою народних депутатів-юристів, передбачає надати право суддям, які обрані народними депутатами, повертатися на попередні посади після закінчення депутатських повноважень.

Потім парламент розглянув низку законопроектів, які покликані врегулювати ситуацію у ПЕК. Урядовий проект змін до Кодексу про адміністративні правопорушення має на меті посилити контроль за якістю нафтопродуктів, які реалізуються в Україні. Законопроект передбачає надання права контролю за якістю бензину підрозділам Мінекології. Розроблений народними депутатами Василем Бартківим та Вадимом Литвином законопроект «Про рентні платежі на нафту і природний газ» визначає розміри та порядок сплати ренти на нафту і природний газ в Україні, відповідальність платників ренти та контроль за правильністю її обчислення і сплати. Від сплати ренти на нафту і газ, згідно із законопроектом, звільняються обсяги нафти і природного газу, видобуті в територіальних водах і виключній (морській) економічній зоні України, а також видобуті понад базові обсяги нафти і природного газу з родовищ, що визнано урядом як важковидобувні та виснажені.

Юліана ШЕВЧУК.



Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Ліки для територій

Ранкове і денне засідання 18 червня

(Початок на 1-й стор.).

Законопроект визначає, що таке депресивна територія. До невідкладних заходів належать: цільове спрямування державних капітальних вкладень у розвиток виробничої, комунікаційної та соціальної інфраструктури, надання державної підтримки малим підприємствам, сприяння зайнятості населення та інші.

Автор іншого законопроекту — народний депутат Сергій Бичков — також акцентував увагу на визначенні правового статусу депресивних територій. За його словами, територія отримає статус депресивної на термін не більше семи років. Також наголошувалося, що на основі угод здійснюватиметься узгодження діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування. А до складу державної комісії з проблем депресивних територій пропорційно входитимуть представники від Президента, Верховної Ради та Кабінету Міністрів.

Під час обговорення законопроекту про стимулювання розвитку регіонів переважна більшість народних обранців висловилася за доопрацювання і об'єднання обох законопроектів.

Затим депутати розглянули два законопроекти про відчуження земельних ділянок права приватної власності. Положення проекту регулюють суспільні відносини, які виникають у процесі відчуження: для суспільних потреб шляхом їх викупу та з мотивів суспільної необхідності, шляхом їх примусового відчуження. За словами голови Державного комітету з земельних ресурсів Анатолія Даниленка, дія законопроекту не поширюватиметься на регулювання суспільних відносин, що виникають у разі відчуження земельних ділянок за вимогами кредиторів. Один із авторів альтернативного законопроекту Павло Сулковський погодився об'єднати обидва документи, бо між ними немає великих розбіжностей. А Комітет ВР з питань аграрної політики та земельних відносин запропонував відхилити урядовий документ і рекомендував Верховній Раді прийняти депутатський за основу.

Під час обговорення парламентарії звернули увагу авторів проектів, що треба уточнити поняття «суспільні потреби», які виникають у процесі відчуження землі. Серед низки законопроектів парламентарії розглянули за скороченою процедурою також зміни до законів України стосовно повноважень Міністерства оборони, до закону «Про вищу освіту» та інші.

На початку ранкового засідання після оголошення депутатських запитів, заяв та повідомлень Голова Верховної Ради Володимир Литвин поінформував про входження народного обранця Олександра Ярославського до групи «Демократичні ініціативи» і про повернення Петра Сабашука до складу фракції «Наша Україна».

Наталія ЯРЕМЕНКО.

ПРОДОВЖУЄМО ТЕМУ

Масові харчові отруєння: резонанс

У вчорашньому номері наша газета повідомляла про масові отруєння у Дніпропетровській, Луганській і Харківській областях.

Як передають наші власні кореспонденти в цих регіонах, кількість хворих збільшується. У Жовтих Водах захворіло вже понад 60 чоловік (на вчора — 47), **повідомив Микола НЕЧИПОРЕНКО.** У питній воді, яку вони вживали, виявлено надмірну концентрацію ротовірусних інфекцій. Вони з'явилися через забруднення річки Інгулець стічними промислово-побутовими водами Північного гірничо-збагачувального комбінату з Кривого Рогу та районного центру Петрове Кіровоградської області. У них спільні очисні споруди, каналізаційний колектор яких практично вийшов з ладу. Через це ще кілька днів тому до Солонянської районної лікарні госпіталізовано дев'ять чоловік, троє з діагнозом «ботулізм» перебували в реанімації. Вони вживали рибу, виловлену в місцевому водоймищі та ще й закопчену в антисанітарних домашніх умовах.

Кількість отруєних у дитячому таборі відпочинку «Берізка» на Харківщині досягла 72 чоловік (на вчора — 63), **передає Микола КОСИЙ.** 32 дітей перебувають в інфекційній лікарні, семеро з них — у реанімації. За ознаками захворювання схоже на сальмонельоз. Остаточний діагноз лікарі не називають, радять почекати ще кілька днів. Медики стверджують, що життя дітей поза небезпекою. А в «Берізці» нині немає жодної дитини, там проводять дезинфекцію. Причини отруєння з'ясовує облпрокуратура.

Зі 117 мешканців Суходольська в Луганській області, яких було госпіталізовано до Краснодонської лікарні, **повідомила Алла АНТИПОВА,** у 32 виявлено вірусний гепатит «А». Причиною масового захворювання тут називають те саме — забруднення систем постачання питної води внаслідок поривів каналізаційних систем. Побудований ще у 80-ті роки каналізаційний колектор не було прийнято в експлуатацію з кількох технічних причин. На засіданні колегії облдержадміністрації, яка розглянула епідемічну та екологічну ситуацію, глава адміністрації Олександр Єфремов зажадав передати матеріали до прокуратури, щоб покарати винних.

Підготував Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони висловлює глибоке співчуття рідним і близьким **Валентина Пантелійовича ЛЕМЕША** з приводу його трагічної загибелі.

Валентин Пантелійович Леміш плідно працював у складі Комітету Верховної Ради України першого скликання, очолював його у 1992—1994 роках. За його активною участю були розроблені і схвалені Верховною Радою найважливіші законодавчі акти, які започаткували створення правової бази для будівництва і розвитку Збройних Сил, Прикордонних військ, органів державної безпеки незалежної України. Його відзначали висока відповідальність, принциповість, творчий підхід до справи, чуйність і турбота про людей.Пам'ять про нашого товариша і побратима Валентина Пантелійовича Лемеша назавжди збережеться в наших серцях.

Георгій КРЮЧКОВ, голова комітету.

У КОМІТЕТАХ ВР

Крок до страхової медицини

На спільному засіданні Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я, материнства і дитинства та колегії Міністерства охорони здоров'я проаналізовано, зокрема, досвід майже трирічної діяльності благодійної організації «Лікарняна каса Житомирської області». Такі каси діють у 21 області й об'єднують більш як 400 тисяч осіб. Учасники обговорення дійшли висновку, що такий шлях є одним з найоптимальніших у нинішніх умовах для поліпшення надання медичної допомоги, а отже, й пом'якшення соціального напруження. Це крок до страхової медицини. А от під час обговорення нової редакції Основ законодавства України про охорону здоров'я учасники засідання розійшлися в оцінці, тому й вирішили, що над нею ще треба попрацювати.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

ФОТОФАКТ



Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Вчені пікетували Кабмін, вимагаючи підвищити з 1 липня 2003 р. посадові оклади працівникам бюджетних науково-дослідних установ і організацій та інших наукових установ НАН України на 32 відсотки; скасувати постанову Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. «Про виплату надбавки за стаж наукової роботи»; впродовж 2003—2004 рр. вийти на рівень оплати праці, гарантований Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність», з обов'язковою доплатою за науковий ступінь; збільшити вдвічі витрати загального фонду для НАН України у проекті державного бюджету України на 2004 р.; затвердити графік поетапного збільшення фінансування науки до законодавчо визначеного рівня.

Європа чи Євразія?

Володимир ЛИТВИН, Голова Верховної Ради України, академік НАН України

(Початок на 1-й стор.).

Зазначена проблема була б природна і доречна, якби вона стосувалася країни, розташованої поза «старим світом» або не на найбільшому з материків земної кулі. А якщо йдеться про державу і народ, чиї споконвічні землі зроду-віку — в самому центрі Європи, такі акценти видаються штучними. Виникає відчуття, що у них є свій підтекст. І, мабуть, не один.

Перший із цих підтекстів — уже в нарочитому протиставленні частини материка всьому його величезному обширу. Не так давно йшлося лише про Азію, а сьогодні дедалі частіше вживається більш загальний, географічний і, коли йдеться про зовнішні орієнтації, геополітичний термін — Євразія. Тож проблематика дискусії уточнюється, можна сказати вже втретє. Адже ще раніше вона велася, нагадаємо, з набагато відкритішим забралом: Європа чи Росія, з першою чи з другою? Усе це, безперечно, вимагає розібратися у причинах і спонукальних мотивах таких термінологічних замін. Тим паче що суто географічні терміни вже перетворилися на щось на кшталт брендів і вживаються здебільшого для того, щоб одним лише натяком позначити привід для ламання політичних списів. Це робиться не випадково й обдумано — з метою приховати, затемнити зміст і сутність питання, уникнути чіткої і зрозумілої широкому суспільному загалу його постановки.

Розібратися в цій дуже непростій колізії і в тому, що за нею стоїть, допомагають і історія, і сучасність. Перша, яку древні вважали «вчителькою життя», саме фактами, а не гаслами покликана розв'язати нескінченний спір щодо того, кому врешті-решт належить Україна — Європі чи Євразії, Заходу чи Сходу. На визначення її міжнародних орієнтацій і подальшої долі серйозно впливають кілька основних особливостей національної історії: державотворча — багатовікова перервність незалежного розвитку і пізнє, порівняно з більшістю країн регіону, здобуття суверенності; геополітична — розташування на магістральних шляхах з Півночі на Південь і зі Сходу на Захід (за термінологією сучасної науки — перебування в «особливій контактній зоні»); внутрішньонаціональна — багатовікове розчленування етнічних земель, які привертали зовнішню увагу природними багатствами, людськими ресурсами та винятковою геостратегічною значущістю; цивілізаційно-конфесійна — зумовлена й ускладнена сторіччями гострого протистояння належність до різних гілок християнської цивілізації.

Навряд хтось заперечуватиме, що зазначені історичні особливості й сьогодні впливають на внутрішнє життя та міжнародне становище України, обтяжуючи її вибір шляху в майбутнє. Маємо більш ніж достатньо підтверджень глибокої думки Михайла Драгоманова — «для політики потрібна історія, як для медицини — фізіологія».

Україна в історії Європи та Євразії

Становлення та розвиток України нерозривно пов'язані з історичною ходою Європи, близького й далекого світів. Величне і складне минуле нашого народу — нерозривна складова загальноєвропейського та всесвітнього цивілізаційного процесу. У драматичні для Європи періоди історії українці та їхні предки ціною величезних втрат боронили народи континенту від згубних навал кочовиків зі Сходу. На жаль, і нині в Європі не віддають собі звіт ані у багатстві й величі української історії, ані в її глибоко цивілізаційному змісті. Більше того, світ узагалі ще мало знає про сьогоднішню Україну, а про її минуле — і прадавнє, і недавнє — й поготів.

Київська Русь — могутня європейська імперія

Із минулого відомий, на нашу думку, лише один період цілком повноправної участі наших славних попередників у міжнародних відносинах. Так було в епоху Київської Русі, яка разом зі «Священною Римською імперією» належала до найбільших тогочасних держав. Усвідомлення всієї важливості міжнародних зв'язків, зацікавленості в європейських справах знаходило відображення у діяльності керівників держави, у поглядах її ідеологів, у менталітеті, як сказали б тепер, інтелектуальної еліти.

У зв'язку з цим варто нагадати, що батько вітчизняної історії Нестор відкрив свій літопис розповіддю про слов'ян, які «прийшовши, сіли по Дніпру і назвалися полянами», про деревлян, дреговичів, полочан, словен та сіверян, про їхні землі, що почали складатися у Київську Русь, а також, що не менш показово, присвятив чимало місця й уваги іншим народам Європи, Азії та Африки. Є чимало доказів того, що ці відомості, у тому числі щодо підтримання торговельних та дипломатичних зв'язків, не були переписані звідкись, а здобуті на підставі різних форм спілкування з представниками численних народів.



Грунтовне знайомство і з історією рідних земель, і з міжнародною ситуацією в Європі властиве й авторові славнозвісного «Слова о полку Ігоревім». Він вбачає загрозу з боку половців не лише в їхніх руйнівних набігах на Руську землю та перешкоджанні природній колонізації Великого Степу, а й у підриві міжнародно-економічних позицій Києва й Галича — річкових та морських торговельних і транзитних шляхів на тому ж перехресті Захід—Схід і Північ—Південь.

Протиставляючи непродумані дії Сіверського князя Ігоря, що призвели до поразки в боротьбі з половцями, автор нагадує про успіхи його батька — великого князя Київського Святослава, який ще за рік перед тим успішно протидіяв кочовикам, об'єднавши для захисту вітчизни сили Переяславської, Луцької, Галицької, Смоленської, Городенської, Пінської земель. Із «Слова...» ми дізнаємося про різне ставлення близьких і віддалених за тогочасними мірками народів Європи до політики Київської Русі. Вони більш ніж пильно стежили за тим, що відбувається на кордонах з Азією та у стратегічно важливому регіоні Причорномор'я.

У період розквіту Київської Русі її міжнародне становище було досить стабільним. Якщо почати з найнебезпечнішого на ті часи напрямку — південного сходу, то тут після тривалих зусиль вдалося позбутися залежності від Хозарської держави. Відтоді вона протягом певного часу відгороджувала Київську Русь від великомасштабних походів кочовиків.

На північному сході та півночі взаємини не мали характеру міждержавних, розширення східнослов'янських земель у цьому регіоні відбувалося за рахунок територій, які займало угро-фінське населення. Їх колонізація здійснювалася силами Києва, який утворював тут удільні князівства, відіграючи роль метрополії та цивілізаційного центру. Один з найбільших наукових авторитетів другої половини XX століття з історії Київської Русі академік Борис Рибаков зазначав з цього приводу: «Верхня Волга — це не передова ділянка Древньої Русі. Я б назвав цю місцевість — «ведмежий кут». А хіба можна за ведмежим кутом судити про загальний рівень? Адже існували й передові області — такі, скажімо, як Середнє Придніпров'я. Ці землі виділялися за своїм темпом розвитку». Що видатний дослідник і доводив на прикладі міст Київської Русі, які до ординського нашестя по суті не відрізнялися від західноєвропейських і високим рівнем культури, і міжнародними зв'язками.

Київська Русь послідовно, органічно і впевнено увійшла в європейську дипломатію. Зростаючі темпи спілкування з країнами континенту обумовлювалися політичними та економічними потребами. Від перших зустрічей з варягами воно збагачувалося русько-польськими й русько-угорськими, згодом — русько-чеськими й русько-німецькими контактами, поширюючись далі на Захід.

Розповідаючи про діяльність Ольги, спрямовану на встановлення наприкінці X століття «союзу з Німеччиною», науковці вказують на «політичну прозорливість» Великої княгині Київської. Один з найвидатніших дослідників того періоду Борис Греков високо оцінював зовнішньополітичну активність її сина Святослава: «Він є одним з учасників найбільших міжнародних подій, причому часто діє не за власною ініціативою, а в погодженості з іншими державами, беручи, таким чином, участь у розв'язанні європейської, а частково й азіатської політики. Святослав стояв на чолі багатьох народів Східної Європи...»

Київська Русь упевнено посідала в тодішній системі міжнародних відносин місце, належне одній з двох наймогутніших держав Європи. Значні успіхи на міжнародній арені, досягнуті за часів Святослава, були продовжені і поглиблені під час правління його сина Володимира Великого.

Запровадивши християнство східного обряду, він разом з тим не послаблював уваги до підтримання та розширення відносин із Заходом. Грунт для цього готувався торговельними зв'язками, що набрали сталості й значущості з органічним входженням Волині та Прикарпаття до складу Київської держави. Це було винятково важливим для долі західних земель. «Західні землі, — зазначав один з провідних українських істориків Іван Крип'якевич, — встановили тісні зв'язки з культурним і політичним життям всієї Русі і могли брати участь у вирішенні загальнодержавних питань. Це підносило рівень суспільного розвитку краю і не дозволяло йому замкнутися у колі своїх місцевих інтересів... Найвидатніші київські князі Володимир і Ярослав з особливою увагою організовували захист західного пограниччя».

Природне єднання етнічних територій приносило взаємну користь.

Зміцнення зв'язків з Візантією на Сході, розширення «руських» територій на Заході, активна колонізація земель на північному сході підносять міжнародну вагу й авторитет Давньоруської держави. Це добре усвідомлювали сучасники. У «Слові про закон і благодать» Іларіона, який у 1051 році був обраний київським митрополитом, сказано, що Київську Русь «знають і чувають всі чотири кінці землі».

Ярослав примножив успіхи своїх предків-державників. Першорядне місце Київської Русі на континенті закріплювалося поширеною тоді системою шлюбних союзів, які не лише демонстрували мирні відносини між країнами, а й сприяли розвитку зв'язків між ними, передусім торговельно-економічних. Ярослав Володимирович був одружений на доньці шведського короля, а його донька Анна стала королевою Франції, вийшовши заміж за Генріха Капета. Його син Володимир одружився з дочкою впливового німецького графа Леопольда фон Штаденського, Святослав — з дочкою не менш відомого графа Етлера Дітмарського, а Всеволод — з дочкою візантійського імператора Костянтина. Онука Ярослава Євпраксія стала дружиною німецького імператора Генріха IV. Ярослав Мудрий, за висловом академіка Омеляна Пріцака, «цілком слушно вважався тестем Європи». Втім, цим своїм неофіційним титулом він зобов'язаний не лише особистим родинним зв'язкам. Його приклад наслідували володарі окремих князівств Київської Русі.

Могутня Київська імперія і Європа зацікавлено йшли назустріч одна одній. Київська Русь виявилася конче потрібною християнській цивілізації, бо саме ця земля захистила держави Заходу від ординської навали. «Боротьба із степовими ордами, яка була протягом століть причиною колонізаційних пересувань українського населення, — зазначав Михайло Грушевський, — становить славу й заслугу українського народу перед історією європейської культури, захищеною від потоків кочових орд, прийнявши на себе ті удари, які інакше впали б на західні народи з їх культурою і добробутом».

Позицію найбільшого українського історика поділяв і один з видатних російських дослідників епохи Середньовіччя О. Пресняков, який, зокрема, вказав на великі втрати, що їх зазнала Київська земля, захищаючи західну цивілізацію: «За своє служіння справі європейської культури Київщина заплатила раннім надривом своїх сил: величезне історичне завдання лягло на неї в епоху, коли Київська Русь була ще неміцно побудованим організмом, який (щойно) вийшов з періоду внутрішнього бродіння, та молодим у соціологічному плані середовищем».

Геополітичні реалії вітчизняної історії обумовили розселення землеробської нації на незайманих землях північного Причорномор'я і Приазов'я. Багатовіковому їх освоєнню характерні, як і кожному складному та тривалому процесові, і позитиви, і негативи. Облаштовуватися на нових землях доводилося, беручись і за рало, і за зброю. «Степ, — вважав відомий дослідник української колонізації Дмитро Багалій, — не був перепоною для розселення осілого люду, але разом з сим він не захищав його від татарина». Боротьба з Ордою не лише за території посідання, а й за саме виживання нації, зрозуміло, набагато переважувала первинні позитиви, що сприяли освоєнню українського Півдня.

Землі, що складають нині територію України, являли собою, якщо застосувати термінологію Арнольда Тойнбі, найважливіший форпост, який захищав від кількавікової навали розташовані на Заході «тили» європейського континенту, спосіб життя і світосприймання європейського населення. Гинучи в нерівній боротьбі з войовничими армадами степовиків, українці та їхні предки, чиї території проживання були на магістральному шляху грандіозних пересувань зі Сходу на Захід, стали основною перешкодою, яка заслонила Європу від натиску кочових орд. Знесилені у кровопролитних битвах на українських землях, завойовники не змогли продовжити свій руйнівний похід «до останнього моря». Уникнувши спустошливої навали чингізидів, країни на захід від Київської Русі отримали кілька століть для мирного і стабільного розвитку.

Натомість самих рятівників Європи спіткала незрівнянно гірша доля — втрата на довгі століття державності, ускладнення через це нормального історичного розвитку. Економічно виснажені, парцелізовані землі, на яких згодом постала Україна, виявилися практично ізольованими від недавніх побратимів по Київській Русі, перетворилися на об'єкт постійних зазіхань з боку західних сусідів. Блокування природних дніпровських комунікацій доповнювалося руйнацією міст і тяжкими втратами продуктивного населення. Праця на землі та у містах, які змогли пережити ординську навалу, збереження вогнищ культури й цивілізації, якими на той час виступали релігійні центри, — усе це допомагало виживати в надії на кращі часи, однак не давало реальних шансів на швидке і повноцінне відновлення втрачених позицій.

Були ще більше підірвані й без того послаблені ординським нашестям зв'язки між окремими відламами східного слов'янства — насамперед Південно-Західною та Північно-Східною Руссю. У період чужинського наступу дедалі різкіше виявилися несхожість зовнішньополітичних інтересів Південно-Західної і Північно-Східної Русі, відмінності в їхніх взаєминах з Ордою та векторах міжнародних орієнтацій.

Відділені від інших східнослов'янських земель не лише межами удільних князівств, а й встановленими Ордою кордонами, Подніпров'я й Галичина користувалися відносно більшою свободою, ніж приволзькі князівства. «Дальність відстані та близькість цієї частини Русі до Європи пом'якшували характер залежності, — зазначено в новітній «Истории внешней политики России», — проте факт залишався фактом: це був віддалений автономний, але все ж улус Золотої орди».

Водночас за всіх обставин не слід забувати, що в ординському ярмі перебували і українські, і великоруські землі. Саме усунення цього гніту було життєво важливим завданням народів, що населяли зазначені території, історичною передумовою їх виживання та дальшого розвитку, який, у свою чергу, попри єдину православну віру і спільне історичне минуле не був і не міг бути гармонійним, ішов звивистими шляхами, наражаючись на непорозуміння і суперечності.

Усе це відчувається і дається взнаки й досі.

Особливості початків бездержавності

Падіння Київської Русі вирішальним чином змінило ситуацію на величезних територіях контактів та зіткнення європейської та азіатської цивілізацій. Загалом не втративши духовних позицій, християнський світ позбувся значного обширу своєї державної дії — насамперед за рахунок православ'я, послаблення його східнослов'янської складової. Втративши державність, українські території ставали здобиччю західних і північних сусідів. Панування Орди у Причорномор'ї послабило не тільки зв'язки з Константинополем, а й становище самої Візантії. Православ'я опинилося перед новою серйозною загрозою після появи на Балканах турків-османів і особливо після Косовської битви 1389 року. У небезпечній близькості від України зав'язався, безпосередньо впливаючи на її буття та долю, новий вузол запеклого й тривалого, навіть за історичними вимірами, зіткнення християнської й мусульманської цивілізацій.

Залишаючись начебто на периферії континенту — поза гордовитим Заходом Європи, поневолені Ордою народи, часом конфесійно поділені між різними відламами християнства, долаючи складні внутрішньо- та зовнішньополітичні перешкоди, відстоювали не тільки власне існування. Вони продовжували відігравати роль захисних форпостів, що захищали той самий Захід — важливе середовище християнської цивілізації. Іншими словами — не перемістилися в Азію, не пішли з Європи, не зрадили своїй традиційній цивілізаційній орієнтації.

До середини XVII ст. поневолений Київ не був представлений на карті офіційної державної арени Європи. Галицько-Волинська Русь, яка об'єднала західноукраїнські землі, але проіснувала порівняно недовго, не мала ані внутрішніх можливостей, ані того міжнародного авторитету, якими користувалася Київська Русь. І все-таки надзвичайно болісний удар, завданий національній справі, хоча й видозмінив, але не припинив участь українців в обороні Європи від смертельної загрози, яка продовжувала тяжіти над нею ще протягом кількох віків.

Населенню українських земель судилося виконувати цю історичну місію і після втрати своєї державності. Нагадаємо, що коли після завоювання Візантії, а згодом і південнослов'янських земель турки-османи рушили походом на Європу, українці були серед тих, хто зупинив їх у битві під Віднем у 1683 році. Цим було збережено й надано сталості системі європейських міжнародних відносин, визначених Вестфальським миром.

Цивілізаційна основа присутності України в Європі підкріплювалась її присутністю у розв'язанні загальних міжнародних проблем континенту. І хоча після па- ▼

(Закінчення на 4-й стор.).

Голос України

Європа чи Євразія?

(Початок на 3-й стор.).

діння Галицько-Волинського князівства це робилося вже у складі інших держав або спільно з Литвою, Польщею чи Угорщиною, а потім і Росією, внесок наших предків у цю справу залишався вагомим. Українські землі та їхнє населення відчутно зміцнювали держави, до складу яких входили. Продовжуючи діяти в інтересах європейської цивілізації, Україна за вкрай несприятливих міжнародних умов і всупереч ординському ярму залишалася її компонентою, відстоюючи, нехай і в більш опосередкований спосіб, своє історичне місце на континенті.

Першою державою, яка почала на початку XIV ст. оволодівати українськими територіями, було Велике Князівство Литовське (ВКЛ). Його розширення на південь не зустріло помітного опору серед місцевого населення, князівської верхівки та православної церкви. Пояснювалося це тим, що за часів ординського панування практично все «постдревньокиївське» суспільство обрало реальний шлях не тільки самозбереження, а й забезпечення максимально сприятливих умов виживання за тяжких часів. По-перше, в Литві вбачали силу, яка через ближче розташування українських земель могла реально впливати на їхнє життя. Слід врахувати і порівняну віддаленість від Сараю, а відтак менш суворий окупаційний режим. Особливо виразним було прагнення до взаємодії з Литвою Чернігівсько-Сіверської та Київської земель, для яких загрози були найбільшими. По-друге, ВКЛ, перетворившись зрештою на найбільшу державу Центральної Східної Європи, успадкувало переважну частину — не менше дев'яти десятих своїх територій — від Київської Русі. Це робило його найважливішим конкурентом Орди і посилювало роль захисника інтересів населення українських земель, яке було життєво зацікавлене у захисті від руйнівних набігів не лише зі сходу, а й з півдня.

Спільною небезпекою для Русі й Литви був Крим. Він став не тільки найбільшою перепоною на шляху Литви до Чорного моря, а й головним визискувачем приєднаної до неї людності Подніпров'я. Винятково важливе значення мало те, що до складу Литви увійшли високорозвинені в суспільно-політичному й культурному сенсі реґіони Давньої Русі, а її мова та судова спадщина домінували в державному житті.

Усі ці чинники істотно впливали на внутрішню та зовнішню політику ВКЛ, сприяючи її виваженості й толерантності. Зокрема, не зазнавала переслідувань православна конфесія. Більше того, цієї віри дотримувалися або збиралися її прийняти навіть представники правлячого дому. Не випадково і тоді, й пізніше в історичній літературі князівство іменувалося Литовсько-Руською державою.

Підсумовуючи «незвичайні», за його висловом, здобутки литовської політики в українських справах, Михайло Грушевський наголошував: «Властивим її талісманом був таки руський характер в. кн. Литовського». І хоча повністю позбутися ординського ярма не вдалося, перебування у складі ВКЛ за часів монголо-татарського нашестя врятувало українські землі та їхнє населення від знищення. Фактичне перебування в автономному статусі дозволяло на певних етапах користуватися окремими атрибутами державності — наприклад, «руським правом», а у Київському князівстві навіть карбуванням грошей.

Нарешті, ще один аспект «литовського періоду», важливий для розуміння специфіки тодішніх взаємин українських земель з Європою і Євразією. Перебування у складі Литви, хоч вона й вважалася околицею Європи, давало змогу уламкам Київської Русі ще певною мірою зберігати, нехай і у значно менших обсягах, зв'язки з Європою. Менших не тільки тому, що цьому перешкоджала Орда, а й через намагання войовничих німецьких орденів (по суті — теократичних державних утворень), які прагнули окатоличити Прибалтику.

Входження до складу ВКЛ впливало і на взаємини Південно-Західної Русі з Північно-Східною. Перетворюючись на Литовсько-Руську державу, воно стало претендувати на роль єднального центру всіх східнослов'янських земель. Дещо пізніше у цій іпостасі починають виступати й Володимирсько-Суздальське, а потім Велике Московське князівство.

У політиці кожного з таких центрів, у конфліктах та війнах, що виникали між ними, важливе місце відводиться майбутньому українських земель. Позиції щодо цього різні, до того ж вони неодноразово й істотно змінювалися. На якийсь час перехід під егіду ВКЛ розводить далі інтереси Південно-Західної і Північно-Східної Русі. А далі розвиток подій призводить до переходу Чернігово-Сіверської землі від Литви до Росії.

Останні тенденції були пов'язані з послабленням ранньофеодальної держави і поступовим її входженням в орбіту Польщі, яка, оволодівши західноукраїнськими землями, готувалася до експансії на Поділля, Східну Волинь і далі в Подніпров'я. Унії з Польщею провіщують розкол і кінець Литовсько-Руської держави, що вкрай ускладнило становище України. Це стає помітним рубежем у регіоналізації та орієнтації її земель. «Україна і Білорусь, — зазначено у «Великій історії України» Івана Тиктора, — поневолі повертає очі на північ, в бік одновірної з нею Москви. Галичина тим часом починає орієнтуватися на молоду Молдавію».

Остання орієнтація зазнає швидких змін, а за Україну розгорається великомасштабна війна між Польщею та Росією, яка через кілька століть визначить домінуючі позиції однієї з зазначених держав на Сході Європи. У цей історично найважчий, найскрутніший період української бездержавності народилася сила, якій судилося зберегти пам'ять про Україну в Європі XV—XVII століть, забезпечивши створення у 1648 році держави Богдана Хмельницького. Це стало одним з вершинних здобутків історичної творчості українського народу.

Переяславський договір (здобутки і втрати)

За останні роки провідні науковці, досвідчені й молоді, багато попрацювали над відтворенням історичної правди про українське козацтво як суспільний стан і про його роль у національному державотворенні, розробили грунтовну наукову концепцію національної революції середини XVII століття, з'ясувавши її програму. Досягнуто значних успіхів і в розробленні проблем українсько-російських взаємин, які не так уже й рідко висвітлювалися спрощено та одномірно, і — на що звертали особливу увагу і Михайло Грушевський, і сучасні дослідники доби Хмельниччини Валерій Смолій та Володимир Степанков — занедбаних колись питань участі України в міжнародних відносинах тодішньої Європи та значної частини Євразії.

Усі ці напрями актуальних і дуже потрібних досліджень нині, у переддень 350-річчя Переяславського договору, активно опрацьовують науковці. Певен, що підсумки їхніх зусиль стануть новим вагомим внеском у наші знання про минуле України.

Разом з тим вважав би за потрібне висловити думку загального порядку, яка певною мірою стосується поставленого у пропонованій статті питання. Віддаючи належне позитивам та негативам Переяславського договору 1654 р., у ньому не можна не побачити наслідок дії істотних історичних чинників національного розвитку. Це, на моє переконання, насамперед реалізм і прагнення до захисту та самозбереження нації, властиві найширшим її верствам; роль історичної пам'яті, що надовго зберігається в народній свідомості; визначальне місце релігії як головної ідеології середньовічних держав та суспільств.

Великий гетьман мав зробити вирішальний вибір між основними силами, що домагалися оволодіння Україною — православною, а отже, єдиновірною Росією або католицькою Польщею, яка воювала і з українським населенням, що в абсолютній більшості складалося з ворожих їй за вірою «схизматиків». З перших днів визвольної війни найбільшим головним болем Богдана Хмельницького було недопущення змови між цими двома суперниками у боротьбі за Україну. «Ніщо не доводило його до більшої лютости, як всяка звістка про польсько-московську згоду», — зазначав В'ячеслав Липинський. Як і те, очевидь, наскільки його тактичний вибір може позначитися на дальшій долі України.

Навіть стисле загальне звернення до переяславської проблематики вимагає, зрозуміло, відповіді на питання про його зв'язок з темою «Європа чи Євразія». Справді, як вплинув договір на відносини його учасників з частиною величезного континенту чи з усім його неосяжним обширом?

Спочатку про те, яку роль відіграло приєднання України до Росії у дальшому внутрішньо- та зовнішньополітичному житті нашого східного сусіда, передусім відносинах з Європою. Мабуть, найзмістовніша оцінка цього належить Михайлові Грушевському. Характеризуючи викликаний цим «великий політичний переворот», він зазначав: «перехід України з-під влади Польської Річи посполитої «під високу руку» московського царя... переносить центр політичної ваги з Польщі на Москву. Дає могутній імпульс європеїзації Московщини, включенню її в політичну систему Європи і т. д».

Шлях до Європи не став безперешкодним ані для Росії, ані для України і через внутрішні, і через зовнішні причини. Відтоді вони крокували у європейську політичну систему разом, спільно, проте не в рівноправній якості. Москва з особливими ревнощами ставилася до міжнародної діяльності, яку активно продовжував Богдан Хмельницький, докладаючи постійних зусиль, щоб звести її нанівець. Гетьман дотримувався Переяславських положень, які позбавляли його права відносин з головними суперниками Росії в «українському питанні» — Польщею й Туреччиною. Він рішуче відкинув, зокрема, спроби Варшави «переграти Переяслав» і повернутися до Польщі, здійснювані під час місії С. Любовицького до Чигирина.

Однією з головних причин послідовної протипольської позиції Хмельницького було його прагнення об'єднати всі українські землі. На останніх дипломатичних переговорах з послами Швеції і Трансільванії у червні—серпні 1657 р. він заявив: «Що по сей бік Вісли, то належить нам, і я не попущу того нікому». Посол Семигороддя Шебеші зрозумів наміри гетьмана: «Ключ від Львова він також узяв собі».

Така позиція Богдана Хмельницького свідчила про міжнародний авторитет козацької держави, що дедалі зростав. Це не могло подобатися царю Олексію Михайловичу та його оточенню, не співвідносилося з їхнім баченням майбутнього приєднаних українських земель.

Переяславський договір урятував Україну від швидкої і неминучої загибелі. Водночас, не залишивши її поза Європою, він, на превеликий жаль, кардинально не поліпшив становище на зовнішньополітичній арені. По-перше, тривала війна Росії з Польщею. У другій половині XVII ст. її вели з перемінним успіхом. Чергові тимчасові замирення відбувалися за рахунок переділу українських земель. Саме на цій основі були укладені Андрусівське перемир'я 1667 р. та «вічний мир» 1686 р., які розшматували живе тіло України по Дніпру. У такий само спосіб обидві держави дбали у своїй «українській політиці» і про врегулювання відносин з Туреччиною. Варшава та Стамбул воювали на українському Правобережжі і ділили його за Бучацьким (1672 р.) та Журавненським (1676 р.) договорами. Фактично не припинялися руйнівні набіги на українські землі з Криму. Забігаючи дещо наперед, згадаємо, що українськими землями розплачувався з Туреччиною після невдалого Прутського походу 1711 р. і Петро I.

По-друге, Європа та її дипломатія дотримувалися курсу спочатку на те, що Україна є суб'єктом російсько-польських суперечностей та домовленостей, а згодом — внутрішньою справою Росії і держав, які володіли землями, що не відійшли до неї. Йдеться головним чином про імперію Габсбургів, яка після втрати внаслідок Тридцятилітньої війни володінь на Заході перейшла до активного їх розширення на Сході Європи.

Протягом кількох останніх десятиріч XVII століття, намагаючись відшукати свій, альтернативний шлях у майбутнє, наступники Богдана Хмельницького зробили кілька спроб прихилитися до інших учасників «трикутника» головних держав, що оточували Україну. Найавторитетніші вітчизняні історики негативно оцінили дії Івана Виговського та укладений ним Гадяцький договір з Річчю Посполитою. Дмитро Дорошенко сам відмовився від своїх намагань перейти під владу Туреччини, повернувшись до орієнтації на Москву. Ця лінія зміцніла наприкінці XVII століття, під час гетьманування Івана Самойловича, який виступав рішучим противником польського володарювання в Україні.

Дальше вкорінення проросійської орієнтації пояснювалося й обумовлювалося неможливістю розвивати чи бодай зберегти самостійність і державність, пробуджені до життя національною революцією середини XVII століття. Від останніх його десятиріч основним вектором політики верхів українського суспільства стає автономізм. Набравши стратегічного характеру, ця ідеологія поширювалася й укорінювалася у свідомості людей, визначаючи особливості тривалого перебування основної частини українських земель у складі Російської імперії. Такі настрої живилися історичним минулим, спільністю геополітичних завдань і ворогів, які не тільки перешкоджали їх здійсненню, а й прагнули пригнобити обидва народи.

Говорячи про спільний захист від зовнішніх загроз, не можна оминути й проблему спільної колонізації важливих східноєвропейських регіонів. Хвилі масового переселення українців з підвладних Польщі територій у тяжкі для них часи — напередодні Визвольної війни 1648—1654 рр., після поразки козацьких військ під Берестечком у 1651 р., розділу України за Андрусівським перемир'ям, у період «руїни» — призвели до колонізації Слобожанщини. Внаслідок цього тут було забезпечено, за Д. Багалієм, «усюди... панування української, як то кажуть стихії, себто української національності і утворених на її грунті й підставі форм народного життя». При цьому вчений не забуває додати, що «з усіх українських земель Слобідська Україна була найтісніше і найщільніше зв'язана з Москвою, в її устрої й культурі ми бачимо і українську, і російську стихію, що існували поруч одна з одною на її території».

Складне переплетіння колізій властиве всій історії українсько-російських взаємин. Процес, внаслідок якого Україна поступово втрачала рештки національної державності, тривав приблизно сто років. Статус номінального васалітету послідовно змінювався рішучим обмеженням суверенітету козацької держави й остаточно відійшов у минуле після зруйнування за наказом Катерини II Запорозької Січі.

Україна у складі Російської імперії

Українська старшина швидко призвичаювалася до загальноімперських порядків. Скасувавши Гетьманщину й запровадивши замість полкового адміністративного устрою намісництва, а потім генерал-губернаторства, які протягом XVIII ст. охопили Слобожанщину, Наддніпрянщину, Південь, Поділля й Волинь, царський уряд одночасно не тільки зберіг майнові володіння і станові привілеї цього «знатного товариства», а й відкрив перед ним широкі можливості участі в адміністративному управлінні українськими землями. Вищі стани українського суспільства було зрівняно з російським, «урівняли» у правах і найнижчі верстви — за прикладом Росії закріпачили українських селян.

Інтелектуальний та культурний рівень, досвід освіти, зокрема вищої, висунув українців на першорядні ролі в державній машині імперії. Петро I залучив до її європеїзації Федора Прокоповича, Дмитра Туптала й Сергія Яворського, багатьох випускників Київської академії. Вихідці з України посідали щонайменше протягом століття провідне місце на загальноросійській ниві науки, освіти, культури, мистецтва, державного управління, церкви й дипломатії.

Тісним і масштабним було українсько-російське співробітництво на полях битв, зокрема у протидії невщухаючим набігам людоловів з Криму, який, за оцінкою Михайла Грушевського, був «два століття надзвичайно важливим і згубним фактором в українському житті». Перші звернення запорозьких козаків до Москви по допомогу залишилися непочутими. Нагадуючи про подання Байди Вишневецького до Івана Грозного, М. Драгоманов констатував, що українцям доводилося «самим справлятися з татарами та з турками». Він же розповів про підступність Івана III, який підмовив кримського хана Менглі-Гирея до нападу на «литовские» города Киев и Чернигов, и помог крымцам вместе с турками устроить второе, едва ли не помноженное издание батыевщины для всего юга Руси».

Перехід України «під руку царя московського» дозволив врешті-решт, об'єднавши на рубежі XVII й XVIII століть сили, докорінно змінити становище на Півдні. Українська сторона зробила суттєвий внесок у цю важливу для обох народів справу. Щоправда, два спільні походи на Крим під проводом князя Василя Голіцина, в яких брало участь запорозьке військо, були невдалими. Винуватцем проголосили гетьмана Івана Самойловича. Проте дальший розвиток подій підтвердив правоту М. Драгоманова та інших істориків, які вважали, що цю проблему можна буде розв'язати тільки тоді, коли степи «знову потроху наповняться українським населенням». Саме чергова українська колонізація Великого Степу забезпечила надійне підґрунтя приєднанню Приазов'я, Причорномор'я та Криму.

Слід, однак, мати на увазі, що остаточно усунути загрозу спустошливих набігів з Півдня стало можливо лише у складі Російської імперії. «Одвічне просування східних слов'ян до родючих чорноземів Півдня, до Чорного моря було постійним чинником історії України, — пише Орест Субтельний. — До кінця XVIII ст.. ця мета була нарешті досягнута. Південна частина України відкрилася для розвитку головним чином завдяки зусиллям російського імперського уряду, й за значенням цю подію можна порівняти з колонізацією американського Заходу. В освоєнні Півдня інтереси українського суспільства співпали з інтересами російського імперського експансіонізму».

Розділи Польщі, які теж відбулися наприкінці XVIII ст., значно послабили антиукраїнські чинники, що діяли з Заходу. Велике польське землеволодіння на Поділлі й Волині, а також Київщині втратило силову підтримку Варшави, зберігши водночас економічні важелі впливу. Значно складнішим виявилося становище в Галичині, на Буковині і Закарпатті. Перейшовши під владу одного з учасників поділу Польщі — Австрії, вони опинилися на далекій її периферії. Польські можновладці не тільки зберегли економічне домінування, а й залишилися і при адміністративній владі у Галичині. На Буковині у такий само спосіб розвивалися відносини українського населення з румунською владою, на Закарпатті — з угорською. Західноукраїнські території належали до найвідсталіших реґіонів багатонаціональної Австро-Угорщини.

Спільне українсько-російське освоєння Півдня відкрило життєво важливий торговельний шлях до ринків Близького Сходу, Європи і далі через Середземномор'я на океанські простори. Одесі та Маріуполю належала важлива роль у морській торгівлі Росії з Європою, зокрема постачанні на її ринки українського хліба, а згодом і металу. Пізніше сюди було прокладено залізничні колії, у безпосередній близькості від Причорномор'я зростали вугільний Донбас та промислове Придніпров'я. Швидкий економічний розвиток України у XIX столітті перетворив її на передовий аграрно-промисловий реґіон всієї Росії, особливо привабливий для іноземного капіталу.

Хоча царське самодержавство придушувало в Україні найменші паростки визвольного руху, воно не змогло ізолювати її від прогресивної громадськості Європи. Зокрема, тут виразно відчувався вплив Французької революції кінця XVIII століття. Він діяв і через Росію, її літературу та передову думку: адже там були не тільки монархічні та шовіністично налаштовані кола, а й демократичні і революційні сили. Не всі вони розуміли соціальні і національні інтереси та потреби українського народу, але їхні виступи проти царизму сприяли його визволенню.

Україна стала одним з головних вогнищ декабристського руху. Тут активно діяло «Південне товариство», вагомий внесок у збагачення його ідеології, зокрема на ниві міжслов'янського співробітництва, зробило «Товариство об'єднаних слов'ян»; на українській землі відбулося героїчне повстання Чернігівського полку. Саме з тих часів бере початок тісне об'єднання зусиль українських і російських борців проти самодержавства.

(Далі буде.)

Хоча самодержавство придушувало в Україні паростки визвольного руху, воно не змогло ізолювати її від прогресивної громадськості Європи

«ПАЧЕС — одна з міжнародних організацій, де Україна може реально відігравати і вже відіграє значну, а іноді й провідну роль», —

переконаний Перший заступник Голови Верховної Ради України Геннадій ВАСИЛЬЄВ

Цю думку Г. Васильєв висловив у розмові з нашим кореспондентом, що відбулася у зв'язку з його участю в саміті глав парламентів країн — членів ПАЧЕС 10 червня цього року в Кишиневі.

Україна, як відомо, є однією з одинадцяти держав, що в червні 1992 року підписали в Стамбулі Декларацію про Чорноморське економічне співробітництво, а в лютому 1993-го заснували й Парламентську асамблею цієї інституції — ПАЧЕС.

— Черговий саміт у Кишиневі проходив під знаком ювілею — десятиліття асамблеї. Традиційно це — певний привід для підсумків і оцінки діяльності. Що можете сказати, Геннадію Андрійовичу, про набутки України від членства в ПАЧЕС?..

— По-перше, зважаймо на те, що на нинішньому етапі еволюції світової спільноти інститути національного розвитку, тобто парламенти, уряди, органи місцевого самоврядування, ділові, наукові і творчі кола, мають якомога повніше використовувати стратегію міжнародної співпраці, щоб підвищувати ефективність своєї діяльності. Парламентський компонент міждержавних зв'язків стає дедалі важливішим чинником у розв'язанні актуальних проблем і світової й загальноєвропейської, і регіональної безпеки, забезпечення гарантій стабільності, демократії та соціально-економічного поступу...

— Як це в цілому пов'язується з Організацією Чорноморського економічного співробітництва?

— Пов'язується... На рівні урядів держави ОЧЕС з кожним роком тісніше співпрацюють, наприклад, у торгівлі, банківській справі і фінансах, у зв'язку, енергетиці, транспорті, сільському господарстві та агропромисловості, в охороні здоров'я і фармацевтиці, оздоровленні довкілля, в науці, техніці, культурі, туризмі. Я вже не кажу про співробітництво між митними і прикордонними органами, гуманітарні контакти, боротьбу з організованою злочинністю, незаконною торгівлею наркотиками, зброєю та радіоактивними матеріалами, тероризмом і нелегальною міграцією тощо.

Модель співпраці ОЧЕС орієнтована передусім на розвиток ділових зв'язків, забезпечення умов вільного руху товарів, капіталу, послуг. З цією метою йдеться, наприклад, про створення Чорноморського транспортного кільця, об'єднання електромереж, заснування спеціального фонду реалізації узгоджених проектів...

— Їх здійснення, звичайно, забезпечується насамперед завдяки зростаючій взаємодії урядів держав-учасниць?..

— Безумовно. В рамках організації підписано й реалізуються або готуються до підписання угоди про співробітництво із запобігання природних і техногенних катастроф та боротьби з їх наслідками, про спрощення візових процедур для підприємців і водіїв вантажного автотранспорту, про раннє сповіщення щодо аварій, про мирне використання атомної енергії...

— І на найвищому рівні, в форматі самітів глав держав та урядів, триває розширення сфер співробітництва, поглиблюються взаємодомовленості, узгоджуються дії з їх реалізації...

— Так. Досить пригадати ялтинську зустріч в Україні — у червні минулого року, коли відбувся саміт глав держав та урядів країн — членів організації з нагоди десятої річниці Чорноморського економічного співробітництва. Тоді главами делегацій Азербайджану, Албанії, Вірменії, Болгарії, Греції, Грузії, Молдови, Росії, Румунії, Туреччини та України було підписано ювілейну декларацію, в якій, зокрема, зазначалося, що ОЧЕС (дозволю собі цитувати документ) «довела свою значимість як форум довіри, розуміння, співробітництва. Її діяльність сприяла істотному прогресу держав-членів у розвитку демократії, ринкової економіки і відкритого суспільства, що, в свою чергу, забезпечило Чорноморському регіону гідне місце у сучасному світі...».

Було підтверджено той факт, що країни-учасниці розглядають співробітництво в Чорноморському регіоні як складову частину процесу загальноєвропейської інтеграції та мають намір сприяти тіснішій взаємодії ОЧЕС з Європейським союзом, іншими регіональними структурами, зокрема з Радою держав Балтійського моря.

— У цьому безумовна заслуга й Парламентської асамблеї, хоча вона й сформувалася трохи пізніше від самої ОЧЕС. Ваша думка про роль і значення саме парламентської складової в розвитку співдружності Чорноморського регіону?..

— Ви знаєте, без неї нині важко уявити політичну конфігурацію Причорномор'я. Асамблея відіграла й продовжує відігравати важливу роль у мобілізації зусиль національних парламентів на поліпшення взаєморозуміння й колективної відповідальності з широкого кола питань.

За роки свого існування ПАЧЕС стала ключовим інструментом законодавчої підтримки формування спільних інтересів і цінностей. Вона виявилася, по суті, політичним механізмом координації дій ОЧЕС, швидко здобула міжнародне визнання як регіональна інституція, що сприяє поглибленню співпраці в сферах, які являють спільний інтерес для країн.



Об'єднаними зусиллями законодавців держав — учасниць ОЧЕС за стислий термін створено значну правову базу організації. Визначено пріоритетні напрями внутрішньорегіональної взаємодії, метою якої є зміцнення миру й стабільності в регіоні, розвиток дружніх, партнерських взаємовідносин між нашими народами в контексті загальноєвропейських і світових інтеграційних процесів.

З відвертістю й задоволенням я сказав про це в своєму слові перед учасниками саміту 10 червня цього року в Кишиневі. Нагадав, що після виборів 2002 року Верховна Рада України ухвалила 232 закони, ратифікувала 73 міжнародні угоди.

До речі, варто зазначити, що після двадцятого пленарного засідання ПАЧЕС в Афінах, у якому я мав честь взяти участь, наш парламент прийняв двадцять законів, які стосуються питань двостороннього співробітництва з країнами — членами ПАЧЕС. З такими, наприклад, як Вірменія, Грузія, Росія, Болгарія, Греція. А крім того, з питань багатосторонньої спільної роботи з охорони Чорного моря від забруднення. Йшлося про посилення взаємодопомоги між країнами-учасниками та їх національними парламентами у розробленні узгоджених законодавчих актів, які сприяли б багатосторонньому економічному обмінові, прискоренню політичних та соціальних реформ.

У своєму виступі я прагнув також акцентувати увагу на регіональних проблемах боротьби з організованою злочинністю, контрабандою наркотичних засобів, тероризмом, корупцією та відмиванням брудних грошей. Запевнив асамблею щодо готовності Верховної Ради України до спільних дій з розв'язання наявних проблем у регіоні.

— У рамках саміту ви провели бесіди з Президентом Молдови В. Вороніним, Головою молдовського парламенту Е. Остапчук, Головою Сенату Румунії Н. Векерою. Які питання порушувалися під час цих зустрічей?..

— Одним з головних було питання підвищення світового іміджу і самої Організації ЧЕС, і її парламентської складової. Ми зобов'язані активізувати дії з поглиблення співпраці з Європейським союзом. У тому числі в парламентському вимірі. Вважаю, нам слід рішучіше заявляти про себе як про одну з найбільших у світі регіональних організацій. І тут є безмежний простір для ініціативи. Наприклад, на часі, мені здається, спільний з Європою інтерес у подальшому розвитку економіки в цілому, а транспорту, телекомунікацій, природоохоронних технологій —зокрема. Це одне з питань.

Друге, не менш важливе... На нинішньому етапі політичного процесу в регіоні з усією очевидністю виявляється потреба не лише активніше залучати і національні парламенти, і саму ПАЧЕС до підготовки та здійснення проектів, а й багатостороннього міжурядового співробітництва. Це сприятиме консолідації демократичних рухів, успішнішій перебудові на сучасних принципах і економіки, і соціально-культурного розвитку. Тут чимало важить удосконалення правових систем, скасування національних законодавчих положень, які не узгоджуються з метою розширення багатосторонньої економічної взаємодії.

У цьому зв'язку ПАЧЕС зобов'язана допомогти національним парламентам у підготовці універсальних законодавчих актів і з економічної, і з соціально-політичної проблематики. На мій погляд, асамблея ще недостатньо використовує свої можливості в такому аспекті роботи. Як, до речі, й взагалі в активізації економічного співробітництва, використанні для цього можливостей парламентської дипломатії.

Я ділився з колегами під час зустрічей і надією на те, що найближчим часом число держав — учасниць ОЧЕС, які одночасно будуть і повноправними членами Європейської спільноти, помітно зросте. В цьому контексті йшлося про важливість створення єврорегіонів (відповідно до концепції Ради Європи) уздовж прикордонних районів — сусідів з державами ЧЕС. Їх, на думку багатьох політиків-парламентаріїв, уже й нині можна вважати виявом стратегії регіональної взаємодії на місцевому рівні. Прикордонне співробітництво має сприяти налагодженню взаємодії між районами, що прилягають до кордону, розвиткові гуманітарних та економічних зв'язків — по-перше. А по-друге, обмінові досвідом між місцевими владами, а також об'єднаннями (асоціаціями) підприємців. І тут, звичайно, буде ефективною підтримка з боку національних парламентів, Парламентської асамблеї...

Ці та інші назрілі питання порушувалися в моєму офіційному слові-зверненні до учасників саміту, в бесідах під час зустрічей з колегами...

— Дякую за розмову...

Інтерв'ю вів Микола ХОЦЬКИЙ.

АКТУАЛЬНО

Вічна борозна. З минулого в майбутнє

Валерій Діброва після закінчення каденції Верховної Ради України минулого скликання повернувся додому на Волинь. І знову очолив спілку селянських господарств «П'ятидні», що у Володимир-Волинському районі.

— Спілку селянських господарств очолюю з 1983-го, а точніше з 12 червня. Тобто виповнилося 20 років, як люди довірили мені керівництво господарством.

— А яка нині ситуація в аграрному секторі?

— Якщо відверто, несприятлива. Але господарство поки що міцно стоїть на ногах. Ще у 1992—1995 роках ми із спеціалістами зуміли спрогнозувати, як можуть розвиватися події. А тому взялися за технічне переозброєння господарства, заміну матеріально-технічної бази. Техніка, яка сьогодні в нас працює, —імпортна: німецького, американського виробництва. Високопродуктивна і надійна. І це дає нам можливість обробляти майже чотири з половиною тисячі гектарів землі у трьох районах області. Окрім Володимир-Волинського, ще й в Іваничівському та Локачинському. Ми уклали майже 2000 угод з приватними власниками земельних ділянок, виплачуємо регулярно орендну плату. Оплата, фактично, найвища в області: чотири центнери зерна пшениці за один гектар. Не за пай, а за гектар, оскільки паї в різних районах — різні. Люди здають землю в оренду із задоволенням.

— І яких результатів вдається досягти?

— Попри все, торік ми зібрали рекордний врожай зернових — майже по 50 центнерів з гектара, довівши валовий збір до 11,5 тисячі тонн і збільшивши його вдвічі порівняно з 2001 роком. Це — найкращий показник на Волині.

Цього року, незважаючи на вкрай несприятливі умови, також очікуємо непоганий врожай зернових. Думаю, він буде на рівні минулого року, бо озимі — майже 1800 гектарів — посіяно в оптимальні строки, завдяки тому, що було проведено всі агротехнічні заходи, вони добре збереглися. Окрім того, посіяли понад 1000 гектарів ярого ячменю. І це дає нам підстави казати, що матимемо минулорічний вал зерна.

— Ми з тобою говоримо про врожай, проблеми села. А як же політика?

— Мене як політика не може не турбувати загальна ситуація в аграрному секторі країни. Бо на селі живе й працює чимало людей. І це не тільки спосіб, а й рівень життя. Тому мене дуже непокоїть, що держава стоїть осторонь проблем села. Я й раніше казав, ще до обрання мене народним депутатом, і повторюю тепер: основне —збут продукції, а збут — це пошук ринків, реалізація власної продукції. Але, на жаль, через те, що в нас і кордони прозорі, і закони не зовсім досконалі, наш внутрішній ринок заповнюється дуже дешевою імпортною продукцією.

Тому сьогодні головне завдання —захистити наш внутрішній ринок. Бо він найпривабливіший. Ми розуміємо, що споживчий попит населення не дуже високий, але і його віддаємо чомусь у руки закордонних виробників. І це мене найбільше хвилює. А продукти харчування, так само як ліки, нафтопродукти, завжди матимуть попит.

— Розкажи ще трохи про своє господарство.

— Розкидане воно в радіусі 45 кілометрів. Ним досить важко керувати. Але мусимо працювати з усіма: організаційно й технологічно.

За той період, що я очолюю господарство, власними силами побудовано 18 кілометрів доріг з асфальтовим покриттям. Слава Богу, маємо власний асфальтовий завод. За цей час прокладено більш як 20 кілометрів газопроводів: усі села газифіковано. Прокладено 12 кілометрів водогонів. Тобто вся соціальна інфраструктура в господарстві у кращому стані, ніж у будь-якому місті на околиці.

Півтора року тому, щоб краще почуватися на ринку зерна, ми викупили в Любомлі — це вже інший район — потужний хлібозавод, який може випускати до 40 тонн хліба на рік. Хліб наш популярний — потроху розвозимо його по районах області. Ціна хліба — не знаю, чи ще знайдеться така в Україні, — 70 копійок за 700-грамовий буханець першого сорту.

Володимир КОРОЛЮК.

18 червня Валерій Діброва відсвяткував ще один ювілей — йому виповнилося 50 років. «Голос України» щиро вітає ювіляра. З роси та води тобі, Валерію!

До відома народних депутатів України

Шановні народні депутати України!

І засідання секції «Авіація, космонавтика та авіаційний транспорт України» Всеукраїнського Депутатського клубу народних депутатів України «ПАРЛАМЕНТ» у Верховній Раді України відбудеться 1 липня 2003 року о 14.00 за адресою: **м. Київ, вул. Банкова, 6-8, Актовий зал, ІІ поверх.**

Правління ВДК НДУ «ПАРЛАМЕНТ» запрошує членів ВДК НДУ «ПАРЛАМЕНТ»: народних депутатів України, представників Кабінету Міністрів України, міністерств, відомств України, керівників авіаційних підприємств та представників засобів масової інформації України взяти участь у І засіданні секції «Авіація, космонавтика та авіаційний транспорт України».

Правління ВДК НДУ «ПАРЛАМЕНТ» просить надати ваші пропозиції щодо порядку денного секції «Авіація, космонавтика та авіаційний транспорт України» та дати підтвердження про вашу присутність на І засіданні секції «Авіація, космонавтика та авіаційний транспорт України».

Тел/факс для довідок: 253-01-23, 253-33-83, e-mail: vryndy@ukrpack. net.

Голос України

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести до законодавчих актів України такі зміни:

1. У Кримінально-процесуальному кодексі України:

1) у статті 101:

пункт 3 викласти в такій редакції:

«3) начальники органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та їх заступники з питань провадження дізнання — у справах про злочини, вчинені військовослужбовцями Збройних Сил України та військовозобов'язаними під час проходження ними зборів, працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків або в розташуванні військової частини, а командири (начальники) військових частин, з'єднань, начальники військових установ — у справах про злочини, вчинені підлеглими їм військовослужбовцями і військовозобов'язаними під час проходження ними зборів, а також у справах про злочини, вчинені працівниками Збройних Сил України у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків або в розташуванні військової частини, з'єднання, установи чи на військових об'єктах»;

доповнити статтю пунктом 3^1 такого змісту:

«3^1) командири кораблів — у справах про злочини, вчинені підлеглими їм військовослужбовцями, а також у справах про злочини, вчинені працівниками Збройних Сил України у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків під час походу за межами України».

2) частину першу статті 136 після слів «органами внутрішніх справ» доповнити словами «та Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України (щодо військовослужбовців та працівників Збройних Сил України)»;

3) у статті 155:

після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:

«Місцями попереднього ув'язнення для тримання військовослужбовців, щодо яких як запобіжний захід обрано взяття під варту, є гауптвахти Військової служби правопорядку у Збройних Силах України або слідчі ізолятори. Ці особи перебувають у слідчому ізоляторі або на гауптвахті Військової служби правопорядку у Збройних Силах України за рішенням слідчого. В окремих випадках військовослужбовці можуть перебувати в місцях тримання затриманих».

У зв'язку з цим частини четверту, п'яту, шосту вважати відповідно частинами п'ятою, шостою, сьомою;

частину п'яту після слів «у слідчий ізолятор» доповнити словами «або на гауптвахту Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

4) назву і текст статті 410^1 після слів «в слідчому ізоляторі», «в слідчий ізолятор» доповнити відповідно словами «на гауптвахті Військової служби правопорядку у Збройних Силах України», «на гауптвахту Військової служби правопорядку у Збройних Силах України».

2. У статті 105 Виправно-трудового кодексу України:

1) у тексті після слів «на гауптвахті», «на гауптвахту» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

2) частину десяту викласти в такій редакції:

«Правом застосування заходу заохочення у вигляді зарахування часу відбування арешту до загального строку військової служби, а так само застосування інших заходів заохочення і стягнення користується відповідний начальник органу управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України».

3. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

1) частину першу статті 15 після слів «з корупцією» доповнити словами «порушення тиші в громадських місцях»;

2) абзац перший статті 122^2 після слів «працівника міліції» доповнити словами «а водіями військових транспортних засобів — вимог посадової особи військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

3) абзац перший статті 122^3 після слів «працівником міліції» доповнити словами «посадовою особою військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

4) назву та абзац перший статті 124^1 після слів «медичним працівникам» доповнити словами «а також ненадання військових транспортних засобів посадовим особам Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

5) назву та абзац перший статті 185^7 після слів «працівника міліції» доповнити словами «чи посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

6) статтю 235^1 викласти в такій редакції:

«Стаття 235^1. Військова інспекція безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України

Військова інспекція безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України розглядає справи про вчинені водіями військових транспортних засобів — військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків правопорушення, передбачені частинами першою і другою статті 121, статтею 121^1, частинами першою, другою і третьою статті 122, статтею 122^3, частинами першою і другою статті 123, статтею 125, частиною другою статті 132, частиною четвертою статті 133 цього Кодексу.

Від імені військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України розглядати справи про адміністративні правопорушення мають право посадові особи військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.

Посадова особа військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, розглянувши справу про зазначені у частині першій цієї статті правопорушення, може накласти на винних адміністративне стягнення у вигляді попередження або передати матеріали про ці правопорушення відповідним командирам (начальникам) для вирішення питання про притягнення винних до відповідальності згідно з Дисциплінарним статутом Збройних Сил України.

Протоколи про вчинені водіями військових транспортних засобів — військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків порушення правил дорожнього руху, за які може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортним засобом, передаються військовим інспектором безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України до суду.

Матеріали про вчинені військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків правопорушення, передбачені статтями 80, 126, 128, 128^1, частинами першою і другою статті 129 і статтею 140 цього Кодексу, передаються військовою інспекцією безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України відповідним командирам (начальникам) для вирішення питання про притягнення винних до відповідальності згідно з Дисциплінарним статутом Збройних Сил України»;

7) у статті 255:

пункт 1 частини першої доповнити абзацом такого змісту:

«органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (про правопорушення, вчинені військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків — статті 44, 173, 174, 182, 184^1, 185 і 185^7)»;

пункт 11 частини другої після слів «посадові особи військової інспекції безпеки дорожнього руху» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

8) у статті 259:

частину першу після слів «доставлено в міліцію» доповнити словами «в підрозділ Військової служби правопорядку у Збройних Силах України», а після слів «працівником міліції» — словами «посадовою особою Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

доповнити частиною сьомою такого змісту:

«У разі вчинення військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків правопорушень та в разі наявності обставин, зазначених у частині першій цієї статті, доставлення порушника уповноваженими на те посадовими особами здійснюється у підрозділи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

9) пункт 4 частини другої статті 262 викласти в такій редакції:

«4) посадовими особами Військової служби правопорядку у Збройних Силах України — у разі вчинення військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків дрібного хуліганства, злісної непокори законному розпорядженню чи вимозі посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, публічних закликів до невиконання вимог цієї особи, порушення правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів, дрібного розкрадання державного або колективного майна, у разі вживання спиртних напоїв у громадських місцях, появи в громадських місцях у п'яному вигляді, а також у разі порушення правил дорожнього руху водіями чи іншими особами, які керують військовими транспортними засобами»;

10) частину четверту статті 263 після слів «вимог працівника міліції» доповнити словами «чи посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

11) частини першу і третю статті 264 після слів «органів внутрішніх справ» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України».

4. В абзаці десятому пункту 5 статті 11 Закону України «Про міліцію» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 4, ст. 20; Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 36, ст. 526) слова «військовим патрулям, представникам військової комендатури, військових частин або військових комісаріатів» замінити словами «військовослужбовцям Військової служби правопорядку у Збройних Силах України або військового командування».

5. Частину першу статті 10 Закону України «Про прокуратуру» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 53, ст. 793; 2001 р., № 44, ст. 233) після слів «органів митної служби» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України».

6. У Законі України «Про дорожній рух» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 31, ст. 338; 1999 р., № 19, ст. 173):

1) у статті 14:

абзац четвертий частини третьої після слів «органів Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України» доповнити словами «військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

частину четверту після слів «Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України» доповнити словами «військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

частину шосту після слів «військової інспекції безпеки дорожнього руху» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

2) у статті 16:

у частині другій:

абзац другий після слів «працівників міліції» доповнити словами «а водії військових транспортних засобів на вимогу посадових осіб військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

абзац третій після слів «працівників міліції» доповнити словами «а водії військових транспортних засобів — посадових осіб військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

у частині третій:

пункт «а» доповнити словами «а водії військових транспортних засобів також і посадовим особам Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

пункт «б» після слів «працівникам міліції» доповнити словами «а водії військових транспортних засобів також і посадовим особам Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

3) у статті 48:

назву та частину першу після слів «Міністерства внутрішніх справ України» доповнити словами «військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

частину третю після слів «Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України» доповнити словами «військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України».

7. У Законі України «Про попереднє ув'язнення» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 35, ст. 360; 1999 р., № 4, ст. 35; 2002 р., № 33, ст. 236; 2003 р., № 15, ст. 109):

1) у статті 4:

у частині першій після слів «слідчі ізолятори Державного департаменту України з питань виконання покарань» доповнити словами «гауптвахти Військової служби правопорядку у Збройних Силах України», а слова «або на гауптвахті» виключити;

частини другу і третю після слів «на гауптвахті» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

2) у статті 8:

абзац десятий частини другої після слів «органах внутрішніх справ» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

частину п'яту після слів «Державним департаментом України з питань виконання покарань» доповнити словами «Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України»;

3) частину п'яту статті 9 після слів «Державним департаментом України з питань виконання покарань» доповнити словами «Міністерством оборони України»;

4) частину п'яту статті 11 після слів «Державним департаментом України з питань виконання покарань» доповнити словами «Міністерством оборони України»;

5) частину п'яту статті 18 після слів «начальники управлінь (відділів) Державного департаменту України з питань виконання покарань в Автономній Республіці Крим, областях, місті Києві та Київській області» доповнити словами «начальник Центрального управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України по місту Києву і Київській області, начальники територіальних управлінь Військової служби правопорядку у Збройних Силах України», а після слів «голова Державного департаменту України з питань виконання покарань або його заступник» доповнити словами «Міністр оборони України, начальник Військової служби правопорядку у Збройних Силах України або його перший заступник»;

6) у статті 19:

частину першу після слів «начальника управління (відділу) Державного департаменту України з питань виконання покарань в Автономній Республіці Крим, області, місті Києві та Київській області» доповнити словами «Міністра оборони України, начальника Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

частину третю після слів «Міністра внутрішніх справ України» доповнити словами «Міністра оборони України, начальника Військової служби правопорядку у Збройних Силах України», а після слів «органів та підрозділів Міністерства внутрішніх справ України» доповнити словами «Міністерства оборони України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

7) частину першу статті 21 після слів «особи рядового і начальницького складу кримінально-виконавчої системи» доповнити словами «та військовослужбовці Військової служби правопорядку у Збройних Силах України».

8. У Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 11, ст. 50; 1999 р., № 4, ст. 35; 2002 р., № 33, ст. 236):

1) пункт 1 частини першої статті 2 після слів «служби безпеки» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

2) у статті 4 слова «та інші акти законодавства України» замінити словами «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» та інші акти законодавства України»;

3) статтю 14 доповнити пунктом «є» такого змісту:

«є) керівники органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України — щодо захисту військовослужбовців і працівників цієї служби та їх близьких родичів»;

4) частину першу статті 15 доповнити пунктом «г» такого змісту:

«г) щодо військовослужбовців і працівників Військової служби правопорядку у Збройних Силах України — на органи управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

5) частину першу статті 24 після слів «Міністр внутрішніх справ України» доповнити словами «Міністр оборони України».

9. Статтю 4 Закону України «Про боротьбу з корупцією» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 34, ст. 266; 1998 р., № 26, ст. 149) доповнити пунктом «г» такого змісту:

«г) Військової служби правопорядку у Збройних Силах України».

10. У Законі України «Про правовий режим надзвичайного стану» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 23, ст. 176):

1) статтю 10 доповнити абзацом п'ятим такого змісту: «Військова служба правопорядку у Збройних Силах України»;

2) частину четверту статті 14 після слів «внутрішніх справ» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України»;

3) частину першу статті 20 після слів «Служби безпеки України» доповнити словами «Військової служби правопорядку у Збройних Силах України».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
15 травня 2003 року.
№ 743-IV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про вибори народних депутатів України»

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Статтю 6 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №1, ст. 1; 1997 р., № 15, ст. 115) доповнити частиною п'ятою такого змісту:

«Діяльність друкованих засобів масової інформації, пов'язана з передвиборною агітацією чи політичною рекламою під час виборчого процесу або процесу референдуму, провадиться з урахуванням вимог законодавства про вибори та референдуми».

2. У Законі України «Про телебачення і радіомовлення» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 10, ст. 43; 1998 р., № 2, ст. 6, № 34, ст. 233) статтю 28 викласти в такій редакції:

«Стаття 28. Діяльність телерадіоорганізацій, пов'язана з виборчим процесом або процесом референдуму

Діяльність телерадіоорганізацій, пов'язана з передвиборною агітацією чи політичною рекламою під час виборчого процесу або процесу референдуму, провадиться з урахуванням вимог законодавства про вибори та референдуми.

Контроль за дотриманням телерадіоорганізаціями вимог законодавства про вибори та референдуми стосовно передвиборної агітації та політичної реклами здійснюють Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Центральна виборча комісія, окружні (територіальні) виборчі комісії, що проводять відповідні вибори чи референдуми.

Телерадіоорганізації та їхні керівники або уповноважені ними особи не несуть відповідальності за зміст виступів посадових осіб, представників політичних партій (блоків) і громадських організацій, кандидатів на пост Президента України, кандидатів у народні депутати України, кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та на посади сільських, селищних, міських голів під час передвиборної агітації та під час підготовки і проведення референдумів, крім випадків, коли у виступах зазначених осіб, які транслюються в запису, міститься інформація, поширення якої заборонено законодавством.

У разі трансляції програм, що містять інформацію, поширення якої заборонено законодавством про вибори, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення за поданням Центральної виборчої комісії, окружної (територіальної) виборчої комісії може тимчасово (до закінчення виборчого процесу) зупинити дію ліцензії на право користуватися каналами мовлення. У разі інших порушень законодавства про вибори з боку телерадіоорганізацій тимчасове зупинення дії ліцензії здійснюється виключно за рішенням суду.

Діяльність телерадіоорганізацій може бути тимчасово припинена за рішенням суду у випадках, передбачених законодавством про вибори.

У період між виборами державні телерадіоорганізації для об'єктивного висвітлення процесів та подій, що відбуваються в суспільстві, надають політичним партіям однакові можливості для висловлення своїх поглядів».

3. У статті 14 Закону України «Про Центральну виборчу комісію» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 5, ст. 17):

1) пункт 8 після слова «здійснює» доповнити словом «вибіркову»;

2) пункти 9, 10 і 11 викласти в такій редакції:

«9) утворює одномандатні виборчі округи, оприлюднює повідомлення про утворення одномандатних виборчих округів із зазначенням їхніх номерів, меж, центрів, орієнтовної кількості виборців;

10) утворює виборчі дільниці у випадках, передбачених Законом України «Про вибори народних депутатів України»;

11) реєструє відповідно до законів України кандидатів у депутати, включених до виборчих списків політичних партій (блоків), та видає представникам політичних партій (блоків) копію рішення про реєстрацію, посвідчення кандидатів у депутати»;

3) пункт 12 після слова «реєструє» доповнити словом «представників»;

4) пункт 13 викласти в такій редакції:

«13) оприлюднює виборчі списки кандидатів у депутати партії (блоку), перелік кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному виборчому окрузі у порядку, визначеному Законом України «Про вибори народних депутатів України»;

5) у пункті 14 слово «встановлює» замінити словом «затверджує»;

6) пункти 19, 23 і 26 викласти в такій редакції:

«19) оприлюднює результати виборів депутатів»;

«23) приймає рішення про проведення проміжних виборів у одномандатних виборчих округах, організовує проведення цих виборів»;

«26) реєструє офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій та видає їм посвідчення за встановленою нею формою»;

7) пункт 27 виключити;

8) у пункті 29 слово «списків» замінити словами «виборчих списків»;

9) пункт 30 викласти в такій редакції:

«30) скасовує рішення в частині реєстрації у багатомандатному виборчому окрузі кандидата (кандидатів) у депутати, включеного (включених) до виборчого списку політичної партії (блоку), у випадках, передбачених Законом України «Про вибори народних депутатів України».

4. Статтю 217 розділу «Загальні положення» Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, затвердженого Законом України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 22—23, ст. 194) доповнити після частини другої новою частиною такого змісту:

«Для забезпечення вільного волевиявлення військовослужбовцям строкової служби в день виборів надається звільнення не менш як на чотири години, крім тих військовослужбовців, які призначені до складу добового наряду. Голосування військовослужбовців, які несуть службу в наряді, проводиться у вільний від несення цієї служби час».

У зв'язку з цим частину третю вважати частиною четвертою.

5. У Законі України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 33, ст. 270; 2000 р., № 4, ст. 27):

1) частину сьому статті 17 після пункту «в» доповнити новим пунктом такого змісту:

«г) призовникам, які є кандидатами в народні депутати України, за їхньою заявою на період виборчого процесу».

У зв'язку з цим пункт «г» вважати пунктом «д»;

2) статтю 29 після частини сьомої доповнити новою частиною такого змісту:

«8. Військовозобов'язані, які є кандидатами в народні депутати України, за їхньою заявою звільняються від призову на навчальні (або перевірні) та спеціальні збори під час виборчого процесу».

У зв'язку з цим частини восьму — десяту вважати відповідно частинами дев'ятою — одинадцятою;

3) частину першу статті 30 доповнити пунктом «к» такого змісту:

«к) військовозобов'язані, які зареєстровані кандидатами на виборах за їхньою заявою».

6. У статті 158 Кримінального кодексу України:

1) абзац перший частини першої викласти в такій редакції:

«1. Видача членом виборчої комісії виборчого бюлетеня будь-якій особі з метою надання їй можливості проголосувати за іншу особу або проголосувати більше ніж один раз у ході голосування, видача виборчого бюлетеня особі, не внесеній до списку виборців на виборчій дільниці, або видача заповненого виборчого бюлетеня, а також незаконна передача іншій особі незаповненого виборчого бюлетеня»;

2) абзац перший частини третьої після слів «завідомо неправильне» доповнити словами «встановлення чи».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
15 травня 2003 року.
№ 744-IV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122) такі зміни:

1. Доповнити статтею 173^2 такого змісту:

«Стаття 173^2. Вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису

Вчинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, —тягнуть за собою накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням двадцяти відсотків заробітку.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, — тягнуть за собою накладення штрафу від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти відсотків заробітку, а в разі якщо за обставинами справи, з урахуванням особи порушника, застосування цих заходів буде визнано недостатнім, — адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб».

2. У статті 221, частині першій статті 294 цифри «173—174» замінити цифрами «173—173^2, 174».

3. В абзаці другому пункту 1 частини першої статті 255 цифри «173—174» замінити цифрами «173—173^2, 174».

4. У частині першій статті 328 слово та цифри «статтею 173» замінити словом та цифрами «статтями 173, 173^2».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
15 травня 2003 року.
№ 759-IV.

ОФІЦІЙНО

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення зміни до статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Частину другу статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 45, ст. 425; 1996 р., № 1, ст. 1) доповнити пунктом 8 такого змісту:

«8) учасників бойових дій під час Великої Вітчизняної війни, які стали інвалідами внаслідок загального захворювання».

II. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2004 року.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
15 травня 2003 року.
№ 760-IV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. Абзац перший підпункту 7.13.3 пункту 7.13 статті 7 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 27, ст. 181; 1999 р., № 4, ст. 33, № 32, ст. 264) після слів «безповоротній основі» доповнити словами «або за рахунок коштів, які передбачаються в державному бюджеті як внесок України до Чорнобильського фонду «Укриття» для реалізації міжнародної програми — Плану здійснення заходів на об'єкті «Укриття» відповідно до положень Рамкової угоди між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку.

2. Пункт 11.23 статті 11 Закону України «Про податок на додану вартість» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 21, ст. 156; 1999 р., № 4, ст. 33, № 32, ст. 264) викласти у такій редакції:

«11.23. На період виконання робіт щодо підготовки до зняття і зняття енергоблоків Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, які виконуються за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги, що надається на безоплатній та безповоротній основі, або за рахунок коштів, які передбачаються в державному бюджеті як внесок України до Чорнобильського фонду «Укриття» для реалізації міжнародної програми — Плану здійснення заходів на об'єкті «Укриття» відповідно до положень Рамкової угоди між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку стосовно діяльності Чорнобильського фонду «Укриття» в Україні та Угоди про грант (проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку, Урядом України і Чорнобильською атомною електростанцією:

звільняються від оподаткування операції з ввезення (пересилання) на митну територію України товарів (сировини, матеріалів, устаткування та обладнання);

оподатковуються за нульовою ставкою операції з продажу товарів (сировини, матеріалів, устаткування та обладнання), виконання робіт та надання послуг на митній території України, що здійснюються в рамках міжнародної технічної допомоги. Суми податку на додану вартість, сплачені платником податку — виконавцем робіт, послуг за контрактом, укладеним з отримувачем міжнародної технічної допомоги (реципієнтом) або з особою-нерезидентом, яка уклала контракт з реципієнтом, відшкодовуються із бюджету протягом місяця, наступного після подання податкової декларації, за умови наявності належним чином оформлених документів та підтвердження їх матеріалами документальної перевірки.

Ці пільги не поширюються на операції, що стосуються підакцизних товарів та товарів 1—24 груп Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності.

У разі порушення цільового використання зазначених товарів або виконання робіт та надання послуг платник податку зобов'язаний збільшити податкові зобов'язання за результатами податкового періоду, на який припадає таке порушення, на суму податку на додану вартість, що мала бути сплачена в момент ввезення на митну територію України таких товарів або виконання робіт та надання послуг на митній території, а також сплатити пеню, нараховану на таку суму податку, виходячи з 120 відсотків облікової ставки Національного банку України, що діяла на день збільшення податкового зобов'язання, та за період від дати ввезення таких товарів або виконання робіт і надання послуг до дати збільшення податкових зобов'язань».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців після набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;

забезпечити прийняття відповідно до своєї компетенції нормативно-правових актів, що випливають з цього Закону та спрямовані на здійснення контролю за цільовим використанням коштів;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність з цим Законом.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
22 травня 2003 року.
№ 856-IV.

▼

Голос України

Здоров'я чи бізнес?



Головним пріоритетом цивілізованої держави є захист життя і здоров'я її населення, в тому числі забезпечення гарантованого рівня медичної допомоги. Україна не виняток. Право її громадян на охорону здоров'я декларовано ст. 40 Конституції. «Це право забезпечується безоплатною кваліфікованою медичною допомогою, що надається державними закладами охорони здоров'я».

Невід'ємною складовою медичної допомоги є медикаментозне забезпечення ефективними і безпечними лікувальними засобами. Незалежно від джерел фінансування медицини (бюджетне фінансування, страхова медицина) для забезпечення потреб охорони здоров'я у лікарських засобах держава стикається із необхідністю створення механізмів для досягнення доступності ліків для всіх верств населення. До того ж вирішуються питання як фізичної (наявність необхідних ліків у достатній кількості у будь-який час), так і економічної (фінансової) доступності лікарських засобів.

Нині проблему фізичної доступності ліків у країні вирішено: зареєстровано (дозволено для медичного застосування) майже вісім тисяч найменувань лікарських засобів у різних формах і дозах; створено розгалужену мережу їх розповсюдження, яка потребує істотного вдосконалення у сільській місцевості. Складнішим є забезпечення економічної доступності ліків, і передовсім для закладів охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються із державного бюджету, для українців з низькими доходами, хронічних хворих і пацієнтів, які потребують дорогого лікування. Над цією проблемою має серйозно попрацювати МОЗ України, врахувавши світовий досвід, зокрема стосовно впровадження концепції основних (життєво необхідних) лікарських засобів. Для України цей механізм був задекларований Постановою Кабінету Міністрів України від 5 червня 1996 року № 1071 «Про порядок закупівлі лікарських засобів закладами та установами охорони здоров'я, що фінансуються з бюджету». Нею затверджено «Перелік лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва, які можуть закуповувати заклади й установи охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються з державного та місцевого бюджетів» (далі — перелік).

Постановою було делеговано право МОЗ України щороку вносити зміни та доповнення до переліку. Чергові зміни та доповнення внесені наказом МОЗ України від 14.04.2003 р. № 168 (зареєстровано Міністерством юстиції України). Згідно з ним до переліку включено майже дві тисячі найменувань лікарських засобів, з яких трохи більше половини — вітчизняного виробництва.

Проте незрозуміла концепція складання переліку і включення до нього деяких лікарських засобів. Документ не тільки недосконалий з професійної точки зору, а й суперечить законам «Про захист економічної конкуренції», «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» тощо. Крім того, певні положення переліку суперечать ГАТТ/СОТ, що може мати серйозні наслідки для України з боку світової спільноти й стати перепоною на шляху вступу країни до СОТ.

Наведу декілька прикладів.

1. У документі наведено торговельні назви лікарських засобів, що передбачає участь конкретних виробників у тендерах стосовно закупівлі ліків. При цьому відсутність нового переліку зареєстрованих в Україні лікарських засобів у конкретних лікарських формах, віднесених до певної міжнародної непатентованої або загальноприйнятої назви, створює умови для штучного обмеження учасників тендерів. Зокрема, на момент затвердження переліку в Україні шістьма іноземними компаніями зареєстровано ретардні форми ніфедипіну. До списку включено лише коринфарм-ретард. За таких умов єдиним учасником тендера (а отже, переможцем) буде єдина компанія. Цей приклад один з багатьох, коли штучно створено умови для монополізації українського ринку і порушення Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти». Правову оцінку діям посадових осіб МОЗ України повинні дати компетентні органи.

2. Дивує, за обмеженості бюджетних коштів на придбання закладами і установами охорони здоров'я лікарських засобів, включення до списку інноваційних препаратів, які набагато дорожчі за подібні за дією препарати. Зокрема, до переліку включено низку препаратів для лікування пептичної виразки з групи інгібіторів протонного току. Серед них добре відомі препарати на основі омепразолу поруч із інноваційними препаратами на основі езомепразолу, ланзопразолу, рабепразолу. Результати розрахунків підтверджують вищесказане. Вартість курсу лікування препаратом паріет (діюча речовина — рабепразол) становить майже 300 грн., тим часом як аналогічний курс лікування з використанням препаратів на основі омепразолу коштує 20—40 грн. Хіба це державний підхід до використання бюджетних коштів?

3. Незрозуміло, чому до переліку включено препарати іноземного виробництва, які з успіхом можуть бути замінені дешевшими аналогами за дією (наприклад, препарат септолете, упаковка якого коштує 5—7 грн., можна замінити на вітчизняний септефріл за ціною 0,5 грн.). До того ж згідно з переліком септолете посідає монопольне становище серед інших препаратів аналогічного складу.

4. Перелік насичений лікарськими засобами, які на сьогодні (за наявності ефективніших та безпечніших аналогів за дією) мають обмежене використання, зокрема плоди глоду, гематоген дитячий, белалгін, йогурт, таблетки м'ятні, екстракт водяного перцю тощо. Мало хто з лікарів призначатиме ці препарати в умовах стаціонару.

5. Дивує підхід до визначення виробників ліків (вітчизняні/іноземні). Якщо припустити, що перевага авторами переліку надавалася вітчизняним виробникам, то геть незрозуміло, чому до списку потрапив лише ремантадин іноземного виробництва за наявності аналога, зареєстрованого трьома вітчизняними виробниками.

Я не зупинятимуся на орфографічних помилках у написанні торговельних назв препаратів, які через це вже позбулися права на участь у тендерах, на включенні до переліку препаратів, строк реєстрації яких давно минув (або ось-ось закінчиться) і які згідно із Законом України «Про лікарські засоби» втратили право на медичне застосування тощо.

Вважаю за необхідне звернути увагу МОЗ України на потребу скасувати дію наказу МОЗ від 14.04.2003 № 168 (зареєстрованого Міністерством юстиції України), у найкоротший термін опрацювати і затвердити «Положення про Перелік», у якому чітко визначити концепцію формування переліку, критерії включення до нього лікарських засобів, механізми реалізації тощо з урахуванням законодавства України. Потрібно залучити до цієї роботи широке коло фахівців: лікарів, фармакологів (і не лише на рівні головних спеціалістів МОЗ України, а й первинної ланки охорони здоров'я). Тільки в цьому разі документ поліпшить медикаментозне забезпечення закладів та установ охорони здоров'я, що фінансуються за рахунок державного та місцевих бюджетів.

Як фахівець у фармацевтичній галузі з достатнім досвідом практичної роботи, член колегії МОЗ України, вважаю своїм обов'язком звернути увагу керівництва Міністерства охорони здоров'я на необхідність перегляду переліку на основі нової концепції його формування, вимог законодавства, ст. 40 Конституції України. Думаю, викладені суперечності не залишаться поза увагою правоохоронців.

Михайло СЯТИНЯ,
народний депутат України.

Країна заморожених будов

Зняття пільг з ПДВ на будівництво на багато років, якщо не назавжди, відкладе в Україні тисячі новосіль



Мабуть, перше, на що вказують останнім часом усі без винятку іноземні гості України, — те, якими гарними стають наші міста. Будівельний бум в Україні є всіма визнаним і мало не найяскравішим досягненням економічної реформи. Зведення цін на житло сьогодні тисячі громадян сприймають як повідомлення з передової. Перше, що робить «середній клас», який зароджується в державі і на який так багато надій покладають політики, — забезпечує житлом свою сім'ю. Добре, що давнє правило успіху: побудувати дім, посадити дерево і виростити сина ще ніхто не скасував.

Мало того, за допомогою банківського кредитування, державних програм допомоги молодим сім'ям, відрахування будівельними корпораціями безплатних квартир черговикам із малозабезпечених верств населення та військовослужбовцям — конституційне право громадян України на житло нарешті набуває реальних обрисів.

І, підкреслю, все це за того, що бюджетне фінансування будівництва житла, яке було за радянського часу, не відновлено. Його замінили внутрішні інвестиції, і сотні тисяч людей (на одного працюючого безпосередньо в будівництві припадає понад десять осіб, зайнятих у різних суміжних галузях економіки) отримали постійну роботу і стабільну зарплату, а податки й обов'язкові платежі поповнили бюджет і цільові фонди.

Але, очевидно, традиція різати дійних корів в Україні сильніша за інші. Уже найближчого четверга на розгляд Верховної Ради України виноситься в другому читанні проект закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про податок на додану вартість».

Запропонований законопроект, зокрема, передбачає (п. 5.1.20) скасування наявних нині пільг з оподаткування на додану вартість робіт з будівництва нового житла. Така перспектива нарахування ПДВ, за оцінкою фахівців найбільших будівельних організацій України, неминуче призведе до підвищення цін на новозбудоване житло щонайменше на 15 відсотків.

Як кажуть, коментарі зайві. Для громадян, які будують квартири за власний кошт (а питома вага інвестицій фізичних осіб у загальному обсязі українського житлового будівництва становить 97 відсотків), таке подорожчання на багато років відкладе, якщо не скасує перспективу новосілля. Адже зазвичай квартири намагаються будувати молоді сім'ї, які держава не може підтримати і заохотити пільговим кредитуванням. А брати банківський кредит, що має свої відсотки, за такого різкого підвищення цін на первісному ринку житла вони можуть і не ризикнути. До речі, на ці самі граблі Україна вже наступала 1997 року. Тоді ліквідація пільг, що тривала з квітня по вересень, призвела до скорочення на третину будівництва квартир за кошти громадян. І замість очікуваної вигоди бюджет недорахувався значної частини податків за іншими статтями.

Отож, за великим рахунком, ще невідомо, що вигідніше. Адже для будівництва будинку, крім витрат на цеглу і бетон, виплати заробітної плати, потрібно сплатити податок на землю, здійснити відрахування на розвиток соціальної інфраструктури міста, виконати технічні умови з прокладання зовнішніх комунікацій, будівництва трансформаторних підстанцій, бойлерних, котелень, колекторів. І коли будинок збудують, передати безплатно 5 відсотків (а в центральних районах міста — 10 відсотків) житлової площі управлінню житлового забезпечення. Саме на ці квартири так чекають малоімущі черговики. Ці суми геть не символічні, і жодна галузь не зазнає, крім загальновідомих податків, такого додаткового навантаження. Невже ці внески треба ще раз оподаткувати? Якщо так, то яка, на думку ініціаторів нововведення, буде інвестиційна привабливість будівництва: основа всього нинішнього піднесення?!

Якщо обсяги інвестування різко скоротяться (а без пільгового оподаткування галузі така перспектива очевидна), проблема забезпечення черговиків, облаштування комунікацій тощо вже в найближчі кілька років ляже на державний бюджет непідйомною ношею. І лише поглиблюватиметься як джерело соціальної нестабільності.

Так, наш бідний бюджет гостро потребує додаткових джерел коштів. І згідно з умовами вступу до СОТ ми маємо позбуватися всіх і всіляких податкових пільг. Але кожне рішення вищого законодавчого органу повинно бути всебічно зваженим і обрахованим бодай на кілька кроків уперед. Суть вимог Євросоюзу та Світової організації торгівлі в частині податкових пільг передусім стосується українських товарів і послуг, що забезпечують наш експортний потенціал і потрапляють на світовий ринок. Але хоча наші новобудови і відповідають світовому рівню вимог щодо якості житла, вони аж ніяк не можуть скласти конкуренцію на світовому ринку: просто їх не можна вивезти, бо фундамент в українській землі!

А коли казати серйозно, то житло ми справді будуємо в Україні і для її мешканців, експортувати його не маємо наміру. Тож треба ретельно зважити, кому насправді (і за межами України чи в ній самій) вигідно, щоб податки підкосили єдину галузь нашої промисловості, яка нормально працює. І перетворили її на таку ж залежну від бюджетних подачок, як інші.

Очевидно, що навіть незначне зниження інвестиційної привабливості області внаслідок скасування пільги погіршить не тільки динаміку житлового будівництва і, як наслідок, фінансовий стан підприємств будівельної індустрії. Неминучих втрат зазнають і виробники будівельних матеріалів, склярі, арматурники, транспортники. Порахуймо, якщо одна будівля дорівнює кільком місяцям роботи цегельного заводу, то на скільки років доведеться закрити підприємство?!

Мої опоненти можуть заявити: ті, хто хоче купити квартиру, все одно її купить і дорожче — ну, пізніше на п'ять—десять років... Але за ці роки не народяться діти, у людей, котрі відклали життя «на потім», з'явиться розчарування, соціальна апатія, невіра в перспективи нашого суспільства та прогнози політиків. А стосовно черговиків, а це 1,8 мільйона українських сімей (зокрема, 550 тисяч пільговиків), то навіть за наявних обсягів житлового будівництва забезпечити їх житлом вдасться через не один десяток років. І ми, повторюючи з усіх трибун про першочерговість і пріоритетність соціального захисту, свідомо подовжуватимемо цей термін?!

Так, багато що можна було б виправдати нашою бюджетною бідністю: громадяни України звикли терпіти і чекати. Але, дивна річ, пільга з ПДВ ліквідується для будівельників і надається під час... наступного перепродажу житла, тобто для вторинного ринку. Така зміна пріоритетів більше схожа не на встановлення загальної справедливої податкової рівності, а на спробу змінити ціноутворення на ринку житла. Може, хтось спробує пояснити, завдяки яким заслугам вторинного ринку перед бюджетом і соціальною сферою це робиться? Може, з огляду на світовий досвід? Але в усьому світі держава дотує програми, спрямовані на створення робочих місць. Тут-таки, до того ж без бюджетних дотацій, будівництво ста квартир забезпечить роботою на кілька років тисячу будівельників. А продаж ста готових квартир забезпечить роботою впродовж місяця двох-трьох маклерів. Є різниця?!

Мій досвід роботи в корпорації «Познякижитлобуд», і цю думку сьогодні, я певен, поділяють керівники багатьох будівельних фірм, доводить: запропоновані зміни до Закону України «Про податок на додану вартість», які позбавляють будівельні організації пільг з оподаткування ПДВ, економічно не виправдані. Мало того, вони загрожують завдати галузі практично непоправної шкоди, призвести до порушення реалізації конституційного права громадян на житло і спровокувати в суспільстві зростання соціальної напруженості.

Пропоную моїм колегам, народним депутатам України, ухвалюючи таке відповідальне, передусім для майбутніх поколінь, рішення, все-таки зважити на вищенаведені аргументи. Вони досить переконливі. Інакше старі граблі можуть ударити по лобі з новою силою. І, так і дивись, нові іноземні гості України звернуть увагу на величезну кількість так і недобудованих цеглянх коробок замість нових гарних і затишних будиночків...

Нвер МХІТАРЯН,
народний депутат України, член депутатської фракції політичних партій Промисловців і підприємців України та «Трудова Україна».

Жодна галузь не зазнає, крім загальновідомих податків, такого додаткового навантаження

Закон України

Про особисте селянське господарство

Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади ведення особистого селянського господарства.

Стаття 1. Поняття особистого селянського господарства

Особисте селянське господарство — це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму.

Члени особистого селянського господарства здійснюють діяльність на свій розсуд і ризик у межах встановленого правового господарського порядку, дотримуючись вимог цього Закону, законів України, інших нормативно-правових актів.

Діяльність, пов'язана з веденням особистого селянського господарства, не відноситься до підприємницької діяльності.

Стаття 2. Законодавство, що регулює відносини, пов'язані з веденням особистого селянського господарства

Відносини, пов'язані з веденням особистого селянського господарства, регулюються Конституцією України, Земельним кодексом України, Цивільним кодексом України, цим Законом, законами України, іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 3. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на фізичних осіб, яким у встановленому законом порядку передано у власність або оренду земельні ділянки для ведення особистого селянського господарства.

Стаття 4. Облік особистих селянських господарств

Особисті селянські господарства підлягають обліку.

Облік особистих селянських господарств здійснюють сільські, селищні, міські ради за місцем розташування земельної ділянки в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади з питань статистики.

Стаття 5. Земельні ділянки особистого селянського господарства

Для ведення особистого селянського господарства використовуються земельні ділянки розміром не більше 2,0 гектара, передані фізичним особам у власність або оренду в порядку, встановленому законом.

Розмір земельної ділянки особистого селянського господарства може бути збільшений у разі отримання в натурі (на місцевості) земельної частки (паю) та її спадкування членами особистого селянського господарства відповідно до закону.

Земельні ділянки особистого селянського господарства можуть бути власністю однієї особи, спільною сумісною власністю подружжя та спільною частковою власністю членів особистого селянського господарства відповідно до закону.

Членам особистого селянського господарства земельні частки (паї) можуть виділятися в натурі (на місцевості) єдиним масивом у спільну часткову власність та спільну сумісну власність (подружжя) відповідно до закону.

У разі виходу з особистого селянського господарства кожен його член має право на виділення належної йому земельної ділянки в натурі (на місцевості).

Громадяни України, які реалізували своє право на безоплатну приватизацію земельної ділянки для ведення особистого підсобного господарства в розмірі менше 2,0 гектара, мають право на збільшення земельної ділянки в межах норм, установлених статтею 121 Земельного кодексу України для ведення особистого селянського господарства.

Стаття 6. Майно, яке використовується для ведення особистого селянського господарства

До майна, яке використовується для ведення особистого селянського господарства, належать жилі будинки, господарські будівлі та споруди, сільськогосподарська техніка, інвентар та обладнання, транспортні засоби, сільськогосподарські та свійські тварини і птиця, бджолосім'ї, багаторічні насадження, вироблена сільськогосподарська продукція, продукти її переробки та інше майно, набуте у власність членами господарства в установленому законодавством порядку.

Майно, яке використовується для ведення особистого селянського господарства, може бути власністю однієї особи, спільною частковою або спільною сумісною власністю його членів відповідно до закону.

Звернення стягнення на майно члена особистого селянського господарства допускається лише на підставі рішення суду.

Стаття 7. Права та обов'язки членів особистого селянського господарства

Члени особистого селянського господарства мають право:

самостійно господарювати на землі;

укладати особисто або через уповноважену особу будь-які угоди, що не суперечать законодавству. Уповноваженою особою може бути дієздатний член особистого селянського господарства, який досяг 18 років;

реалізовувати надлишки виробленої продукції на ринках, а також заготівельним, переробним підприємствам та організаціям, іншим юридичним і фізичним особам;

самостійно здійснювати матеріально-технічне забезпечення власного виробництва;

відкривати рахунки в установах банків та отримувати кредити в установленому законодавством порядку;

бути членами кредитної спілки та користуватися її послугами;

отримувати в установленому законом порядку трудову пенсію, а також інші види соціальної державної допомоги та субсидії;

надавати послуги з використанням майна особистого селянського господарства;

використовувати в установленому порядку для власних потреб наявні на земельній ділянці загальнопоширені корисні копалини, торф, лісові насадження, водні об'єкти, а також інші корисні властивості землі відповідно до закону;

на відшкодування збитків у випадках, передбачених законом;

вільно розпоряджатися належним майном, виробленою сільськогосподарською продукцією та продуктами її переробки;

отримувати дорадчі послуги;

брати участь у конкурсах сільськогосподарських виробників для отримання бюджетних коштів підтримки відповідно до загальнодержавних і регіональних програм;

об'єднуватися на добровільних засадах у виробничі товариства, асоціації, спілки з метою координації своєї діяльності, надання взаємодопомоги та захисту спільних інтересів тощо відповідно до законодавства України;

проводити в установленому законом порядку зовнішньоекономічну діяльність.

Члени особистого селянського господарства зобов'язані:

дотримуватися вимог земельного законодавства та законодавства про охорону довкілля;

забезпечувати використання земельної ділянки за цільовим призначенням;

підвищувати родючість ґрунтів та зберігати інші корисні властивості землі;

не порушувати права власників суміжних земельних ділянок та землекористувачів;

дотримуватися правил добросусідства та обмежень, пов'язаних із встановленням земельних сервітутів та охоронних зон;

своєчасно сплачувати земельний податок або орендну плату;

дотримуватися діючих нормативів щодо якості продукції, санітарних, екологічних та інших вимог відповідно до законодавства;

надавати сільським, селищним, міським радам необхідні дані щодо їх обліку.

Законом можуть бути встановлені також інші права та обов'язки членів особистого селянського господарства.

Стаття 8. Зайнятість членів особистих селянських господарств

Члени особистих селянських господарств належать до категорії зайнятого населення в разі, якщо робота в цьому господарстві для них є основною і розрахунковий місячний дохід на одного члена дорівнює або перевищує розмір мінімальної заробітної плати.

Порядок визначення розрахункового місячного доходу на одного члена особистого селянського господарства встановлює Кабінет Міністрів України.

Стаття 9. Соціальне страхування та пенсійне забезпечення членів особистих селянських господарств

Члени особистих селянських господарств підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню та пенсійному забезпеченню.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування членів особистих селянських господарств здійснюється в порядку, встановленому законом.

Пенсійне забезпечення членів особистих селянських господарств та сплата ними збору до Пенсійного фонду України здійснюються відповідно до законодавства про пенсійне забезпечення та загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Надання соціальної допомоги членам особистого селянського господарства здійснюється відповідно до закону.

Стаття 10. Державна підтримка особистих селянських господарств

Державна підтримка особистих селянських господарств здійснюється відповідно до загальнодержавних і регіональних програм за рахунок державного і місцевих бюджетів у порядку, встановленому законом.

Кабінет Міністрів України відповідно до загальнодержавних програм щорічно при підготовці проекту Державного бюджету України передбачає відповідні кошти на підтримку особистих селянських господарств.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до регіональних програм щорічно передбачають кошти в проектах місцевих бюджетів на підтримку особистих селянських господарств.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень сприяють особистим селянським господарствам:

в організації у сільській місцевості кредитних спілок, сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів для надання послуг із заготівлі, зберігання, переробки та збуту сільськогосподарської продукції, спільного використання технічних і транспортних засобів та соціально-побутового обслуговування, забезпечення кормами і молодняком худоби та птиці;

в організації діяльності з надання інженерно-технічних, ветеринарних, агрономічних, зоотехнічних та інших послуг, а також послуг із забезпечення сортовим насінням, садивним матеріалом, племінною та продуктивною худобою, гібридами та кросами птиці, сільськогосподарською технікою та обладнанням;

у виділенні земельних ділянок єдиним масивом;

в отриманні кредитів для будівництва житла, господарських будівель і споруд, придбання сільськогосподарської техніки та обладнання;

в організації у сільській місцевості фахової підготовки та перепідготовки членів особистого селянського господарства.

Стаття 11. Припинення ведення особистого селянського господарства

Ведення особистого селянського господарства припиняється в разі:

рішення членів особистого селянського господарства про припинення його діяльності;

якщо не залишилось жодного члена господарства або спадкоємця, який бажає продовжити його ведення;

припинення прав на земельну ділянку згідно із Земельним кодексом України.

У разі припинення ведення особистого селянського господарства сільська, селищна, міська рада за місцем розташування земельної ділянки, наданої для цих цілей, вилучає його з обліку особистих селянських господарств.

Стаття 12. Вирішення спорів щодо ведення особистого селянського господарства

Спори щодо ведення особистого селянського господарства можуть вирішуватись органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади в межах повноважень, визначених законом або судом.

Стаття 13. Відповідальність за порушення положень цього Закону

Особи, винні в порушенні положень цього Закону, несуть відповідальність згідно із законами України.

Стаття 14. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Закони та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законів України, що випливають із цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

затвердити порядок визначення розрахункового місячного доходу на одного члена особистого селянського господарства з урахуванням регіональних умов;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
15 травня 2003 року.
№ 742-IV.

ОФІЦІЙНО

Закон України

Про внесення змін до статті 51 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Верховна Рада України **постановляє**:

1. Частину третю статті 51 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170) викласти в такій редакції:

«3. Виконавчий комітет ради утворюється у складі відповідно сільського, селищного, міського голови, районної у місті ради — голови відповідної ради, заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті ради, керуючого справами (секретаря) виконавчого комітету, а також керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, інших осіб».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
22 травня 2003 року.
№ 862-IV.

Закон України

Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про телебачення і радіомовлення»

Верховна Рада України **постановляє**:

1. У частині п'ятій статті 12 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 10, ст. 43; 1995 р., № 13, ст. 85; 1998 р., № 2, ст. 6) вилучити слова «і не повинні перевищувати 50 відсотків їх бюджету».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
22 травня 2003 року.
№ 871-IV.

АКТУАЛЬНО

Гранять єдність народу і влади

Сучасні політичні технології зв'язків органів влади і громадськості, проведення ефективних кампаній служб паблік рілейшнз (PR), моніторингу громадської думки засобами масової інформації, секрети «чорного піару» в політичній сфері, доведення до свідомості людей пропонованої владою політики, оцінки дій ЗМІ і влади, організації зворотного інформаційного зв'язку від суспільства до влади, проблеми демократизації в Україні обговорено в Алушті на другій, що її організували в Криму уряд автономії та Міжрегіональна академія управління персоналом, міжнародній науково-практичній конференції «Організація зв'язків з громадськістю і ЗМІ в органах державної влади та місцевого самоврядування».

Учасники конференції розглянули особливості роботи державних, недержавних і вільних ЗМІ, які відповідним чином реалізують державну політику, у такий спосіб відстоюють її і організують виконання декларованих країною рішень, починаючи із законодавчих нормативних актів і дотримання законодавства. Обговорено практику підготовки фахівців у галузі державного управління в ділянці взаємодії зі ЗМІ. Проведено майстер-класи з психолого-педагогічних, організаційних, методичних основ організації засобів масової інформації та «круглий стіл» для журналістів, де порушували питання матеріально-технічної бази ЗМІ безпосередньо в державних установах, підготовки кадрів фахівців-управлінців і журналістів, дієвості тиражованих ними виступів.

Лейтмотивом спілкування понад 200 працівників державних установ і тих, хто їх готує, та ЗМІ була тема суголосності народу і держави: щоб голос влади доходив до людей, а «глас народу» — до владників. На семінарі активно підкреслено тезу відповідальності засобів масової інформації у використанні різноманітних піар-технологій, які передбачають вивчення, врахування і формування громадської думки, тиражування державної політики. Бо щонайкраще будуть реалізовані рішення і дії влади лише за умови прогностики, дієвості та реагування ЗМІ й державних установ. Взаємне ж дистанціювання влади від громадян не сприяє розвитку громадянського суспільства, заважає широким верствам населення брати участь у виробленні державної політики, може перерости в недовіру народу до керівництва, загрожувати серйозною кризою. Тому сьогодні блок управління, який відповідає за зв'язки з громадськістю, мусить бути не просто каналом транслювання інформації з органу державної влади та місцевого самоврядування до громадян, а повинен знайти потрібні форми донесення її до різних соціальних і професійних груп, подати найзручнішою для якнайкращого засвоєння, максимально зблизити громадян з органами влади. Враховуючи те, що світовий досвід використання політтехнологій і держуправління не завжди пригагідний для особливостей системи і взаємин між суб'єктами політичного процесу нашої країни, а об'єктивно наступний рік буде часом чергової президентської кампанії, потрібно, щоб держава до неї була ґрунтовно підготовлена, наголосили учасники конференції. Ми маємо підняти імідж місцевого самоврядування і державного управління в очах наших людей, які могли б пишатися тим, що вони — громадяни України.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

СУСПІЛЬСТВО

Не треба бути тимчасовими на нашій землі

Із виступу в день уряду 13 травня 2003 року

Захист національних інтересів у сфері виховання підростаючого покоління є невід'ємною складовою безпеки будь-якої держави, і Україна не є тут винятком. Для цього в нашій країні створена ціла низка державних інституцій, у віданні яких перебувають саме питання виховання молодих громадян. Це Міністерство оборони, СБУ, МВС, міністерства надзвичайних ситуацій, освіти і науки, культури і мистецтва — усіх і не перерахуєш.



І, мабуть, правильно, що наш колега народний депутат Степан Гавриш запропонував провести день уряду саме з таким порядком денним — тому що безпека держави, безумовно, над усе. І не тільки в зазначеній сфері, а й в економіці, політиці. Думаю, що нам давно треба вивчити проблему всебічно.

При цьому приємно відзначити, що представники сильної статі людства, які очолюють усі ці державні установи, висловили велику довіру доповісти про забезпечення важливого напряму національної безпеки держави жінкам. Вважай, цю справу чоловіки-керівники звели нанівець, настав час жінок.

А тепер по суті питання. У звіті уряду доволі наводилося різноманітних заходів і програм, які здійснювалися органами виконавчої влади з патріотичного виховання молоді, формування почуттів любові й поваги до рідної держави. Але ж які можуть застосовуватися критерії до оцінки ефективності цього процесу?

Найголовніший з них, на мою думку, — це ставлення самої молоді до своєї держави. Як стверджує уряд, сорок три відсотки молодих українців «хотіли б народитися й жити в іншій країні».

На цьому можна було б поставити крапку в розгляді питання порядку денного. Але варто всетаки зробити спробу розібратися, чому так відбувається. Адже це дуже серйозний симптом.

Почну з того, що не потребує доведення. Національне свідоме, патріотичне виховання молоді невід'ємне від створення державою умов для соціального становлення й розвитку її молодих громадян. Цю діяльність всіх гілок влади молодь оцінює таким чином:

не схильні довіряти

- Верховній Раді — до 74 відсотків;
- Президентові України — до 73 відсотків;
- державним установам — до 60 відсотків.

Таке ставлення молоді до державних інституцій пояснюється насамперед тим, що держава не забезпечує виконання конституційних гарантій найважливіших напрямків життя молодих громадян. А в таких сферах, як працевлаштування, навчання, охорона здоров'я, забезпечення житлом і культурних потреб, матеріальна підтримка соціально незахищених груп молоді, частка негативної оцінки сягає від п'ятдесяти до вісімдесяти відсотків. Цікаво при цьому відзначити, що стан саме виховної роботи п'ятдесят вісім відсотків молодих людей вважає незадовільним. Чому? Адже нормативних актів, які безпосередньо спрямовані на посилення, вдосконалення, поглиблення саме виховання свідомих патріотів, формування високих моральних засад, забезпечення умов розвитку молодих громадян, нараховується більше сотні.

Тим, що багато нормативно-правових актів не виконується, вже нікого не здивуєш, але деякі, що стосуються саме патріотичного виховання, можуть сміливо розраховувати на статус детективної літератури. Наприклад, на виконання Указу Президента «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі й формування здорового способу життя громадян», виданого в 1999 році, уряд своєю постановою затверджує відповідну національну Програму патріотичного виховання, досить змістовну й розраховану не на один рік.

А вже в січні 2002 року, ліквідуючи деякі консультативні й дорадчі органи, утворені Кабінетом Міністрів, уряд заодно відмінив чинність і цієї програми.

Рівно через дев'ять місяців, у жовтні цього ж 2002 року, Президент України своїм указом знову зобов'язує уряд розробити державну програму патріотичного виховання населення. Сьогодні на календарі вже травень 2003 року — ми розглядаємо проблеми національної свідомості й патріотичного виховання молоді, а програма досі не затверджена.

То чи варто дивуватися спадові інтересу юнацтва до літератури, мистецтва, духовних надбань нашого народу? Натомість українські телеканали пропонують нашій молоді фільми жахів, насильства, злодіянь, право міцного кулака, вбивають у мізки, що все у світі купується й продається. У той же час багато років практично простоює Українська студія хронікально-документальних фільмів, на якій за радянських часів створювалося щороку понад вісімдесят стрічок, а нині — одна-дві. А саме документальне кіно — це історія країни, історія народу. Рекорд Стаханова, взяття Берліна, політ у космос Гагаріна, перемога київського «Динамо» в Суперкубку 1975 року залишили в нашій пам'яті саме документалісти. А що ми залишимо нащадкам? Так само вмирає і київська студія науково-популярних фільмів, студія ім. Довженка. Ну, добре, хтось не хоче згадувати «Народжену революцією» Кохана, чи «Думу про Ковпака» Левчука, чи «Комісарів» Мащенка. То давайте згадаємо «Землю» Довженка, «Вавілон XX» Миколайчука, «В бій ідуть лише ''старики''» Бикова, які входять до скарбниці світового кіно. На жаль, усі останні роки вітчизняний кінематограф у занепаді.

Хочу зупинитися на ролі закладів освіти у патріотичному вихованні та закладанні основ громадянської свідомості. В лютому в Києві відбулася виставка навчальних закладів «Освіта в Україні—2003», однією з цілей якої, на переконання міністра освіти й науки, було показати досягнення і кращий досвід навчальних закладів України, в тому числі у впровадженні нових форм виховання молоді. Однак організатори виставки не визнали за потрібне висвітлити в експозиції стан патріотичного виховання. Цей приклад, на моє переконання, свідчить про те, що зазначеним питанням у системі освіти відводиться неналежне місце. Хоча, до речі, Національною доктриною розвитку освіти, затвердженою указом Президента, визначено, що патріотичне виховання є одним з пріоритетів освіти.

У цьому зв'язку варто навести один красномовний приклад. За весь період дванадцяти років навчання в загальноосвітніх школах у вивченні всього курсу історії передбачено лише десять навчальних годин для вивчення історії Великої Вітчизняної війни (одна година в 5 класі, 9 годин в 11 класі). Періоду найвидатнішої звитяги наших батьків, якому були притаманні масовий героїзм на фронті і в тилу, відводиться лише по одній годині в середньому щорічно.

Я хочу звернутися до високих посадовців: чому свідомо замовчується великий подвиг наших співвітчизників? Та зайдіть же в будь-яку оселю — і в кожній знайдете пожовклі фотографії молодих усміхнених облич. Війна навічно залишила їх молодими. Хіба їхнє коротке життя не взірець для молоді безмежної любові до Батьківщини, рідної землі, не зразок самопожертви задля Перемоги?

То чому дивуватися, що при анкетуванні учнів на запитання «Чи готові ви захищати свою Батьківщину?» характерними відповідями були такі: «Ні, захищай—не захищай, держава все рівно тебе не поважає», або: «Готовий захищати лише за гроші». Абсолютно зрозуміло, що така система моральних цінностей не змінюється, і коли випускник школи стає студентом.

Рівень патріотизму молоді, її ставлення до держави значною мірою залежить від можливості реалізувати конституційні права на працю, на здобуття вищої освіти, на житло, охорону здоров'я, фізичне загартування.

Наскільки важливо вирішувати ці питання, засвідчує саме життя. Наведу лише окремі приклади.

· На початок 2002 року молодь становила майже третину всіх офіційно зареєстрованих безробітних. Водночас, за критеріями методології Міжнародної організації праці, кількість молодих безробітних щонайменше втричі вища за кількість тих, хто офіційно має такий статус у Державній службі зайнятості. До цього ще треба приплюсувати практично неврегульований процес трудової міграції у кількості понад 2 мільйони громадян. Зрозуміло, на заробітки їдуть люди далеко не пенсійного віку.

У зв'язку зі сказаним, необхідно в найкоротші строки на законодавчому рівні визначити економічні механізми і стимули, які б забезпечували створення нових робочих місць для молоді взагалі і першого робочого місця зокрема.

· Ще одна болюча проблема — соціальне сирітство, бродяжництво й жебракування. Спостерігається стала тенденція до збільшення кількості неповнолітніх, які ніде не працюють і не вчаться. В державі сформувався певний прошарок молодих громадян, які не вміють читати й писати.

Здоров'я молоді. Ситуація тут катастрофічна, повірте, це не перебільшення:

- за десять останніх років підвищення рівня захворюваності відбувається за всіма класами хвороб. Понад 300 тисяч учнів і студентів у зв'язку з незадовільним станом здоров'я віднесено до спеціальної медичної групи. За висновком спеціалістів, лише кожна восьма дитина здорова, коли йде до школи, і лише кожна дванадцята закінчує її з задовільним станом здоров'я.

Картина буде неповною, якщо не згадати ще такі показники, за якими ми займаємо «передові» позиції в Європі. Це, передусім:

· зростання ВІЛ-інфікованих та наркоманів;

· епідемія туберкульозу та поширення хвороб, які передаються статевим шляхом.

Чому не спрацьовують на належному рівні наші закони й нормативні акти, яких прийнято вже предостатньо (понад сто законів, триста постанов, указів і розпоряджень, близько двохсот молодіжних програм)?

Причина в недостатньому рівні фінансового й організаційного забезпечення законів, інших нормативно-правових документів.

Сьогодні левова частка бюджетних коштів спрямовується не на профілактику та виховну роботу, а на боротьбу з негативними наслідками. Повірте, скільки б ми не створювали нових реабілітаційних центрів, колоній і тюрем, за такого підходу вони будуть завжди заповнені на сто відсотків. Увесь світ вкладає гроші у здоров'я, а ми в лікарняні ліжка.

Потрібні нові правила організації бюджетного процесу, регулювання потоків фінансових ресурсів і розвитку міжбюджетних відносин. Особливо це стосується питань забезпечення виховної роботи за місцем проживання дітей і підлітків, підтримки молодої сім'ї, розширення мережі позашкільних навчально-виховних закладів, удосконалення системи оздоровлення дітей.

Найближчим часом ми розглянемо пропозиції щодо внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу. Сподіваюся, що ці зміни перш за все позначаться на визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів на користь місцевих бюджетів.

На завершення хочу акцентувати увагу на тому, що організаційне й фінансове забезпечення виховного процесу є необхідним, але недостатнім елементом. Як свідчить досвід і вимагає життя, для консолідації зусиль щодо патріотичного виховання на всіх рівнях, від села до столиці, має існувати єдиний керівний теоретичний принцип усієї цієї діяльності, тобто єдина Державна доктрина. Саме керуючись її положеннями на всіх рівнях виконавчої влади, місцевого самоврядування, можна і розробляти конкретні програми, і здійснювати відповідні заходи в єдиному концептуально визначеному напрямку.

Підсумовуючи сказане, підкреслю:

- у державі відсутня система патріотичного виховання;
- в Україні відсутній єдиний координаційний центр в організації цієї роботи. На превеликий жаль, Національна рада з питань молодіжної політики при Президентові України жодної проблеми виховання молоді не розглядала. Вона не діяла.

Україна має неоціненний історичний досвід патріотичного виховання. Не треба бути безбатченками, не треба бути без пам'яті, не треба бути тимчасовими на нашій землі.

Це те основне, що зможе на зовсім інший рівень поставити патріотичне виховання.

Катерина САМОЙЛИК,
голова Комітету Верховної Ради з питань молодіжної політики, спорту та туризму.

ОФІЦІЙНО

Постанова Верховної Ради України

Про відзначення 150-річчя з дня народження видатного оперного співака О. П. Мишуги

20 червня 2003 року виповнюється 150 років з дня народження Олександра Пилиповича Мишуги — видатного українського оперного співака, талановитого педагога, мецената і громадянина-патріота, ім'я якого увійшло до числа світових зірок оперного мистецтва поряд з Енріко Карузо, Соломією Крушельницькою, Федором Шаляпіним, Тітто Руффо.

Враховуючи визначний внесок Олександра Мишуги у вітчизняну та світову культуру, значимість його постаті і творчої спадщини для виховання творчої молоді та з метою вшанування пам'яті видатного митця, Верховна Рада України **постановляє:**

рекомендувати Кабінету Міністрів України розробити заходи щодо вшанування на державному рівні пам'яті Олександра Мишуги, зокрема:

провести у музичних навчальних закладах заняття, присвячені пам'яті видатного співака;

перезаписати з платівок на аудіокасети і диски пісні та арії з опер у виконанні Олександра Мишуги та забезпечити ними музичні навчальні заклади й установи культури;

відновити могилу співака та пам'ятник йому в селі Новий Витків Радехівського району Львівської області;

підготувати та надрукувати ювілейне видання книги про життя і творчість Олександра Мишуги;

провести урочисті збори та ювілейні оперні концерти в Києві, Львові та інших містах, пов'язаних із життям та творчістю О. П. Мишуги;

розглянути можливість випуску ювілейної монети та конверта із зображенням О. П. Мишуги.

Голова Верховної Ради України В. ЛИТВИН.

м. Київ,
5 червня 2003 року.
№ 955-IV

Юрій КОСТЕНКО:
«Я ще не бачив, щоб хтось посилив політичну силу пасивністю»

Наближення президентської кампанії змушує розглядати буквально під мікроскопом діяльність та висловлювання як лідерів політичних блоків, так і учасників тих політичних сил, що є їх складовими. З огляду на перспективи висунення єдиного кандидата від опозиції розглядається також і активність партій — учасниць опозиційних блоків, і голосування за рішення, що неоднозначно сприймається українським суспільством. Про це — розмова з першим заступником голови фракції «Наша Україна», лідером Української народної партії ***Юрієм КОСТЕНКОМ.***

— Перспектива висунення єдиного кандидата на президентських виборах від демократичної коаліції — інтрига номер один в політичному житті України останнього місяця. Нещодавно ви заявили, що в Німеччині Ющенко, Мороз і Тимошенко висловилися за створення єдиної коаліції на вибори-2004. Однак майже одразу в ЗМІ з'явилися не те щоб спростування, але заяви — про самодостатність соціалістів та досить прозорий натяк Юлії Тимошенко, що вона за крок до самостійного походу на вибори.

— Те, що Ющенко, Мороз і Тимошенко у розмові із заступником голови Соціал-демократичної партії Німеччини підтвердили свою готовність працювати над створенням єдиної коаліції з єдиною програмою та єдиним кандидатом, це факт, оскільки розмова відбувалася в моїй присутності. Я також абсолютно переконаний, що до виборів 2004 року має бути створена єдина коаліція демократичних сил — від правоцентристів до лівоцентристів, яка висуне не три чи п'ять кандидатів, а одного. До офіційних переговорів між «Нашою Україною», СПУ та БЮТ справа ще не дійшла, але попередні консультації, які тривають протягом останніх місяців, дають мені підстави прогнозувати, що вже восени ми можемо вийти на єдину коаліцію.

Мова про те, хто має бути цим єдиним кандидатом, у Німеччині не йшла. Але очевидно, що ми всі маємо працювати на результат. Попереднє рейтингове голосування уже відбулося під час парламентських виборів-2002, і ці рейтинги в цілому зберігаються вже більше року, якщо судити з соціологічних опитувань щодо шансів імовірних кандидатів у президенти.

— Ви говорите про створення єдиної коаліції, а тим часом Українській народній партії закидають, що її активність є ознакою бажання виокремитися з «Нашої України» в таку собі буферну фракцію.

— По Інтернету гуляють ще й чутки, ніби я маю намір балотуватися в президенти. Мушу розчарувати авторів чуток: я не належу до числа тих депутатів «Нашої України», котрі намагаються рятувати демократію від режиму, пропонуючи свою кандидатуру як альтернативну до кандидатури Ющенка. Я поважаю людей з фантазією, але тут мало спільного з політикою.

Щодо розмов про «ультранесамовиту» активність УНП, яка начебто має на меті вихід з «Нашої України», то це, перепрошую, в кого як працює логіка. Я ще не бачив, щоб хтось збільшував політичну силу блоку або кандидата в президенти своєю пасивністю. Щоб досягти результату, а тим більше такого, на який демократичні сили розраховують в 2004 році, потрібно максимально мобілізувати людей, щоб не розгубити перевагу і не дати сфальсифікувати результати виборів. Щоб перекрити спостерігачами близько 33 тисяч виборчих дільниць, треба людей і залучити, і навчити. Поки що ми на першому етапі — вивести їх з політичної сплячки, довести, що від їх активності залежатимуть результати виборів, а від цього — і якість їхнього життя. Претензії до УНП, що ми в блоці це робимо найактивніше, виглядають дивно, якщо ми працюємо на перемогу одного й того ж кандидата на президентську посаду.

— Під кутом зору стосунків усередині опозиції розглядають зараз і деякі голосування — зокрема, довкола відправки українських миротворців до Іраку. Одним з аргументів проти було те, що цим підсилюються позиції діючої влади...

— Є два можливих підходи: розглядати цю ситуацію так, ніби існує тільки с ь о г о д н і, або орієнтуватися на з а в т р а. На моє переконання, завдання політиків — не затверджувати голосуванням результати соціологічних опитувань, а навіть через непопулярні сьогодні рішення давати Україні перспективу. Підтримку ВР пропозиції про направлення миротворчого контингенту в Ірак я розцінюю як одне з найдалекоглядніших державницьких рішень, що засвідчує початок формування національних інтересів.

Щодо політичного аспекту цього рішення — це перспективи активізації стосунків з Євросоюзом та НАТО. Пригадайте: підтримка з боку ЄС такого стратегічного українського проекту, як Одеса—Броди, з'явилася одразу ж після направлення українського батальйону РХБ-захисту до Кувейту. За оцінками експертів, при послідовній зовнішній політиці Україна може стати членом НАТО вже у 2008 році, під час другої хвилі поширення альянсу. Ставши членом НАТО, ми можемо претендувати на членство в ЄС, що для УНП є одним з головних політичних пріоритетів.



Стосовно економічного аспекту, то участь у відбудові Іраку дасть Україні можливість перекрити всі ті витрати, які ми несемо під час відправки миротворців, у сотні разів — завдяки участі наших підприємств у видобутку іракської нафти та будівельних роботах. Стратегічним питанням також є диверсифікація джерел постачання нафти: доступ до близькосхідної нафти дозволить завершити формування нового трансконтинентального енергетичного коридору до Європи через територію України.

Мотивація, що, мовляв, діюча влада використає це рішення на свою користь, не витримує критики, бо ми повинні в першу чергу керуватися національними інтересами, а не того чи іншого посадовця. Бо посадовці приходять і йдуть, а інтереси держави і її громадян залишаються завжди.

Проте тут було одне «але»: говорити «так» можна лише в разі отримання необхідних гарантій з боку західних партнерів, що всі витрати не ляжуть на український бюджет. І коли такі гарантії ми отримали, політична група УНП, як, до речі, і лідер блоку Віктор Ющенко, висловилася за підтримку цього рішення.

— Багато галасу останнім часом наробила заява Івана Драча про те, що «Нашій Україні» треба було йти не в опозицію, а створювати більшість, і від вас чекали спростувань.

— Мені дуже дивно, що зараз це подають мало не як сенсацію. Ще до завершення виборчих перегонів-2002 я висловлював думку, що в разі, коли «Наша Україна» не набере кількості голосів, достатньої для самостійного утворення парламентської більшості, вона має ініціювати створення більшості за участю фракцій, близьких за ідеологією. В тому числі й блоку «За єдину Україну». Прошу звернути увагу: не увійти до більшості, створеної в адміністративний спосіб (як тлумачать тепер слова Драча), а ініціювати створення більшості на базі програми «Нашої України», яку підтримала найбільша кількість виборців.

Чому? Під час виборів ми обіцяли поліпшити життя людей, після виборів ми мали це виконувати. Як? Виборців мало цікавило. Найреальніший шлях — компроміс, який за моделлю 2000 року (тоді була утворена неліва парламентська більшість для підтримки уряду Ющенка) давав змогу поступово покращувати економічне становище громадян. Відхід у глуху опозицію, на моє переконання, був вигідний політично, але не давав шансів на виконання передвиборної програми.

Тому, починаючи з травня минулого року і аж до вересня, я й працював за дорученням Ющенка над пошуком схеми, яка б дала змогу сформувати владу з урахуванням результатів виборів. Зокрема, разом з Сергієм Тігіпком ми розробили проект документа, який вперше в історії українського парламентаризму дозволяв перейти на європейську модель формування коаліції — починаючи не з поділу портфелів, а з ухвалення її учасниками спільної програми. Це був перший крок до формування в Україні політично відповідальної влади. І не вина Ющенка, що запрацювала на повну потужність машина адмінресурсу і шаленим опором з Банкової цю роботу було зірвано.

Нині ми в парламенті працюємо як опозиційна фракція і готуємося до президентських виборів. Переконаний, те, що нам не дали зробити у 2002 році, ми завершимо в 2004-му, після нашої перемоги.

Взяла інтерв'ю
Марина ІВАНЕНКО.

ЗАКОНОДАВЕЦЬ

Довічний догляд... молодого і здорового

НОВА НОРМА: Верховна Рада України ухвалила новий Цивільний кодекс України (далі — ЦК).

ЦЕ ОЗНАЧАЄ, що істотно змінено правове регулювання такого делікатного цивільно-правового інституту, як довічне утримання (догляд).

Як відомо, за відповідним договором одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність певне майно, а взамін набувач зобов'язується довічно утримувати відчужувача та (або) доглядати.

Основні відмінності цього договору за старим (чинним лише до кінця року) і новим ЦК зводяться до того, що:

1) чинний ЦК регулює питання лише довічного утримання особи, а новий ЦК — **і довічного утримання особи, і її догляду (утримувати і доглядати — різні речі);**

2) старий кодекс передбачає можливість передати взамін довічного утримання лише будинок чи його частину, а новий —житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме або рухоме майно, яке має значну цінність;

3) сьогодні відчужувати майно (а отже, бути об'єктом довічного догляду чи утримання) може лише непрацездатна особа за віком або станом здоров'я, тоді як за новим ЦК — будь-яка фізична особа незалежно від її віку та стану здоров'я.

Новий ЦК передбачив, що набувачем у договорі довічного утримання (догляду) може бути повнолітня дієздатна фізична або юридична особа (чинний кодекс жодних вимог до набувача не висуває). Якщо доглядати або утримувати беруться кілька фізичних осіб (наприклад, чоловік і дружина, брат і сестра, або зовсім чужі люди), то вони стають співвласниками майна, переданого їм за договором довічного утримання (догляду), на праві спільної сумісної власності. Відповідно солідарним (спільним) має бути їх обов'язок перед відчужувачем.

Ще одна новела нашого цивільного права полягає в тому, що такий **договір може бути укладений на користь третьої особи, тобто одна особа утримуватиме відчужувача, а інша отримає його майно.**

Незмінною залишається форма укладення договору довічного утримання (догляду) — як і раніше, він має бути укладений у письмовій формі та нотаріально посвідчений. Понад те, якщо предметом цього договору є нерухоме майно (наприклад, будинок, квартира), то документ ще й підлягає державній реєстрації.

Набувач стає власником переданого йому за цим договором майна відповідно до загальних правил, якими визначається момент набуття власності за договором (ст. 334 ЦК), — з моменту нотаріального посвідчення договору або з моменту його державної реєстрації (якщо йдеться про нерухоме майно).

Новий ЦК визначає обов'язки того, хто взявся довічно утримувати (доглядати) іншу людину. У договорі можна закріпити всі види матеріального забезпечення, а також усі види догляду (опікування), якими набувач має забезпечувати відчужувача. Набувач зобов'язаний у разі смерті відчужувача поховати його, навіть якщо це не було передбачено договором довічного утримання (догляду).

Закон встановлює певні правові обмеження щодо майна, яке є предметом зазначеного договору. Так, **набувач не має права до смерті відчужувача продавати, дарувати, міняти майно, передане за договором довічного утримання (догляду), укладати щодо нього договір застави, передавати його у власність іншій особі на підставі іншого правочину.** На таке майно не може бути звернене стягнення протягом життя відчужувача. **Втрата (знищення) майна, яке було передане набувачеві, не є підставою для припинення чи зменшення обсягу його обов'язків перед відчужувачем.**

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ, що за новим ЦК договір довічного утримання (догляду) може бути розірваний за рішенням суду:

1) на вимогу відчужувача або третьої особи, на користь якої він був укладений, у разі невиконання або неналежного виконання набувачем своїх обов'язків незалежно від його вини. У такому разі відчужувач набуває право власності на майно, яке було ним передане, і має право вимагати його повернення. **А витрати, зроблені набувачем на утримання або догляд відчужувача, за таких обставин не підлягають поверненню;**

2) на вимогу набувача. Якщо він розриває договір через неможливість його подальшого виконання з поважних (істотних) причин, то суд може залишити за ним право власності на частину майна, з урахуванням тривалості часу, протягом якого доглядач (опікун) належно виконував свої обов'язки за договором.

Якщо набувач помер раніше від того, кого він доглядав (опікував), то обов'язки довічного утримання чи догляду переходять до спадкоємців, до яких перейшло передане відчужувачем право на майно. А в разі відсутності таких або відмови спадкоємців від зазначеного майна право власності на нього повертається до відчужувача.

ДЛЯ ДОВІДКИ: новий ЦК парламент ухвалив 16 січня 2003 р., він набирає чинності з 1 січня 2004 р. З повним його текстом можна ознайомитися у «Голосі України» за 12 та 13 березня ц. р.



Микола МЕЛЬНИК,
доктор юридичних наук.

Ведучі рубрики нагадують норму ст. 68 Конституції України:
«Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності».



Анатолій БЕНЬ,
оглядач «Голосу України».

Махновці розпрягають коней

Гуляйполе — один із небагатьох райцентрів, відомих усій Україні, бо то — батьківщина Нестора Махна. Менш відомо, що популярна пісня «Розпрягайте, хлопці, коні» створена саме махновцями...

Виставка Гуляйпільщини відкриється 19 червня о 16-й годині у малому залі столичного Українського дому в рамках всеукраїнської акції «Культура малих міст». Гуляйпільщина — козацько-хліборобський край, там досі живуть ткацьке, бондарне, гончарне ремесла, працюють знані майстри народно-ужиткового мистецтва. На виставці дещо з цього багатства можна буде бачити: кращі роботи знаменитих вишивальниць, книги письменників і твори художників краю. В Українському домі дадуть концерт аматорські колективи Гуляйполя.

Організатори виставки — Міністерство культури і мистецтв, культурно-просвітницький центр «Дружба», Запорізька та Гуляйпільська держадміністрації.

Вл. інф.

Щоб трактор не зламався

На Миколаївщині відроджується система колишньої «Сільгосптехніки»

ДОСВІД

Жнива не за горами. Парк зернозбиральних агрегатів залишає бажати кращого. На ланах, здебільшого, знову працюватимуть старезні «Ниви», «Дони». Вони сходили з конвеєра за часів трудових п'ятирічок і тепер, жартують на селі, зерна втрачають стільки, що після них сіяти вже не треба. І хоча, за даними Мінагрополітики, торік господарники збагатилися так, що придбали півтори тисячі комбайнів, за кадром залишається, по-перше, інформація про те, що аграрії купували, переважно, іноземні секондхендівські агрегати. По-друге, за розрахунками того ж таки МінАП, щорічна потреба у зернових комбайнах становить п'ять тисяч. Не справдилися досі сподівання аграріїв на те, що вітчизняний ринок масово і за прийнятною ціною заполонять українські «Славутичі» і «Лани». Ті 150-200 жнивних агрегатів, які щороку з'являються на світ, погоди на полях не роблять. Процес не можна вважати масовим випуском. Він швидше нагадує масовку. Хоча, з другого боку, віце-прем'єр Іван Кириленко запевняє, що в країні виробляється 90—95 % переліку необхідної техніки. Проблема тільки у низькій прибутковості сільського господарства. Лише за умови підвищення доходності зерна, іншої сільгосппродукції можливе стабільне зростання у сільгоспмашинобудуванні. Хоча, так чи інакше, питання «чим збирати?» знов залишається відкритим.



Фото Олександра КРЕМКА (Укрінформ).

Вітчизняна техніка, яку пропонують сільгоспвиробникам на умовах фінансового лізингу.

Гуртом і комбайн ремонтувати легше

Прогнози, які сповіщають, що внаслідок морозної зими і спекотного літа площі до збирання скоротилися, отже, і навантаження на комбайн зменшиться, ситуацію все одно не рятують. Збирати тим більше доведеться оперативно, щоб уникнути втрат. А як жнивує допотопна техніка, що давно виробила свій моторесурс, коли заздалегідь не провести її кваліфікований ремонт, на селі знає кожен механізатор.

У Миколаєві, на базі обласного сервісного центру НАК Украгролізинг, на семінарі-нараді «Досвід організації та перспективи розвитку ринку техніки і технічних послуг» обговорювали шляхи забезпечення села новими тракторами та комбайнами і ремонту наявних агрегатів. За радянських часів в області, каже директор Миколаївської філії Національної акціонерної компанії Украгролізинг Олександр Петров, існувала досить потужна система «Сільгосптехніки», яка об'єднувала тридцять підприємств. На відміну від багатьох інших областей, свого часу до відлагодженої мережі агросервісу поставилися не як до архаїчної, віджилої, а як до досвіду, який потрібно зміцнювати і примножувати.

Тепер ЗАТ «Миколаївоблагротех» об'єднує 22 ремонтні підприємства, де зберегли обладнання, технологію і кваліфіковані кадри. Приміром мале підприємство «Моторист», що у Первомайському районі, здійснює капремонт двигунів Д-243, Д-65, СМД-60-62. Приваблює клієнтів гарантія на відновлений агрегат — 18 місяців. Вознесенська агропромтехніка виготовляє вузли і агрегати для трактора Т-150. Кривоозерська райагропромтехніка забезпечує комбайни вогнегасниками та повітряними фільтрами. У Новому Бузі спеціалізуються на електрообладнанні. На базі Снігурівської МТС відновлюють дощувальні машини. Очаківська райагропромтехніка ремонтує шнеки і подрібнювачі для комбайнів. А на Привільнянському ремонтно-транспортному підприємстві, що у Баштанському районі, за словами директора РТП Галини Борщевецької, відбалансують барабан молотарки, в елементі поставлять на колеса «вбиту» зернозбиральну «Ниву».

— Обслуговуємо не лише машинерію, прописану в області, — з гордістю каже Галина Пилипівна. — Кіровоград, Дніпропетровськ, Одеса — всі у нас. За ремонт торік взяли 1,3 мільйона гривень.

Став двигун — оказія така, а у полі вже «швидка»

У Миколаївській області — 1,7 мільйона гектарів орної землі. Років п'ятнадцять тому, згадували з ностальгією учасники семінару-наради, було 22 тисячі тракторів, 5,5 тисячі зернозбиральних комбайнів. Теперішній технічний парк скоротився вдвічі, а кількість гектарів у обробітку залишилася та ж. На думку Олександра Петрова, без належного обслуговування техніки, інтенсивної та високопродуктивної роботи на полях не буде: «Планово-попереджувальну систему ремонту та технічного обслуговування ніхто не скасовував. Як у медицині ніхто не відміняв профілактику, так ніхто не відміняв і технічний сервіс».

Роботи ремонтним підприємствам обласного технічного центру, схоже, вистачає. Звісно, самими стаціонарними ремонтними майстернями не обійтися. Комбайн — не джип, тож навіть не в жнива ганяти його за сотню кілометрів для технічного обслуговування економічно недоцільно. В арсеналі обласного центру техпослуг — кілька пересувних ремонтно-діагностичних майстерень на базі ВАЗ-2104, «Міцубісі», «ГАЗелі». Мобільна техдопомога — задоволення, звісно, не з дешевих, але ж і день простою одного зернозбирального «Топлайнера» в гарячу пору обходиться в тисячі гривень.



Фото автора.

Під час пленарного засідання.

— Має, приміром, господарство вітчизняні трактори ХТЗ, ПМЗ, комбайн «Славутич», імпортні «Джон Дір», «Кейс»... — переконує в доцільності діагностичних авто голова правління НАК Украгролізинг Володимир Іванишин. — І з кожної фірми спеціаліст приїздить обслуговувати чи лагодити «свою» машину окремо. Такі послуги дорого коштують. Автомайстерня швидко прийде за заявкою, проведе діагностику будь-якої техніки — від ХТЗ чи ПМЗ до іноземної. Фахівці проконсультують, проведуть техогляд, здійснять гарантійний чи післягарантійний ремонт. Така робота запобігає додатковим витратам господарників і заощаджує їхній час на пошуки комплектуючих деталей — цей процес часто переходить розумні межі. Як наслідок, через технічні несправності не беруть участі в польових роботах майже третина наявних тракторів і комбайнів, чверть парку посівних і грунтообробних машин.



Фото Олександра КРЕМКА (Укрінформ).

Учасники семінару-наради оглядають склад-магазин запчастин.

Про «варягів», лізинг та рятівний закон

Але технічний центр не обмежується ремонтом «своєї», прописаної в області, техніки. На полях Миколаївщини щороку на збиранні колосових працює 900-1200 заїжджих комбайнів, яких також треба десь обслуговуватися. Але насамперед під наглядом обласного і районних центрів технічного обслуговування — машини, передані сільгоспвиробникам за лізингом: 50 тракторів ХТЗ-17021, 150 — Т-150, 100 — ПМЗ, інші сільгоспмашини, що служать не перший рік. Через брак в аграріїв коштів така форма надання господарникам сільгосптехніки стає дедалі популярнішою. Крім того, що лізинг частково забезпечує село складною технікою, він, разом з тим, і стимулює розвиток вітчизняного сільгоспмашинобудування. Господарство чи фермер сплачує 20 % вартості, після чого отримує комбайн або трактор у лізинг на п'ять років під 1,4 відсотка річних.

Щоправда, на цьому шляху немало підводного каміння: дехто, отримавши машину в лізинг, навіть і не збирається за неї розраховуватися.

На семінарі стурбовано говорили, що все більше під час ремонту техніки випадків, коли дурять нашого брата: постачальники запчастин продають агрегати, де нова хіба що фарба. Є сподівання, що шахраїв на місце поставить ухвалений нещодавно Верховною Радою закон «Про захист прав покупців сільськогосподарської техніки».

Галина КВІТКА.
Миколаївська область.

Коровай із чужого зерна

Ми надійно «підсіли» на імпорт колоскових

ПРОГНОЗ

(Початок на 1-й стор.).

Картинки того, що відбувалося донедавна на ланах, намальовані навіть у стінах Мінагрополітики, схожі на кіношні «ужастики»: через сильні морози і зледеніння посівів внаслідок перепаду температур загинуло 4,5 млн. га озимини із посіяних 8,4 млн. га. Крім того, також через негоду, аграрії запізнилися з початком посівних робіт навесні цього року на 20—30 днів, що призведе до недобору врожаю зерна. Власне, до цього переліку можна приписати і посушливе літо, і такий непоганий чинник, як зношеність зернозбиральних комбайнів — деякі більше гублять колоскових, ніж збирають.

Підлив масла у вогонь Гідрометцентр, де також занепокоїлися станом посівів, і цю інформацію час від часу обнародують (лишається тільки повідомляти її разом з прогнозом погоди). Так от, за даними метеорологічних досліджень, на кінець першої декади червня посіви озимих зернових практично в усьому південно-східному регіоні перебувають в незадовільному стані: у Криму, Кіровоградській, Запорізькій, Сумській, Херсонській, Донецькій, Миколаївській, Полтавській, Дніпропетровській, Харківській областях. У Київській області загинуло 90 відсотків озимини. В задовільному і хорошому стані культура лише на території Львівської, Волинської, півночі Тернопільської, деяких районах Житомирської областей. Згідно з тими самими дослідженнями, на більшій частині територій Запорізької, Херсонської, Дніпропетровської, Полтавської областей стан посівів оцінюють як критичний. З ярими набагато краще. У загальнодержавному масштабі лише 70 відсотків посівів — у задовільному стані.

У зв'язку з кризовою ситуацією, що склалася у сільському господарстві, багато областей напряму налагоджують зернові контакти з Казахстаном. Нещодавно про необхідність купувати там колоскові заявила Херсонщина. Області, повідомляється на сайті ОДА, для внутрішніх потреб потрібно 160 тисяч тонн зерна, однак через несприятливі умови — до зимової негоди і весняної посухи додалася ще й сарана, — за розрахунками аграрників, його зберуть не більш як 70 тисяч.

А в Запорізькій облдержадміністрації вийшли з пропозицією укласти про закупівлю колоскових міжурядову угоду між Україною і Казахстаном. У цьому разі, мовляв, кабмінівські структури могли б встановити загальні правила. Зокрема, доцільно переглянути митні збори на ввезення зерна. А самостійні, щодо імпорту, дії кожної з областей дають підстави для накручування та збільшення цін.

Висловив стурбованість долею майбутнього врожаю і Прем'єр-міністр Віктор Янукович. Виступаючи на селекторній нараді з питань ситуації, що склалася в АПК, він закликав керівників областей, де з колосковими не склалося, розглядати зерно нового врожаю передусім як насіннєвий матеріал, а вже потім як продовольчий ресурс. За прогнозами, великий відсоток господарств залишиться без насіння на осінній засів. Тому уряд збирається взяти це питання під контроль і вже днями повідомити, в яких областях України можна буде закуповувати насіння. Мало того, за кожною із областей закріплять покупця, щоб не допустити хаосу на ринку посівного матеріалу. Певну партію насіння також сформують, за дорученням уряду, Держрезерв і Державний насіннєвий фонд. А керівники областей, наголосив прем'єр, нестимуть персональну відповідальність за організацію сівби озимих культур на запланованих площах, бо осіння посівна кампанія має забезпечити продовольчу безпеку держави в 2004—2005 роках.

Валерій ДРУЖЕНКО.

ВРОЖАЙ-2003

Стебла низькі, зерно золоте

У Криму не дощило кілька місяців. До жнив, які розпочнуться днями, на життєдайну вологу не очікують. Хлібостій такий низький, що можливий дефіцит соломи, ціна якої підскочить у кілька разів. Збитки від морозів, пилових бур і посухи становлять близько 60 мільйонів гривень. Нині на півострові головне —найякісніше зібрати з ланів те, що лишилося. Найнижчий урожай чекають у зоні Джанкойського, Первомайського, Роздольненського і Чорноморського районів. Кожна тонна пшениці і ячменю цьогорічного врожаю, імовірно, буде щонайменше у півтора рази дорожча, ніж торік.

Віктор ХОМЕНКО.
Крим.

Сухопутний кордон підтверджено

(Початок на 1-й стор.).

Президент Леонід Кучма назвав підписання документа історичною подією, котра розв'язала наболілі проблеми між сусідніми державами. Ця подія, за словами Президента України, дає всі шанси Україні та Румунії для дружби і співробітництва між нашими народами. Україна та Румунія — природні союзники, і ми готові спільно вирішувати всі питання, зокрема, максимальну лібералізацію режиму на кордонні, поглиблення культурних зв'язків між нашими громадянами. На черзі введення нових митних переходів та модернізація старих, що є спільним завданням обох країн. Під час переговорів, які передували підписанню договору, додав Леонід Кучма, ми не залишили поза увагою забезпечення прав української меншини в Румунії та румунської в Україні, проте предметно поспілкуватися з Президентом Іоном Ілієску у нас ще буде час. Президент України запевнив присутніх у непохитності президентської лінії в інтеграції України в європейські та євроатлантичні структури та принагідно подякував Іону Ілієску за підтримку Румунією України у цьому на рівні Європи.


Фото автора.

Президент Румунії Іон Ілієску назвав нинішню зустріч у Чернівцях етапною на шляху подальшої інтеграції обох країн в європейську спільноту. «Ми завершили сьогодні роботу над важливим документом, який випливає з базового договору між Україною та Румунією від 1997 року, — сказав він. — Ми урівноважили текст, який забезпечує інтереси обох сторін. Договір про режим україно-румунського кордону є важливим документом у наших стосунках, і він дуже швидко позначиться на румуно-українському співробітництві».

У Чернівецькому драматичному театрі ім. Ольги Кобилянської президенти зустрілися з громадськістю і представниками румунських громадських організацій та культурних товариств Буковини. Принагідно Президент України Леонід Кучма привітав з 50-річним ювілеєм народного артиста України румунського походження Іво Бобула і вручив йому орден князя Ярослава Мудрого V ступеня.

Сергій СУЛИМА.

Краще пізно, ніж ніколи

КОМЕНТАР

У вересні минулого року президенти України й Румунії Леонід Кучма та Іон Ілієску домовилися підписати Договір про держкордон, співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань до 1 червня року нинішнього. Президенти трохи спізнилися, але хіба можна їм за це дорікати? Адже краще пізно, ніж ніколи. «Історична», «епохальна» подія... Можна, за бажання,повправлятися і в застосуванні таких прикметників, але простіше було б так: на один головний біль в української зовнішньої політики стало менше.

А втім, якщо згадати потяг деяких широко представлених у румунських владних структурах сил до ностальгії по «втрачених територіях», то можна говорити навіть про певною мірою несподіванку. Враження таке, що все вирішилося лише в останні півтора-два місяці. Такий собі спринт після шестирічного тупцювання на місці. Тривалий час уникаючи підтвердження лінії існуючого держкордону, Румунія все-таки на це пішла. Можна лише здогадуватися, з яких причин: можливо, свою роль відіграв чинник членства в НАТО чи Євросоюзі, може, Бухарест зрозумів безперспективність подальшої тяганини... Це тепер уже не важливо. Нині на перший план виходить робота над Угодою про розмежування континентального шельфу й виключних економічних зон у Чорному морі.

Очевидно, тепер ми довго спостерігатимемо суперечку довкола статусу острова Зміїний. Нагадаємо — йдеться не про його належність, а лише про те, чи враховувати острів під час морської делімітації. Як і раніше, Румунія наполягає на тому, що Зміїний є скелею — а така, згідно з міжнародним правом, не може враховуватися під час розмежування континентального шельфу та виключної економічної зони. Україна стоїть на тому, що це — придатний для життєдіяльності острів, і останнім часом активно це демонструє. Якщо сторони не домовляться, справу може бути передано до міжнародних арбітражних інстанцій.

Утім, позавчора у Чернівцях про таку перспективу не йшлося. Президенти демонстрували миролюбність. За новітньою українською традицією, Леонід Кучма запропонував провести Рік України в Румунії і Рік Румунії в Україні (невідомо, однак, коли: після Росії на черзі у нас Польща і, здається, ще якась держава, а може, й дві). А Іон Ілієску пообіцяв підтримку Румунії у здійсненні України її євроінтеграційних устремлінь. А як тут не підтримати? Коли президенти, **передає УНІАН,** заходили до приміщення Чернівецького обласного драмтеатру, перед ним проходив мітинг представників опозиції, які відкрито висловлювали своє ставлення до перебування на нинішній посаді Леоніда Кучми. Тобто наочна демонстрація існування в країні плюралізму думок — що, як відомо, є однією з необхідних для євроінтеграції умов. Щоправда, кілька відсталих від життя міліцейських полковників заходилися були вихоплювати у мітингуючих плакати. Та, поза сумнівом, на румунську підтримку нашого європейського курсу це аж ніяк не вплине.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Панський імідж по–білоруськи

Учора Вищий господарський суд Білорусі відмовив «Білоруській діловій газеті» («БДГ») у позові до міністерства інформації про визнання недійсним попередження за публікацію «Панський імідж». Це бліцопитування було зроблено на тему «Чи може Лукашенко використовувати літак глави держави на власний розсуд?».

Приводом для публікації стало надруковане в російській газеті «Мегаполис» інтерв'ю з міс-Росія, в якому йшлося, що Лукашенко запропонував доставити її в Москву на президентському літаку. Міністерство інформації розцінило бліцопитування «Панський імідж» як намір зганьбити честь і гідність президента. У свою чергу, адвокат «БДГ» Сергій Протасовицький вважає: «Запропонувати літак — це красивий широкий жест справжнього джентльмена, яким є наш глава держави. Тим самим він заслуговує на повагу не тільки як глава держави, а й як справжній чоловік». Аргумент, проте, не справив на суддю враження. І попередження міністерства інформації залишилося чинним.

Сьогодні у Вищому господарському суді має розглядатися ще одне попередження, винесене міністерством інформації «БДГ». А на 25 червня призначено засідання суду, на якому газета розраховує спростувати наказ міністра інформації про призупинення виходу видання на три місяці.

Нагадаю, що наприкінці травня «БДГ» і додатку до неї «БДГ. Для службового користування» протягом трьох днів було винесено три попередження. За ними вийшов наказ міністра інформації про призупинення виходу видання. У відповідь керівництво «БДГ» заявило про те, що газета виходитиме й надалі, причому цілком легально. Матеріали «БДГ» почали з'являтися в інших зареєстрованих у Білорусі виданнях. Влада завдала удару у відповідь негайно. Того самого дня було звільнено директора друкарні, котра надрукувала видання, а його вихід призупинено на три місяці. Журналісти вирішили не здаватися і випустити газету під іншою назвою. Проте віддрукувати видання всередині країни виявилося неможливо. Керівництво «БДГ» одержало відмову від кількох десятків друкарень, і черговий номер видання, цього разу під шапкою «Підприємницька газета», було надруковано у Смоленську. Дорогою до Мінська автомобіль із накладом газети було затримано співробітниками міліції, які заявили, що хочуть перевірити вантаж на наявність наркотиків. Утім, через деякий час машину відпустили. Мабуть, відіграло роль те, що її супроводжували знімальні групи російських телеканалів. Наступного дня частину накладу було вилучено.

Треба сказати, що в Білорусі в роки правління Олександра Лукашенка стосунки влади і преси були аж ніяк не ідеальні. Але історія з «БДГ» — перший випадок, коли боротьба з однією з найбільших незалежних газет ведеться так відверто.

Ганна ПЕТРОВСЬКА.
Мінськ.

Центр для японістів

Сьогодні в Науково-технічній бібліотеці Київського політехнічного університету урочисто відкриють Українсько-японський центр. Як повідомили «ГУ» в Посольстві Японії в Україні, в центрі викладатимуть японську мову, працюватимуть клуби культурологічного напряму, діятиме бібліотека, де всі бажаючі зможуть читати літературу Країни сходу сонця, а ще — під'єднатися до інтернет-мережі КПІ. Тут уже встановлено відеопроектор. Плановано підключити і японське телебачення.

А через 2—3 роки КПІ та уряд Японії планують створити при сьогодні відкритому... ще один японський центр (під патронатом Японського агентства міжнародного співробітництва). Якщо переговори між урядами обох країн увінчаються успіхом, то з бібліотеки керуватимуть обміном між університетами, технічним та економічним співробітництвом.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ **Київ**

Збиратися не означає одружитися?

Минулого четверга в Брюсселі 12 країн—членів НАТО не вирішили, а лише тільки підписали листа про наміри використовувати в період з 2004-го до 2010 року транспортний літак Ан-124-100 «Руслан», поки триває період розробки і введення в експлуатацію європейського аеробуса А-400. У листі не йшлося про те, «Руслани» якої країни використовуватимуться. Під час тендера буде розставлено всі крапки над «і». До речі, ніхто остаточно не скидав з рахунку і американський транспортний літак С-17. З українською делегацією справді вели переговори, але це ще не означає, що НАТО остаточно визначилася, як поквапилися повідомити інформаційні агентства. Про це заявив журналістам начальник управління євроатлантичного співробітництва Генштабу ЗС України генерал-майор Леонід Голопатюк, який бере участь у Міжнародній конференції з обміну досвідом отримання членства в НАТО, що триває в столиці. Ним з українськими військовими діляться їхні колеги з Латвії, Литви та Естонії.

Балтійські країни невдовзі стануть повноправними членами альянсу, а свої збройні сили вони будували практично з нуля. І саме цей досвід, починаючи з кадрової політики і завершуючи змінами в структурі ЗС, цікавить Україну. «Нам треба брати приклад з ідеології балтійських країн і їхнього уміння працювати», — підкреслив Леонід Голопатюк, додавши, що працівники його управління співпрацюють з багатьма країнами НАТО, переймаючи їх досвід, однак «копіювання не буде, а буде його адаптація до українських реалій». Як зазначив під час знайомства начальник відділу оборонного планування Департаменту оборонної політики і планування Міністерства оборони Естонії Харрі Лахтейн, «до того, як отримати запрошення до НАТО, ми працювали 10 років, а тепер робота... тільки починається». Найважче, на думку естонців, — це військова реформа, оскільки вона зачіпає долі багатьох людей.

Яна СТАДІЛЬНА.

■ **Пхеньян**

Північна Корея володіє ядерною зброєю

Представник МЗС Північної Кореї заявив, що уряд країни володіє ядерною зброєю. У заяві йдеться про те, що Пхеньян має «оборонні ядерні сили стримання» і «ще більше їх зміцнюватиме».

■ **Тель-Авів**

Спочатку покінчити з тероризмом

Ізраїльський парламент підтримав прем'єр-міністра країни Аріеля Шарона, який вважає, що мирний діалог у регіоні неможливий, поки влада Палестинської автономії не покінчить із тероризмом.

■ **Вашингтон**

Чи була зброя?

Попри всі запевняння ЦРУ американські спецслужби ще й досі не представили достовірних даних про запаси зброї масового знищення в Іраку. Про це заявив голова сенатського комітету у справах збройних сил США Карл Левін.

■ **Куала-Лумпур**

Боротьба з атиповою пневмонією триває

У столиці Малайзії відбувається міжнародна конференція з проблем боротьби з нетиповою пневмонією. У її роботі беруть участь понад 2 тисячі лікарів, учених та представників державних установ.

■ **Тегеран**

Демонстрації на підтримку реформ

У столиці Ірану знову відбулися демонстрації на підтримку реформ. Такі акції тривають уже тиждень.

На знімку: іранські студенти влаштували демонстрацію просто біля університету.


Фото АП.

За повідомленнями зарубіжних інформагентств.



Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.



Клітка для лелеки

Дочка — пам'ять про Оксану

Основна частина листів у рубриці «Клітка для лелеки» здебільшого приходить від жінок. Це і природно. Адже дилема, народжувати чи ні, більше стосується прекрасної статі. Але чоловіки іноді також постають перед важким вибором.



Коли ми з Оксаною одружилися, думали якийсь час пожити для себе. Зовсім молоді ще були: тільки виповнилося по 20. І брати відповідальність за дитину поки не хотіли. Через три роки дружина завагітніла. «Зарано ще», — думав я. Але Ксюша дуже хотіла це маля.

Перші місяці вагітності проходили без ускладнень. Лікар переконував, що все повинно пройти гладко. Ми уже вибрали ім'я, якщо народиться дівчинка, і на випадок, якщо — хлопчик. Разом купили коляску, ліжечко, іграшки, пелюшки-сорочечки. Будували плани на майбутнє.

У ніч перед пологами дружині стало погано. Карета «швидкої допомоги» забрала її непритомну, а через кілька годин лікар сказав, що потрібно вибирати: чи дарувати життя дитині, чи рятувати дружину. Двом жити, мабуть, не було призначено...

Звичайно, я хотів бачити поруч із собою Ксюшку! А діти ще могли б бути. Але Оксана постійно просила врятувати дитину. І я дав слово, що подбаю про маля.

...Минуло вже п'ять років. Перше слово, яке сказала маленька Ксюша, — «мама». Я розповідаю їй про Оксану, показую наші фотографії і говорю, що мама дуже її любить. От тільки дочка з кожним днем дедалі більше схожа на дружину. І мені від цього тільки важче...

Вадим ПРИХОДЬКО.

Львів.

А очі в них сумні...

Адреса для добрих справ

Нещодавно до Рівненського дитячого притулку завітали гості. Серед них — прокурор Рівненської області Микола Голомша та начальник УМВСУ в області Михайло Цимбалюк. Привезли дітям подарунки: музичний центр, літній одяг, солодощі... Дорослі доклали багато зусиль, щоб День захисту дітей став для мешканців притулку радісним (та не тільки цей: діти відвідують атракціони в парку, зоопарк, лялькові вистави, кінотеатр «Україна» тощо). І все ж...

— Ви помітили, які в дітей сумні очі? — запитав Михайло Цимбалюк. І справді, вони спалахували радістю лише під час ігор-розваг, які на короткий час відвертають малечу від невеселих думок.

А коли юні бандуристки місцевої музичної школи, які завітали до своїх ровесників з невеличким концертом, виконали кілька пісень про маму, я, зізнаюсь, ледве стримала сльози. Звідки юним музикантам знати, що їхні пісні краять серце дітей, які з різних обставин опинилися у притулку, а не вдома? Що саме першу незадовільне піклування про них мам і тат їх розлучили із сім'єю і тепер вони чекають, куди ж у недалекому майбутньому занесе їх доля? Адже у притулку вони живуть лише три місяці.

Ось і чотирирічний Вітя, який щойно весело грався яскравою кулькою, притих, зачувши ці пісні. Хтозна, можливо, згадав своїх маму й тата, які за горілкою його не помічали, а він, голодний і холодний, тулився в хаті по кутках, щоб не потрапити нетверезим батькам під руку?

— Що не дитина (тепер їх у притулку двадцять троє), то своя життєва історія, життєва трагедія, — розповідає директор Рівненського дитячого притулку Віра Тернова. — Не від доброго життя в сім'ї їх закинула сюди доля.

І розповіла мені про такий випадок.

— Якось до притулку привезли двох братів, мати яких зловживала спиртним і не дбала про синів. Одного разу вона завітала сюди нетверезою. І що здивувало мене: хлопчики не питали її, чи привезла їм гостинців. А поцікавились, чи є у неї нарубані дрова. Справді, дитяче серце великодушне, не тримає зла...

А ось чотирирічного Вітю з притулку не згадав ніхто, бо навіть за той час, який він тут, — жодного дзвінка, жодного відвідувача. Ніби й не було в них дитини...

— Усі малята, що мешкають у притулку, так хочуть ласки, — розповідає Віра Петрівна. — Перед сном просять няню їх поцілувати і пригорнути. Тільки когось одного обійдеш увагою, діти дуже переживають. Стараємось, щоб їм тут було затишно.

Але Віра Петрівна скромно промовчала про те, скільки колектив доклав зусиль і праці для того, щоб цей затишок тут «поселився». Колись у цьому приміщенні був дитсадок газорозрядного заводу. Потім кілька років приміщення не використовували, тож воно занепадало, кругом нього росли бур'яни. Віра Петрівна зі своїм колективом передусім узялася їх висапувати, за чим усіх застала знімальна група місцевого телебачення. Але, як кажуть, очі бояться, а руки роблять. Тож у 1998 році, коли відкрили притулок, усе сяяло чистотою. Щоправда, на євроремонти коштів бракує, але тут затишно, створено непогані умови для дітей. На харчування виділяють по сім гривень на день, хоча у столичних притулках ця цифра удвічі більша. Але навіть ця невелика сума в руках дбайливої господині, якою є Віра Петрівна Тернова, — це вже щось. І спонсори час від часу навідуються до притулку, звісно, не з порожніми руками. Та головне, на що тут можуть розраховувати обділені долею діти, — це на чуйність і турботу з боку персоналу притулку. Саме це зцілює зранені життєвими перипетіями дитячі душі.

— До мене ніхто так ніколи добре не ставився, як у вашому притулку, — пише у своєму листі до Віри Петрівни колишня підопічна Маріанна з Миколаєва.

— А чи цікавитесь подальшою долею ваших вихованців? — запитую в директора.

— Звичайно. Одного разу до нас потрапила була неповнолітня рівнянка Яна, мама якої продала квартиру і подалась у світи, залишивши доньку напризволяще. Бабця відмовилась від онуки, яка тоді ще й опинилась у складному становищі — була вагітною, — згадує Віра Петрівна. — Я рада, що тепер у Яни все гаразд: вона знайшла свою «половину» — чоловіка, який її покохав, прийняв її сина і тепер виховує, як свого. Недавно бачила Яну, вона казала, що щаслива.

Що ж, сподіваємося, доля усміхнеться й іншим мешканцям притулку.

Олександра ЮРКОВА.

Рівне.

Рідня-інформ

Комп'ютерна «ЧК»

Дітям до 16 років заборонено грати в комп'ютерних клубах Дзержинського району Харкова більш ніж 10—30 хвилин. Школярам дозволено грати тільки в ненавчальний час (хто вчиться у першу зміну — з 15 до 18 години, у другу — з 9 до 11). Про таке рішення, якому напевне позаздрив би навіть залізний Фелікс, повідомив голова Дзержинського райвиконкому Харкова Юрій Литвиненко. Стежити за виконанням вимог доручили власникам клубів, а їх, у свою чергу, контролюватиме й перевірятиме районна комісія. До її складу ввійшли фахівці санепідемстанції, управління споживчого ринку, силових структур і протипожежної безпеки. Своєрідну «надзвичайну комісію», як стверджують її творці, створили після численних скарг батьків, директорів шкіл і мешканців на те, що діти під час уроків й у вільний час сидять у комп'ютерних клубах. Незрозуміло тільки, чому «ЧК» з'явилася не на початку навчального року, а по його закінченні, коли міським дітям через убогість соціального захисту залишилася одна радість — забутися у віртуальному світі.

За словами Ю. Литвиненка, власників клубів ознайомили з новими і попередніми вимогами для дитячих комп'ютерних клубів. Зокрема, ігрове місце має розташовуватися не менш ніж на шести квадратних метрах, в одному приміщенні не повинно перебувати більше 12 осіб, у приміщенні не повинно бути задушливо, там не можна курити і розпивати спиртне. Керівникам клубів, що припустилися порушень, заборонять працювати.

Завідувачка відділення гігієни дітей і підлітків санітарно-епідеміологічної станції Дзержинського району Марина Гостюхіна повідомила, що хоча шкідливість роботи за комп'ютером до кінця не вивчена (у Харкові дослідження проводить Інститут здоров'я дітей і підлітків), можна сказати, що шкідливими факторами є електромагнітне випромінювання і статична електрика. Статична електрика заряджає порошини й мікроорганізми, які «прилипають» до органів людини і підвищують небезпеку зараження. Її відкриття, напевно, шокує весь комп'ютерний світ.

Як наголосила начальник відділу освіти Дзержинського райвиконкому Світлана Руденко, дітей, яких не пустять до комп'ютерних ігрових залів району, педагоги постараються залучити до шкільних комп'ютерних класів. Любов дітей до комп'ютерних ігор слід спрямувати в потрібне русло для користі дитини. За словами С. Руденко, в ігрових залах немає фахівців, здатних керувати заняттями дітей, адже підприємці не педагоги і не ставлять перед собою таке завдання. А в шкільних класах учителі постараються час, проведений дитиною біля комп'ютера, наповнити корисним змістом.

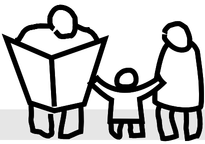


Усього різні органи району вже перевірили 38 комп'ютерних об'єктів. Порушення виявлено на 23. Штрафні санкції застосовані до 10 орендарів і власників клубів. Розпорядження про закриття вручили п'ятьом суб'єктам підприємницької діяльності. Органами РВВС Дзержинського району припинено діяльність одного комп'ютерного залу.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Мал. Віктора ПОПОВА.



Зарити не можна. Виявити

(Зарити. Не можна виявити)

У малюка поцікавилися: «Ким ти будеш?» А у відповідь: «Я вже є!»

Абетка для мами: здібності

Згідно із східними вченнями, людина, зважаючи на досвід численних минулих життів, вже володіє набором якостей. Скажімо, у ведичній системі схильності дитини визначали у ранньому дитинстві. Як? За допомогою нехитрого ритуалу, що вказував на життєві прагнення. Про нього розповів лікар Олег Торсунов, який здобув другу медичну освіту в Індії. Там Олег Геннадійович вивчав й Аюрведу — найдавніше знання про Всесвіт, що міститься у священних писаннях на санскриті.

Ознайомитися зі старовинним звичаєм, гадаємо, буде цікаво сучасним батькам, незалежно від віросповідання та місця проживання.

Предмети для тестування, зрозуміло, адаптовано до сучасних реалій. Отже, перед дитиною віком від одного до трьох років розкладають: книжку, гроші, молоток і пістолет (іграшковий, звісно). На відстані одне від одного, щоб не можна було схопити одразу кілька предметів.

Залишившися на самоті, малюк зробить свій вибір, який здійснюється поки що на підсвідомому інтуїтивному рівні. Сприймаючи енергію, що її випромінюють предмети залежно від їх призначення або використання, він відчуває: тут приховано якийсь інтерес, глибокий зміст, а отже, це — моє.

Не відмовилася від такої перевірки і я, одержавши згодом підтвердження своїм здогадкам і спостереженням. Старша дочка із запропонованого набору, не роздумуючи, схопила енциклопедію. Ще б пак, адже під подушкою в неї завжди «спить» чергова книжка або журнал. А молодша, яка частенько навідується до майстерні дідуся, покрутившися, віддала перевагу молотку.

Ритуал можна повторити через деякий час, але результат буде такий самий. Батьки, визначивши нахили свого дитяти, починають їх вивчати.

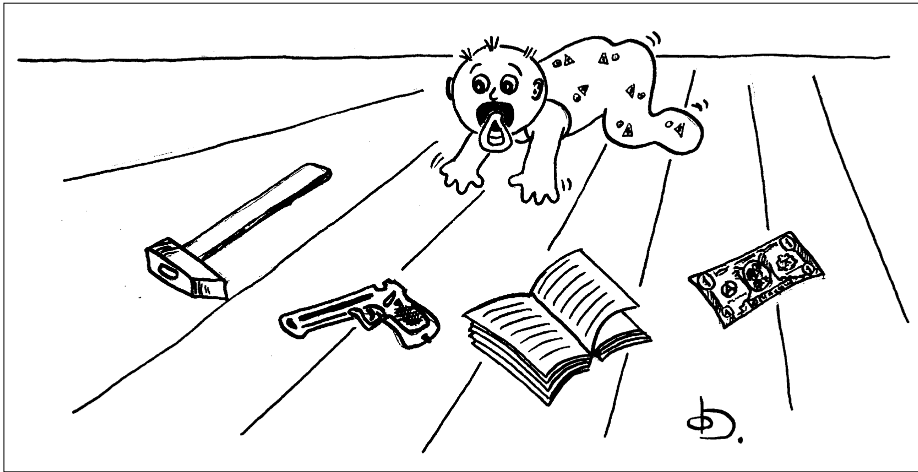
Скажімо, **дитина вибрала знаряддя праці.** І ви помітите, що під час ігор з усіх забавок вона вирізняє конструктор. Їй також подобається майструвати. Вона хоче все робити своїми руками. Але в майбутньому навряд чи побажає займатися бізнесом або управлінням, немає в неї особливого прагнення і до глибокого вивчення наук. Провідна якість таких людей — працьовитість.

Або взяла «ствол», і її хлібом не годуй тільки дай «у війну» пограти. Вона полюбляє верховодити або «битися». Найімовірніше, з неї виросте управлінець або вона знайде себе в різних структурах керівництва, починаючи з президента і закінчуючи пересічним постовим міліціонером. У таких людей яскраво виражено бажання захищати слабких. Якщо з цієї дитини намагатимуться зробити академіка, то це може спричинити появу життєвих проблем.

Віддавши перевагу книжці, малюк виявив бажання в майбутньому займатися, приміром, науковою або літературною діяльністю. Для таких дітей найголовніше — зрозуміти зміст. А поки що полюбляють слухати, читати. Вони непокояться, коли чогось не розуміють. Їх основна риса — чесність.

Маленька ручка, що потяглася до купюри, виказала характер людини, схильної до торгівлі, бізнесу та господарської діяльності. Головна риса — щедрість і водночас бажання бути заможним. У дитячому віці люблять міняти одне на інше, колекціонувати, прагнуть до зиску.

Отже, батьки, допомагаючи формуватися особистості залежно від нахилів, переконуються, що не помилилися: дитина розвивається в потрібному напрямі. Тоді й варто замислитися, яку освіту їй дати.



А що часто можна почути від сучасних батьків? «Мій син має стати математиком», «бути йому потомственим лікарем», «він зобов'язаний грати на піаніно» тощо. Так людина й ламається з самого дитинства.

Людмила ОПАНАСЕНКО.
Мал. Дмитра ОПАНАСЕНКА.

Алло! Ми знайшли таланти!

«Ясочка» презентує: «Республіка Ш. К. І. Д.»



Арт-школа дитячої моди — народний художній колектив «Ясочка» працює в Києві п'ятнадцять років і об'єднує дітей віком від трьох до вісімнадцяти років. За основу діяльності тут узято збереження чистої дитячої душі, реалізацію творчих здібностей обдарованих дітей, відродження старих і народження нових культурних цінностей в Україні. Зокрема, таких, як дитяча мода. Свою нову колекцію одягу «Ясочка» іменувала «Республіка Ш. К. І. Д.». Вона присвячена безпритульним дітям минулого й сьогодення зі щирою надією на «небезпритульне» майбутнє.

— Підгрунтям ідеї створення саме цієї колекції став дух пореволюційних років минулого сторіччя, коли могутні буревії смертельної боротьби за владу безжалісно жбурнули величезну кількість дітей на вулицю, — ділиться думками художній керівник колективу, відмінник освіти України Лариса Ціцельська. — Як і тоді, нині, на зламі епох, з'явилися діти, котрі конче потребують уваги, душевного тепла та розуміння.

Педагоги та вихованці арт-школи дитячої моди «Ясочка» новою колекцією одягу, що виготовлена власноруч, заявляють про свою позицію, привертають увагу дорослих до проблем дітей.

Автор розробки колекції — молодий дизайнер Юлія Поліщук. А втілювати ідеї допомагали талановиті педагоги Валентина Литвинчук, Олена Вовкула, Олена Єрьоменко, а ще тати й мами.

Колекції дитячого вбрання «Ясочки» з незмінним успіхом демонструються на багатьох благодійних заходах, показах моди. Колектив є учасником та лауреатом перших премій престижних всеукраїнських та міжнародних фестивалів, конкурсів, культурних програм та молодіжних акцій, що проводилися під патронатом вітчизняних і закордонних представництв та організацій.

«Ясочка» брала участь у міжнародному «Київському контрактовому ярмарку», міжнародному фестивалі дитячої творчості телебачення та преси «Золота осінь Славутича», міжнародних фестивалях «Метаморфози джазу», «Чарівна голка», «Перлина Криму», всеукраїнських фестивалях «Таланти твої, Україно», «Повір у себе».

Наталя ЖУРАВЛЬОВА.
Фото Сергія ЧУДОВСЬКОГО.

Обережно: іграшки

Чи то бомби. Чи то бирюльки

Якось в Інститут гігієни і медичної екології імені О. Марзєєва прийшла пенсіонерка і попросила дозвіл на виготовлення пластмасових іграшок. «А де ви берете матеріал?» — поцікавилися в інституті. «Як де? У лікарні! Я збираю використані шприци, а потім переплавляю їх!» — відповіла винахідлива бабуся. І ця історія — не анекдот, а звичайнісінький випадок із практики. Про нього, і не тільки, мені розповіла провідний науковий співробітник лабораторії гігієни дітей і підлітків Інституту гігієни і медичної екології імені О. Марзєєва АМН України, кандидат медичних наук Галина ЄРЕМЕНКО. А ще Галина Миколаївна повідала про те, які іграшки шкодять нашим дітям.

— Перед тим, як купувати іграшку, варто звернути особливу увагу на те, з якого матеріалу вона зроблена. Тепер магазини і ринки заставлені пластмасовими, м'яконабивними і металевими іграшками. І, на жаль, дедалі менше — глиняних, дерев'яних.

Наш інститут розробив безліч санітарних правил і норм, яким має відповідати іграшка перед тим, як потрапить на прилавок. По-перше, це особливі вимоги до матеріалів. Не допускаються для виготовлення іграшок скло, натуральні хутра, вторинні матеріали. По-друге, іграшка повинна відповідати віку дитини, для якої призначається. На ній не має бути задирок, гострих кутів. Іграшка повинна мати визначену вагу, наприклад, для дітей ясельного віку — не перевищувати 100 грамів (до велосипедів і самокатів трохи інші вимоги). По-третє, іграшка не повинна виділяти токсичних речовин. Наш інститут ретельно перевіряє щільність з'єднання фарби з основою матеріалу. Адже дитина часто бере іграшки до рота, і важливо, щоб зі слиною до організму не потрапляли шкідливі речовини.

Дорослі мають пам'ятати і те, що приблизно 90 відсотків інформації про навколишній світ у дитини проходить через зорові аналізатори. А зір формується десь до 10—11 років. Тому в іграшках важлива також правильно підібрана колірна гама. Вони не повинні бути кислотно-яскраві, а відповідати натуральним кольорам.

— А чи є іграшки, що відповідають усім санітарним вимогам, але з якихось інших причин можуть заподіяти шкоду дитині?

— Є. Наприклад, іграшкові пістолети, що стріляють маленькими кульками. Ця іграшка не виділяє жодних токсичних речовин, не має гострих кутів. Але були випадки, коли в лікарню потрапляли діти із серйозними травмами очей від таких пістолетів. Тому їх продаж заборонили. Хоча в переходах метро вони дотепер лежать на прилавках.

Ще є іграшки, які негативно впливають на психіку дітей. Наприклад, усім відомі татуювання. Хлопцям і дівчатам вони подобаються, але їх мінус молодь бачить у тім, що після першого купання ці наколки змиваються. Тоді відчайдушні молоді люди поспішають до першого ж салону і роблять уже справжній татуаж, не замислюючись про подальші проблеми зі здоров'ям.



А ще — ляльки, зроблені на кшталт кіногероїв і якихось міфічних персонажів. Нещодавно знайомі показали мені ляльку Ксену, принцесу-воїна. Вона навіть візуально не підходить для ігор: вся в чорному одіянні зі злим виразом обличчя! Хіба такими іграшками виховується добро в підростаючого покоління?

А чого варта нашуміла свого часу Барбі? Адже вона фізіологічно не схожа на людину: неприродно довгі ноги, з фігурою, якої за законами розвитку не буває. А дівчата, намагаючись бути схожими на неї, морять себе дієтами і переживають, якщо довжина ніг не така, як в ідеальної Барбі. У Китаї продаж цієї ляльки спочатку зовсім заборонили, а потім переробили під стандарт нації. І усе стало на свої місця: культ Барбі закінчився, й усіх цілком влаштовували індивідуальні форми і розміри.

— Тоді ідеальний варіант — м'які іграшки. Тим паче що вони зараз дуже популярні. І, здається, не можуть завдати жодної шкоди дитині...

— Це тільки на перший погляд. М'які іграшки дітям до трьох років наш інститут узагалі не рекомендує. Вони вбирають у себе все з навколишнього середовища, зокрема і шкідливі речовини. Як правило, такі іграшки погано чистяться, отже, є ідеальним місцем для розмноження мікробів.

А уявіть, якщо під час прогулянки дитина впустила іграшку. Мама чи тато, не замислюючись, піднімають, начебто обтрушують і віддають дитині. Але мало хто замислюється, що на те місце, куди впала м'яка іграшка, могла плюнути хвора туберкульозом людина. Туберкульозна паличка миттєво потрапляє в м'яконабивне середовище і може жити там близько півроку.

М'яка іграшка добре всмоктує і всілякі запахи. У дитини може виникнути алергія, визначити причину появи якої не завжди вдається. Тому будь-які іграшки бажано купувати упакованими в магазинах. А коли приносите покупку додому, бажано її помити. Якісна іграшка від цього не постраждає, а от здоров'я дитини буде захищене. До наступного чищення.

Ірина ВАСИЛЬЧЕНКО.
Фото з архіву «ГУ».

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Клуб «Суперкниги».
09.30 Крок до зірок.
10.05 Нова армія.
10.35 Територія безпеки.
11.00 Модна лінія.
11.25 Здоров'я.
11.50 Подорож у дитинство.
12.15 Аеросалон.
12.30 Сільський час.
13.20 Діловий світ. Тиждень.
13.45 Для тих, хто вдома.
14.05 Знак благодаті.
14.25 Перехрестя.
14.50 Новини.
15.00 Чемпіонат світу з автоперегонів «Формула-1». Гран-прі Європи.

КДРТРК

17.00 Театральний Київ.
17.20 Музичні історії.
17.40 Оплески, оплески.
18.00 Мультфільм.
18.10 Архімісто.
18.30 Люди і долі.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.15 Світ. Огляд.
19.40 Аудієнція.
20.00 Телевізійне шоу «Бінго Бум Лото».
20.30 Театральна афіша.
20.45 Вечірня казка.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 «Вісті тижня» з М. Канішевським.
22.00 Футбольні діалоги.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.00 Авторський проект О. Марченко «Імена».
10.55 Телефортуна.
11.40 Хай щастить.
12.25 Милосердя.
12.55 Резонанс.
13.25 Відеофільм. «Страшний сон» із циклу «Незнана Україна». Частина 1.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Бокс по-справжньому: Пол Спадафора — Леонард Дорін.
08.00 Серіал «Вовочка».
08.55 Лото-забава.
14.00 Дісней. Мультфільм «Міккі Маус та його друзі».
14.30 Дісней. Мультфільм «101 далматинець».
15.00 Серіал «Прогулянки з динозаврами».
15.45 Крісло.
16.45 Серіал «Агентство НЛС».
18.00 КВН. Українська ліга.
19.30 ТСН-епіцентр.
20.15 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Схід-Захід».
22.40 Бокс по-справжньому: Пол Спадафора — Леонард Дорін.
23.45 Худ.фільм «Гаттака».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

06.05 Худ.фільм «Нові пригоди кота у чоботях».
07.35 Мультсеанс.
08.35 Академія сміху.
09.15 Прокинься і співай.
10.10 Уікенд.
10.50 Караоке на майдані.
11.30 Все для тебе.
12.00 Мелорама.
12.35 Інтелект-шоу LG-Еврика.
13.30 Худ.фільм «Остаточний аналіз».
15.40 Жива природа.
16.40 Команда «Еквітес».
17.35 Худ.фільм «Мордочка».
19.20 Джентльмен-шоу.
20.00 Інформаційно-аналітична програма «Подробиці тижня».
20.50 Худ.фільм «Шакал».
23.05 Сплеск культури.
23.50 Худ.фільм «Уся президентська рать».
02.15 Королівські секрети.
02.40 Худ.фільм «Чудеса Марчіано».
04.30 Худ.фільм «Вічна північ».

ICTV

05.15 Худ. фільм «Різник».
07.05 Серіал «Мисливиці».
08.00 Мультсеріал «Мовільські таємниці».
08.20 Серіал «Найгірша відьма».
08.45 Худ.фільм «Мерлін. Перше чаклунство».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.30 Коронна страва.
11.15 Квартирне питання.
11.55 Галопом по європах.
12.45 Факти. День.
13.00 Україна енергетична.
13.35 Худ.фільм «Бідна Маша».
16.10 Худ.фільм «Кіборг».
17.45 Серіал «Псі-фактор».
18.45 Факти. Підсумок дня дня.
19.05 Худ. фільм «Помилково звинувачений».
20.50 Худ. фільм «Нострадамус».
22.45 Автопарк. Парк автомобільного періоду.
23.20 Спортпрогноз.
23.25 Штрафний удар.
23.45 ДКТ представляє. Світ комп'ютера.
00.20 Кентавр.
00.45 Серіал «Псі-фактор».

Мовлення на Київ і область

01.35 Худ. фільм «Маленькі смертельні секрети».
03.30 Худ.фільм «Мерлін. Перше чаклунство».

СТБ

07.10 Цілком таємно. Маленька Одеса.
07.55 Серіал «Суто англійські вбивства».
09.10 Ні пуху, ні пера.
09.30 М-стиль.
10.00 «На перший погляд». Португалія.
10.25 Худ. фільм «Джек і бобове дерево».
12.20 Худ. фільм «Дім, який побудував Свіфт».
15.00 Колія.
15.20 Худ. фільм «Дикі маневри».
17.10 «Перехоплення» з М. Фоменком.
16.55 Серіал «Суто англійські вбивства».
18.00 Автостиль.
18.20 Худ. фільм «Мусульманин».
20.30 Бізнес-студія.
21.15 Худ. фільм «Пастка для свінгерів».
23.15 Худ. фільм «Темні зізнання».
01.00 «Перехоплення» з М. Фоменком.
01.45 Зворотний бік медалі.

НОВИЙ КАНАЛ

07.45 Церква Христова.
08.05 Телепузики.
08.30 Мультсеріал «Седрик».
09.00 Серіал «Біттлборги».
09.25 Серіал «Нові пригоди сімейки Аддамсів».
10.00 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
10.40 Худ.фільм «Дитинка».
12.35 Худ. фільм «Капітан».
14.35 Худ. фільм «Громило і маля».
16.30 Худ. фільм «Відвідування вдома».
18.30 Спецрепортер.
19.00 Худ. фільм «Охоронець Тесс».
20.55 Худ. фільм «Корупціонер».
23.00 Гол!
00.00 Худ. фільм «Двоє на дорозі».
01.55 Худ.фільм «Капітан».
03.35 Худ. фільм «Корупціонер».
05.25 Худ.фільм «Кощій Безсмертний».

ГРТ

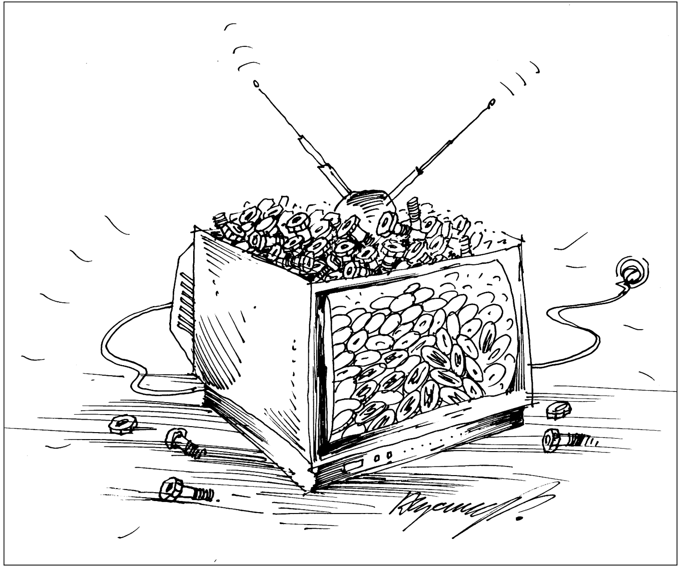
07.00 Новини.
07.15 Серіал «Вавілонська вежа».
09.00 Новини (із субтитрами).
09.15 Армійський магазин.
09.45 Слідство веде Колобков.
10.05 «Єралаш».
10.15 Дог-шоу.
11.05 Комедійний коктейль.
11.35 Розумниці і розумники.
12.00 Непутящі замітки з Д. Криловим.
12.15 Доки всі вдома.
13.00 Новини (із субтитрами).
13.15 У світі тварин.
13.55 Хто хоче стати мільйонером?
14.45 Док. фільм «Найсекретніший полігон Америки».
15.25 Клуб мандрівників.
16.05 Кумири. Василь Ливанов.
16.35 Худ.фільм «Перед світанком».
18.10 КВН-2003. Прем'єр-ліга.
20.00 Часи.
21.30 Театр ляльок Михайла Леонтьєва.
22.00 Худ.фільм «Молода Катерина». 1 і 2 серії.
01.05 Церемонія закриття XXV Московського Міжнародного кінофестивалю.
02.10 Серіал «Вавилонська вежа».

РТР

05.00 Худ.фільм «Стара, стара казка».
06.35 Мультсеріал «Джекі Чан».
07.20 Російське лото.
08.05 ТБ «Бінго шоу».
08.35 Вісті — Москва.
09.15 Ранкова розмова.
09.45 Містечко.
10.20 Худ. фільм «Найбезглуздіший корабель в армії».
12.00 Навколо світу.
13.00 Вісті.
13.20 Світ на межі.
13.50 Кімната сміху.
14.55 Чемпіонат світу з автогонок у класі «Формула-1».
17.00 Худ. фільм «Ейр Америка».
19.00 Вісті тижня.
20.10 Худ. фільм «Шостий елемент».
22.05 Худ. фільм «Фотографія Клер».
00.00 Худ. фільм «Творча криза».
01.55 Серіал «Сім днів».
02.45 Канал «Євроньюс».
04.00 Вісті.
04.15 Канал «Євроньюс».

НТВ

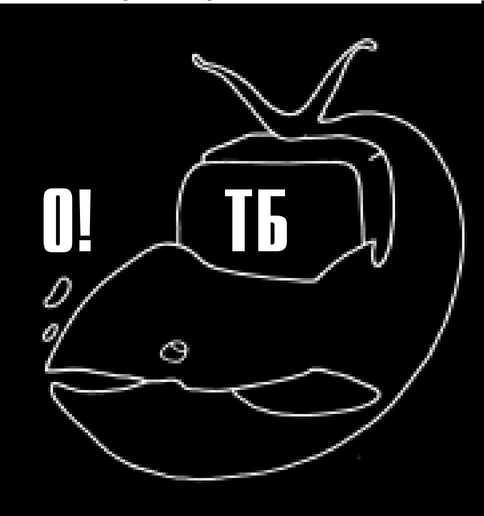
05.15 Худ. фільм «Увага! Усім постам...»
06.35 Полундра!.
07.00, 11.00, 15.00 Сьогодні.
07.15 Погода на завтра.
07.20 Серіал «Блакитне дерево».
08.40 Лотерея «Куля удачі».
09.10 Серіал «Любов удівця».
10.05 Ви будете сміятися!
10.15 Рослинне життя.
10.50 Граємо в «Кено».
10.55 Погода на завтра.
11.15 Вплив.
12.00 Худ. фільм «Шостий».
13.50 Смачні історії.
14.05 Своя гра.
15.20 Серіал «Історії мисливця за крокодилами». «Острів Фрізер».
15.25 Принцип доміно.
16.55 Худ.фільм «Кікбоксер-2».
18.50 Серіал «Агент національної безпеки».
20.00 Нещодавно.
21.30 Худ. фільм «Імітатор».
00.00 Серіал «Клан Сопрано».



Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

Програма друкується з електронної версії, наданої газетою «Говорить і показує Україна».

у МОРІ інформації серед дрібної рибинки і риби великої телебачення — КАШАЛОТ



ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА 23 – 29 ЧЕРВНЯ

Ода футбольним фанатам



На творчому рахунку спортивного журналіста каналу «1+1» Сергія Долбілова кілька документальних фільмів про історію українського спорту, про його корифеїв. «Гра в «Динамо», «Брати по крові», «Два товариші». Цей список незабаром продовжить ще одна картина під назвою «Україна — чемпіон!». Робота над фільмом вийшла на фінішну пряму і через деякий час українські глядачі побачать її в програмі Юрія Макарова «Документ».

«Україна— чемпіон!» — логічне продовження попередніх частин футбольного серіалу. Цього разу головний герой картини — уболівальник. За словами автора проекту, це якийсь збірний образ, що уособлює національне уболівання.

— Ми спробували зробити спеціальний проект — документальну комедію про футбольних уболівальників. Як мені відомо, в цьому жанрі ще ніхто не працював, — каже Сергій Долбілов.

Ідею комедійного споглядання уболівальників підказало відео — протягом багатьох років знімали футбольні знакові матчі та водночас і реакцію «групи супроводження» будь-якого спортивного шоу. У сорокахвилинному фільмі майже немає кадрів самої футбольної гри, весь він побудований на емоційному напруженні трибун. Це й є основна драматургія картини.

АНОНСИ

Діти понеділка

Новий канал, понеділок, 21.30



Ірина Розанова



Ігор Скляр

Герой цієї російської комедії, маючи гроші, власний бізнес і ефектну дружину, втрачає все в одну мить і опиняється у сільській глухомані. Але навіть далеко від столичного життя він не загубив природного оптимізму і знаходить щастя у коханні...

Реж. А. Сурикова. У ролях: І. Скляр, І. Розанова, Т. Догилева, В. Павлов, А. Джигарханян.

Битва драконів

ICTV, вівторок, 19.15



Дольф Лундгрен

Бойовик. Наречена втікає з власного весілля. Майже як у казці, але «Битва драконів» — то бойовик. Саме тому протиборство добра і зла у вигляді бійок, погонь і колоритних вибухів займе більшу частину екранного часу. До речі, Хейла втікає, тому що дізнається страшну правду про свого за п'ять хвилин чоловіка: виявляється, що жорстокий генерал Лю Ченг багато років тому вбив її батька — короля країни. Тепер негідник намагається будь-якою ціною придушити повстання. Але, безсумнівно, знайдеться герой, котрий очолить повстанців і врятує беззахисну і чарівну принцесу Хейлу!

Реж. Айзек Флорентайн. У ролях: Дольф Лундгрен, Скотт Шварц, Рейчел Шейн, Карі-Хіроюкі Тагава, Гері Хадсон.

Ельдорадо

ICTV, середа,19.15

Пригодницький фільм. Швидко заробити — це так просто! Лише й справ, що привезти пуделя в Сан-Ремо. Є машина — кадилак «Ельдорадо» 1971 року. Є попутники —Віра і Ральф. Ось тут і починаються найкумедніші колізії. У Ральфа такий арсенал зброї, що можна озброїти армію в маленькій країні, а Віра планує зірвати куш в банку свого боса Роско...

Реж. Рюдігер Нюхтер. У ролях: Хенно Рехл, Маріо Іррек, Соня Зіммер.

Остаточний аналіз

Третій канал УТ, субота, 20.30

Психологічний трилер, витриманий у кращих традиціях фільмів Хічкока. Лікар-психіатр закохується в сестру своєї пацієнтки. Складний психологічний трикутник, що виник внаслідок цього, створює передумови для вбивства, задуманого і здійсненого з витонченою жорстокістю та хитрістю...

Реж. Ф. Жоану. В ролях: Р. Гір, К. Бесінджер, У. Турман, Е. Робертс.

Схід–Захід

Канал «1+1», неділя, 20.15



Олег Меншиков

Політична драма. Закінчилася друга світова... Тисячі людей у різних країнах із надією дивляться в майбутнє, відвойоване такою дорогою ціною. Багато хто з тих, що залишили Росію після революції, пов'язують свої життєві плани з поверненням на Батьківщину...

Реж. Р. Варньє. У ролях: О. Меншиков, К. Деньов, Т. Догілева, С. Боннер, С. Бодров-мол.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера». Профілактика передавача з 9 до 14.35.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

14.35 Надзвичайна ситуація.
15.00 Новини.
15.10 Для тих, хто вдома. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»
15.25 Мультсеріал «Тристан та Ізольда».
16.10 Парламент.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК

17.00 За київським часом.
17.20 Крихітка.
17.40 Мультфільм.
18.00 Україна: день за днем.
18.50 Медичний центр «Довіра».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.10 Вікно в Америку.
19.30 Діловий світ.
19.40 Саме той.
20.00 Серіал «На вістрі ножа».
20.50 Вечірня казка.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.40 Ракурс.
21.50 Світ спорту.
22.00 Ситуація.
22.05 Наш футбол.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.10 «Наголос» з М. Погребинським.
10.50 Дитяча лінія. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Прем'єра. «Київ — місто-герой, місто-великомученик». «Окупація. Два роки за німців. Рік перший».
11.45 Прем'єра. «Київські солісти у Національній філармонії України». Третій концерт В-А. Моцарта для скрипки і струнного оркестру.
12.20 Зірки, на сцену!
13.00 У світі хороших новин.
13.30 Служба розшуку дітей.
13.40 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 «Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 18.00, 19.30, 21.40, 23.30 ТСН.
07.30 Серіал «Агентство НЛС».
09.00 Прихована камера.
14.00 Серіал «Дні нашого життя».
14.50 Аншлаг, аншлаг.
15.35 Супер-шоу «Гарем».
16.40 Серіал «33 квадратні метри».
17.20 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Людина з зірки».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Серіал «Громадянин начальник».
21.15 Серіал «Шатун».
22.15 «Документ». «Україна-чемпіон».
23.30 ТСН.
23.50 Худ.фільм «Люди зі зброєю».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

14.00 Жива природа.
15.00, 17.00, 18.00 Новини.
15.05 Серіал «Висока хвиля-2».
15.55 Худ.фільм «Чек».
17.50 Народна платформа.
17.55 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
19.05 Програма К. Стогнія «Кримінал».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Далекобійники».
21.35 Серіал «Закон».
22.45 Дійові особи.
23.10 Команда «Еквітес».
00.05 Проект— F.
00.50 Подробиці. Підсумки дня.
01.10 Серіал «Недоторканні».
02.10 Серіал «Висока хвиля-2».
03.00 Великі романи.
03.55 Худ.фільм «Шизополіс».
05.30 Мультфільми для дорослих.

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Династія».
06.30 Служба розшуку дітей.
06.35 300 сек./год.
06.45 Мультсеріал «Кліффорд».
07.15 Мультсеріал «Собаки-пожежники».
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
08.00 Спорт.
08.15 300 сек./год.
08.20 Каламбур.
08.55 Факти. Ранок.
09.25 Худ.фільм «Секретний фарватер». 1 серія.
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.50 Серіал «У полоні пристрастей».
11.50 Серіал «Прикрий мене!».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Мильна піна».
14.45 Мультфільм.
14.55 Мультсеріал «Невгамовні».
15.25 Мультсеріал «Екстремальні каченята».
15.50 Мультсеріал «Гей, Арнольде!».
16.15 Мультсеріал «Поза космосом».
16.45 Мультсеріал «Чудові супер-сумо».
17.15 Серіал «Чудернацька наука».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.05 Погода.
19.15 Худ. фільм «Невидимий».
21.00 Комедійний квартет.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.20 Худ.фільм «Смерть в горах».
00.10 Серіал «Закон і порядок. Спеціальний підрозділ».
01.00 Худ.фільм «Просто, як кров».
Мовлення на Київ і область
02.40 Худ. фільми «Секретний фарватер» Комедійний квартет.

СТБ

07.05 Серіал «Міреллі з любов'ю».
08.00 Бізнес-студія.
08.40 Маски-шоу.
09.40 Ні хвоста, ні луски.
10.00 Худ. фільм «Пані Марія».
11.45 Серіал «Чортеня».
12.45 Серіал «Чотири танкісти і собака».
14.00 «Вікна». Новини.
14.20 Серіал «Петербурзькі таємниці».
15.25 Серіал «Міреллі з любов'ю».
16.25 «Вікна». Кримінал.
16.35 Серіал «Жулі Леско».
17.35 Рослинне життя.
18.10 «Вікна». Столиця.
18.20 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини+спорт.
19.30 Худ. фільм «Посланець царя».
21.20 «Вікна». Бізнес.
21.40 Худ. фільм «Похмурий захід».
23.00 «Вікна». Опівночі.
01.20 Худ. фільм «Закон, порядок і вбивство».
03.05 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

14.00 Серіал «Текіла і Бонетті».
15.00 Мультсеріал «Невгамовні».
15.25 Мультсеріал «КітПес».
15.40 Мультсеріал «Ракети».
16.05 Мультсеріал «Злюки бобри».
16.30 Мультсеріал «Сакура».
17.00 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
17.55 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.30 Серіал «Кобра-11».
20.30 «Вікна» з Д. Нагієвим.
21.30 Худ. фільм «Діти понеділка».
23.15 Репортер.
23.40 Серіал «Неш Бріджес».
00.45 Служба розшуку дітей.
00.50 Спецрепортер.
01.10 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
02.05 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.

ГРТ

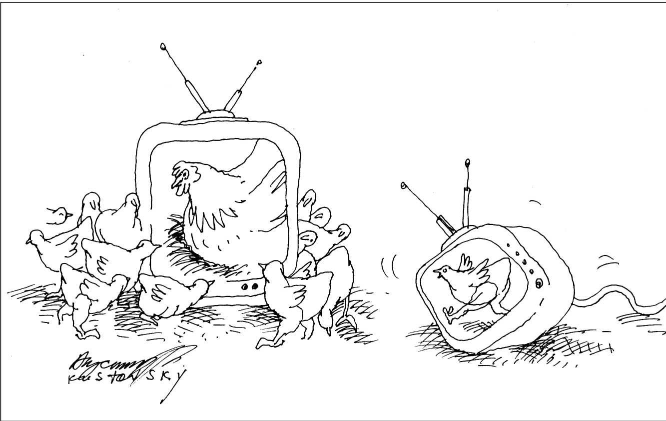
07.00 Новини.
07.05 Телеканал «Добрий ранок».
08.00 Новини.
08.15 Телеканал «Добрий ранок».
08.55 Серіал «Інспектор Деррік».
10.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00, 14.00 Новини (із субтитрами).
11.15 Велике прання.
12.15 Вистава «Сім'я Іванова».
13.35 Смак.
14.15 Серіал «Сезон полювання». Заключна серія.
15.20 Худ.фільм «Декілька любовних історій».
17.00 Новини.
17.30 Велике прання.
18.30 Зірки великим планом. Марина Кондратьєва.
19.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.40 Серіал «Сезон полювання-2».
21.45 Хто хоче стати мільйонером?
22.40 Чекай мене.
23.40 «Новий день». «Шукачі. Ломоносов. Зникла історія».
00.10 Нічний «Час».
00.35 Щоденник Московського кінофестивалю.
00.45 Крила. «Вищий пілотаж».
01.10 Генії і злодії.
01.35 Серіал «Петербурзькі таємниці».
02.30 Апологія.

РТР

04.45 Добрий ранок, Росіє!
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Вісті.
05.15, 05.45, 06.15, 06.45, 07.15 Вісті — Москва.
07.45 Худ. фільм «Ця жінка у вікні».
09.30 Експертиза.
09.40 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.
10.20 Коротке замикання.
11.20 Вісті тижні.
12.15 Експертиза.
12.30 Вісті — Москва.
13.00 Вісті.
13.20 Чого хоче жінка.
14.10 Серіал «Московські вікна».
15.15 Серіал «Прості істини».
15.45 Експертиза.
16.00 Вісті.
16.20 Вісті — Москва.
16.45 Вісті — спорт.
16.55 Футбол. «Локомотив» (Москва) — «Динамо» (Москва).
19.00 Вісті.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Театральний блюз».
21.00 Серіал «Марш Турецького. Небезпечно для життя».
22.00 Вісті.
22.20 Худ. фільм «Ріка смерті».
00.25 Футбол Росії.
01.00 Худ. фільм «Випадок».
02.40 Дорожній патруль.
02.55 Канал «Євроньюс».
03.50 Вісті. Чергова частина.
04.00 Вісті.
04.15 Канал «Євроньюс».

НТВ

05.00 Ранок на НТБ.
07.50 Серіал «Клан Сопрано».
09.00 Сьогодні ранком.
09.20 Погода на завтра.
09.25 Нещодавно з Л. Парфьоновим.
11.00, 14.00, 16.00, 18.00, 23.25 Сьогодні.
11.30 Країна порад.
12.30 Серіал «Курортний роман. Ліва грудь Афродіти», 1 частина.
14.35 Принцип доміно.
16.30 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
17.10 Увага. Розшук!.
18.35 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів. Справа репортера».
19.50 Серіал «Далекобійники. Лівий вантаж».
21.00 Країна і світ.
21.30 Серіал «Секс у великому місті».
22.15 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
23.45 Гордон.



Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.15 Зірки, на сцену!
09.45 Дитяча лінія.
10.10 Автопілот.
10.30 Інновація.
10.50 Подружки.
11.25 Хто в домі хазяїн?
11.50 Характер.
12.15 Панорама.
12.35 Кордон.
12.50 Край. Захід.
13.10 Classik-прем'єр з Т. Мiленiною.
13.40 Милосердя.
14.00 Олімпійська панорама.
14.45 Для тих, хто вдома.
15.00 Новини.
15.15 Не все так погано.
15.45 Серіал «Легенди футболу». Фільм 1. «Бекхем».
16.20 Новини Європи.

КДРТРК

17.00 За київським часом.
17.20 Крихітка.
17.40 На своїй землі.
18.00 Шлягер представляє.
18.10 Естафета.
18.30 «Автографи» Ю. Вересоцького.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.05 КВН-2003. Прем'єр-ліга.
20.40 Лотерея «Суперлото», «Кено».
20.50 Мегалот.
21.00 Новини.
21.45 Авторський проект О. Марченко «Імена».
22.30 У світі хороших новин.
22.50 Служба розшуку дітей.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.20 Еготера.
01.45 Асоціація професійних видів єдиноборств представляє.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.05 Прописи.
10.30 Чітко і ясно. З любов'ю.
11.10 Пенсійна реформа.
11.50 Естрадна прем'єр-ліга.
12.30 За великим рахунком.
12.55 Надзвичайна ситуація.
13.15 Мультфільм.
13.30 Людина і закон.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Серіал «Московські вікна».
08.00 Худ. фільм «Вбити училку».
14.00 Дісней. Мультфільм «Міккі Маус та його друзі».
14.30 Дісней. Мультфільм «101 далматинець».
15.00 Серіал «Прогулянки з динозаврами».
15.50 Перший мільйон.
17.05 Серіал «Агентство НЛС».
18.05 КВН. Українська ліга.
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Кімната сміху.
21.10 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Літній дощ».
23.10 Худ.фільм «Жар під шкірою».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

06.05 Серіал «Королева мечів».
06.50 Мультсеанс.
07.05 Містечко.
07.35 Моя сім'я.
08.20 Планета здоров'я.
09.00 Смачно з Борисом Бурдою.
09.35 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
11.15 Камера сміху.
11.55 Спецпроект.
12.30 Перехрестя кохання.
13.30 Худ.фільм «Нові пригоди кота у чоботях».
15.10 Фільм «Таємниця Артура Еванса».
15.45 Серіал «Коломбо».
17.30 Академія сміху.
18.10 Концерт «Здрастуй, літо!».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Худ.фільм «Остаточний аналіз».
22.50 Худ.фільм «Своя людина».
01.45 Перша еспедиція.
03.20 Великі романи XX ст.
04.15 Худ.фільм «Сімейна справа».
05.45 Мультфільм для дорослих.

ICTV

05.50 Худ. фільм «Я сама».
07.10 Перехрестя.
07.45 Мультфільми.
08.10 Мультсеріал «Мовільські таємниці».
08.30 Серіал «Найгірша відьма».
09.00 Мультфільм «Інспектор Гаджет».
10.15 Автопарк. Парк автомобільного періоду.
11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.50 Худ.фільм «Білий птах з чорною ознакою».
12.45 Факти. День.
13.00 ДКТ представляє. Світ комп'ютера.
13.35 Худ.фільм «Ярославна — королева Франції».
15.25 Худ. фільм «Вулканічний удар».
17.00 Галопом по європах.
17.45 Серіал «Псі-фактор».
18.45 Факти. Підсумок дня дня.
19.05 Худ. фільм «Кіборг».
20.55 Худ.фільм «Різник».
22.55 Сторінками тележурналу «Плейбой».
23.25 Худ. фільм «Плотські зізнання».
01.10 Худ. фільм «Нострарда-мус». **Мовлення на Київ і область**
02.45 Худ.фільм «Ярославна — королева Франції».

СТБ

06.50 Рослинне життя.
07.20 Час «К».
07.50 Серіал «Суто англійські вбивства».
09.00 Імпреза.
09.30 Домовий.
09.45 Кава з молоком.
10.00 Ви практично здорові.
10.25 Док. серіал «Світ дикої природи».
10.55 Худ. фільм «Красень-чоловік».
13.20 Живе кіно.
13.40 Експансія.
14.00 Рейс.
14.20 Худ. фільм «Око хижака».
16.05 Цілком таємно.
16.55 Серіал «Суто англійські вбивства».
19.20 Худ. фільм «Дикі маневри».
21.10 Худ. фільм «Смертельний вузол».
23.05 Худ. фільм «Тепла вода під червоним мостом».

НОВИЙ КАНАЛ

08.00 Телепузики.
08.25 Мультсеріал «Седрик».
08.55 Серіал «Біттлборги».
09.25 Серіал «Кібердівчина».
10.00 Посміхніться. Вас знімають!
10.30 За гроші.
11.10 Мультфільм «38 папуг».
11.35, 13.20 Світ індійського кіно.
12.55 Запитайте у лікаря.
14.55 Худ. фільм «Жінка-птеродактиль з Беверлі-Хіллз».
16.45 Худ. фільм «Шарло в Іспанії».
18.30 Репортер.
19.00 Худ. фільм «Громило і маля».
20.50 Худ. фільм «Поцілунок ненасправді».
22.40 Худ. фільм «Крик-2».
00.50 Худ.фільм «Шарло в Іспанії».
02.20 Худ. фільм «Поцілунок ненасправді».
03.50 Світ індійського кіно.
06.10 Худ. фільм «Жінка-птеродактиль з Беверлі-Хіллз».

ГРТ

07.00 Новини.
07.15 Серіал «Вавилонська вежа».
09.00 Новини (із субтитрами).
09.15 «Грай, гармонь улюблена!».
09.55 «Єралаш».
10.05 Здоров'я.
10.50 Поле чудес.
11.55 Смак.
12.15 Сміхопанорама.
13.00 Новини (із субтитрами).
13.10 Подорожі натураліста.
13.45 Худ.фільм «Московське кохання».
15.10 Людина і закон.
15.55, 17.15 Серіал «Дронго».
17.00 Новини.
18.25 Жарт за жартом.
19.00 Хто хоче стати мільйонером?
20.00 Час.
20.30 Худ.фільм «Золотий вік».
22.15 Л. Паваротті. Останній концерт у Москві.
23.00 Худ. фільм «Імпотент».
00.25 Щоденник Московського кінофестивалю.
00.35 Худ.фільм «Місце вбивці вакантне...».
02.10 Серіал «Вавилонська вежа».

РТР

05.00 Худ. фільм «Смішна леді».
07.05 Студія «Здоров'я».
07.40 Золотий ключ.
08.00 Спортивна програма.
08.25 Військова програма.
08.45 Ранкова пошта.
09.20 «Сто до одного». Телегра.
10.15 Сам собі режисер.
11.15 У пошуках пригод.
12.10 Клуб сенаторів.
13.00, 19.00 Вісті.
13.20 Худ. фільм «Каблучка з Амстердама».
15.00 Футбол. «Зеніт» (Санкт-Петербург) — ЦСКА.
17.00 Моя сім'я.
18.00 Аншлаг.
19.00 Вісті.
19.25 Дзеркало.
19.50 Худ. фільм «Святий».
22.10 Худ. фільм «Непристойна пропозиція».
00.30 Чемпіонат світу з автогонок у класі «Формула-1».
01.45 Серіал «Клоун».
02.40 Канал «Євроньюс».
04.00 Вісті.
04.15 Канал «Євроньюс».

НТВ

05.30 Худ.фільм «Будьте моїм чоловіком».
07.00, 11.00, 15.00 Сьогодні.
07.15 Погода на завтра.
07.20 Серіал «Блакитне дерево».
07.55 Без рецепта.
08.30 Весь Жванецький.
09.00 Кулінарний двобій.
09.55 Квартирне питання.
10.50 Спорт «лото» 6 із 49».
10.55 Погода на завтра.
11.15 Професія — репортер.
11.40 Служба порятунку.
12.10 Худ. фільм «Приватний детектив, або Операція «Кооперація».
14.05 Своя гра.
15.00 Сьогодні
15.20 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
16.00 Худ. фільм «Ганновер Стріт».
18.05 Цілком таємно. «Шпигуни підземель».
18.50 Серіал «Агент національної безпеки. Легіон».
20.00 Особистий внесок.
21.00 Худ. фільм «Рідкісна відвага».
23.15 Усі відразу!
23.55 Худ. фільм «Історія звершується вночі».

АНОНС

Білий птах з чорною ознакою

ICTV, 10.50

Драма. У прикордонному українському селищі живе багатодітна родина Леся Дзвонаря. Розійшлися шляхи його синів: Петро вступив до Червоної Армії, Орест подався до націоналістів, молодший залишився осторонь. Але не раз зустрінуться вони і не раз перетнуться їхні долі — то в коханні до попівської дочки, то в горах зі зброєю в руках... Події фільму хвилі поетичного українського кіно відбуваються у 1937—1947 роки.

Реж. Юрій Ільєнко. У ролях: Лариса Кадочникова, Іван Миколайчук, Богдан Ступка, Юрій Миколайчук, Борис Степанков.

Лариса Кадочникова

Іван Миколайчук

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Мультсеріал «Чудовий Гоша».
10.10 Служба розшуку дітей.
10.25 Мультсеріал «Тристан і Ізольда».
11.00 Новини. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.20 Серіал «Дитячі перевізники».
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 «Цей таємничий світ» з А. Дмитруком.
12.45 Служба розшуку дітей.
12.50 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»
15.35 Мультсеріал «Тристан та Ізольда».
16.25 Надвечір'я.
16.55 Закон є закон.

КДТРК

17.00 За київським часом.
17.15 Конкурент.
17.40 Приймальня столичної влади.
18.10 Шлях до успіху.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.10 Фаза.
19.25 Діловий світ.
19.35 Саме той.
19.55 Серіал «На вістрі ножа».
20.45 Вечірня казка.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.40 Ракурс.
21.50 Світ спорту.
22.00 Ситуація.
22.05 Парламентський вісник.
22.35 Бути жінкою.
22.55 Служба розшуку дітей.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.00 КВН-2003. Прем'єр-ліга. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.40 Прем'єра. «Сузір'я шевченківських лауреатів у Національному палаці «Україна». Частина 3.
12.25 Цвіт папороті.
12.45 Інформотерапія.
13.05 Право.
13.35 Абетка безпеки.
13.40 Служба розшуку дітей.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 «Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 18.00, 19.30, 22.15, 00.05 ТСН.
07.30 Серіал «Московські вікна».
09.00 Серіал «Шатун».
14.00 Серіал «Дні нашого життя».
14.50 Серіал «Московські вікна».
15.45 Супер-шоу «Гарем».
16.50 Серіал «33 квадратні метри».
17.30 Серіал «Громадянин начальник».
18.35 Серіал «Всі жінки — відьми».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Прихована камера.
21.10 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Мозкова атака».
23.05 Серіал «Конференція маніяків».
00.05 ТСН
00.25 Худ.фільм «Ніжний вік».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новини.
06.05 Мультфільм.
06.20 Молодіжний мультзбірник «Масяня».
06.25 Камера сміху.
07.05 Фільм «Листи з фронту».
07.40 Мультфільм.
08.20 Серіал «Закон».
09.30 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
11.00 Планета тварин.
12.15 Велике прання.
13.05 Серіал «Есмеральда».
13.55 Серіал «Висока хвиля -3».
14.45 Все для тебе.
15.25 Серіал «Далекобійники».
16.25 N-кілометр.
16.45 Серіал «Ізабелла».
17.35 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
19.15 Містечко.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Худ.фільм «Танго над прірвою».
23.15 Худ.фільм «Смертельна гра Шейли».
01.30 Худ.фільм «П'ятниця, 13-те-7».
03.10 Серіал «Висока хвиля-3».
03.55 Великі романи XX ст.
04.20 Худ.фільм «Потім був один».
05.45 Мультфільм для дорослих.

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Династія».
06.30 Служба розшуку дітей.
06.35 300 сек/год.
06.45 Мультсеріал «Кліффорд».
07.15 Мультсеріал «Собаки-пожежники».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.15 300 сек/год.
08.20 Каламбур.
08.55 Факти. Ранок.
09.25 Худ.фільм «Удар у відповідь».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
11.20 Худ.фільм «Я сама».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Заміна-2. Останній урок».
14.50 Мультфільм.
15.10 Мультсеріал «Невгамовні».
15.35 Мультсеріал «Екстремальні каченята».
15.55 Мультфільм «Інспектор Гаджет».
17.15 Серіал «Чудернацька наука».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Киселовим.
19.15 Худ. фільм «Вулканічний удар».
21.00 Каламбур.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.15 Погода.
22.20 Худ. фільм «Павуки-2».
00.15 Сторінками тележурналу «Плейбой».
00.55 Худ. фільм «Білий птах з чорною відзнакою». Мовлення на Київ і область
02.35 Худ. фільм «Плотські зізнання». Серіал «Псі-фактор».

СТБ

06.35 Рослинне життя.
07.05 Серіал «Міреллі з любов'ю».
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.25 Маски-шоу.
09.00 «Вікна». Столиця.
09.40 Худ. фільм «Операція «Порятунок».
09.55 Худ. фільм «Тремтіння».
11.30 Серіал «Чортеня».
12.25 Серіал «Люди і манекени».
14.00 «Вікна». Новини.
14.20 Серіал «Петербурзькі таємниці».
15.25 Серіал «Міреллі з любов'ю».
16.25 «Вікна». Кримінал.
16.35 Серіал «Жулі Леско».
17.35 Рослинне життя.
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини+спорт.
19.30 Час «К».
20.00 Худ. фільм «Тихо вмерти».
21.45 Худ. фільм «Ланцюжок доказів».
23.00 «Вікна». Опівночі.
23.50 Серіал «Жулі Леско».
00.50 «Вікна». Опівночі.
01.10 Худ. фільм «Смертельний вузол».
02.55 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.25, 06.35, 07.25, 07.40, 08.05, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «Му і Ципа».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.05 Серіал «Кобра-11».
09.55 Серіал «Неш Бріджес».
11.15 Худ.фільм «Медовий місяць на Гаваях».
13.00 «Вікна» з Д. Нагієвим.
13.55 Серіал «Текіла і Бонетті».
14.50 Худ. фільм «Невгамовні».
15.20 Мультсеріал «КітПес».
15.40 Мультсеріал «Оггі і кукурачі».
16.05 Мультсеріал «Злюки бобри».
16.30 Мультсеріал «Сакура».
17.00 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
17.55 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.20 Погода.
19.30 Богатирські ігри. Україна — Росія.
20.40 Худ. фільм «Кривавий спорт-4».
22.20 Кунсткамера.
23.15 Репортер.
23.35 Погода.
23.40 Зона ночі.
00.10 Серіал «Щоденник червоного черевичка».
00.55 Служба розшуку дітей.
01.00 Зона ночі.
01.05 Худ. фільм «Смерть за смертю».
02.45 Зона ночі.
02.50 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
03.35 Зона ночі.
03.40 Кунсткамера.
04.25 Худ. фільм «Смерть за смертю».
05.55 Зона ночі.
06.00 Худ. фільм «Три горішки для Попелюшки».
07.25 Мультсеріал «Сакура».

ГРТ

07.00 Новини.
07.05 Телеканал «Добрий ранок».
08.00 Новини.
08.15 Телеканал «Добрий ранок».
09.20 Дог-шоу.
10.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (із субтитрами).
11.15 Велике прання.
12.20 Комедійний коктейль.
12.50 Новий день. «Шукачі». «Ломоносов. Зникла історія».
13.20 Доки всі вдома.
14.00 Новини (із субтитрами).
14.15 Серіал «Сезон полювання-2».
15.25 Худ.фільм «Настя».
17.00 Новини.
17.30 Велике прання.
18.30 Кумири. Михайло Державін.
19.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.35 Серіал «Сезон полювання-2». Заключна серія.
21.40 Поле чудес.
22.45 Карнавал джазу. Концерт Лариси Доліної та Ігоря Бутмана.
00.00 Худ.фільм «Шуб-баба Люба!».
00.00 Нічний «Час».
01.30 Щоденник Московського кінофестивалю.
01.40 Худ.фільм «Золоте дно».

РТР

04.45 Добрий ранок, Росіє!
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Вісті.
05.15, 05.45, 06.15, 06.45, 07.15 Вісті — Москва
07.45 Серіал «Театральний блюз».
08.45 Серіал «Марш Турецького. Небезпечно для життя».
09.40 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.
10.20 У пошуках пригод.
11.20 Худ. фільм «Ідентифікація Борна».
12.15 Експертиза.
12.30 Мусульмани.
12.45 Вісті — Москва.
13.00 Вісті.
13.20 Моя сім'я.
14.10 Кімната сміху.
15.15 Серіал «Прості істини».
15.45 Експертиза.
16.00 Вісті.
16.20 Сам собі режисер.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Аншлаг.
18.50 Вісті. Чергова частина.
19.00 Вісті.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Не будіть собаку, яка спить».
22.30 Концерт С. Осіашвілі.
23.40 Худ. фільм «Племінник, або Російський бізнес - 2».
01.25 Дорожній патруль.
01.40 Серіал «Мережа».
02.25 Серіал «Дживс і Вустер» .
03.20 Канал «Євроньюс».
03.50 Вісті. Чергова частина.
04.00 Вісті.
04.15 Канал «Євроньюс».

НТВ

05.00 Ранок на НТБ.
07.45 Серіал «Далекобійники. Самосуд».
09.00 Сьогодні ранком.
09.20 Погода на завтра.
09.25 Новітня історія.
10.15 Без рецепта.
11.00, 14.00, 16.00, 18.00 Сьогодні.
11.30 Країна порад.
12.30 Серіал «Курортний роман. Остання спокуса».
14.35 Принцип доміно.
16.30 Серіал «Швидка допомога».
17.25 Команда.ru
18.35 Свобода слова.
19.55 Худ фільм «Жар міста».
22.00 Супербокс. Леннокс Льюїс проти Олівера Маккола.
22.40 Худ. фільм «Небезпечна гра».

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Мультфільми.
10.25 Мультсеріал «Тристан та Ізольда».
11.00 Новини. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.20 Серіал «Дитячі перевізники».
12.15 Для тих, хто вдома.
12.30 Художня панорама. Скульптор В. Зноба.
13.00 Абетка безпеки.
13.05 Край. Схід.
13.25 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»
15.35 Мультсеріал «Тристан та Ізольда».
16.35 Резонанс.
16.55 Закон є закон.

КДТРК

17.00 За київським часом.
17.10 Світ здоров'я.
17.25 Медичний центр «Довіра».
17.30 Сім, сім.
17.55 Світ авіації і туризму.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.10 Казна держави.
19.30 Діловий світ.
19.40 Саме той.
20.00 Серіал «На вістрі ножа».
20.50 Вечірня казка.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.40 Ракурс.
21.50 Світ спорту.
22.00 Ситуація.
22.05 На шляху до Амстердама. Євро-данс.
22.25 «Наголос» з М. Погребінським.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.05 Подорож у дитинство.
10.30 Духовний вісник. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
10.55 Прем'єра. «Київ — місто-герой, місто-великомученик». «Окупація. Продовження. 1942-1943 р.».
11.45 Архітектурні перлини України. «Мелодії Маріїнського палацу». ***
12.00 Крок до зірок.
12.25 Освіта XXI століття.
13.00 Перехрестя.
13.35 Служба розшуку дітей.
13.45 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 «Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 18.00, 19.30, 21.40, 00.40 ТСН.
07.30 Серіал «Агентство НЛС».
09.00 Серіал «Шатун».
14.00 Серіал «Дні нашого життя».
14.50 Серіал «Московські вікна».
15.45 Супер-шоу «Гарем».
16.50 Серіал «33 квадратні метри».
17.30 Серіал «Громадянин начальник».
18.35 Серіал «Всі жінки — відьми».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Серіал «Громадянин начальник».
21.15 Серіал «Шатун».
22.20 Подвійний доказ. «Волинь, 1943: «різня чи трагедія?».
23.35 Серіал «Конференція маніяків».
00.40 ТСН.
01.00 Служба розшуку дітей.
01.05 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новини.
06.05 Мультфільм.
06.25 Мелорама.
07.05 Смачно з Борисом Бурдою.
07.40 Мультфільм.
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Закон».
09.25 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
10.55 Планета тварин.
12.15 Країна порад.
13.15 Серіал «Есмеральда».
14.10 Мультсеанс.
14.40 Серіал «Висока хвиля-2».
15.35 Серіал «Далекобійники».
16.35 Дійові особи.
17.00 Серіал «Ізабелла».
17.50 Народна платформа.
17.55 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
19.20 Гангстерські війни.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Далекобійники».
21.40 Серіал «Закон».
22.45 Дійові особи.
23.10 Таємниці окультного рейху.
23.55 Подробиці. Підсумки дня.
00.20 Серіал «Недоторкані».
01.20 Серіал «Висока хвиля-2».
02.00 Худ.фільм «Убивця з минулого».
03.35 Великі драми XX ст.
04.00 Суперзірки.
04.25 Худ.фільм «Сінатра».
05.35 Мультфільм.

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.45 Серіал «Династія».
06.35 300 сек/год.
06.45 Мультсеріал «Кліффорд».
07.15 Мультсеріал «Собаки-пожежники».
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
08.15 300 сек/год.
08.20 Комедійний квартет.
08.55 Факти. Ранок.
09.25 Худ.фільм «Секретний фарватер». 2 серія.
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.45 Серіал «Прикрий мене!».
11.45 Серіал «У полоні пристрастей».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Невидимий».
14.45 Мультфільми.
14.55 Мультсеріал «Невгамовні».
15.25 Мультсеріал «Екстремальні каченята».
15.50 Мультсеріал «Гей, Арнольде!».
16.15 Мультсеріал «Поза космосом».
16.45 Мультсеріал «Чудові супер-сумо».
17.15 Серіал «Чудернацька наука».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Киселовим.
19.15 Худ. фільм «Битва драконів».
21.00 Каламбур.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.15 Погода.
22.20 Худ. фільм «Просто, як кров».
00.20 Серіал «Закон і порядок. Спеціальний підрозділ».
01.05 Худ. фільм «Перевал». Мовлення на Київ і область
02.40 Худ. фільм «Секретний фарватер». 2 серія, Каламбур.

СТБ

06.35 Рослинне життя.
07.05 Серіал «Міреллі з любов'ю».
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.25 Маски-шоу.
09.00 «Вікна». Столиця.
09.40 Ви практично здорові.
10.00 Худ. фільм «Посланець царя».
11.40 Серіал «Чортеня».
12.35 Серіал «Люди і манекени».
14.00 «Вікна». Новини.
14.20 Серіал «Петербурзькі таємниці».
15.25 Серіал «Міреллі з любов'ю».
16.25 «Вікна». Кримінал.
16.3 Серіал «Жулі Леско».
17.35 Рослинне життя.
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини+спорт.
19.30 Худ. фільм «Посланець царя».
21.20 «Вікна». Бізнес.
21.40 Худ. фільм «Закон, порядок і вбивство».
23.00 «Вікна». Опівночі.
23.40 Серіал «Жулі Леско».
00.40 «Вікна». Опівночі.
01.00 Худ. фільм «Два життя».
02.50 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.25, 06.35, 07.25, 07.40, 08.05, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «КітПес».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.05 Серіал «Кобра-11».
09.55 Серіал «Неш Бріджес».
11.15 Худ. фільм «Діти понеділка».
12.55 «Вікна» з Д. Нагієвим.
13.50 Серіал «Текіла і Бонетті».
14.50 Мультсеріал «Невгамовні».
15.15 Мультсеріал «КітПес».
15.40 Мультсеріал «Оггі і кукурачі».
16.05 Мультсеріал «Злюки бобри».
16.30 Мультсеріал «Сакура».
17.00 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
17.55 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.25 Погода.
19.30 Серіал «Кобра-11».
20.30 «Вікна» з Д. Нагієвим.
21.25 Худ. фільм «Я люблю тебе до смерті».
23.15 Репортер.
23.35 Погода.
23.40 Зона ночі.
23.45 Серіал «Неш Бріджес».
00.50 Зона ночі.
01.10 Худ. фільм «Краще життя».
02.40 Зона ночі.
02.45 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
03.30 Зона ночі.
03.35 «Вікна» з Д.Нагієвим.
04.15 Зона ночі.
04.20 Худ.фільм «Краще життя».
05.50 Мультфільм.
06.05 Мультсеріал «Сакура».

ГРТ

07.00 Новини.
07.05 Телеканал «Добрий ранок».
08.00 Новини.
08.15 Телеканал «Добрий ранок».
09.00 Худ.фільм «Інспектор Деррік».
10.05 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (із субтитрами).
11.15 Велике прання.
12.15 Хто хоче стати мільйонером?
13.05 Чекай мене.
14.00 Новини (із субтитрами).
14.15 Серіал «Сезон полювання-2».
15.20 Худ.фільм «Любов. Смертельна гра».
17.00 Новини.
17.30 Велике прання.
18.35 Саті. Сергій Безруков.
19.05 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.40 Серіал «Сезон полювання-2».
21.45 Худ.фільм «П'ятий кут».
22.50 Серіал «Спецназ ГРУ». «Знайти і знищити!».
23.40 На футболі.
00.10 Нічний «Час».
00.35 Щоденник Московського кінофестивалю.
00.45 Основний інстинкт.
01.40 Серіал «Петербурзькі таємниці».
02.30 Апологія.

РТР

04.45 Добрий ранок, Росіє!
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Вісті.
05.15, 05.45, 06.15, 06.45, 07.15 Вісті — Москва
07.45 Серіал «Театральний блюз».
08.45 Серіал «Марш Турецького. Небезпечно для життя».
09.40 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.
10.20 Коротке замикання.
11.20 Худ. фільм «Ідентифікація Борна».
12.15 Експертиза.
12.30 Колосальне господарство.
12.45 Вісті — Москва.
13.00 Вісті.
13.20 Чого хоче жінка.
14.10 Серіал «Московські вікна».
15.15 Серіал «Прості істини».
15.45 Експертиза.
16.00 Вісті.
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Комісар Рекс».
18.50 Вісті. Чергова частина.
19.00 Вісті.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Театральний блюз».
21.00 Серіал «Марш Турецького. Небезпечно для життя».
22.00 Вісті.
22.20 Фільм М. Сванідзе «Марина Ладиніна. Крупний план».
22.45 Худ. фільм «Політ загарбника».
00.50 Дорожній патруль.
01.00 Гаряча десятка.
02.00 Серіал «Мережа».
02.55 Серіал «Дживс і Вустер».
03.15 Канал «Євроньюс».
03.50 Вісті. Чергова частина.
04.00 Вісті.
04.15 Канал «Євроньюс».

НТВ

05.00 Ранок на НТБ.
07.45 Серіал «Далекобійники. Лівий вантаж».
09.00 Сьогодні ранком.
09.20 Погода на завтра.
09.25 Увага: розшук!.
10.10 Рослинне життя.
11.00, 14.00, 16.00, 18.00, 23.30 Сьогодні.
11.30 «Країна порад».
12.30 Серіал «Курортний роман. Ліва груди Афродіти». 2 частина.
14.35 Принцип доміно.
16.30 Серіал «Швидка допомога».
17.25 Серіал «Злочин і покарання».
18.35 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів, підставка».
19.50 Серіал «Далекобійники. Школа демократії».
21.00 Країна і світ.
21.30 Серіал «Секс у великому місті».
22.15 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
23.50 Гордон.
00.50 Серіал «Доктор».

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 На шляху до Амстердама. Євро-данс.
10.05 Служба розшуку дітей.
10.25 Мультсеріал «Трістан та Ізольда».
11.00 Новини. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.20 Серіал «Дитячі перевізники».
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Абетка безпеки.
12.30 Служба розшуку дітей.
12.35 «Бачу землю». Галичина і Буковина — альтернативна Україна XIX століття.
12.55 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»
15.35 Мультсеріал «Трістан та Ізольда».
16.20 Крок до зірок.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК

17.00 За київським часом.
17.15 Хіт-базар.
17.35 Домашній доктор.
17.55 Люди і долі.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.10 Зелений коридор.
19.25 Діловий світ.
19.35 Саме той.
19.50 Серіал «На вістрі ножа».
20.40 «Суперлото», «Кено».
20.50 Мегалот.
21.00 Новини.
21.40 Ракурс.
21.50 Світ спорту.
22.00 Ситуація.
22.05 Запитайте міністра. Міністр транспорту Г. Кірпа.
22.35 Експосвіт.
22.50 Служба розшуку дітей.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.10 «Наголос» з М. Погребинським. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
10.45 Прем'єра. Літературні портрети. Олександр Сизоненко. Згадуючи Григорія та Григора Тютюнників.
11.10 Прем'єра. «Сузір'я шевченківських лауреатів у Національному палаці «Україна». Частина 1.
11.50 Казна держави.
12.15 Сільський час.
13.05 Служба розшуку дітей.
13.15 Ситуація.
13.25 Телефортуна.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 «Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 18.00, 19.30, 21.40, 00.05 ТСН.
07.30 Серіал «Московські вікна».
09.00 Серіал «Шатун».
14.00 Серіал «Дні нашого життя».
14.50 Серіал «Московські вікна».
15.45 Супер-шоу «Гарем».
16.50 Серіал «33 квадратні метри».
17.30 Серіал «Громадянин начальник».
18.35 Серіал «Всі жінки — відьми».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Серіал «Громадянин начальник».
21.10 Серіал «Шатун».
22.15 Без Табу з О. Герасим'юк.
23.00 Серіал «Конференція маніяків».
00.05 ТСН.
00.25 Служба розшуку дітей.
00.30 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новини.
06.05 Мультфільм.
06.25 Джентльмен-шоу.
07.05 Караоке на майдані.
07.40 Мультфільм.
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Закон».
09.35 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
11.00 Планета тварин.
12.15 Країна порад.
13.15 Серіал «Есмеральда».
14.10 Мультсеанс.
14.35 Серіал «Висока хвиля-2».
15.30 Серіал «Далекобійники».
16.35 Дійові особи.
16.55 Серіал «Ізабелла».
17.50 Народна платформа.
17.55 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
19.20 Гангстерські війни.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Далекобійники».
21.40 Серіал «Закон».
22.50 Дійові особи.
23.10 Золотий Гусак-шоу.
23.50 Молодіжний мультзбірник «Масяня».
00.05 Подробиці. Підсумки дня.
00.30 Серіал «Недоторканні».
01.30 Серіал «Висока хвиля-2».
02.10 Худ.фільм «Падіння».
03.45 Великі романи XX ст.
04.35 Худ.фільм «Сінатра».

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Династія».
06.30 Служба розшуку дітей.
06.35 300 сек/год.
06.45 Мультсеріал «Кліффорд».
07.15 Мультсеріал «Собаки-пожежники».
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
08.00 Спорт.
08.10 Погода.
08.15 300 сек./год.
08.20 Каламбур.
08.55 Факти. Ранок.
09.05 Спорт.
09.15 Погода.
09.25 Худ.фільм «Секретний фарватер». 3 серія.
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.50 Серіал «У полоні пристрастей».
11.50 Серіал «Прикрий мене!».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Битва драконів».
14.50 Мультфільм.
14.55 Мультсеріал «Невгамовні».
15.25 Мультсеріал «Екстремальні каченята».
15.50 Мультсеріал «Гей, Арнольде!».
16.15 Мультсеріал «Поза космосом».
16.45 Мультсеріал «Чудові супер-сумо».
17.15 Серіал «Чудернацька наука».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Ельдорадо».
21.00 Каламбур.
21.45 Факти. Підсумок дня дня.
22.05 Спорт.
22.15 Погода.
22.20 Худ. фільм «Перевал».
00.15 Серіал «Закон і порядок. Спеціальний підрозділ».
00.55 Худ. фільм «Пророцтво-2».
Мовлення на Київ і область
02.30 Худ.фільм «Секретний фарватер». 3 серія, Каламбур.

СТБ

06.35 Рослинне життя.
07.05 Серіал «Міреллі з любов'ю».
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.25 Маски-шоу.
09.00 «Вікна». Столиця.
09.40 «На перший погляд». Португалія.
10.05 Худ. фільм «Посланець царя».
11.50 Серіал «Чортеня».
12.45 Серіал «Люди і манекени».
14.00 «Вікна». Новини.
14.20 Серіал «Петербурзькі таємниці».
15.25 Серіал «Міреллі з любов'ю».
16.25 «Вікна». Кримінал.
16.35 Серіал «Жулі Леско».
17.35 Рослинне життя.
18.10 «Вікна». Столиця.
18.20 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини+спорт.
19.30 Худ. фільм «Тремтіння».
21.20 «Вікна». Бізнес.
21.40 Худ. фільм «Два життя».
23.00 «Вікна». Опівночі.
23.45 Серіал «Жулі Леско».
00.45 Експансія.
01.05 «Вікна». Опівночі.
01.25 Худ. фільм «Коледж».
03.10 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.25, 06.35, 07.25, 07.40, 08.05, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «Му і Ципа».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.05 Серіал «Кобра-11».
09.55 Серіал «Неш Бріджес».
11.15 Худ. фільм «Старики-розбійники».
12.54 Легкі новини.
12.55 «Вікна» з Д. Нагієвим.
13.50 Серіал «Текіла і Бонетті».
14.50 Мультсеріал «Невгамовні».
15.20 Мультсеріал «КітПес».
15.40 Мультсеріал «Оггі і кукарачі».
16.05 Мультсеріал «Злюки бобри».
16.30 Мультсеріал «Сакура».
17.00 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
17.55 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.25 Репортер.
19.30 Серіал «Кобра-11».
20.30 «Вікна» з Д.Нагієвим.
21.30 Худ. фільм «Кому потрібна любов».
23.15 Репортер.
23.35 Погода.
23.44 Легкі новини.
23.45 Зона ночі.
23.50 Серіал «Неш Бріджес».
00.45 Служба розшуку дітей.
00.55 Зона ночі.
01.15 Худ. фільм «Рецепт убивства».
02.40 Зона ночі.
02.45 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
03.35 Зона ночі.
03.40 «Вікна» з Д. Нагієвим.
04.20 Зона ночі.
04.25 Худ. фільм «Рецепт убивства».
05.50 Мультфільми.
06.00 Мультсеріал «Сакура».

ГРТ

07.00 Новини.
07.05 Телеканал «Добрий ранок».
08.00 Новини.
08.15 Телеканал «Добрий ранок».
08.55 Серіал «Інспектор Деррік».
10.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (із субтитрами).
11.15 Велике прання.
12.15 «Єралаш».
12.30 У світі тварин.
13.15 Серіал «Спецназ ГРУ». «Знайти і знищити!».
14.00 Новини (із субтитрами).
14.15 Серіал «Сезон полювання-2».
15.25 Худ.фільм «Спритник і Хіппоза».
17.00 Новини.
17.30 Велике прання.
18.30 Сміхопанорама.
19.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.40 Серіал «Сезон полювання-2».
21.45 Худ.фільм «П'ятий кут».
22.50 Серіал «Спецназ ГРУ». «Знайти і знищити!».
23.40 Російський екстрим.
00.10 Нічний «Час».
00.40 Випускний бал на «Першому».

РТР

04.45 Добрий ранок, Росіє!
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Вісті.
05.15, 05.45, 06.15, 06.45, 07.15 Вісті — Москва
07.45 Серіал «Театральний блюз».
08.45 Серіал «Марш Турецького. Небезпечно для життя».
09.40 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.
10.20 Коротке замикання.
11.20 Худ. фільм «Ідентифікація Борна».
12.15 Експертиза.
12.30 Москва — Мінськ.
12.45 Вісті — Москва.
13.00 Вісті.
13.20 Що хоче жінка.
14.10 Серіал «Московські вікна».
15.15 Серіал «Прості істини».
15.45 Експертиза.
16.00 Вісті.
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Комісар Рекс».
18.50 Вісті. Чергова частина.
19.00 Вісті.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Театральний блюз».
21.00 Серіал «Марш Турецького. Синдикат кілерів».
22.00 Вісті.
22.20 Бал випускників.
01.45 Серіал «Мережа».
02.30 Серіал «Дживс і Вустер».
03.20 Канал «Євроньюс».
03.50 Вісті. Чергова частина.
04.00 Вісті.
04.15 Канал «Євроньюс».

НТВ

05.00 Ранок на НТБ.
07.50 Серіал «Далекобійники. Школа демократії».
09.00 Сьогодні ранком.
09.30 Погода на завтра.
09.35 Серіал «Злочин і покарання».
10.05 «Якщо завтра війна?». Фільм О.Поборцева.
11.00, 14.00, 16.00, 18.00, 23.30 Сьогодні.
11.30 Країна порад.
12.30 Серіал «Курортний роман. Школа виживання».
14.35 Принцип доміно.
16.30 Серіал «Швидка допомога».
17.25 Щиросерде зізнання.
18.35 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів. Ліки від нудьги».
19.50 Серіал «Далекобійники. Остання гра».
21.00 Країна і світ.
21.30 Серіал «Секс у великому місті».
22.15 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
23.50 Гордон.
00.50 Серіал «Доктор».

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Мультфільм «Чудовий Гоша».
10.25 Мультсеріал «Трістан та Ізольда».
11.00 Новини. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.20 Серіал «Дитячі перевізники».
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 О. Гончар. «Собори душ своїх бережіть, друзі...».
13.05 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»
15.35 Мультсеріал «Трістан та Ізольда».
16.30 Від сузір'я до сузір'я.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК

17.00 За київським часом.
17.15 Київ діловий.
17.35 Ліки майбутнього.
17.50 Запитай у влади.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.10 Енергетичне поле.
19.30 Діловий світ.
19.40 Саме той.
20.00 Серіал «На вістрі ножа».
20.50 Вечірня казка.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.40 Ракурс.
21.50 Світ спорту.
22.00 Ситуація.
22.05 «Наголос» з М. Погребинським.
22.35 У світі єдиноборств.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.05 Бути жінкою.
10.30 Хто в домі хазяїн? УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
10.55 Прем'єра. Театральний сюжет. «Цар Едіп». Софокл на сцені Національного театру імені І. Франка».
11.20 Прем'єра. «Сузір'я шевченківських лауреатів у Національному палаці «Україна». Частина 2. і
12.05 Автопілот.
12.30 Франція з висоти пташиного польоту.
12.55 Модна лінія.
13.25 Абетка безпеки.
13.30 Служба розшуку дітей.
13.40 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 18.00, 19.30, 21.40, 00.20 ТСН.
07.30 Серіал «Московські вікна».
09.00 Серіал «Шатун».
14.00 Серіал «Дні нашого життя».
14.50 Серіал «Московські вікна».
15.45 Супер-шоу «Гарем».
16.50 Серіал «33 квадратні метри».
17.25 Серіал «Громадянин начальник».
18.30 Серіал «Всі жінки — відьми».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Серіал «Громадянин начальник».
21.15 Серіал «Шатун».
22.15 Я так думаю. Полтавська битва.
23.15 Серіал «Конференція маніяків».
00.20 ТСН.
00.40 Служба розшуку дітей.
00.45 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новини.
06.05 Прокинься і співай.
07.05 Золотий Гусак-шоу.
07.40 Молодіжний мультзбірник «Масяня».
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Закон».
09.35 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
10.55 Планета тварин.
12.15 Країна порад.
13.15 Серіал «Есмеральда».
14.10 Мультсеанс.
14.35 Серіал «Висока хвиля-2».
15.30 Серіал «Далекобійники».
16.35 Дійові особи.
16.55 Серіал «Ізабелла».
17.50 Народна платформа.
17.55 Серіал «Місце зустрічі змінити не можна».
19.20 Відкрийте, міліція.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Далекобійники».
21.40 Серіал «Закон».
22.45 Перехрестя кохання.
23.50 Подробиці. Підсумки дня.
00.15 Серіал «Недоторканні».
01.15 Худ.фільм «Висока хвиля-2».
01.55 Худ.фільм «Чужі слова».
03.35 Великі романи XX ст.
04.25 Худ.фільм «Сінатра».

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.45 Серіал «Династія».
06.35 300 сек/год.
06.45 Мультсеріал «Кліффорд».
07.15 Мультсеріал «Собаки-пожежники».
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
08.15 300 сек/год.
08.20 Каламбур.
08.55 Факти. Ранок.
09.25 Худ.фільм «Секретний фарватер». Заключна серія.
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.50 Серіал «У полоні пристрастей».
11.50 Серіал «Прикрий мене!!».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Ельдорадо».
14.55 Мультсеріал «Невгамовні».
15.25 Мультсеріал «Екстремальні каченята».
15.50 Мультсеріал «Гей, Арнольде!».
16.15 Мультсеріал «Поза космосом».
16.45 Мультсеріал «Чудові супер-сумо».
17.15 Серіал «Чудернацька наука».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Заміна-2. Останній урок».
21.00 Каламбур.
21.45 Факти. Підсумок дня дня.
22.05 Спорт.
22.15 Погода.
22.20 Худ. фільм «Пророцтво-2».
00.05 а:Fішка.
00.25 Серіал «Закон і порядок. Спеціальний підрозділ».
01.15 Худ.фільм «Павуки-2».
Мовлення на Київ і область
03.00 Худ.фільм «Секретний фарватер». Заключна серія, Каламбур.

СТБ

06.35 Рослинне життя.
07.05 Серіал «Міреллі з любов'ю».
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.25 Маски-шоу.
09.00 «Вікна». Столиця.
09.40 Експансія.
09.55 Худ. фільм «Тремтіння».
11.40 Серіал «Чортеня».
12.35 Серіал «Люди і манекени».
14.00 «Вікна». Новини.
14.20 Серіал «Петербурзькі таємниці».
15.25 Серіал «Міреллі з любов'ю».
16.25 «Вікна». Кримінал.
16.35 Серіал «Жулі Леско».
17.35 Рослинне життя.
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини+спорт.
19.30 Худ. фільм «Операція «Порятунок».
21.20 «Вікна». Бізнес.
21.40 Худ. фільм «Коледж».
23.00 «Вікна». Опівночі.
23.45 Серіал «Жулі Леско».
00.45 Живе кіно.
01.00 «Вікна». Опівночі.
01.20 Худ. фільм «Ланцюжок доказів».
03.10 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.25, 06.35, 07.25, 07.40, 08.05, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «Му і Ципа».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.05 Серіал «Кобра-11».
09.55 Серіал «Неш Бріджес».
11.15 Худ. фільм «Кому потрібна любов».
13.00 «Вікна» з Д. Нагієвим.
13.55 Серіал «Текіла і Бонетті».
14.55 Мультсеріал «Невгамовні».
15.20 Мультсеріал «КітПес «.
15.40 Мультсеріал «Оггі і кукарачі».
16.05 Мультсеріал «Злюки бобри».
16.30 Мультсеріал «Сакура».
17.00 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
17.55 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.30 Серіал «Кобра-11».
20.30 «Вікна» з Д. Нагієвим.
21.30 Худ. фільм «Медовий місяць на Гаваях».
23.15 Репортер.
23.35 Швидкий гол.
23.45 Погода.
23.50 Зона ночі.
23.55 Серіал «Щоденник червоного черевичка».
00.40 Зона ночі.
00.55 Худ. фільм «Нічне чергування».
02.30 Зона ночі.
02.35 Серіал «Баффі — переможниця вампірів».
03.20 Зона ночі.
03.25 «Вікна» з Д.Нагієвим.
04.05 Зона ночі.
04.10 Худ. фільм «Нічне чергування».
05.45 Мультфільми.
06.00 Мультсеріал «Сакура».

ГРТ

07.00 Новини.
07.05 Телеканал «Добрий ранок».
08.00 Новини.
08.15 Телеканал «Добрий ранок».
08.55 Серіал «Інспектор Деррік».
10.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (із субтитрами).
11.15 Велике прання.
12.15 «Єралаш».
12.35 Клуб мандрівників.
13.15 Серіал «Спецназ ГРУ». «Знайти і знищити!».
14.00 Новини (із субтитрами).
14.15 Серіал «Сезон полювання-2».
15.25 Худ.фільм «Жінка для всіх».
17.00 Новини.
17.30 Велике прання.
18.30 Самі з вусами.
19.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.40 Серіал «Сезон полювання-2».
21.45 Худ.фільм «П'ятий кут».
22.50 Ударна сила. «Невідворотна розплата».
23.20 Генії і лиходії.
00.10 Нічний «Час».
00.35 Щоденник Московського кінофестивалю.
00.45 Основний інстинкт.
01.35 Серіал «Петербурзькі таємниці».
02.30 Апологія.

РТР

04.45 Добрий ранок, Росіє!
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Вісті.
06.15, 06.45, 07.15,07.40, 08.15 Вісті — Москва
07.45 Серіал «Театральний блюз».
08.45 Серіал «Марш Турецького. Небезпечно для життя».
09.40 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.
10.20 Коротке замикання.
11.20 Худ. фільм «Ідентифікація Борна».
12.15 Експертиза.
12.30 Вся Росія.
12.45 Вісті — Москва.
13.00 Вісті.
13.20 Що хоче жінка.
14.10 Серіал «Московські вікна».
15.15 Серіал «Прості істини».
15.45 Експертиза.
16.00 Вісті.
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Комісар Рекс».
18.50 Вісті. Чергова частина.
19.00 Вісті.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Театральний блюз».
21.00 Серіал «Марш Турецького. Синдикат кілерів».
22.00 Вісті.
22.20 Худ. фільм «Та, що танцює у темряві».
01.05 Сінеманія.
01.35 Дорожній патруль.
01.50 Серіал «Мережа».
02.40 Серіал «Дживс і Вустер» .
03.30 Канал «Євроньюс».
04.00 Вісті.
04.15 Канал «Євроньюс».

НТВ

05.00 Ранок на НТБ.
07.45 Серіал «Далекобійники. Остання гра».
09.00 Сьогодні ранком.
09.20 Погода на завтра.
09.25 Щиросерде зізнання.
10.00 Квартирне питання.
11.00, 14.00, 16.00, 18.00, 23.30 Сьогодні.
11.30 Країна порад.
12.30 Серіал «Курортний роман. Осінній блюз».
14.35 Принцип доміно.
16.30 Серіал «Швидка допомога».
17.25 Очна ставка.
18.35 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів. Погоня за примарою».
19.50 Серіал «Далекобійники. Самосуд».
21.00 Країна і світ.
21.30 Серіал «Секс у великому місті».
22.15 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
23.50 Гордон.
00.50 Серіал «Доктор».
01.35 Кома.

Ланцюгова реакція віри.

За останнє десятиліття на Хмельницькій АЕС, напевно, ще не було такого робочого піднесення, яке панує тут сьогодні. Здається, уже ні в кого немає сумніву, що другий блок почне працювати. І хоча наша редакційна бригада побувала на станції під час планового ремонту першого реактора, робота кипіла всюди. Створювалося враження, що не тільки люди, а навіть стіни дихають передчуттям надзвичайно важливих подій. Відлік часу до пуску другого реактора пішов уже не на роки — на місяці.

Атомна козирна карта

Варто тільки переступити прохідну станції, щоб зрозуміти, на який серйозний об'єкт потрапляєш. Ця специфіка виробництва повинна була виробити певні правила гри: безпека і точність виконання всіх професійних обов'язків, поза всякими політичними скандалами та пристрастями. Кулуарні ігри та мітинговий вир мали б залишитися за станційною зоною — атом не терпить таких розваг.

Та склалось інакше. Станція опинилась у центрі політичних баталій і конфліктів. Ланцюгова реакція вуличних мітингів перекинулась і на цю територію, що так суворо охороняється. А перерахувати всі партії, течії, об'єднання, котрі на своїх прапорах несли гасло ХАЕС, уже просто неможливо.

Початок 90-х приніс у життя станції не просто сум'яття, а страшне безладдя. Чомусь негаразди життя перші пікетувальники пов'язали саме із другим блоком і розширенням станції. Тепер на відстані років видно, що вимога мораторію на добудову була пов'язана не так із проблемами безпеки, як зі спробою натиснути на уряд і підкорити його мітинговій волі. Спроба вдалася.



Директор ХАЕС Олександр СМИШЛЯЄВ.

Жодних доводів про те, що будівництво завершене майже на 90 відсотків, не брали до уваги. Здавалось, саме поняття економіки було просто викреслене. Збитки від припинення роботи вимірювались колосальними цифрами. Але тільки-но натякали на ці обставини, й енергетиків тут-таки звинувачували в тенденційності, а окремих політиків — у безхребетності. Станція опинилась на узбіччі економічного життя. У державних чиновників забракло мужності відстояти цей по-справжньому державний об'єкт.

Роки кризи стали випробуванням і для людей, і для станції. Хоча ХАЕС не припиняла роботи, атомники залишились і без права на власну енергію, і без зарплати, і без планів на майбутнє. Атом потрапив у боргову яму.

Страшно уявити, якою катастрофою могло обернутись таке поєднання — ХАЕС і криза. У Нетішині і досі переконані, що колапс відвернув уряд Віктора Ющенко разом із Юлією Тимошенко. Бо саме тоді станцію просто вихопили із вихору дикого ринку, встановивши, нарешті, чіткі правила гри і розрахунків. А до того «були в нас прем'єри і були обіцянки»...

Директор, котрий прийшов запустити реактор

Олександра Смишляєва, котрий сьогодні очолює колектив, так і називають — «директор, котрий прийшов запустити другий блок». До речі, практично жоден із його попередників не був проти цієї думки, але перспектива добудови завжди була така далека, а грошей так катастрофічно не вистачало, що й мови не могло бути про те, щоб назвати реальні строки пуску.

Ми не могли не запитати Олександра Євгеновича: де ж сьогодні беруться кошти? Адже переговори з іноземними інвесторами, прохання до світових фінансових структур, надія на чужі держави — все це так і залишилося в минулому. Проблеми нашого дому не вийшли за його поріг. Марно було б сподіватися на такі гроші. Адже вони вивели б на енергетичний ринок серйозного конкурента. А такого не чекав ніхто. І не тільки на європейському, а й на вітчизняному ринку. Велика політика, котра наклала мораторій на будівництво станції, з часом переросла в конкурентну боротьбу, вистояти в якій стало першочерговим завданням для енергетиків.



Після зміни.

Коли так, розраховувати на допомогу з боку просто нереально — добудовувати потрібно власним коштом. З цього й почали: надбавку до тарифу, котра становила трохи більше однієї копійки за кіловат, спрямовували на відродження другого енергоблока. Звичайно, майже чотири з половиною мільйони на місяць, котрі ХАЕС, по суті, сама заробляла для свого розширення, виявились надто малою сумою, щоб можна було говорити про відновлення будівництва. Тому левова частка фінансування випала на НАЕК «Енергоатом»: компанія перерозподіляє кошти між працюючими атомними електростанціями.

— Майже п'ятнадцять мільйонів гривень щомісяця — це істотно, — підраховує директор. — Але якщо ми плануємо за вісімнадцять місяців пустити блок, треба удвічі більше. Втім, для нас, гадаю, ця фінансова проблема буде розв'язана. Головне тепер — чітко спланувати і виконати завдання.

Олександр Євгенович категорично відмовився коментувати роботу своїх попередників. Як і те, куди раніше йшли кошти, хоча й погодився, що витрачали їх не за призначенням. Однак «ситуацію різко змінили, канали, куди гроші спливали, перекрили». І все. Давайте говорити про справи «в теперішньому часі». Бо саме з ними ми пов'язуємо надії на час майбутній». Не захотів директор і ретроспогадів про «велику політику» — безплідних обіцянок «великої сімки» про кошти на добудову ХАЕС. Чому атомна енергетика не фінансується, для фахівців зрозуміло. Тут кілька причин, за якими — цілий жмут проблем. І те сама жорстка конкурентна боротьба, причому в багатьох вимірах: з боку закордонних атомних «монстрів» і виробників альтернативної енергії тут, в Україні. І загравання з міжнародним зеленим рухом, який оголосив «священну війну реакторам». Хоча ніхто з борців за безпечну екологію, розповіли на станції, чомусь не звертає увагу, що в зоні дії, наприклад, вітрових електростанцій навіть дерева не ростуть. До того ж благородних «зелених» дуже часто використовують у не зовсім шляхетних діях — витісненні конкурентів з енергетичного ринку. Зокрема, з'ясувалося, що акції протесту проти будівництва Чеської АЕС фінансувалися з Австрії аж ніяк не прихильниками безпечного довкілля.



Навколостанційний пейзаж.

Цифри вагомі, але реальні

Торік для проведення планово-попереджувального ремонту станція вимушена була взяти кредит — десять мільйонів гривень. З новим директором змогли обійтися власними ресурсами. Якщо раніше ремонтувати доводилося, що називається, з коліс, то цьогоріч ще до початку грошима були забезпечені на 90 відсотків. При цьому витрати на добудову та модернізацію паралельно збільшились у кілька разів.

До речі, така деталь: ремонтували цього разу не зайжді фахівці, а свої. Люди були зацікавлені не тільки в тому, щоб заробити, а насамперед — щоб зробити все якнайкраще. Бо від цього залежить не тільки спокійна робота на наступний рік, а й безпека їхнього життя.

Директор зізнається, що йому довелося запровадити на станції свій мораторій: заборонив казати, що роботу не виконано через те, що немає грошей. І, хоч як дивно, їх тепер вистачає.

Жодних істотних структурних, фінансових, організаційних чи інших змін з приходом нового директора не відбулося, але разом з тим стався такий прорив, що тепер уже ні в кого немає сумніву — другий блок почне працювати вчасно.

Цій меті підпорядковане все. Кожного дня те, що зроблено, і те, що потрібно зробити, рахують до копійки. І йдеться вже не про якісь захмарні мільярди, на котрі весь час посилалися раніше. Нове обладнання і будівельно-монтажні роботи оцінюються тепер приблизно у 560 мільйонів гривень. Ще 110 мільйонів потрібно буде на капітальне будівництво. Цифри хоча й вагомі, але цілком реальні. І Смишляєв переконаний, що новий блок стане найсучаснішим і найбезпечнішим у країні.

Реактор більше не лякає

Останнє зауваження — це фраза, котра не просто тішить професійне самолюбство нетішинців. Вона повинна переконати всіх, що Хмельницька атомна не просто потрібна для держави й енергетики, а насамперед — безпечна для всіх. Зовні другий блок практично нічим не відрізнятиметься ні від свого попередника, що стоїть поряд, ні від інших реакторів-тисячників, котрі працюють в інших країнах. А от його начинка має стати справді унікальною. В ній зібрано останні досягнення в енергетичній галузі.

— Сьогодні у світі будують лише сім атомних енергоблоків, — зауважує Смишляєв. — І два з них в Україні. Рівненська атомна свого часу зіткнулась практично з тими ж проблемами, що й Хмельницька. Але тепер і там будівництво йде активно.

— Ви також конкуренти і, напевно, змагаєтеся між собою: хто краще?

▼



Тут стежать за «пульсом» станції.

В не чорну зірку



Усе, що є кращого в галузі, стоятиме на другому блоці.

Хто швидше? — цікавимося.

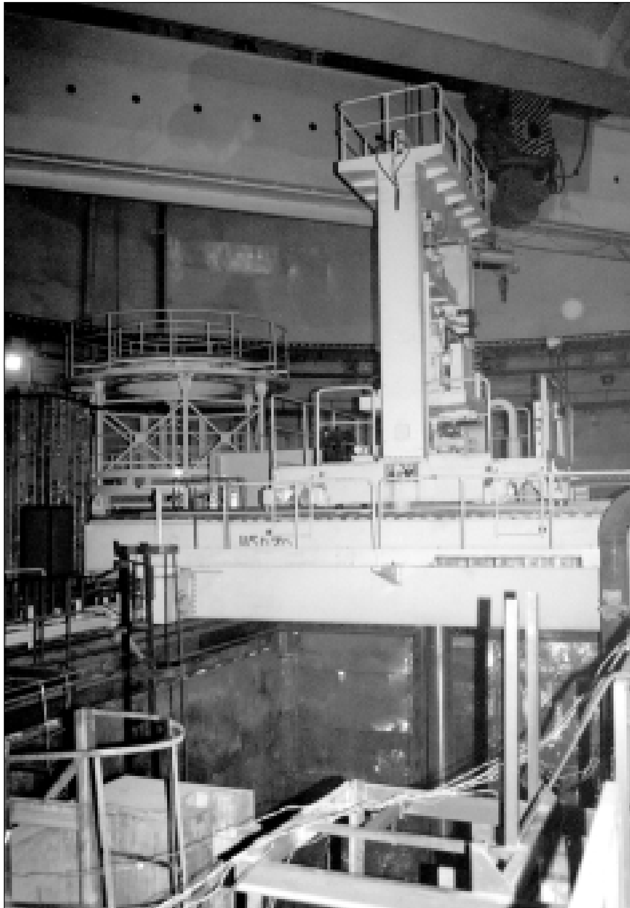
— Знаєте, в такій справі наввипередки не побіжиш. Але, звичайно, ми порівнюємо, оцінюємо роботу одне одного. До того ж і зустрічі в нас бувають досить часто. Можливо, щось краще у рівненців, а щось — у хмельничан. Але що стосується модернізації станції, то, певен, рівних нам просто немає. Все, що сьогодні є кращого в галузі, — стоятиме на нашому блоці. Переконати всіх, що це саме так, було надзвичайно складним завданням. Адже будівництво розпочиналось ще в сімдесяті роки минулого століття. І якщо завважити, що тоді блок був практично змонтований, можна було б зробити висновок: не запущений реактор уже застарів на кілька десятиліть.

Спираючись саме на такі твердження, дехто намагається зупинити будівництво ще й тепер. Звичайно, ми також не уникли гострого запитання: як можна казати про безпеку, коли застаріла навіть технічна документація, за якою споруджували другий блок? Але господарів це запитання не спантеличило, вони «пресу читають і знають, що їм інкримінують такий гріх». В атомників інша позиція.

Справді, стіни другого блока простояли чимало часу. Але «сьогодні ніхто їх не буде зносити, як не робили цього, наприклад, чехи. Між іншим, у нас є висновок незалежних європейських органів, який спростовує «чорні картини», намальовані вашими колегами. Не стіни визначають безпеку. Автоматизована система управління і захисту — ось що дає станції право на життя», — пояснив Олександр Євгенович.

Ми мали справді унікальну можливість побувати не просто у так званій брудній зоні нового реакторного відділення, а й заглянули в шахту. Зовсім мало часу залишилось до того моменту, коли туди завантажать ядерне паливо. Для відвідувачів металеві двері приблизно в півметра завтовшки зачинять назавжди. Перевантаження палива здійснюватиметься автоматично. Багатоступенева система захисту відгородить усіх від тієї страшної сили, що буде схована в цій шахті. Після пережитого Чорнобиля, здавалось, навіть вигляд порожньої у кілька десятків метрів шахти мав би спричинити не дуже приємні відчуття. Дивно, але такого не сталось. А на запитання, чи нам було не страшно ходити по станції, заглядати в усі шпарки та потаємні куточки, ми одностайно відповіли — ні. Можливо, чорнобильський синдром почав потроху відступати. А може, все побачене переконувало в тому, що атом — це не тотальне лихо. Це наша успішна економіка. Якщо, звісно, мобілізувати його в «робітника, а не солдата».

Юрій Самойлюк, котрий супроводжував нас по обох блоках, ще донедавна працював заступником начальника обласного управління екології та природних ресурсів. Кому-кому, а йому добре відомі природоохоронні проблеми. Але тепер такого активного захисника ядерної енергетики, як він, треба ще пошукати. І не тому, що швидко змінив погляди — переконаний: безпечнішої енергії, ніж ядерна, немає. І наводив різні приклади мирного співжиття природи й АЕС у Франції та Англії.



Багатоступенева система захисту відгородить світ від нового реактора.

Кожен може по-своєму ставитися до всіх цих тверджень. І нас найбільше агітували не слова, а те, що з Нетішина сьогодні ніхто не тікає, не вивозить своїх дітей, не лякається тридцятикілометрової зони. Навпаки, тут вважають престижним жити в місті і працювати на станції.

— Можна багато розповідати про безпеку станції, і це буде не дуже переконливо. А можна просто сказати, що кілька тисяч людей працюватимуть, у буквальному розумінні слова, за кілька метрів від реактора, і претендентів уже набагато більше, ніж робочих місць. Не думаю, що навіть досить непогані заробітки переважають у них над почуттям власної безпеки. Отже, атому все-таки можна і потрібно довіряти, — зауважив Олександр Смишляєв.

«Чому ж тоді закрили ЧАЕС? — перепитали ми. — Тільки з політичних причин?» — «Ні, не тільки. Критерій один — безпека. А саме з цим були проблеми на ЧАЕС. Там бракувало коштів на гарантування безпеки, і ця реальна технічна причина не могла замаскуватися жодною політикою. Якщо ми не вкладатимемо гроші в цю справу, і нас закриють...»

Наостанку директор запевнив, що хмельницькі атомники готові до найповнішої прозорості, аби громадськість їм повірила так, як вони самі вірять у свій фах. Днями ХАЕС відкриває веб-сторінку, яка «фонитиме» не «базарними рентгенами», а інформацією про справжній стан справ на станції.



Місто атомників і балерин.



Промитий світлом і теплом Нетішин.

Своя зірка Нетішина

Напевно, міста енергетиків дуже схожі між собою. Бо хоч би якими архітектурними чи іншими особливостями вони наділялися, все одно їх образ і долю визначає одне — станція. Багато гостей, котрі раніше побували у Прип'яті, кажуть, що вона дуже подібна до Нетішина. Та й Горинь, на якій стоїть Нетішин, несе свої води у Прип'ять.

Раніше така схожість нікого не дивувала і не насторожувала. Тепер енергетики не люблять згадувати про неї. Навпаки, нетішинці свято вірять, що їхнє місто народилось не під чорною, а зовсім під іншою зіркою.

— Приїжджі завжди відзначають світлу, чисту ауру міста — теплу, щиру, доброзичливу, — розповідає ще зовсім молодий за стажем міський голова Микола Панасюк.

Кажучи відверто, нам було приємно з ним спілкуватися. І тому, що відчувалась у ньому щира захопленість своїм містом, людьми. А ще тому, що Микола Васильович у недалекому минулому — наш колега. Десять років редагував газету управління будівництва ХАЕС «Енергобудівник». Не так часто наш брат журналіст пробивається до «солідного крісла». Шлях Панасюка теж був непростий. Почасти тому, що конкуренти так уперто наступали на п'яти, що і сам майбутній міський голова, і його дружина, котра довгий час пропрацювала завідувачкою міського відділу освіти, враз опинилися без роботи. А ще тому, що ніколи не приховував своїх політичних симпатій до Юлії Тимошенко.

Хоча для нетішинців така симпатія цілком зрозуміла. Як ми вже зазначали, енергетики переконані, що саме вона поклала перші цеглини у справу відродження станції, проте позиція така не збігається із загальнодержавною. Що означає йти курсом, котрий різниться від стовпового шляху, відомо.

Втім, і Панасюк, і вся його команда намагаються не політизувати ні свою роботу, ні життя в Нетішині. Проблем, клопотів, щоденних турбот у майже 35-тисячного міста вистачає і так. Щоправда, більшість із них як з'являється, так і розв'язується на станції. Хоча за статистикою в місті працює чотири промислові, кілька десятків приватних підприємств, проте майже 97 відсотків валової продукції виробляє ХАЕС. Що казати про Нетішин, коли і для області атомники дають майже третину валу.

Потрапити на роботу на станцію — означає розв'язати багато проблем. Середня зарплата — більш як 1,7 тисячі гривень — мало не в десять разів вища, ніж по області. Тому не дивуєшся, що нетішинці тільки й живуть пуском другого блока.

А от стерти нинішню прірву в добробуті, що «розверзлася» між енергетиками і, скажімо, міськими бюджетниками, — це і є найбільший головний біль міської влади. А ще — безробіття, особливо серед жінок. А ще — житлові проблеми. А ще — частка соціальної інфраструктури міста, котра донедавна фактично перебувала під патронатом станції. Сьогодні енергетики, зайняті будівництвом, просто неспроможні нести на собі додатковий фінансовий тягар. Більшість об'єктів, котрі раніше були в оперативному управлінні ХАЕС, тепер передано у власність громади. Такому багатству можна радіти. Ще б до нього і грошей у бюджет — на утримування...

Звичайні проблеми звичайного міста з усіма його фінансово-комунальними клопотами, яких тисячі по всій країні. Але з однією особливістю: тут вірять, що енергетика все-таки вийде на визначений для неї рівень. І не хтось, а самі нетішинці збудують і свій блок, і своє місто, і своє життя.

Ірина КОЗАК,
Людмила КОХАНЕЦЬ.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.



«Запорізький сокіл» розправляє крила

ВІТЧИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

Посли, радники та військові аташе посольств різних країн Східної Європи, Азії, Африки та Латинської Америки, знайомлячися з продукцією запорізьких авіамоторобудівників на презентації у Москві, по-новому пізнавали Україну.

— Товарний знак акціонерного товариства «Мотор Січ» (сокіл на тлі земної кулі) вже давно став символом конкурентоспроможної продукції — економічної та надійної, — зазначив радник Посольства України в Російській Федерації Анатолій Іскра. — «Мотор Січ» — одне з найбільших у світі та єдине в нашій країні підприємство з виробництва, випробування, супроводу в експлуатації і ремонту 55 типів і модифікацій авіадвигунів. Висококопрофесійні кадри, унікальна виробнича база в поєднанні з передовими технологіями дають змогу з повним правом сказати, що сьогодні «Мотор Січ» посідає гідне місце у світовій спільноті провідних авіадвигунобудівельних підприємств. Всесвітньо відомі фірми Антонова, Ільюшина, Берієва, Туполева, Яковлева, Камова і Міля, чеська AERO Vodochody та китайська NAMC — споживачі продукції «Мотор Січ». Більш як 60 видів літаків та вертольотів цих фірм із запорізькими двигунами експлуатують у цивільній та військовій авіації 106 країн світу.

Є товар. Покупці прицінюються

Репрезентуючи свої основні здобутки за останні роки, запорізькі моторобудівники надали можливість учасникам презентації ознайомитися з перспективною продукцією, прицінитися до неї. Особливий інтерес мав нещодавно освоєний у серійному виробництві двигун Д-436Т1. За питомою масою і витрачанням палива, рівнем шуму та емісії шкідливих речовин цей двигун з великим ступенем двоконтурності та тягою на злітному режимі 7500 кгс не поступається зарубіжним аналогам.

— Виробництво сертифікованих тривальних турбореактивних двигунів сімейства Д-436Т1/ТП — лише один із пріоритетних напрямів діяльності нашого колективу, — наголосив заступник генерального директора ВАТ «Мотор Січ», керівник зовнішньоторговельної фірми підприємства Володимир Мотриченко. — Базовий варіант двигуна призначено для близькомагістрального пасажирського літака нового покоління Ту-334. Морську модифікацію Д-436ТП встановлюють на багатоцільовий літак-амфібію Бе-200. При цьому зберігаються всі переваги базового двигуна, а відмінності обмежуються комплектацією літакових агрегатів та змінами, спричиненими умовами морського базування. Цього року два двигуни Д-436Т1 ми маємо поставити на новий літак Ан-148...

Так, запорізьким моторобудівникам було що запропонувати зарубіжним потенційним покупцям їхньої продукції. Наприклад, турбогвинтові двигуни ТВ3-117ВМА-СБМ1, які підіймають у небо Ан-140, що прийшов на зміну застарілим Ан-24 та Як-40; двигуни сімейства ТВ3-117, що їх експлуатують практично на всіх бойових, транспортних та цивільних вертольотах середнього класу з маркою «Міль» та «Камов».

30 років «Мотор Січ» співпрацює з КБ імені Володимира Климова (Санкт-Петербург). Ця співпраця розпочиналася з освоєння серійного виробництва розробленого на «Климові» того самого вертолітного турбовального двигуна третього покоління ТВ3-117. За минулі роки запоріжці виготовили більш як 20 тисяч силових установок ТВ3-117 різних модифікацій. Незважаючи на свій «солідний» вік, ТВ3-117 вичерпав аж ніяк не всі свої можливості, що й стало однією з причин реєстрації АТ «Двигуни «Володимир Климов» — «Мотор Січ» («ВКМС»). Зусиллями «ВКМС» нещодавно створено два нові двигуни — форсований турбовальний ВК — 2500, який встановлюють на бойові російські вертольоти Ка-50 «Чорна акула» та Ка-52 «Алігатор», суто мирні Мі-24М та Мі-17-1В, а також турбогвинтовий двигун ВК-1500, який призначено для літаків місцевих авіаліній: Ан-38, Ан-3 та Бе-132.

На «Мотор Січі» продовжують освоювати і виробництво малорозмірних турбовальних двигунів сімейства АІ-450, розроблених у ЗМКБ «Прогрес». За словами його генерального конструктора Федора Муравченка, АІ-450 «переживе наших онуків», бо «має чудові перспективи із збільшення потужності та трансформації у літаковий варіант». А поки що АІ-450 знайде своє застосування на вертольотах Ка-226, серійне виробництво яких запоріжці планують розпочати спільно з ВАТ «Камов» у другому кварталі наступного року.

Український Ка-226 вигідно відрізняється від російського із застарілими американськими двигунами «Alliot-250». Не випадково вже досягнуто домовленості з авіазаводами в Кумертау (Башкирія) та Оренбурзі про встановлення на цих гвинтокрилих машинах тільки наших українських двигунів.

Ка-226 розраховано на 7—9 пасажирів. Однак його можна використовувати і як патрульний, санітарний або рятувальний вертоліт. Комерційне навантаження — 1,4 тонни. Дальність польоту — 600 кілометрів.

Виробництво першого українського вертольота «Мотор Січ» освоює поетапно. Перший етап передбачає великоагрегатне складання з російських комплектувальних. Другий — їх виготовлення в кооперації з вітчизняними машинобудівними заводами.

Сьогодні підприємство реалізує ще один проект з використанням двигуна АІ-450 — модернізує вертольоти Мі-2, які ще не виробили свого ресурсу. В перспективі запорізькі моторобудівники бачать АІ-450 і на багатоцільовому казанському вертольоті «Ансат».

На презентації йшлося про запорізькі двигуни АІ-22 для 46-місного пасажирського літака Ту-324, а також АІ-222-25, який уже встановлено на першому екземплярі Як-130; рекламували двигун АІ-25ТЛ. Інтерес до останнього уже виявило чимало країн. І не тільки ті, де експлуатують чеський літак L-39. Так, у Китаї цей двигун встановлюють на навчально-тренувальний літак місцевої розробки і виробництва К-8j.

Серед основних споживачів продукції «Мотор Січі» Владислав Мотриченко назвав, окрім Росії, низку країн Південно-Східної Азії, Східної Європи та Африки.

— Нині в експлуатації більш як 34 тисячі двигунів нашого виробництва, — повідомив Владислав Якович. —Співпрацюємо з різними країнами в галузі ліцензійного ремонту. Маю на увазі ремонтні заводи в Індії та Алжирі. В Ірані здійснюється ліцензійне виробництво авіадвигунів для Ан-140, що його теж за ліцензією виробляють у цій країні. Крім авіаційних, «Мотор Січ» виготовляє газотурбінні двигуни наземного застосування. Є попит на пересувні електростанції потужністю 1,6 та 2,5 МВт, газотурбінні приводи для газоперекачувальних станцій. Наприклад, газотурбінні приводи потужністю 6 та 8 МВт успішно експлуатують не лише в Україні та Росії, а й на магістральних газопроводах в Ірані та Туреччині. Усю пропоновану нами на світовому ринку продукцію випускаємо на сертифікованій виробничій базі.

— Деякі наші новинки ви можете бачити самі, — продовжував директор центру технічної інформації ВАТ «Мотор Січ» Ренат Шахмаєв. — Не макети, а натурні зразки. Найближчим часом у Ле Бурже плануємо показати двигуни АІ-22 для Ту-324 та АІ-222 у складі літака Як-130. До речі, це буде перший показ Як-130. У червні в Санкт-Петербурзі проходитиме військово-морський салон, де ми продемонструємо двигуни, призначені для літаків та вертольотів морського базування. А в серпні в підмосковному аеропорту «Раменське» ми спільно з нашими давніми партнерами — ЗМКБ «Прогрес» імені Івченка та ЗАТ «Володимир Климов» — «Мотор Січ» — представимо повну гаму двигунів, що виробляє наше підприємство сьогодні. З нашими газотурбінними приводами і пересувними електростанціями ви зможете ознайомитися в червні на виставці «Нафтагаз», що відбудеться в Москві, а також на всесвітньому газовому форумі в Токіо.

Торік ВАТ «Мотор Січ» у складних економічних умовах знову вдалося зберегти стабільність виробництва, досягти зростання його обсягів, забезпечити позитивну рентабельність, домогтися значного збільшення випуску ТНС, продовжити за рахунок власних коштів освоєння та підготовку до серійного виробництва нових авіадвигунів. Випуск товарної продукції в порівняльних цінах щодо попереднього року зріс на 37 відсотків. До того ж до 35 одиниць розширено номенклатуру основних виробів. Поряд з авіаційною та технікою наземного застосування підприємство вже виробляє до 150 найменувань товарів народного споживання, обсяги виробництва яких зростають. Усе це дало змогу «Мотор Січі» торік уперше сягнути мільярдного рубежу з реалізації продукції. **Дохід від реалізації продукції, робіт та послуг становив 1 млрд. 27 млн. грн.**

2002 року 83,5 відсотка продукції у ВАТ «Мотор Січ» йшло на експорт. Реалізація експортної продукції підприємства збільшилася на 34,8 відсотка.

За рахунок чого?

Запорізькі моторобудівники пішли шляхом створення спільних виробництв. Наприклад, з російськими колегами створено шість таких СП — з кожного нового літака та вертольота окремо. Як уже зазначали, підприємство співпрацює з КБ ім. Климова. У Москві під патронатом Мінекономіки та Міноборони Росії зареєстрована компанія з вертольотів «ВКМС». «Мотор Січ» плідно працює і з КБ ім. Кузнецова із Самари, і з московськими ЦІАМом, ЦАГІ... У запоріжців спільне виробництво з московським заводом «Салют» та Уфимським моторобудівним об'єднанням. Отже, з російськими партнерами запоріжці присутні на світовому авіаринку як єдина команда.

— Чи змінилося ставлення керівництва ВПС Росії до Ан-70, зокрема, до двигунів Д-27? — поцікавився я у Владислава Мотриченка. — На якій стадії реалізація спільного українсько-російського проекту?

— Серійне виробництво Ан-70 готує і українська, і російська сторона, — запевнив Владислав Якович. — Тривають і дослідні роботи з Д-27. Ми, до речі, робитимемо його в кооперації з російськими підприємствами. А недоліки, про які заявляють... Як на мене, вони більше, скажімо так, політичного плану, ніж технічного. Мене інше непокоїть — наші правила експортних поставок продукції подвійного і військового призначення. Ці правила вже починають заважати, а не допомагати експортним поставкам. Адже не випадково обсяг експорту військової техніки і озброєння в Україні тільки за останній рік скоротився практично вдвічі. Таку тенденцію необхідно виправити. Невідкладно. І насамперед — на законодавчому рівні.

Олександр АБЛІЦОВ.

Запоріжжя—Москва—Запоріжжя.

В'ячеслав Богуслаєв: «Або рухаєшся дуже швидко, або сходиш з дистанції»

— На жаль, — зазначив голова правління ВАТ «Мотор Січ» В'ячеслав Богуслаєв, — ані в Росії, ані в Україні немає серйозного банківського капіталу. Ось ми і пішли шляхом об'єднання виробництв. До того ж робити таку складну техніку гуртом не тільки дешевше, а й значно швид-

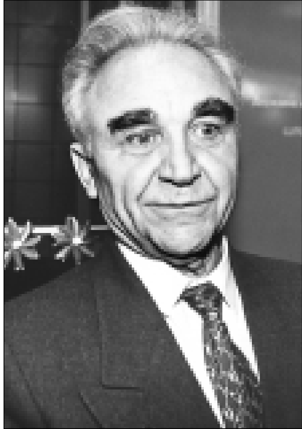


ше. А в нашій галузі ти або рухаєшся дуже швидко, або сходиш з дистанції. Виробництво того самого базового варіанта двигуна Д-436Т1 для Ту-334, який вироблятимуть і в Росії, і в Україні, розділили між собою «Салют», Уфа та Запоріжжя («Мотор Січ» і «Прогрес»). Ми, вклавши свої гроші, за шість років зробили цей двигун і сертифікували його. Не буде перебільшенням сказати, що саме висока ефективність Д-436Т1 — одна із складових, що роблять Ту-334 з його техніко-економічними характеристиками конкурентоспроможним на світовому ринку пасажирських перевезень. АІ-22 для літаків Ту-324 та Як-48 виготовляємо разом із Казанським заводом — 50 на 50. З московським «Салютом» на таких самих умовах робимо двигун АІ-222 для літака Як-130. Разом удвічі—втричі дешевше і швидше. Щоб самотужки зробити цей двигун, знадобилося б не менш як чотири роки. А ми зробили його за два. Ось що таке спільне виробництво. І це наша принципова політика не тільки на російському полі. У нас спільне виробництво з виготовлення двигуна для Ан-140 в Ірані. Працюємо в Алжирі, Індії, Китаї.

В Україні створили унікальний літак Ан-148 (цього року маємо намір викотити його з ангара для випробувань) місткістю від 50 до 70 пасажирів, який може подолати без посадки і 6, і 9, і 11 тисяч кілометрів. Такий літак потрібен сьогодні всім. Адже існують сотні маршрутів, де немає великого пасажиропотоку. У всьому світі компанії занепокоєні становищем, що склалося, і прагнуть створити такий літак. Над такими програмами нині працюють у Європі. Зазвичай половину вартості реалізації такої програми — майже 300 мільйонів доларів — там оплачує держава. Нам ніхто нічого не платить...

Петро Балабуєв: «Ми розділили ризик»

Петро Васильович Балабуєв — генеральний конструктор АНТК імені Антонова — ідеєю створення літака Ан-148 об'єднав підприємства України та Росії. Ми розділили ризик частки участі в створенні Ан-148. Такі реалії сучасного авіаринку. А нерозуміння необхідності



об'єднувати зусилля... Це нагадує мені курник, із якого виймають одну курку і ріжуть, виймають наступну... І курник невдовзі перетворюється на собачу будку. Об'єднання призводить до єдиного економічного простору, що забезпечує кращі умови для співпраці підприємств. Це неминуче. Хоча часом у мене **створюється таке враження, що в нас дехто з політичних діячів бажає комусь здатися. Ось тільки не знають, кому. Чи за океан, чи в Європу. Не треба здаватися. Треба створювати умови для роботи своїх підприємств. Україна — сильна держава, яка здатна зробити все необхідне для життєзабезпечення своїх громадян…**

Сьогодні, коли йдеться про стратегічне партнерство, багато хто полюбляє поговорити про багатовекторність української політики. Щодо цього у В'ячеслава Богуслаєва однозначна думка: «Стратегічний партнер там, де наш ринок». Чи віддадуть нам свій ринок західні фірми? Звісно, запитання риторичне. Гадаю, одного прикладу з Ан-70 цілком достатньо для відповіді. Мене здивувало інше — йдеться про те, що і в Міністерстві оборони Росії теж вирішили було «поховати» Ан-70. Мовляв, і те, й те не влаштовує. Довелося розставляти крапки над «і» президентам Росії та України.

Ніби віддана на розтерзання

Прадавня цілителька Євпаторія в рік свого 2500-ліття очікує державної уваги і підтримки. Для дітей

Найменше народжуємо, найбільше помираємо

— Це порівняно з країнами Європи, —



каже директор розташованого в Національному дитячому курорті Євпаторії Українського НДІ дитячої курортології і фізіотерапії, професор **Микола Дріневський.** — За останні п'ять років захворюваність дітей зросла на 25 відсотків, інвалідність — на 21, а санаторіїв стало на 14,1 відсотка менше, зокрема Міністерства охорони здоров'я — на 23,1%. Особливо тривожить різке скорочення спеціалізованих дитячих санаторіїв, що мають сучасну лікувальну-діагностичну базу. Їх замінюють на табори відпочинку, в яких діти залишаються без кваліфікованої медичної допомоги.

— І тут свій нездоровий інтерес просувають «нові» росіяни і українці.

— Законодавчо курортна база мало захищена. Ось її й розчленовують, змінюють форму власності. Тепер це предмет купівлі—продажу «великого», часто не прийнятного з точки зору загальнолюдської моралі, бізнесу. «Прихватизатори» вже простягнули руки до кращих у країні клінічних дитячих санаторіїв Міноборони і протитуберкульозних оздоровниць для малечі.

— Як зупинити цей напад ненаситної зграї?

— На мою думку, потрібно охорону здоров'я і курорт повернути в русло державної системи управління і фінансування. Відомчий підхід тут неприпустимий, бо йдеться про здоров'я нації, яке визначається не лише наявністю чи відсутністю хвороб. Тут складових більше: матеріальне становище народу, робота, стан довкілля, санітарно-гігієнічні умови життя, якість продуктів харчування, санітарна освіченість населення... Кому, як не державі, займатися цими питаннями. Треба продумати і впровадити прийнятну форму підтримки курорту, створити умови для ширшого залучення вітчизняних і закордонних інвестицій.

Наша позиція така: оскільки навіть «постчорнобильська» Україна має значне розмаїття природних лікувальних чинників і ще зберегла вдалі форми організації і забезпечення населення санаторно-курортною допомогою, курорти мають залишатися важливою ланкою у системі заходів ефективнішої профілактики і лікувально-реабілітаційного процесу.

Що можуть курорти

Санаторно-курортне лікування здатне вдвічі, а то і втричі зменшити число загострень хронічних хвороб, домогтися високого ступеня реабілітації, зменшити вірогідність захворювання. Держава, якщо її справді цікавить здоров'я нації, збереження генофонду і відтворення трудових ресурсів, повинна створити такі умови, щоб кожен громадянин міг отримати якісне, ефективне і доступне курортне лікування. Фінансування за рахунок медичного і соціального страхування, бюджету, цільових державних програм оздоровлення. А медична страховка обов`язково має передбачати санаторно-курортне лікування.

Здавалося б, у країні прийняті й діють цільові національні програми «Діти України», «Діти Чорнобиля» «Планування сім'ї», Закон України «Про охорону дитинства», де здоров'я підростаючого покоління розглядається як стратегічний загальнонаціональний пріоритет. Усі ці законодавчі акти так чи інакше повинні мати відношення до Національного дитячого курорту. Адже саме в Євпаторії накопичено безцінний досвід відновлювального лікування, медико-соціальної реабілітації, профілактики і оздоровлення дітей. Та останнім часом переважна частина ефективних оздоровниць працює тільки влітку. Унікальна цілителька з невичерпними ресурсами різних за складом і бальнеологічним властивостям мінеральних вод і лікувальних грязей дійшла до того, що за рік оздоровлює ледь 200 тисяч разом взятих дорослих і дітей — використовує лише десяту частину своїх можливостей. Коли у Всеукраїнській дитячій оздоровниці десять років тому функціонувало 98 санаторно-оздоровчих закладів з більш як 40 тисячами місць — 75% яких надавалися дітям, нині працює лише 65 оздоровниць із 32 тисячами ліжок. Втрачено спадкоємність у діяльності закладів охорони здоров`я і курортів. Відсутність державного замовлення, соціальних та інших форм підтримки поставили курортні заклади на межу виживання. Останнє десятиліття навіть вузькоспеціалізовані санаторії заповнювалися показаними хворими тільки на чверть. Деякі вимушені міняти профільну спеціалізацію. Втратив свою значимість розроблений вітчизняною курортологією диференційований підхід до використання природних лікувальних чинників з урахуванням специфіки їх впливу на організм і спеціалізація оздоровниць. Загублено навіть... державний контроль над курортами.



Фото Сергія СВЄТЛИЦЬКОГО.

— Чи може міська влада своїм впливом змінити ситуацію?

— З одного боку, Євпаторія дуже зацікавлена у підвищенні ефективності роботи оздоровниць, бо від цього залежить наповнення бюджету. З іншого — вона не має сильного важеля управління галуззю: міськвиконкому заборонено втручатися в економічну діяльність санаторно-курортних закладів. Отож відкритими залишаються питання: хто і як сьогодні контролює характер і якість роботи оздоровниць, визначає завдання реформування галузі й її стратегічний розвиток? Наш інститут має своє професійне бачення вирішення назрілих завдань, концептуальні пропозиції з реорганізації галузі і підвищення медико-економічної віддачі природних ресурсів. Місту треба визначитися з основними типами санаторно-курортних закладів і туристично-екскурсійних організацій. На першому плані, звісно, має залишитися дитяча спрямованість курорту і лише на другому — туризм. У цьому контексті потрібна видозміна самого профілю курорту. Доцільно розвивати оздоровниці для батьків з дітьми, знижувати вік показаності лікування. Діти, на жаль, нині страждають хворобами з пуп`янка, і курорт не має права не реагувати на цю тенденцію. Сама природа, цілющі лікувальні грязі дають можливість на Євпаторійському курорті розвивати служби відновлення репродуктивної функції, дитячої гінекології. Час створити в Національному дитячому курорті справжній, добре оснащений і укомплектований висококопрофесійними кадрами центр відновлювального лікування дітей з Чорнобильської зони. Без базисного визначення ролі державного замовлення не вирішити й питання профільної оптимізації санаторно-курортних закладів.

— Але як курорту добитися цього замовлення, розмова про яке триває не перший рік?

— Шлях тут один: Кабінет Міністрів і Фонд держмайна України мають визначити потребу держави у профільних лікувальних санаторіях, надати цій групі оздоровниць статус загальнодержавних, визначити держзамовлення і забезпечити його гідне бюджетне фінансування. А закріпити потрібно в конкретних державних і міждержавних програмах. Це гарантуватиме курорту планове навантаження і дасть можливість, нарешті, зайнятися послідовним розвитком оздоровниць. Особливу роль у державному регулюванні треба відвести ринку санаторно-курортних послуг. Головне, щоб він розвивався цивілізованим, зрозумілим шляхом, але не за рахунок туристичних компаній, які стрімко і безконтрольно множаться разом з підприємцями і формами надання цих послуг в будинках відпочинку, пансіонатах тощо. Зробити це потрібно без зволікань, бо навіть у кращі часи, коли курортна справа була організованіша і керована, а оздоровниці працювали цілорічно, здоров'я дітей викликало тривогу. За тодішньою благополучною статистикою, з кожних 15 тисяч дітей, що побували в Євпаторії на відпочинку, 13% потребували санаторно-курортного лікування. Нині цей відсоток на порядок більший. Тож треба створювати резерв ліжок для лікування соціальних хвороб: туберкульозу, поліоміеліту, ревматизму як природних супутників соціальних потрясінь.

— Тим часом владі Євпаторії ще належить переконати державу в необхідності фінансування розвитку головної дитячої оздоровниці, визначеного урядовим розпорядженням у липні 1992 року.

— Нині на найвищому державному рівні визначено: Євпаторії потрібна власна доктрина розвитку. Всі попередні у реальні соціально-економічні умови не вписалися. Їх укупі з найостаннішими напрацюваннями концепції розвитку санаторно-курортної справи країни треба переробити з урахуванням нинішніх обставин. Адже улюблений народом і необхідний державі Національний дитячий курорт, незважаючи на свій високий статус, досі залишається у напівсирітському становищі. Його ніби віддали на розтерзання.

■ ■ ■

Нині на найвищому державному рівні визначено: Євпаторії потрібна власна доктрина розвитку. Всі попередні у реальні соціально-економічні умови не вписалися.

■

Розмову вів Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

КАЛЕНДАР

Пам'яті великого монархіста



72 роки тому помер В'ячеслав Липинський —найоригінальніший український мислитель, історик і політик XX століття. Минулої весни відзначалось його 120-ліття — зовсім не так помпезно, як недавній ювілей Щербицького. Схоже, наша держава не любить своїх кращих попередників: легше поставити пам'ятник невдалому політику Грушевському, аніж його блискучому опонентові Липинському.

Липинський народився весною 1882 року в с. Затулинцях на Волині в родині польського землевласника. Вчився в Луцьку, Києві, Женеві й Кракові. Не цураючись польського роду, був переконаним українцем-державником. З 1914 року служив у російській армії, формував власний полк у Полтаві. За режиму гетьмана Скоропадського був послом в Австрії. Згодом розійшовся у поглядах з гетьманом, заснував Братство українських монархістів-гетьманців. Вважав: Україна має бути монархією (спадкове, а не виборне гетьманство, що спирається на еліту, інтелігенцію та хліборобів). Теоретична спадщина Липинського величезна (заплановано видати 25 томів). Найголовніша праця — «Листи до братів-хліборобів» (1919—1926). Вона відкривається прикметною передмовою, писаною на той випадок, якщо книга потрапить до рук ворогів. А ворогами він вважав і крайніх націоналістів, і соціалістів: «Цементом політичним для місцевої української людини в боротьбі за власну державу ми хочемо мати патріотизм — любов до спільної Батьківщини — а не ваш соціалізм (зненависть місцевих бідних до місцевих багатих), і не ваш націоналізм (зненависть місцевих українців до місцевих не-українців). Тільки наше гасло протиставляє всю Україну всій (варшавській чи московській) метрополії. Тільки наше гасло зможе повернути проти метрополій головну їх на Україні опору — місцеву польську і російську «нації». Саме так постала американська нація з процесу співжиття різних націй і класів. Вона постала не під гаслом «Бий англійців!» і не під гаслом «Бий багатих!», а під гаслом «Творімо нашу спільну Америку, до якої б нації чи класу ми не належали!» Це написано 1919 року. На жаль, Україна не прислухалась. Липинський 1931 року помер в Австрії, а похований в рідних Затулинцях на Волині.

Віктор ГРИНЕВИЧ.

ПОСТ ДАІ

Не провокуйте зловмисників

За три місяці 2003 року в країні зареєстровано 1384 випадки незаконних заволодінь транспортними засобами, а розкрито 1104.

Приміром, у Києві викрали дві автомашини ВАЗ. Через 19 хвилин після одержання орієнтировки автопатруль ОДАІ Шевченківського РУ після переслідування затримав автомобіль разом із зловмисником Олексієм Ш.. 1982 р. н.

Ще значилася в розшуку згадана «трійка», коли черговий по місту передав повідомлення про викрадення шостої моделі «Жигулів». Минуло менш аніж 20 хвилин — і автопатруль ДПС ДАІ на Окружній дорозі затримав Дмитра В., 1981 р. н.

Для протистояння цьому виду злочинів зусиль правоохоронних органів явно недостатньо. Як свідчить статистика, безвідповідальність деяких водіїв часто провокує зловмисників на протизаконні дії.

Державтоінспекція настійно радить автовласникам не залишати транспортний засіб, не вживши необхідних заходів для його схоронності, навіть коли він знаходиться в охоронюваному гаражі. Також не варто залишати в машині документи і речі, на які можуть звернути увагу викрадачі.

У разі ж викрадення транспортного засобу спробуйте встановити очевидців злочину, запам'ятати, в якому напрямку поїхали зловмисники, і їхні прикмети.

З розумінням ставтеся до співробітників державтоінспекції, які зупинили вас для перевірки. Пам'ятайте про власників, у яких вкрали транспортний засіб. Саме під час перевірок на дорогах співробітники ДАІ виявляють значну кількість викрадених автомобілів.

Володимир ЕННАНОВ, співробітник Департаменту ДАІ МВС України.

▼

Ректор Харківської політехніки Леонід ТОВАЖНЯНСЬКИЙ:

Не треба чекати милості від... держави

Завдання науки, незважаючи на всілякі труднощі, працювати в інтересах нації і для престижу України

Національний технічний університет «ХПІ» став, мабуть, першим вузом країни, який складає іспит на «відмінно» не лише Міністерству освіти й науки України, а й самому життю. Його інноваційний досвід рекомендовано до впровадження в інших вузах технічного профілю.

Наш університет давно вже частина світової науки

— Ставити оцінку колективу, в якому працюю і яким керую уже багато років, мені як ректору, мабуть, неетично. Але те, що це одна з найкращих науково-технічних шкіл світу — про це не промовчу, — каже Л. Товажнянський. — Оскільки це не особисто моя оцінка, а думка багатьох відомих учених із різних країн Європи, Азії, Америки. Саме завдяки цьому ми, особливо останнім часом, активно розвиваємо співпрацю з десятками держав. Харківський політех — не консервативна модель науково-освітньої системи, а гнучкий механізм, я б навіть сказав — організм, який чутливо реагує на веління часу, не так пристосовуючися до нього, як створюючи його, визначаючи ту висоту планки науки, до якої маємо тягнутися нині, а головне — в майбутньому. Щоб не відстати від рекордсменів, а ще ліпше — очолити їх.

Нині НТУ «ХПІ» сформував пріорітетні напрями своєї науково-дослідної діяльності на період до 2010 року і активно їх реалізує. Сьогодні працюємо з 48 зарубіжними партнерами з 20 країн світу. Гадаю, слід назвати ці країни, оскільки йдеться здебільшого про провідні держави світу: Росія, Німеччина, США, Англія, Франція, Китай, В'єтнам, Індія тощо. Беручи участь у 25 міжнародних проектах на загальну суму 2,9 мільйона доларів США, вуз зумів у такий спосіб значно зміцнити своє фінансове становище, що лише сприятиме розвитку власної наукової й матеріальної бази. Торік для проведення спільних наукових досліджень за кордон виїздило майже 200 наукових працівників, майже стільки само іноземних фахівців працювало в наших лабораторіях і на кафедрах. Мало того, іноземні фірми зі Швейцарії, Південної Кореї, Австрії підписали контракти на наукові дослідження в Харкові, які оцінюють у 1,5 мільйона гривень.

На конференції, присвяченій проблемам розвитку економіки України, Президент Л. Кучма наголошував на потребі максимального використання ресурсів вищої школи. Йшлося про організацію відлагодженої системи функціонування науково-виробничих комплексів, які спрямовані на залучення інвестицій в галузі високих технологій, на організацію та проведення наукових досліджень за замовленнями вітчизняних і зарубіжних товаровиробників. Акцентували увагу й на тому, що в не зовсім сприятливий для науки й освіти період вузи не лише змогли зберегти науково-технічний потенціал, а й почали здійснення програми його ефективного використання, моделі комерціалізації наукових знань і досліджень.

Практично всі ці напрями розвинені в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут».

На базі НТУ «ХПІ» створено і вдало працюють із найвідомішими підприємствами науково-виробничі комплекси

Наукова діяльність НТУ «ХПІ» за останні три роки характеризується значними позитивними результатами, динамізмом, а головне — цілеспрямованістю у розв'язанні актуальних проблем економіки України, розробленням нових технологій, конструкцій машин і обладнання з високими техніко-економічними показниками. У політехнічному університеті успішно реалізують програму інтеграції навчального процесу, науки й виробництва. На його базі створено і вдало працюють науково-виробничі комплекси з такими відомими підприємствами, як танкобудівний «Завод імені Малишева», ВАТ «ХТЗ ім. С. Орджонікідзе», «ФЕД» «Електротяжмаш», «Турбоатом», «Південкабель» і багатьма іншими.

З кожним роком дедалі поглиблюється співпраця з Національною академією наук, Академією педагогічних наук та іншими галузевими академіями. З харківським політехом плідно співпрацюють 20 науково-дослідних інститутів НАН України, серед яких ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут», ФТІНТ НАН України, Інститут проблем машинобудування, Інститут електродинаміки, НТК «Інститут монокристалів», а також п'ять НДІ Академії педагогічних наук України, дев'ять галузевих інститутів.

Звичайно, у досягненні таких вагомих результатів для вітчизняної освітньої науки — заслуга вузівських менеджерів на чолі з ректором Леонідом Леонідовичем Товажнянським. І, звичайно, всієї численної наукової еліти університету, котра зробила чимало для того, щоб вуз виправдано носив звання Національного технічного університету «ХПІ».

П'ять держпремій за п'ять років

Понад сто підприємств області розраховують нині на наукову і технічну співпрацю з ХПІ.

Працюючи загалом на світову науку, НТУ «ХПІ» не забуває про свій «патріотичний обов'язок», що підтверджено п'ятьма Державними преміями за останні п'ять років в галузі науки і техніки, а також премією НАН України. Харківський політех став базовим центром з науково-технічного забезпечення промислової політики індустріального харківського регіону. Юридичною підставою для виконання відповідальної місії послужила «союзницька угода» між НТУ «ХПІ», обласною держадміністрацією та харківським відділенням Українського союзу промисловців і підприємців про впровадження досягнень науки, новітніх технологій і конструкцій в основних галузях промисловості Харківщини. Понад сто підприємств області разраховують нині на наукове і технічне співробітництво з ХПІ.

Немає сумніву, що прикладна наука вузу грунтується насамперед на високих теоретичних досягненнях учених. **На 23 факультетах і 87 кафедрах студентів готують на найвищому сучасному рівні з 73 спеціальностей, майже половину з яких запроваджено за роки незалежності України. У стінах вузу працює 160 докторів наук і професорів, майже 800 кандидатів наук і доцентів, понад 300 претендентів на одержання кандидатських і докторських ступенів. Наслідуючи традиції, вони гідно примножують досягнення своїх попередників, засновників загальновизнаних наукових шкіл — фізики металів, високих технологій маталообробітку, турбобудування, двигунів внутрішнього згорання, синтезу жирів, енергозбереження, тепломасообміну, техніки високих напруг, досліджень геокосмосу, танкобудування тощо.**

Звичайно, наукові школи НТУ «ХПІ» світового значення не могли не створити науково-виробничі комплекси, які нині й розв'язують науково-виробничі завдання, виходячи з найгостріших економічних, соціальних, екологічних та інших проблем регіону. Йдеться насамперед про енерго- та ресурсозбереження, екологічний захист навколишнього середовища, про технологію виробництва альтернативного палива для двигунів внутрішнього згорання, інформаційні технології і автоматизовані системи управління. А також про поліпшення якості машин, вузлів і деталей, створення нових хімічних та біотехнологій, новітніх розробок для оборонної галузі, переороблення і зберігання сільгосппродуктів.

20 робочих годин замість півроку

Наприкінці дев'яностих цим експериментальним базам було присвоєно статус Національного надбання України.

Подією останнього часу стало успішне завершення працівниками університету спільно з колегами із Франції, Греції та Угорщини роботи в рамках європейської програми «Інко-Коперникус» із надточного обробітку металів. Особливою гордістю харків'ян став і науково-технологічний центр з прискореного формоутворення деталей, у якому проектуванням, виготовленням і складанням керує комп'ютер, а самі деталі, на відміну від «дідівської» стружечної технології, виготовляють нарощуванням обсягу різної конфігурації. Завдяки своїм давнім партнерам — ученим із НТУ «ХПІ» — Державне підприємство «Харківський машинобудівний завод «ФЕД» виготовило дуже складний високотехнологічний вузол нового вертольотного двигуна не за півроку, як це було за традиційних технологій, а всього за 20 робочих годин!

Не інакше як унікальними можна назвати наукові дослідження НТУ «ХПІ», які проводять в інститутах харківської політехніки «Іоносфера» та «Блискавка». наприкінці 90-х років цим експериментальним базам було надано статус Національного надбання України. Особливі фундаментальні дослідження фізичних явищ атмосфери проводить інститут «Іоносфера», який підтримує тісну наукову співпрацю з колегами із Массачусецького технологічного інституту США та Інституту Землі й іоносфери Росії, а також з іншими відомими науковими центрами. Мета співробітництва —спільне вивчення озонового шару, магнітних бур планети, пошуку нових технологій визначення точнішого прогнозу погоди за Землі. В НДПКІ «Блискавка» проводять випробування багатьох наукоємних, технічно складних виробів на електромагнітне поєднання, серед яких Ан-140, танк Т-84, вузли міжнародної космічної станції «Альфа» і систем контролю технологічних режимів атомних електростанцій.

В одному з найкращих танків світу використовують чимало розробок, яким «дали життя» в тутешніх стінах.

Помітні праці харківської політехніки в галузі танко- і тракторобудування. У дизелі, який установлено на одному з кращих танків світу, харківському Т-84, використовується чимало розробок, в які «вдихнули життя» у стінах НТУ «ХПІ». В результаті спільної праці кафедри «Автомобіле- та тракторобудування» з'явилася наукова розробка, що дає змогу, використовуючи гумометалеві гусениці, зменшити на 20 відсотків ущільнення грунту. А наукові розробки та виробництво поліуретанових лакофарбових матеріалів і систем покриття на їхній основі поступово витісняють з вітчизняного ринку імпортні аналоги.

В університеті створено підприємство «Радмир-Політех», яке спеціалізується на створенні й серійному виготовленні складної медичної техніки. Тут затверджено п'ятирічний план науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, виконуючи який, учені в контакті зі студентами працюють над створенням дев'яти зразків нової медичної техніки. Вона значно полегшить роботу українських медиків, збереже здоров'я десяткам тисяч людей. Зазначу, що харківські прилади для ультразвукової діагностики багатьох видів захворювань майже не поступаються найсучаснішим світовим досягненням у цій галузі, зате доступні будь-якій, навіть сільській, лікарні через їх невисоку ціну.



І гуляш із... насіння

Інженери-харчовики мають великі успіхи в розв'язанні актуальної білкової проблеми.

Цікавий досвід політехніків і в приземленішій, здавалося б, галузі — розробках для харчової промисловості. Наприклад, Харківський жирокомбінат завдяки тісному контакту з політехніками регулярно поновлює асортимент своєї продукції. А ще інженери-харчовики із ХПІ досягли чималих успіхів у розв'язанні актуальної для всієї України білкової проблеми — розроблено рецептуру виробництва «гуляшу» із зерна соняшнику, вартість якого буде в п'ять—шість разів менша, ніж звичного м'ясного. Білки, що їх виробляють за новою технологією із насіння соняшнику, вчені кафедри пропонують використовувати як компонент найрізноманітніших харчових продуктів, що може значно їх здешевити.

Лише за минулий рік Харківська політехніка взяла участь у десяти виставках і представила на них 267 новітніх розробок. На V Міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні-2002» НТУ «ХПІ» було нагороджено золотою медаллю в номінації «Інноваційні технології у навчанні». Величезний успіх мала експозиція розробок учених ХПІ на Пекінській виставці високих технологій, в результаті чого китайська сторона проявила велике зацікавлення в застосуванні харківських наукових розробок для підвищення ефективності роботи китайських енергетичних систем, застосування технології магнітно-імпульсного обробітку деталей, поверхневого легування сталей тощо, підготовки в університеті інженерних і наукових працівників для Китаю.

Нинішнього року Національний технічний університет «ХПІ» уже було представлено на престижному виставковому форумі в Ганновері, а на VI Міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні—2003» підтверджено його лідерство в номінації «Краща реклама досягнень навчального закладу». В найближчих планах — проведення в Харкові на базі ХПІ II Міжнародного наукового форуму з проблем інформаційних технологій за участю учених Росії, США, Англії, Німеччини, Італії та інших країн.

Багато в чому, що здійснюється у «ХПІ», можна знайти ініціативи ректора

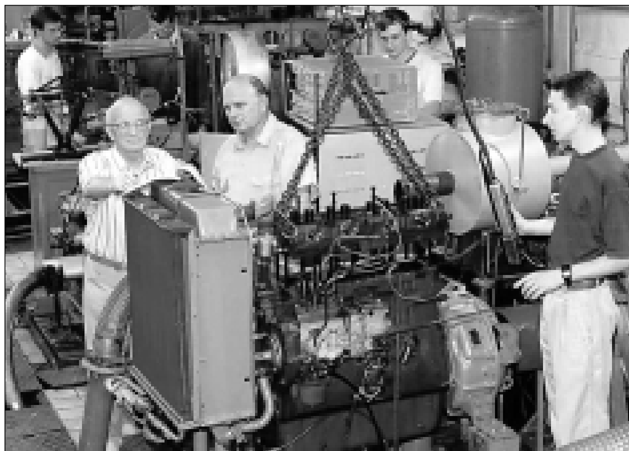
Засновник і керівник відомої міжнародної наукової школи тепломасообміну Л. Товажнянський використав свій блискучий організаторський дар і досвід для створення при вузі Центру енергозбережних технологій. До реалізації масштабного проекту залучив університет Манчестерського інституту науки і технології, очолив роботи зі створення і впровадження нових моделей індивідуальних теплопунктів із пластинчастими теплообмінниками. Тривають розробки для реконструкції так званого травильного відділення на підприємстві «Запоріжсталь». Спільно зі шведською фірмою «Альфа-Лаваль» центр уже здійснив з допомогою свого нового обладнання докорінну реконструкцію майже трьох тисяч теплофікаційних пунктів у 20 областях України, Києві, Республіці Крим.

За впровадження у промисловість і комунальне господарство України сучасних наукових розробок у галузі енерго- і ресурсозбереження професор Л. Товажнянський удостоєний Державної премії України, звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Микола КОСИЙ.

Харків.

Фото автора.



Несолодкі обійми. Пристрасті через край

ВІТЧИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

Кілька років тому історія з українськими інсулінами була притчею во язицех. Автору цих рядків доводилося кілька разів бувати з екс-міністрами та екс-прем'єр-міністрами на колишньому підприємстві, де були закуплені технології з виробництва українського інсуліну. Та час ішов, узяті кредити кудись зникали, а українського інсуліну... не було.

Але держава до інсулінової проблеми і до хворих на цю страшну недугу повернулася обличчям. Указом Президента України від 21 травня 1999 року було затверджено Комплексну державну програму «Цукровий діабет», якою було передбачено безкоштовне забезпечення усіх хворих на цукровий діабет інсулінами високої якості. І того ж 1999 року завдяки особистій підтримці Леоніда Кучми у Києві було введено в дію завод «Індар» — єдиний вітчизняний виробник препаратів інсуліну. Очолив це підприємство досвідчений фахівець, доктор біологічних наук, професор ***Олексій ЛАЗАРЄВ.***



Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

Це сучасне підприємство міжнародного рівня відповідає Правилам належної виробничої практики лікарських засобів — GMP і обладнане устаткуванням згідно з вимогами міжнародних стандартів ISO 9001.

Усі виробничі процеси валідовано, а це означає, що технологічні стадії виробництва і контролю гарантовано забезпечують одержання високоякісних препаратів інсуліну.

Акредитовані Укрдержстандартом заводські лабораторії обладнані сучасною апаратурою і дають можливість проводити фізичний, хімічний і біологічний контроль вхідної сировини, реактивів, компонентів, води і готових лікарських форм більш ніж із 700 показників.

Препарати інсуліну виробництва ЗАТ «Індар» успішно пройшли всі види клінічних випробувань у провідних наукових установах України. Високу оцінку їх якості підтверджено експертами незалежних українських та зарубіжних лабораторій і досвідом клінічного застосування.

Та колишнім господарям інсулінового ринку не подобаються успіхи нашого «Індару». Адже після того, як у державі налагодилося виробництво вітчизняного інсуліну, хворі почали отримувати безплатно гормони вітчизняного виробництва. Що аж ніяк не збігалося з інтересами деяких захисників іноземних компаній, які почали стверджувати, що після вживання хворими гормону вітчизняного виробництва у них погіршується стан здоров'я. Провідні українські вчені вважають, що **справжньою причиною сумнівних публікацій у деяких ЗМІ щодо якості вітчизняних інсулінів є перспектива втрати мільйонів доларів деякими зарубіжними фірмами, які протягом останніх років фактично були господарями на інсуліновому ринку України. А з появою інсулінів «Індару» іноземні компанії зазнали втрат.** Як фахівці-ендокринологи з багаторічним стажем, сказали вони у своїй заяві, вважаємо, що кампанія, розгорнута в деяких засобах масової інформації проти вітчизняних інсулінів, завдає великих збитків передусім хворим на цукровий діабет

■ ■ ■

Та колишнім господарям інсулінового ринку не подобаються успіхи нашого «Індару». Адже після того, як у державі налагодилося виробництво вітчизняного інсуліну, хворі почали отримувати безплатно гормони вітчизняного виробництва. Що аж ніяк не збігалося з інтересами деяких захисників іноземних компаній

■

і спрямована на дискредитацію державної політики в Україні у боротьбі з цим невиліковним захворюванням.

Наша розмова з директором Інституту ендокринології та обміну речовин імені академіка Комісаренка, членом-кореспондентом НАН і АМН України, професором, президентом Асоціації ендокринологів України, головним ендокринологом МОЗ України **Миколою Дмитровичем ТРОНЬКОМ** почалася із запитань про якість вітчизняного інсуліну та про хворих, які ним лікуються.

— Я хочу заявити з усією відповідальністю, — сказав Микола Дмитрович, — що інсулінову проблему в Україні вирішено. Всі інсуліни, що виробляють на «Індарі», відповідають міжнародним стандартам, яких вимагає ВООЗ.

Раніше хворий на цукровий діабет «розтягував» один флакон на місяць. А за нормального лікування такому хворому на рік потрібно 44—45 флаконів. Основне завдання державної програми, яку було прийнято кілька років тому, — забезпечити високоякісними інсулінами хворих на цукровий діабет безплатно.

■ ■ ■

Сьогодні «Індар» — як більмо на оці. І декому дуже хочеться відкусити чималий шматок «інсулінового пирога», на який держава надає 132 мільйони гривень бюджетних коштів. А завод уже розпочав поставки інсулінів на експорт...

■

На IV з'їзді ендокринологів України, який відбувся у травні 2001 року, та на засіданні Координаційної ради з виконання Комплексної державної програми «Цукровий діабет» (січень 2002 року) обговорювалися результати клінічного застосування хворими препаратів вітчизняного виробника, де було підтверджено високу якість препаратів.

Було проведено клінічну апробацію препаратів інсулінів «Індару» у провідних клініках України — Інституті ендокринології, Харківському інституті проблем ендокринної патології імені В. Данилевського АМН України, а також клінічні та лабораторні обстеження понад 50 тисяч хворих — мешканців різних регіонів нашої держави. І варто сказати, що кількість алергічних реакцій та інших ускладнень становила від 1,5 до 4 відсотків, що відповідає частоті таких само ускладнень під час застосування препаратів інсулінів виробництва інших фірм.

■ ■ ■

Якщо в 1999 році хворі, які потребували інсулінів, були забезпечені ними на 18 відсотків, то вже в 2002-му — майже на 100 відсотків, а 80 відсотків хворих отримують інсуліни нашого виробництва

■

— ЗАТ «Індар» цілком виконує доручення Президента, — сказав голова правління директор ЗАТ «Індар» Олексій Лазарєв, — гарантоване безплатне забезпечення препаратами інсуліну всіх хворих України. Якщо в 1999 році хворі, які потребували інсулінів, були забезпечені ними на 18 відсотків, то вже в 2002-му — майже на 100 відсотків, а 80 відсотків хворих отримують інсуліни нашого виробництва. І в цьому велика заслуга і нового Міністра охорони здоров'я Андрія Підаєва.

— Хочу сказати, що потужності нашого підприємства дають можливість випускати понад 12 мільйонів флаконів інсуліну на рік, що значно перевищує потреби на цю продукцію в Україні. Наш асортимент складається з 12 препаратів — п'яти нейтральних, напівсинтетичних людських інсулінів та семи свинячих монокомпонентних нейтральних інсулінів короткої, середньоподовженої та подовженої дії. В 2003 році ми розпочали виробництво картриджних форм інсулінів, необхідних для дітей, вагітних, тяжкохворих та людей з обмеженим зором. У кожному окремому випадку є можливість добирати необхідні препарати, щоб допомогти хворому вести повноцінний спосіб життя. У нашого підприємства, вважаю, подвійна мета — випуск такої життєво необхідної продукції і підвищення рівня культури життя хворого на цукровий діабет.

Сьогодні «Індар» вибудував нову концепцію. Якщо раніше говорили про необхідність виробництва високоякісних препаратів інсулінів, створення сучасного підприємства, яке працює за світовими стандартами GMP, забезпечення всіх хворих безплатними інсулінами і виконання всіх організаційних робіт із забезпечення хворих медикаментами, то нині «Індар» має новий напрям з розвитку культури суспільства. Адже коли хворий опиняється наодинці з хворобою, яка час від часу може обернутися для нього трагедією, йому потрібно знати, як поводитися з нею. А це — ціла наука, школа. Тому ми забезпечуємо кожного хворого своїми щоденниками, інструкціями-лекціями, в яких детально розповідаємо, як поводитися, куди звертатися, коли ця недуга вже з'явилася у твоєму житті.

Бо наслідки ускладнень стають державі та громадянам в 1 мільярд гривень на рік! **В Україні майже 150 тисяч хворих на цукровий діабет з частково втраченим зором. Із 18 тисяч ампутацій, пов'язаних із захворюванням судин, — половина у хворих на цукровий діабет... У нашій державі за 10 років «інсулінового голоду» вчетверо побільшало хворих із ускладненнями цукрового діабету.**

Сьогодні «Індар» — як більмо на оці. І декому дуже хочеться відкусити чималий шматок «інсулінового пирога», на який держава надає 132 мільйони гривень бюджетних коштів. А завод уже розпочав поставки інсулінів на експорт...

Валентина СКОРОПАДСЬКА,
заслужений журналіст України, віце-президент асоціації «Журналісти — медикам».

Цукровий діабет — найрозповсюдженіше у світі ендокринологічне захворювання. Сьогодні кількість хворих у нашій державі становить понад 2 мільйони. Серед них інсулінозалежних — понад 160 тисяч. І ця хвороба щороку забирає в свої лабета ще 5—7 відсотків здорових людей. А кожні 12—15 років кількість хворих подвоюється. Це величезні цифри, а ще більша кількість ускладнень цукрового діабету.

ПРОБЛЕМА

Бунт (не) місцевого значення?

Директор магазину та його підлеглі не змогли вранці потрапити до своїх робочих місць — усі вхідні двері до приміщення було забарикадовано. На прилавках псувалася продукція, покупців до якої не впускали... продавці.

Двоповерхову споруду взяли в облогу 27 підприємців, що орендують місця в торговому залі.

Друга за чисельністю населення в області Нова Каховка не раз давала про себе знати акціями місцевих підприємців. Цього разу приводом для «заколоту» стало розпорядження адміністрації «Торгового центру» про розірвання угод на п'ятирічну оренду площ торгового залу, котрі лише наприкінці минулого року людям в урочистій обстановці вручили директор «ТЦ» В'ячеслав Кузнецов та секретар Новокаховської міськради Володимир Коваленко. Адміністрація посилалася на потребу ремонту приміщення.

На захист скривджених стали громадські організації «Союз новокаховських підприємців» та «Фонд захисту інтересів членів новокаховської громади та підтримки Бориса Силенкова» (Новокаховського міського голови. — **Авт.**) , очолювані відомою в місті активісткою Любов'ю Малецькою.

— Утиски підприємці відчули ще торік, — зазначає Любов Олександрівна, — коли 5 листопада на зборах директор «ТЦ» оголосив, що до торгового залу «може прийти власник», котрий уже пропонує плату більшу, ніж платять орендарі. Бо нині вони не покривають витрат, і торговий заклад зазнає збитків.

Щоб не втратити роботу, підприємці, більшість із яких наймають реалізаторів, погодилися на підвищення ставки в 1,7 разу. А також на пропозицію директора зробили благодійний внесок на ремонт покрівлі. «Заднім» числом, 1 листопада, уклали угоди про оренду до 2007 року.

— Куди йдуть гроші, що платять орендарям, невідомо, але адміністрація розширила штат, зробила євроремонт своїх кабінетів, — додає одна з «потерпілих», підприємець Марина Лозенко. — А нас тепер відправляють на ринок. Ми там уже стояли, у спеку й мороз, і місць у магазині добилися нелегкими зусиллями. Не хочемо їх полишати!

Під приводом ремонту, переконані підприємці, їх хочуть «викурити», щоб вигідно приватизувати торговий заклад. Про це вони оголосили на мітингу протесту, влаштованому на площі перед «ТЦ». «Директор В. Кузнецов та його заступник О. Оскома, — йдеться у поширеному в місті зверненні протестуючих, — користуючись мандатами депутатів міськради, намагаються узурпувати право на самостійне, без відома міськради, укладання угод на оренду площ.»

А до міськвиконкому «бунтівники» спрямували вимогу —про розірвання контракту з директором комунального об'єкта.

— В'ячеслав Кузнецов навів лад у «Торговому центрі», де раніше місця розподілялися кулуарно й непрозоро, — можна здогадатися, на яких умовах, — вважає заступник міського голови Юрій Горбенко. — Конфлікт полягає в особистих стосунках між директором та підприємцями, бо угоди торік Кузнецов уклав з порушенням порядку, визначеного міськвиконкомом. Тож чи законні угоди? З'ясувати це я раджу підприємцям у суді. Але у справі, — зауважує заступник, — є інші обставини. Приміщення «ТЦ» як об'єкт комунальної власності усієї громади перебуває в заставі — торік, у вересні, для закупівлі палива на зиму міськрада взяла кредит 600 тисяч гривень у банку «Аваль». Від споживачів оплата надійшла лише в розмірі 45 відсотків від потреби, і гроші йшли на подальші закупівлі газу. Тож 1 вересня центр перейде в розпорядження банку, котрий без зусиль погасить борг, оскільки вартість споруди значно вища. Міськвиконком усіляко прагне розв'язати питання: радили орендарям створити товариство покупців і придбати торговий зал у власність. Передали готовий пакет документів, але вони не виявляють цікавості. Тим часом термін збігає, і 1 вересня, коли господарем «ТЦ» стане «Аваль», цього вже не зробити. Постраждають 27 осіб, у яких, до речі, торгова точка в «ТЦ» — не єдина, мають ще по кілька в місті. Але міська влада, здаючи центр у заставу, дбала про інтереси 55 тисяч жителів міста, щоб вони взимку не мерзли. Споруда центру все-таки потребує ремонту. Хоча комунальний об'єкт, який, за логікою, мав би давати громаді прибутки, натомість отримав з бюджету 45 тисяч гривень для ремонту даху, і його директор просить ще 100 тисяч. Для визначення технічного стану будівлі міськвиконком запропонував адміністрації замовити компетентних експертів.

Усе-таки 27 підприємців, за плечима яких — 54 наймані робітники-реалізатори, у своїх підозрах щодо надуманого «ремонту» переконані. Інакше, чому не виселяють решту орендарів, яких ще 20? Чому не чіпають фірму «Візит», а також низку інших юридичних осіб, що наймають куток в «ТЦ»? Ремонт, впевнені вони, можна виконати, не розриваючи угод і не відселяючи продавців. Адже висновки «Херсондіпроміста» не такі вже й категоричні: «Конструкції, перебувають у задовільному стані, загрози їх обвалу немає».

Відповідь на свої запитання люди сподіваються одержати, коли приїде міський голова Борис Силенков, що перебуває з візитом у французьких побратимів Нової Каховки. І продовжують тримати «нескорену територію» на замку — зсередини.

Алла БРУСИЛОВА.

Херсон—Нова Каховка.

На фото: підприємці Нової Каховки протестують.



Фото Андрія РОМАНЮКА.

СУСПІЛЬСТВО

Руді–бачі

Його рід живе в Мукачевому вже шістсот років. Походить він із паланківських німців і зі своїх шістдесяти семи літ п'ятдесят віддав цирковому мистецтву. Керує мукачівським народним цирком «Дружба» ще й тепер. А ще Рудольф Лаутнер — хранитель рецептів приготування знаменитої страви — бограч-гуляшу.

«Мої предки варили бограч ще за Ілони Зріні»

А починається його приготування із дванадцяти компонентів, хоча для фірмового «бограч-гуляшу Ілони Зріні» (відомої володарки мукачівського замку «Паланок») треба їх двадцять один. А ще треба чотири години варити його на малому вогні — інакше навіть з цими компонентами вийде просто суп із м'яса, картоплі й тіста. Хвалили цю страву і натовські генерали, коли були на Яворівському полігоні, а один з них подарував кулінарові свій іменний жетон, вилитий зі сплаву цінних металів. Екс-міністр оборони країни Олександр Кузьмук відзначив кулінарну віртуозність Рудольфа Лаутнера іменним годинником. Куштував його знамените творіння й Леонід Кучма під час перебування в місті над Латорицею. А ще Рудольф Лаутнер — неперевершений майстер приготування запеченого поросяти. Навіть цілого кабана! Для цього має спеціальні конструкції і свої родинні секрети. На проханння поділитися ними каже:

— То нашої сім'ї бограч. А рецептів не знаю. Беріть самі, в книжках є. Що вам до нашого? Я вашого нічого не прошу...

Звичайно, на той світ він їх не понесе. Вони вже добре відомі не лише синові, а й навіть онукам Атіллі й Рудольфу.

— Батьки це все записали в зошити, до них своє додали й брати, — каже Руді-бачі (шанобливе звертання до старших. — **Авт**.). — Нові спеції прийшли, дещо помінялося. Книга товстішає з роками, як історія...

У династії Лаутнерів справами м'ясними переймалися мужчини. Не всі вони ставали кулінарами, але своєрідні кулінарні курси мусили пройти. Рудольфу тринадцятий минало, коли батька й старших братів Бейлу та Дюрі забрали. Тоді до їхньої хати чи не вперше завітав голод. Спочатку все підмели для мадярського фронту, потім — для радянського. Він розробляв відібрану вояками в людей живність і мав з того якийсь шматок. Так і вижили...

— Бограчі тоді варили, — згадує сумовито. — Але не для нас. Спочатку угорським офіцерам, потім — руським. Ми лише слину ковтали, бо в нас не лише продукти, а навіть подушки з хижі забрали...



Рудольф Лаутнер чаклує над казанком.

«А життя варило мене»

У сорок дев'ятому Рудольфа забрали на шахти Донбасу. Без комсомольської путівки і, звичайно, без оркестру. Фабзауч був більше для проформи. Чотири години навчалися, чотири — працювали. Для чотирнадцятирічних це не під силу. Спускали хлопців у шахту — «давать стране угля». За 400-грамову пайку хліба. Не виконав норму — двісті грамів віднімали. Ослаблих змушували змітати з рейок вугілля. Львівські машиністи пошкодували — й поїзд поїхав подалі від вугілля, у напрямку Карпат. Добралися до Львова, а звідти —машиністи-мукачівці підібрали, котрі водили поїзди через перевал. Один з них впізнав геть чорного Рудія в куфайці й сказав, що мама теж вже почорніла від туги за сином... А в горах біля Бескиду червонозоряні прикордонники стояли на чатах. Відловлювали й «фабзайців». Та ризикнув машиніст під страхом в'язниці. Двох вивезених з Донбасу хлоп'ят у вагоні з металевими трубами запхав у нижні. «Тільки тихо!»

Так і приїхали. «Вилазьте!» А як? Із труб тільки п'яти хлоп'ячі стирчать... Витягли. А заціпенілі тільця розім'яти. Лише години через дві прийшли до тями.

Сусідка побачила його й до хліва завела. Бо в хаті Рудольфа чекав солдат... Якось минулося. Щоправда, за фабобмундирування купу грошей довелося викласти. Котре бойові шахтарські дружини для дітей своїх одразу вилучили. А навзамін дали два ліві чоботи і подерту куфайку...

— Та зла на них не маю. Бо їх хлібна пайка була на двісті—триста грамів більша. У декого — на всю сім'ю...

Щодо зла, то Руді-бачі не тримає його ні на кого. Бо навіть досить легкого роздратування під час чаклування над бограч-гуляшем і страва смачною не вийде. Її треба готувати з легким і добрим серцем. Не візьметься він готувати й дичину, якщо вона вполювана без ліцензії. Цих своїх секретів, на відміну від решти, майстер не приховує. Навіть від заокеанського мільйонера, котрий якось просив продати рецепти за будь-яку ціну. І щоб звести все до жарту, він тоді сказав гостеві: «Давай поміняємося. Я тобі свої рецепти, а ти мені — історію того, як став мільйонером...»

— Тоді розкажіть нам, як стали циркачем, навіть заслуженим працівником культури України.

— Із задоволенням. Бо тут родинних секретів нема. Поселився з нами по сусідству цирковий артист. Якось під час виступу він упав з трапеції й з ареною довелося йому попрощатися назавжди. Але як захоплено оповідав він про незбагненний світ цирку! І розповіді ці так запали в душу, що й моя дорога пролягла на арену. Заснував при міському будинку культури народний цирк. З ним гастролювали в містах — далеких і близьких.

— А бограч-гуляш у Мукачевому варили й до Ілони Зріні, — завершує Руді-бачі. — Прийшов він разом з угорськими племенами й готувався над вогнищами у великих чорних казанах. Проте прижився він у місті саме завдяки героїчній володарці Паланківського замку. Тому й дали ми йому її ім'я. І хоч смакують людям мої боблевеш, люля-кебаб, шашлики, страви інших народів, а коли з цирком був на Запоріжжі, навчився варити і куліш із пшона, але коронна страва — саме бограч-гуляш. У ньому — велика, щира й тепла любов роду Лаутнерів.



Юні вихованки мукачівського народного цирку «Дружба».

Василь ЗУБАЧ, Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Закарпатська область.

Фото Олексія ФІЛІПОВА.

Життя — воно десь поруч

АНТОЛОГІЯ МАЛИХ МІСТ

Про криницю, що між четвертою і п'ятою сотнями

За легендою, селище Устинівку заснував вільний козак Устим. Разом із синами він збудував зимовище, а потім до нього приєдналися й інші запорожці.

Є й інша версія, та вона не дуже подобається місцевим жителям. Мало в ній героїзму й немає модного нині козацького духу. А офіційні джерела стверджують, що у 40-х роках XVIII століття посеред Дикого степу на березі річки Березівки оселилися переселенці з Полтавської губернії. Село було казенним і в середині століття налічувало 16 дворів, в яких проживало 52 мешканці. Положення населеного пункту значно змінилося, коли в 1820 році до нього було приквартировано 1-й Бузький уланський полк, а для його обслуговування переселили чимало мешканців Полтавської і Київської губерній, які отримали статус військових поселенців.

Устинівка й нині поділена на дев'ять сотень — за колишнім місцем розташування військових поселенців. Тому, навіть знаючи точну адресу, навряд допитаєтесь у селян, де знаходиться потрібна вулиця, якщо не вкажете номер сотні.

Легенди, хоч би які правдиві вони були, все-таки передаються із уст в уста, із покоління в покоління. Ними устимівчани пишаються більше, ніж справжньою історією. Одну із таких легенд почула від своєї бабусі й записала учениця десятого класу місцевої загальноосвітньої школи Тетяна Шелевер. Історія пов'язана із криницею, яка донині стоїть поміж четвертою і п'ятою сотнями. За переказом, оточили в цьому місці татари козаків сотника Ужви. Кілька днів точилася нерівна битва. І все було б гаразд, та закінчилася в козаків вода. І тоді Ужва наказав рити колодязь. П'ять днів копали його козаки і таки дісталися води. Та козацькі попити її не довелося. Загинув від татарської стріли. Утім, в народі колодязь і тепер називають Ужвиним...

Будинки продають з... басинами

Вода — постійна проблема Устинівки. Селище практично повністю позбавлене цієї Божої благодаті, бо розташоване на товстій гранітній плиті.

До осель воду підвозять машинами і заливають у викопані резервуари, які в народі називають басинами.

— Тільки не переплутайте з басейнами, — сміючись, попередив голова райдержадміністрації Олександр Петруненко. — Бо інколи до анекдоту доходить. Приїжджають до району гості з іншої області й дивуються, як заможно ми живемо. «Читаємо, — кажуть, — оголошення, а у вас всі будинки, що продаються, — з басейнами...»

Проблему з водою в райцентрі намагалися вирішити неодноразово. Востаннє — під час позаминулої виборчої кампанії. За словами Олександра Петруненка, один із кандидатів у народні депутати навіть найняв бригаду із сусідньої області, яка пробурила шість свердловин. Тільки вибори закінчилися, а район ще й винний лишився. Та й документації на свердловини немає. Буріння коштує дорожче, ніж будівництво водогону. А без експертної оцінки експлуатувати свердловини не дозволено.

— Хоча, — вважає голова райдержадміністрації, — все це — нікчемна бюрократія. Все одно людям возять воду з тих свердловин і ніхто не скаржиться. А за якістю вода навіть краща за ту, що з Дніпра до Кіровограда гонять...

Для приватного сектору проблема з водою цілком вирішувана. Але, як і в кожному райцентрі, в Устинівці є двоповерхові багатоквартирні будинки...

— Квартири у нас непогані, — розповідає мешканка одного із них Оксана Пенькова. — В них передбачено й водопровід, і каналізацію. Однак через відсутність води приміщення використовуємо замість комірчин. До туалету ходимо на вулицю. А щоб помитися, відрами наповнюємо ванну, потім знову зливаємо воду у відра і виносимо надвір...

— Чи є в селищі лазня? — запитую.

— Колись було аж дві. Нині — жодної...

До слова, нагріти воду в Устинівці теж непросто. Природним газом, як і водою, тут поки що й не пахне. Хоча, зазначив Олександр Петруненко, за рівнем газифікації район займає одне із чільних місць в області. Але це район. Самого райцентру браві показники не стосуються.

— Так сталося, — каже голова райдержадміністрації, — що газифікували район ще за часів Радянського Союзу. Роботу вели одночасно з трьох областей: Дніпропетровської, Миколаївської і Кіровоградської. От і вийшло, що периферійні села з газом, а для Устинівки така розкіш — далека перспектива...

А раптом у сейфі зуби динозавра?

Устинівка небагата на визначні місця. Точніше, в селищі їх немає. Окрім традиційного пам'ятника Леніну, є ще погруддя двічі Героя Радянського Союзу Олексія Мазуренка. Під час війни він служив у морській штурмовій авіації і потопив чимало ворожих кораблів. Нині герой мешкає в Санкт-Петербурзі, але зв'язків із малою батьківщиною не пориває. Раніше, коли давало змогу здоров'я, щороку приїжджав 9 Травня. Тепер керівники району вітають його зі святом Перемоги лише по телефону...

На запитання, що можна сфотографувати, щоб проілюструвати матеріал, працівники районної газети відповісти не могли. Показали на кілька однотипних магазинчиків-кіосків, що немов гриби повиростали останнім часом в кожному населеному пункті, і з гордістю повідомили, що в них тепер завжди можна придбати морозиво й навіть... пиво!

Немає в селищі й музею. Хоча експонатів, переконаний завідувач оргвідділу райдержадміністрації Юрій Ільченко, можна було б назбирати чимало. У жителів сіл збереглися реліквії козацької доби, громадянської та Великої Вітчизняної воєн. У нього самого в сейфі лежать окам'янілі рештки зубів якогось невідомого звіра.

— Я їздив до Кіровограда, цікавився в істориків, археологів, — каже він, — та ніхто нічого пояснити не може. А раптом це залишки доісторичної істоти, мамонта, печерного ведмедя чи навіть динозавра?..

Бізнес

За даними останнього перепису, в Устинівці проживає 4100 мешканців. Із промисловості — лише сирзавод, який інколи працює. Є кілька приватних підприємств, дві агрофірми — «Нива» і «Колос». Також загальноосвітня школа і два дитсадки. Щоправда, незабаром залишиться один, бо сесія сільради вирішила другий закрити.

Цей факт дуже обурює голову райдержадміністрації. Мовляв, всюди прагнуть нові відкрити, а тут — маємо й зберегти не можемо.

Селищний голова Олександр Тимощук, утім, вважає рішення депутатів виваженим і правильним.

— Бюджет не може потягнути двох дитсадків. Тут і одного забагато, — каже він. — Мені дешевше пустити автобус, щоб він щодня розвозив дітей, аніж утримувати нікому не потрібний заклад...

У кожного своя правда... А в мешканців Устинівки своя — їм дешевше поїхати в місто по продукти, аніж удвічі дорожче купувати їх на місцевому базарі...

Основна частина населення господарює на присадибних ділянках, звідки й має достаток. Звісно, є й ледарі, які попропивали все з хати.

Телевізійні новини сприймаються, немов щось далеке, нереальне із якогось іншого, паралельного світу. А численні телесеріали дають більше тем для розмов, ніж реальна повсякденність.

Тихе, розмірене, позбавлене суєти і потрясінь провінційне життя, якому можна в чомусь і позаздрити...

Олег БОНДАР.

Кіровоградська область.

Привілеї лишилися

Учора Конституційний Суд України оприлюднив рішення у справі за поданням народних депутатів щодо конституційності положень Закону «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна». Автори подання звернулися до КС з клопотанням визнати такою, що не відповідає Конституції статті даного закону, які встановлюють мораторій на застосування примусової реалізації майна державних підприємств та господарських товариств, частка держави у статутних фондах яких становить не менше 25 відсотків, на період до вдосконалення визначеного законами України механізму примусової реалізації майна. Народні депутати у своєму поданні наголошували, що цей закон створює умови для нерівного становища зазначених підприємств порівняно з іншими суб'єктами господарювання, звільняє підприємства, засновані повністю або частково на державній власності, від виконання майнових зобов'язань. Однак КС визнав статті закону такими, що відповідають Конституції, оскільки він не містить положень, які неправомірно обмежують конкуренцію, допускають недобросовісну конкуренцію у підприємницькій діяльності або зловживанням монопольним становищем на ринку чи позбавляють інших суб'єктів права власності на захист під час реалізації їх майна.

Наталія ХОМЕНКО.

Видобуток зросте, а кошти — окупляться

ВИРОБНИЦТВО

Фото Миколи БЕЗНОСА.

Куличихинське нафтогазоконденсатне родовище Гадяцького району Полтавщини стало п'ятим в Україні, де задіяно установку сайклінг-процесу. Очікується, завдяки цьому тут за десять років експлуатації додатково отримають близько 350 тисяч тонн газу, а 11-мільйонні затрати окупляться вже протягом півтора року. У сусідньому Лохвицькому районі на Яблунівському родовищі розпочалося буріння 27 похилонаправлених свердловин з трьох намивних майданчиків. Утілення проекту дасть змогу збільшити видобуток газу на мільярд кубічних метрів, конденсату та нафти — 65 тисяч тонн щорічно, **повідомляє наш власний кореспондент Григорій ГРИНЬ.**

На знімку: оператор Яблунівського газопереробного заводу Іван Лисенко.

Довіру треба відвоювати

На Дніпропетровщині відбувся семінар-зліт дільничних інспекторів міліції. На переконання начальника УМВС в області Дмитра Завідонова, цей захід сприятиме більшому довір'ю народу до правоохоронних органів, **повідомляє наш власний кореспондент Микола НЕЧИПОРЕНКО.**

АКТУАЛЬНО

Перехідні мітли — недбайливим двірникам

У Харкові підбито підсумки конкурсу під назвою «Найбрудніше харківське подвір'я». Замість вручення однієї запланованої перехідної мітли недбайливому керівникові житлової установи нагороду вручили чотирьом. Як зазначив мер міста Володимир Шумилкін, тепер такі заходи будуть регулярні. «Ганебні» мітли залишаться в ЖЕКах упродовж двох місяців. Наступні вручення намічено на 23 серпня. А наступного тижня місто дізнається адреси кращих харківських будинків, подвір'їв та під'їздів, **повідомляє наш власний кореспондент Микола КОСИЙ.**

Стежимо зі страхом і докором,
як воює колія з «Лукором»

СИТУАЦІЯ

На під'їзних коліях залізничного господарства калуського хімічного підприємства ЗАТ «Лукор», а також на станціях Калуш і Рожнятів скупчилась значна кількість цистерн і вагонів з вибухонебезпечними речовинами — хлором, хлорвінілом, пропіленом, а також порожніх, в яких була сировина для ведення технологічних процесів. Вони стоять без руху під гарячим червневим сонцем і, на мій погляд, є загрозою екологічної катастрофи.

Цистерни з вибухонебезпечними речовинами стали заручниками конфлікту, який виник між Львівською залізницею і ЗАТ «Лукор». Сторони звинувачують одна одну в тому, що саме вони своїми діями створили вкрай небезпечну ситуацію. Ще наприкінці травня прес-служба Львівської залізниці поширила повідомлення під назвою «Кому держава, а кому — рейка іржава», в якому, по суті, обгрунтовувалося, чому Львівська залізниця вимушена припинити відвантаження продукції ЗАТ «Лукор» та доставку її до споживачів. Основною причиною було те, що протягом тривалого часу ЗАТ «Лукор» утримує своє колійове та вагонне господарство «у вкрай незадовільному стані», що створює реальну загрозу безпеці руху на залізниці. У повідомленні перелічують ся порушення, які виявили залізничники під час своїх перевірок на станціях Тимчасова та Кропивник. Утім, Львівська залізниця має претензії не лише до стану колій та рухомого складу, а й кваліфікації обслуговуючого персоналу підприємства. Як висновок — випуск поїздів ЗАТ на колії загального користування названо «суспільно небезпечним і недопустимим».

У цьому повідомленні було згадано між іншим і про ВАТ «Оріана», яке є співзасновником ЗАТ «Лукор» і «має перед державою (в особі Львівської залізниці) борг у розмірі 22 850 963,82 грн.». Цих порушень, на думку авторів повідомлення, а також боргів більш ніж достатньо «для вжиття рішучих заходів прокуратури та інших правоохоронних органів».

Лукорівці на ситуацію дивляться по-іншому.

— Намір Львівської залізниці пояснити свої дії незадовільним станом справ у колійовому та вагонному господарстві ЗАТ «Лукор» може викликати хіба що подив, — зазначає керівник прес-центру ЗАТ «Лукор» Анатолій Гетьманчук у заяві, — зважаючи на те, що з часу створення товариства його керівництво постійно виділяє мільйони коштів, аби привести до належного стану своє залізничне господарство. Напрошується висновок, що керівництво залізниці без особливих причин прагне зупинити відвантаження продукції та змусити «Лукор» погасити борг за «Оріану». Але ж є узаконена процедура повернення цих боргів.

Тим часом «Лукор» зазнає великих збитків.

— Через припинення відвантаження нашої продукції і її великого скупчення на складах, під'їзних дорогах, станціях ми були просто вимушені майже наполовину зменшити навантаження на наших головних виробництвах, — каже заступник генерального директора ЗАТ «Лукор» Володимир Слюзар. — І це тоді, коли ми їх успішно ввели в дію після проведеного в травні капітального ремонту. Мало того, що підприємство вже зазнало збитків на десятки мільйонів гривень через вимушене зменшення навантаження, недопоставку продукції споживачам, так ми ще можемо через це втратити і ринок на продукцію, який з такими труднощами здобували. Уже сьогодні ми маємо десятки телеграм, дзвінків від споживачів з вимогами поставити їм продукцію, бо можлива зупинка виробництва.

На думку «лукорівців», цілком можлива у майбутньому зупинка виробництва «Лукор» може призвести і до соціальних проблем у регіоні, зважаючи на ту обставину, що тільки після виплати однієї місячної зарплати працівникам ЗАТ «Лукор» бюджет постійно збагачується більш як на два мільйони гривень. Але найстрашніше, що вся ця ситуація може призвести до важких екологічних наслідків — сотні цистерн з хлорними сполуками і хлором на залізничних коліях є міною сповільненої дії, яка може вибухнути в будь-який момент.

Чималих збитків від цієї ситуації зазнає і сама Львівська залізниця. Але історія між нею і ЗАТ «Лукор» поки що триває. І відчуття таке, що це тільки вершина айсберга...

Дарина НАЗАРЧУК.

Івано-Франківськ.

У НОМЕР

■ *Хмельницький*

Куди везеш, «маршрутко»?

Протягом місяця хмельницька міліція проводила операцію «Маршрутне таксі». Під час перевірки оглянуто майже 2,5 тисячі автотранспортних засобів, які перевозять пасажирів. Із 704 автобусів, що курсують сталими маршрутами, 278 були технічно несправні. Окремо фіксували і порушення, допущені водіями таксі. Таких за місяць набралося майже чотири сотні. Шофери не дотримувалися правил обгону, перевищували швидкість, їхали на червоний сигнал світлофора тощо. Крім того, зафіксовано 17 випадків, коли водії працювали в нетверезому стані.

Уже по закінченні перевірки на одній з велелюдних вулиць обласного центру водій «маршрутки» не впорався із керуванням (попередня версія — заснув за кермом) і «Газель» із пасажирами наїхала на електроопору. На щастя, в палаючому авто обійшлося без жертв, **повідомляє наш власний кореспондент Ірина КОЗАК.**

■ *Луцьк*

З кордоном, але без ліній поділу

У Луцьку відбулася зустріч робочої групи українських і польських експертів та журналістів для започаткування проекту «Переосмислення кордонів між державами і кордонів між людьми: політика щодо подолання ліній поділу».

Дослідження впливу розширення Європейського союзу на відносини між двома народами в прикордонних регіонах України і Польщі продиктоване реальністю: Польща стає частиною «розширеної Європи», тоді як Україна залишається її «сусідом». Воно грунтуватиметься на інтерв'ю з представниками малого і середнього бізнесу, місцевого самоврядування, владних структур, людьми, чиї долі залежать від щоденних контактів по обидва боки кордону. На їх основі розроблятимуть рекомендації для урядів і парламентів двох держав, які восени цього року будуть презентовані в Києві й Варшаві під час спеціальних конференцій, **повідомляє наш власний кореспондент Микола ЯКИМЕНКО.**

■ *Ужгород*

Грайте і вас почують!

В обласній філармонії відкрився другий міжнародний конкурс юних піаністів Анатолія Затіна — композитора, піаніста, диригента. Уродженець Ужгорода він нині —ректор музичного факультету в мексиканському місті Каліма.

Для участі в нинішньому конкурсі подали заявки 49 учасників віком від 9 до 19 років майже зі всіх регіонів України, а також юні піаністи з Китаю, Мексики, Росії та Угорщини.

Ідея проведення міжнародного конкурсу саме в місті своєї юності зародилася в Анатолія Затіна для того, щоб піднести престиж Ужгорода й довести світові, що і в Україні є молоді таланти, гідні міжнародного визнання.

— Я сам, до речі, до конкурсів ставлюся без особливої прихильності, — сказав Анатолій. — Проте з тим, що юні музичні обдарування з України опиняються, приміром, у Відні, змиритися не можу...

Завершиться конкурс у суботу, 21 червня, врученням дипломів лауреатам та гала-концертом, **повідомляє наш власний кореспондент Іван ГУДЗОВАТИЙ.**

ФОТОФАКТ

Парад трамваїв на честь 75-річчя донецького трамвая відбувся в обласному центрі.



Фото УНІАН.

Виправленому вірити,

або Дві правди про Дніпродзержинський вагонобудівний завод імені газети «Правда», який сьогодні називається ВАТ «Дніпровагонмаш». Але двох правд, як відомо, не буває. То виправленому вірити і в тому розумінні, що розбитий недавно до цурки, цей завод нині в числі діючих і, як сказав Дніпродзержинський міський голова Василь Швець, на піднесенні

Необхідне зауваження від автора

Одначе про негаразди, які випали на долю «Дніпровагонмашу», наша газета уже писала. У номері за 4 березня ц. р. Назва статті — «Як розпорошили цілий завод». І подавала та трактувала події, пов'язані з приватизацією підприємства, у баченні тих, хто цю приватизацію тут розпочинав. І хто очолював завод до 1997—1998 років, а потім зазнав фіаско. Та тепер, коли ситуація справді змінилася кардинально, ці люди і намагаються знову на ходу встрибнути, даруйте, у пристойний вагон. Адже вони самі несподівано саморозвінчувально (читайте попередню публікацію) погоджуються: уже без них дніпродзержинські вагонобудівники працюють неабияк і чимдалі краще. Що й спонукало мене, одного з авторів березневої публікації, поцікавитися, на чиєму боці насправді істина? Хто тут на коні, а хто, навпаки, опинився під ним? Точніше, які аргументи у тих, хто наперекір усім труднощам і випробуванням доволі успішно править заводом тепер?

Спогади про майбутнє

Зворушливі, хвилюючі хвилини, замішані на до болю приємній ностальгії, довелося пережити в зварювально-складальному цеху ВАТ «Дніпровагонмаш». Війнуло чимось знайомим, але зараз підзабутим — тим, що було у нашому житті ще недавно. У цеху панував напружений робочий ритм. Скреготів метал, виблискували електрозварки, десь під склепінням велетенського корпусу гуркотів мостовий кран. І люди, зосереджені та заклопотані, або чаклували біля напівготових залізничних вагонів, або щось та кудись пересували і подавали.

— Уже другий рік працюємо у три зміни, — пояснював начальник цеху Віталій Хавиков, — але останнім часом доводиться просити робітників виходити і у вихідні. Бо замовлень маємо по самісіньку зав'язку... Тепер у цеху працює п'ятсот чоловік, та цього уже замало. Щодня приймаємо на роботу 20—30 новачків. І я радію, що батьки приводять синів, а молодь загалом за власним бажанням не обминає цеху. Адже це значить, що народ повірив у відродження виробництва і знову пов'язує з ним свою долю та свій добробут...

Таке довелося побачити, почути і пережити мені тепер на Дніпродзержинському вагонобудівному заводі «Правда». Ви можете повірити, що нічого не вигадую, не фантазую і не перебільшую? Особливо коли знати, що наприкінці 1997 року завод майже зупинився і на наступний 1998-й не мав жодного замовлення.

А «Правда» на всіх одна

Дніпродзержинський вагонобудівний завод «Правда» у своїй галузі до найбільших ніколи не належав. Однак маленька штучка червінчик, та ціна йому велика. Тут випускалися спеціалізовані бортові, а також ті непересічні корпусні вантажні вагони, в яких металурги і залізничники перевозять залізорудні обкотиші і кокс, різні інші сипучі сировинні матеріали. Останні були і залишаються візитною карткою і гордістю заводу. Ще окремо і заслужено завод пишався своїм конструкторським бюро на чолі з головним конструктором Григорієм Жовтобрюхом. Саме у Дніпродзержинську проектували і створювали на ватмані багато унікальних вагонів, котрі потім випускали чи не на всіх аналогічних підприємствах колишнього Радянського Союзу. То можна уявити, яким потенціалом володів і володіло досі ВАТ «Дніпровагонмаш».

І після того, як завод було роздержавлено, ніби ніщо не віщувало лиха. Вагонмаш очолив порівнянно молодий, однак бідовий Микола Кужим. Він згуртував команду, що майже з «радянським» ентузіазмом-завзяттям заходилася утримувати підприємство «на повному ходу». Зрозуміло, що за новими тепер методами. Для посилення позицій на ринку було утворене ТОВ «Дніпровагонімпекс», в розпорядженні-управлінні якого в підсумку опинилося 63 відсотки акцій ВАТ. І команда взялася за діло: маркетинг, боротьба за найдрібніші замовлення та конкурентоспроможність своєї продукції тощо.

— Але швидко стало зрозуміло, що оточення в Кужима неоднорідне, — пригадує один з членів тодішньої команди, а нині сам голова спостережної ради ВАТ «Дніпровагонмаш» Андрій Яловий. — Хоч усі вважалися і називалися наче партнерами, та не всіх однаковою мірою посвячували у «тонкощі і таємниці».

Кужим серед нас мав авторитет, ми йому вірили, довіряли, як самі собі. Та й були ми всі вихованцями заводу — отож однодумцями і наче соратниками. Грім серед ясного неба гримнув пізніше - під осінь 1997 року. Коли справді вибухнула «бомба»: робітники заводу вийшли на майдан Дніпродзержинська і оголосили безстрокові страйк та голодовку. Те й те тривало ледь не до кінця грудня. Усе місто гуло, обурювалося і вирувало, щодня в мерії оперативка за участю прокурора, начальника міліції і СБУ. Бо тепер тільки й з'ясувалася парадоксальна ситуація: так-сяк, та підприємство працювало, одначе борги з зарплати, яку не виплачували дев'ять і більше місяців, сягнули 12 мільйонів гривень, до бюджету — понад 4 мільйони, а кредиторам — і не злічити. Хоч як крути, а банкрути, і нічого тут не поробиш.

Стрес пережили передусім ті члени команди Миколи Кужима, які до «вибраних» чи «довірених» досі не належали. Чогось подібного вони і в страхітливих снах не могли передбачити. Зажадали негайно зібрати збори засновників ТОВ «Дніпровагонімпекс»: як же це все розуміти? Усі труди наші та старання, виходить, марні? Невиразні і плутані пояснення «верхівки» не влаштували «опозицію». Тому утворили комісію, котрій доручили провести щось на зразок бухгалтерської ревізії.

Тут таємне і стало очевидним. А скінчилося це тим, що один з «першорядних» членів команди опинився десь аж за океаном, інший зіслався на погіршення здоров'я. Леонід Лазарєв, якого акціонери терміново призначили директором ВАТ, воістину піднявся на капітанський місток потопаючого корабля. Як згадує Леонід Віталійович, уже лунали навіть пропозиції різати негайно завод на металобрух. Виручених грошей вистачить, мовляв, на погашення боргів, а далі — хто куди...

Дякувати Богові, не всі розбіглися і не всі так думали. Частина учорашньої команди, котру тепер і очолив Андрій Яловий, залишилася. Щоб спробувати врятувати завод, його репутацію і людей.

Із другої спроби все вийшло

Лише в казках швидко дива відбуваються. І я чудово розумію Леоніда Лазарєва, що для нього невелика це радість — згадувати пережите.

— Завод був вичавлений, як спорожнілий міхур, —починає Леонід Віталійович. — Не мені судити, чому так сталося, що при приватизації вагонобудівного гору взяли люди, котрі просто добряче «подумали про себе». Але це факт, якого не спростувати. А думати тепер про завод вони і не хотіли, і не збиралися...

Із цих міркувань вчинок нової команди у складі Андрія Ялового, Віктора Распорського і Сергія Ракітіна Лазарєв називає не так відчайдушним, як патріотичним. Тільки глибоко громадянська і совісна позиція стосовно тих, хто безневинно страждає, кого безжалісно виганяли на вулицю, спонукала нових основних акціонерів, новий склад виконавчої дирекції і чисельний загін заводських керівників середньої ланки перебрати на себе і здійснити майже неможливе — знову запустити виробництво. Багатьом навіть і рядовим заводчанам здавалося, що це, як без надії сподіватися.

— Але те, що нам люди врешті-решт повірили, — підсумовує Лазарєв, — відіграло вирішальну роль.

Інша річ, що аби люди повірили, новій команді довелося багато, дуже багато і важко попрацювати і вперто працювати досі. Леонід Лазарєв не може забути, як у його приймальні регулярно раз на місяць збиралися і вирували робітники: коли буде зарплата? А 1 травня 1999 року влаштували справжнісіньку демонстрацію-маніфестацію. З плакатами, лозунгами і закликами більше не терпіти зволікань. Цього разу вперше Лазарєв почувався впевнено.

— Хлопці, а в чому річ? — Трохи аж весело запитав. — Ідіть краще до каси...

Відтоді й до сьогодні вагонобудівники систематично — як і належить, двічі на місяць — отримують зарплату. І якщо комусь непереконливим здасться її середній рівень — а він нині становить тут 554 гривні, — то треба, по-перше, знати, що торік був на 140 гривень, а позаторік — і вдвічі менший. А по-друге, саме зараз зарплату на заводі знову підвищують — на 15 відсотків. Зростання планують здійснити і восени. Бо на цей рахунок є своя стратегія. Вона випливає з філософії, яку сповідує сьогоднішня когорта дніпровагонмашівських керівників: трудовий колектив треба сприймати як власну сім'ю. З людьми треба жити прозоро і чесно. Бо вони не віддячуватимуть підтримкою і симпатією. Інакше з людьми поводитися й не можна.

ВАТ «Дніпровагонмаш», скажімо, не просто зберегло соціальну інфраструктуру у вигляді профілакторію, бази відпочинку і дитячого табору, а й розгортає її. На березі моря торік покращили своє самопочуття 1200 заводчан, а тепер мають намір придбати аналогічний пансіонат і на березі рідного Дніпра. Незважаючи на те, що півмільйона гривень виділили на ремонт дитячої оздоровниці. Загалом на соціальний розвій планували, зрештою, витратити трохи більше півтора мільйона гривень, а витратили уже чотири мільйони.

Задля стратегічного бачення перспектив виробництва не випадково провели й незалежне та анонімне опитування робітників. Щоб щось планувати, спершу вирішили дізнатися, як людям живеться зараз і хочеться жити завтра? Місцеві дотепники жартують, що команда Адрія Ялового наперекір усім будує «капіталізм з людським і навіть соціалістичним обличчям на окремо взятому підприємстві», але з «поправками на теперішні реалії». Жартувати нікому не забороняється, звичайно, але саме таку модель і підтримують робітники, що й засвідчили згадані соціологічні опитування.

Ось колишніх керманичів, які нині опинилися за межами підприємства, раптом «розчарувало» те, що вперше за багато останніх літ ну геть спокійно, без гамору, пристрастей, крику і злоби відбулися колдоговірні збори трудового колективу. А чого репетувати? Життя на заводі налагоджується. Зміни відбуваються, і відбуваються на краще — це усім видно, як на долоні. Єдине, що людей не влаштовує — застаріле обладнання...

На жаль, з 1991-го по 1998 рік завод практично не займався технічним і технологічним оновленням. Не до жиру було і відразу після 1998-го. Адже щоб завантажити потужності й дати людям роботу, дбати більше доводилося про замовлення та нагромадження обігових коштів і фондів. Як і про просування своїх вагонів на ринки збуту. Ні, аж ніяк не конкуренції боявся завод. Він знав, чого насправді вартий. Але потерпав від забуття, від несправедливої невизнаності, в тому числі й після внутрішніх катаклізмів. А втрачений авторитет поновлювати завжди складніше, ніж заробляти його з нуля. Та сьогодні завод запропонував вантажні вагони нових, але власних конструкцій для перевезення деревини і відходів деревини, а також зерна. І споживачі з'явилися аж бігом і в Росії, і в Прибалтиці, і по всіх усюдах та кутках — навіть в Африці.

Уже торік кузовних залізничних вагонів підприємство склало і реалізувало вдвічі більше, ніж позаторік. За чотири місяці цього року впорали обсяг, який упорати вдалося за весь попередній. Отож завдання проти попереднього в нинішньому подвоїти випуск вочевидь буде перекрито. А працює сьогодні тут три тисячі чотириста осіб. На тисячу більше, ніж торік, а треба набирати ще не менше тисячі. А це вже штат майже «доперебудовчого» вагонмашу.

— І нехай ідуть до нас і не вагаються, поки я живий, — сміється легенда підприємства 75-річний Володимир Коровниченко.

Володимир Макарович із тих, кого на машинобудівних секретах ніхто за пояс не запхне. Тільки якась заминка, проблема — не треба шукати інженера чи технолога, не треба гортати й креслення та інструкції. Іди і питай у Макаровича — він усе знає, все підкаже. Тепер оце й повернувся у колектив, аби вчити молодь, готувати з неї майстрів майбутнього. За власним бажанням, мов добровольця, обійняв «посаду» наставника робітничої зміни — пам'ятаєте про таких в минулі часи? Але ж нічого не міняється і при капіталізмі, коли мова заходить про професіоналізм зварювальників чи слюсарів-складальників, згодні?

Так-от, уже минулого року тут почали закуповувати новітнє обладнання і впроваджувати сучасні розробки — ноу-хау, як тепер кажуть. А цього року підприємство на техпрогрес передбачило ні мало ні багато десять мільйонів гривень — нечувану для нього як на нинішні часи суму. Зате цілком реальну і необхідну.

І потяг помчав

Зберегти та відродити завод вдалося, стверджує Леонід Лазарєв, в умовах, коли на ринку жодних змін на нашу користь не спостерігалося. А нині попит на залізничні вагони оживає. Тому й поготів дістаємо шанси працювати на повну потужність. А як приємно і радісно бачити завод працюючим, де всі зайняті, а під'їзні колії вщерть заставлені новенькими вантажними вагонами найрозмаїтішого призначення, я вже сказав на початку своїх нотаток. Фатальних наслідків учорашнього порядкування практично не залишилося. Зате свідчень на користь нинішньої команди вистачає. Тут і порівнювати не доводиться — як небо і земля. Отож перевірку витримала правда, яку відстоюють Андрій Яловий і його соратники та однодумці. А те, що відстоювали і відстоюють учорашні, отже зовсім не правда.

Та є ще можливість повідомити: «конфлікт» прискіпливо вивчала обласна прокуратура. І дійшла висновку, що підстав запідозрювати, тим паче, звинувачувати сьогоднішніх керманичів дніпродзержинських вагонобудівників в чомусь неправедному немає.

Натомість є всі підстави втішатися за завод і його колектив, інтереси яких насамперед пошановані, і піддавати пари, аби вести ешелони чудових вагонів ще з більшою швидкістю та впевненістю.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровська область.

СПОРТ

На інших подивимось і себе покажемо

ФУТБОЛ

Триває другий міжнародний юнацький турнір (U-17) пам'яті Віктора Максимовича Банникова, першого президента Федерації футболу України. Нинішній турнір, на відміну від дебютного, розширив свій формат. Якщо 2002 року у змаганнях участь брали лише чотири збірні — України, Польщі, Росії та Білорусі, то минулого понеділка на стадіонах Києва та столичної області боротьбу за головний приз розпочали представники восьми країн: України, Росії, Білорусі, Туреччини, Греції, Словаччини, Румунії і Болгарії.


Фото Павла КУБАНОВА (ФФУ).

— Вісім учасників — це своєрідний міжнародний стандарт для таких змагань, — розповідає **Анатолій БУЗНИК**, голова Комітету ФФУ з роботи зі збірними командами. — До ігор залучено збірні, на яких восени очікують матчі першого кваліфікаційного раунду третього юнацького чемпіонату Європи 2003/2004. Формат першості континенту — груповий турнір з участю чотирьох команд. Дві кращі змагатимуться у другому раунді. Федерація футболу України створила аналогічні умови для збірних — учасниць турніру Віктора Банникова: дві групи по чотири команди в кожній. Переможці першого етапу розігрують головний приз змагань. Отже, юні футболісти набудуть додаткового міжнародного досвіду турнірної боротьби...

Учора на турнірі був день відпочинку. І юні футболісти мали змогу ознайомитися з визначними пам'ятками Києва. А ще вони побували на Байковому цвинтарі і вшанували пам'ять першого президента ФФУ Віктора Банникова та великого тренера Валерія Лобановського.

— Турнір має не тільки спортивний характер, він також надає можливість нашим гостям долучитися до історії міста, культури України, наших цінностей, — продовжив розповідь Анатолій Бузник. — Такі змагання — взаємовигідний обмін між різними футбольними школами. Учасники мешкають в одному готелі, що дасть змогу вільно спілкуватися, обмінюватися думками і знаннями.

Фінал турніру пам'яті Віктора Банникова, в якому зіграють переможці груп А і В, а також матч за третє місце між другими збірними відповідних груп призначено на 21 червня.

— Організація таких турнірів — це не тільки додаткова міжнародна ігрова практика для юних українських футболістів, а ще й підвищення іміджу вітчизняного футболу на міжнародній арені, — коментує далі пан Бузник. — ФФУ послідовно входить до європейської системи організації футболу. 2001 року Україна стала господарем відбіркового раунду юнацького чемпіонату Європи U-17. Наступного національна футбольна федерація організувала міжнародний турнір для юнацьких збірних команд — Меморіал Віктора Банникова, котрий, як бачимо, став уже традиційним. Окрім того, наприкінці вересня—на початку жовтня Київ прийматиме матчі першого кваліфікаційного раунду чемпіонату Європи U-19. Усе це ланки одного ланцюга — системи підготовки кваліфікованого резерву для національної збірної України, що не може ефективно функціонувати без організації міжнародних стартів у нашій країні. Яскравий приклад результатів такої послідовної діяльності федерації — заявки від національних асоціацій США, Саудівської Аравії, Польщі і Чехії на участь у третьому турнірі пам'яті Віктора Банникова, що неодмінно відбудеться 2004 року.

Україну на нинішньому Меморіалі представляють футболісти 1987 року народження (переважно вони з київського «Динамо») під керівництвом тренера Віктора Кащея. Ці змагання стануть одним із найважливіших етапів підготовки української збірної до першого кваліфікаційного раунду третього чемпіонату Європи U-17, що стартує 17 вересня в Таллінні.

Другий ігровий день поточного турніру приніс такі результати: Група А. Україна—Білорусь. 5:0. Румунія—Туреччина. 0:2. Група В. Греція—Болгарія. 0:2. Росія—Словаччина. 0:1.

ТОЧКА ЗОРУ

...У пошуках шпарини

Ще не завершився дванадцятий чемпіонат країни, а вже активно поширюються чутки про намагання харків'ян та запоріжців будь-яким робом не залишити вищий клас. Як повідомило інтернет-видання «Овертайм», почесний президент харківського футбольного клубу «Металіст» Олександр Фельдман, відповідаючи на відкритий лист харківських уболівальників, зокрема, сказав:

— Подальша доля команди уявляється мені однозначно. Так, ми програли і маємо бути готові до випробувань першою лігою. Проте ведемо боротьбу за право залишитися у вищій лізі шляхом її реорганізації у бік розширення. Ми надіслали клопотання Федерації футболу України, обгрунтувавши його досвідом передових футбольних держав Європи. Процедура розгляду цього питання досить складна, але ми розраховуємо на розуміння і підтримку з боку керівників федерації і футбольних клубів України...

От тобі й маєш. Посів останнє місце в чемпіонаті — не біда. Можна зайти шпарину, щоб зостатися в еліті. Постає запитання: про який досвід провідних футбольних держав Європи веде мову шановний почесний пан президент? Як відомо, там якраз і додержують спортивного принципу. І ні за які красиві очі поблажок не роблять, вважаючи таке за абсурд. Над усе там — закон!

Згадаймо, як свого часу вищу лігу залишили команди Луганська, Одеси, Чернівців, Вінниці, Тернополя, Луцька, Рівного та деякі інші. І нікому жодних поблажок!

Це лише за радянських часів таке інколи траплялося. Скажімо, у зв'язку з революційним ювілеєм і на прохання трудящих у вищій лізі залишили «Зеніт» (Ленінград). Але тоді «вигнали» до першої ліги навіть московський «Спартак» та інші імениті клуби.

Утім, то були інші часи, держава і цінності. А ми волієм справжньої демократії та законності. Тому за всієї любові до чудового міста Харкова, поваги до традицій і здобутків тамтешнього футболу важко погодитися з отаким поворотом подій. Як на мене, вимолювати місце у вищій лізі, даруйте, принизливо.

Рік у рік чимало вітчизняних клубів балансують над прірвою, ведучи примітивне існування, не готують гравців до національної збірної (кого, скажіть, підготують у запорізькому «Металурзі», де з 27 гравців — 17 іноземців?). Але їхні керівники і тренери, не маючи підтримки з боку місцевої влади, активно ведуть комерцію, продають футболістів. Цим собі на хліб заробляють. А кому, скажіть, від цього користь?

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Свіжий вітер «Арабат–ралі»

У Генічеську, що на Херсонщині, відбувся другий етап національних змагань з авторалі, які традиційно відкриває голова Державної туристичної адміністрації України Валерій Цибух.

Кількість учасників порадувала не тільки глядачів. Навіть найстаріші майстри бездоріжжя такого не пригадують: на старт вийшли 43 екіпажі з усіх кінців країни. На доволі складній трасі Арабатської Стрілки довжиною майже 160 км добре себе показали не лише досвідчені ралісти, а й талановиті молоді гонщики.

Боротьба була дуже серйозна, їхали, за висловлюванням пілотів, дуже «щільно». Перше місце в абсолютному заліку посів екіпаж Олександра Салюка-старшого і Леоніда Косянчука. Друге місце — в Андрія Александрова та Олексія Тамразова, на третьому —екіпаж Володимира Петренка та Ігоря Полутова.

Але головне, що вирізняло «Арабат-ралі» з-поміж усіх попередніх змагань, це те, що з нього розпочинається цивілізований етап розвитку цього досить популярного виду спорту. Цього разу за організацію такого масштабного заходу взялася донецька компанія «АРК», створена для розвитку автотранспорту в Україні. Біля керма національного чемпіонату став п'ятиразовий чемпіон країни, майстер спорту Василь Ростоцький.

Велику роботу з підготовки змагань провели Генічеська райдержадміністрація, районні та міські органи влади, Херсонський автомобільний клуб. Генеральним спонсором «Арабат-ралі» стала Щасливцевська сільська рада, на території якої Арабатська Стрілка — унікальне місце для проведення автомобільних ралі, а також фірма «ОК Енергія».

Голова Генічеської райдержадміністрації Олександр Гонтар висловив упевненість у тім, що змагання високого класу з одного із найпопулярніших видів спорту привернуть увагу до неповторних місць Приазовського краю, який є чудовою курортною зоною. Проводитиметься також велика робота із залученням спонсорів і партнерів, щоб ці змагання перетворилися на справжнє шоу і мали якнайбільший інтерес у глядачів.

Ольга ОНИЩЕНКО.

ВІТРИЛЬНИЙ СПОРТ

Кубок Вадима Гетьмана 2003: перегони, схожі на шторм

В акваторії Київського моря відбулася (уже вчетверте) найпрестижніша національна регата на Кубок Вадима Гетьмана. Спортсмени готувалися до неї так, як звичайно готуються до найбільших міжнародних чемпіонатів: шили нові вітрила, поновлювали корпуси човнів. Харківський екіпаж «Енергії» після четвертого місця на торішніх гонках значно поліпшив швидкісні характеристики яхти.

На відкриття регати з Лондона спеціально прибув голова оргкомітету — Повноважний Посол України у Великій Британії Ігор Мітюков. А в очікуванні результатів на березі зібралася фінансова верхівка, зокрема, голова Національного банку України Сергій Тігіпко, генеральний директор компанії «Віннер Вольво Київ» Петро Рондяк, голова правління АСК «Остра-Київ» Ігор Гордієнко.

Шторм на березі...

Серед спортсменів почало «штормити» вже з першого дня змагань. На перемогу серйозно претендували п'ять екіпажів. Три з них уже володіли призом у попередні роки: «Гетьман», «Океан», «Анатолія». А ще — харківський екіпаж «Енергія» під орудою майстра спорту Дениса Хащини і «Оксамит України» з досвідченим капітаном Василем Колобовим.

Перший день став багато в чому вирішальним. Команда «Океану», що поступилася перемогою торік, вирішила не зволікаючи піти у відрив. Результат — три гонки і три перемоги. А от «Анатолії», володареві Кубка 2002 року, не поталанило. Зарахований фальстарт відкинув її у кінець турнірної таблиці і сильно вплинув на підсумковий результат.

Ще більше не поталанило екіпажеві яхти «Вікторія» з Черкас, зламана щогла якої автоматично виключила її зі змагань.

...і на морі

Однак наступного дня ще більше сюрпризів приготувала погода. На Київському морі дув шестибальний вітер, за якого спортсмени мали пройти дистанцію у 50 миль. До проміжного фінішу в 25 миль першими прийшли «Океан», «Анатолія» і «Гетьман». На другій половині дистанції вітер ще підсилився. І яхти такого тиску не витримали. Тепер щогла зламалася вже в «Борея», і він припинив участь у регаті.

Пожартував вітер і з «Оксамитом України», поклавши його вітрило разом з екіпажем у воду. Та найсерйозніший іспит чекав на одного з фаворитів — яхту «Гетьман», у котрої зламало румпель керма. Це зупинило б кого завгодно, але тільки не екіпаж з капітаном Юрієм Семенюком. Команда продовжила перегони, вирулюючи 10 миль... на викрутці. І в підсумку прийшла до фінішу восьмою, залишивши позаду багатьох учасників. «Гетьман» став безумовним героєм цього важкого дня. Хоча і не єдиним...

Дівчата з твердим характером

На перший погляд, темною конячкою цьогорічної регати можна було вважати жіночий екіпаж яхти «Fly», котрий уперше за чотири роки з'явився серед учасників. Але мова йде про п'ятірку досвідчених спортсменок на чолі з титулованою Наталією Павлусь. Швидкісні характеристики їхньої яхти не дали змоги претендувати на лідерство. Однак у своїй групі вони випередили багатьох чоловіків.

Їхній характер особливо виявився саме під час того штормового вітру. Їм довелося йти на дистанцію вчотирьох, поки Катерина Дмитренко летіла до них із змагань у Севастополі. Вітер підкидав дівчат, як пір'їнок, роблячи яхту практично некерованою. Навіть набагато сильнішим чоловікам, що сиділи у човнах уп'ятьох, було непереливки. Але дівчата вистояли, продемонструвавши характер залишеним позаду британцям з гордою назвою Spirit of Britania. Оце і є справжній український дух.

Фінал

Останні перегони, до речі, вдруге поспіль виграв Василь Колобов з «Оксамитом України». Вже під час нинішньої регати цей екіпаж оштрафували за фальстарт, що відсунуло його на шосте місце.

Але загальна перемога дісталася «Океанові», а його капітану Олександрові Казнадію довелося купатися в одязі. Така традиція. «Океан» святкував повернення собі Кубка.

Свято було на борті «Енергії», де капітаном Денис Хащина. Цій команді заслужено дісталося друге місце. А нагороду за третє місце повезла до Одеси «Анатолія»...

Руслан ЛЕОНЕНКО.

На знімку: яхти на старті.


Фото Костянтина МОХНАЧА.

«На Світязь, на Світязь, на Світязь»

ВІДПОЧИНЬМО!

Ніби співають колеса авто, що спекотного дня нескінченною колоною мчать по шосе Київ—Варшава у бік державного кордону. Біля Любомля вони повертають направо, щоб через 36 кілометрів потрапити в чарівну країну Озерію. Ще по дорозі до неї мандрівників зустрічає перше диво —Велике Згорянське озеро. Воно вабить подорожнього шириною свого плеса, цілющого, наповненого хвойним ароматом повітря. Недарма на його березі розташований дитячий протитуберкульозний санаторій. Спекотного дня тут багатолюдно і гамірно. Через дорогу, в лісовій гущавині, заховалося Мале Згорянське озеро. На відміну від свого відомішого сусіда, воно зустрічає відпочивальників тишею незайманої природи. Улітку на берегах Малого Згорянського можна назбирати багато чорниць і грибів.

Уже перед самим селищем Шацьк, центром відновленого у 1993 році району, ще два озера — Чорне Велике та Люцимер. Саме тут і починається чарівна країна Озерія. Двадцять два озера в ній, а найгарніше і найбільше серед них — Світязь. На цій заповідній території в 1983 році було створено Шацький державний природний національний парк.

Кожне із Шацьких озер по-своєму прекрасне, але справжній турист, обминувши всі подорожні зваби, направляє своє авто відразу на Світязь.

Є чимало гіпотез про походження Світязя та інших Шацьких озер. Дехто із учених вважає, що після відступу дніпровського льодовика на Поліссі утворилася величезна водойма. Інші вчені твердять, що озера мають виключно карстове походження. Останні дослідження підтвердили льодовикове походження Світязя та його найближчих побратимів. А поява глибоких западин, за їх припущенням, пов'язана з підняттям та опусканням окремих тектонічних блоків. Певну роль в утворенні озерних западин, за місцевим визначенням — тоней, відіграли і процеси карстування.

Глибину Світязя теж відчуваєш душею. Коли пливеш човном мілководною Грядою, на серці легко і спокійно. Але коли човен перетинає шлях від затоки Бужни до пулемецького берега, тримаючись від світязького острова ліворуч, то душа защемить тривогою, відчуваючи під собою темні бездонні води Голоднецької тоні — 32 метри, 37—38, 58,4 метра. Трапляються підводні ями і з боку мілководної Гряди: Вовча — 20 метрів, Тучна — 15, Камінь — 14, Вертеньова — 17 метрів.

Довідка «ГУ»
Світязь має довжину 9,3, ширину — 4,8 кілометра. Площа — 2750 гектарів. Найбільша його глибина — 58,4 метра, а середня — 6,9 метра. Це найглибше озеро в Україні.

— Останнім часом побутує думка, що Світязь постійно міліє, — каже заступник начальника Волинського управління водних ресурсів і водного господарства Тарас Корнійчук. Утім, це не так. Як свідчать дані спостережень, які безперервно ведуться на озері з 1946 року, рівень води в ньому постійний і піддається лише незначним сезонним коливанням.

Якщо і помілів Світязь, то лише порівняно з тим, яким він був до 1887 року. Того року сталася на Світязі велика повінь. Ось як описав тодішні події відомий дослідник природи Західного Полісся академік Павло Тутковський: «Вода вже почала заливати церкву в селі Світязі, яка стоїть на самісінькому березі озера, та пойняла чимало лук та селянських городів. З такої біди, боячись, що вода підійметься ще вище і наробить великої шкоди, селяни усіх сіл, що стоять понад берегами Світязя, звернулися до власника озера М. І. Драгомірова з проханням дозволити їм прокопати канал з озера Світязь до озера Луки, що лежить на північ від Світязя, нижче від нього, щоб спустити в Луки частину води з Світязя. Але орендар озера спротивився, бо боявся, що з озера Світязь втече риба і наробить йому шкоди. Довго йшла суперечка між селянами та орендарем. Нарешті Драгоміров зацікавився тією справою і сам приїхав на озеро. До нього прийшла депутація трьох сіл, прохали його — і він дозволив прокопати той канал. На роботу вийшли геть чисто всі селяни трьох сіл: і старі, і малі, та прокопали за одну ніч канал завдовжки біля трьох верст, завширшки внизу — 4,5 аршина, або 3,21 метра і завглибшки більше, ніж 1,5 сажня, або 3,75 метра. Такий поспіх був викликаний у селян страхом опору з боку орендаря і з боку селян сусідньої волості, що по їх землях почасти прокопано той канал. Після відкриття каналу вода з Світязя з ревом кинулася в озеро Луки і рівень води в Світязі понижчав більш ніж на 1,5 сажня. Канал цей існує і зараз. По моїм промірам, через той канал витікає з озера Світязь за кожну добу 923 тисячі відер води (відро — 12,3 літра.— **М. Я.**), або 337 мільйонів відер за рік. Вода йде і досі з голосним гуком, що чутно за версту. Канал цей — єдиний стік озера. Допливів у нього нема, а проте рівень його не понижується навіть у сухі роки».

Канал, історію виникнення якого майже сто років тому описав академік Павло Тутковський, діє і нині. У 1978 році на ньому було споруджено переливну греблю, що дало змогу підтримувати в Світязі постійний рівень води.

Довідка «ГУ»
Розподіл Світязя за глибинами. Так ось, глибина до 2 метрів займає на озері площу 118 гектарів, до 3 — 20, до 5 — 1601, до 10— 418, більше 10 метрів — 533 гектари. Тобто озеро переважно дуже глибоке.

Вабить озеро не лише прозорими чистими водами, які мають ще й лікувальні властивості. Змочені нею рани швидко заживають, шкіра стає еластичною. Недарма воду з Світязя возили в минулому столітті у Варшаву, щоб тамтешні красуні приймали в них косметичні ванни. Славиться озеро й своєю рибою. Насамперед диво-рибою вугор. Його присутність у Світязі підтверджує зв'язок Шацьких озер з Балтійським морем. Мережа меліоративних каналів, прокопаних на цій заповідній території протягом XVIII—XX століть, сполучили озера поміж собою і річкою Копаївкою, притокою Західного Бугу. Приписавши таким чином Світязь та інші Шацькі озера до Балтійського басейну. Це дало можливість вуграм здійснювати подорож із вод Балтики, через Віслу, Західний Буг в озера Західного Полісся. Нагадаю, що вугор нереститься у водах Саргасового моря (район сумновідомого Бермудського трикутника) і мігрує потім у прісні водойми, щоб згодом, у статевозрілому віці, піддаючись вічному інстинкту відтворення роду, знову припливти в Саргасове море і відкласти там ікру. Популяцію вугра, починаючи з 1937 року, відтворювали на Світязі й штучно. Останній раз малька вугра запускали у Світязь двадцять років тому. Завозили його сюди з Франції. Але й нині на рибацькі гачки і в сіті потрапляють вугри. Вік деяких з них свідчить, що прийшли вони сюди самостійно. Славиться Світязь і своїми лящами, окунями, щуками, сомами. До речі, найбільший виловлений у Світязі сом важив аж 75 кілограмів. Але рибні запаси озера не безконечні, за останні роки, за свідченням місцевих жителів, вони значно скоротилися. Особливо великої шкоди їм завдають браконьєри. Купатися і загоряти на Світязі — велика насолода. Знавці озера кажуть, що спекотливої літньої днини ніяке Чорне чи Азовське море не може зрівнятися з ним. Лікувальна вода, напоєне хвойним ароматом повітря, рибалка, цілющі ягоди чорниці і лохини, які можна назбирати у довколишніх лісах, гриби — цього морські узбережжя дати не можуть.

Микола ЯКИМЕНКО.


Фото Миколи ЗІНЧУКА.

ОГОЛОШЕННЯ

Филиал ГХУ Агенство по вопросам банкротства в Донецкой области и ликвидатор АОЗТ «Донецкий городской молочний завод № 1» сообщают о повторном проведении аукциона по продаже активов. На аукцион выставляются основные средства, малоценные и быстроизнашивающиеся предметы (58 наименований), находящиеся по адресу: г. Донецк, пр. Ильича, 101, начальная цена продажи - 4000,00 грн. в т. ч. НДС, гарантийный взнос - 200,00 грн. Гарантийный взнос в размере 5% от начальной цены реализуемого имущества, регистрационный сбор для регистрации участников аукциона - 17 грн., перечисляются на р/с 26008274107001, в ФКБ Приватбанк г. Краматорська, МФО 335548, ОКПО 25340553, Универсальной бирже «Примус. Для участия в аукционе необходимо подать письменную заявку организатору торгов Филиалу ГХУ Агенство по вопросам банкротства в Донецкой области, расположенному по адресу: г. Донецк, б. Шевченко, 20. Срок подачи заявок на участие в аукционах 27 календарных дней со дня публикации в газете по 15 июля 2003 г., включительно. Аукцион состоится 21 июля 2003 г. в 11.00 час. на Универсальной бирже «Примус», по адресу: г. Донецк, пр. Титова, 10. Справки по телефонам: 381-76-17, 381-76-14.

ПП «Промтрейд» (31484978) об'являє про ліквідацію. Претензії приймаються протягом місяця за тел. 57808-28.

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) 22.04.2003 р. порушив справу № 15/43 про банкрутство Володарського кооперативно-державного міжгосподарського будівельно-монтажного об'єднання «Райагробуд» (87000, смт Володарське, вул. Пушкіна, 133, Володарського району, Донецької області, р/р 26009301172 в Володарському відділенні Ощадбанка «Україна», № 3133, МФО 394374, ЄДРПОУ 03583692). Арбітражним керуючим призначено Богатиренко С. Б. ліцензія № 249947, 83055, м. Донецьк, вул. Горького, 154/4, т. 8(0622) 932614. Ухвалою від 22.04.03р. про порушення справи про банкрутство введено мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Господарський суд Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) постановою від 22.05.2003р. у справі № 7/477 визнав банкрутом мале приватне підприємство «МілАгрос», м. Кременчук, вул. Жовтнева, 31/16, кв. 2, р/р № 26003301371347 у Кременчуцькій філії АКБ «Промінвестбанк», МФО 331144, код 31020713, і відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Шушпанова Георгія Олександровича, ліцензія АА № 047860 від 15.10.2001 р., адреса для листування: 39602, м. Кременчук-2, а/с 22.

Постановою господарського суду Черкаської області від 11 лютого 2003 року по справі №08\2565, ТОВ ім. Шевченка інд код 05278208 (20110, с. Кислин Маньківського району Черкаської обл.) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Приходько Анатолія Сергійовича (ліцензія № 250042 від 27.02.02 року, 20205, вул. Сінна, 7, смт Єрки, Катеринопільського району Черкаської області: 04742, т.50240).

Господарський суд Хмельницької області, 29000, Майдан Незалежності, 1 порушив справу № 2-59-Б про банкрутство ВАТ «Новоушицьке підприємство «Агрохім», юридична адреса: смт Нова Ушиця, вул. Кобилянської, МФО 3159667, код 05491379 ХОД АППБ «Аваль», м. Хмельницький, р/р 260052118; МФО 315405, код 05491379 в Хмельницькій філії комерційного банку «Приватбанк», р/р 2604938779007, р/р 26001383779001. Розпорядником майна призначено Меланчука Василя Івановича (ліцензія № 250263 від 25.01.2002р.). Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Київської області (01033, м. Київ, вул. Жилянська, 58 б) ухвалою від 27.05.2003 р. порушено справу про банкрутство ВАТ «Техмашремонт» (09108, Київська обл.. м. Біла Церква, вул. Леваневського, 87, код 05495590, р/р № 26008301180020 в «Промінвестбанк», МФО 321057). Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Левшуна Руслана Валерійовича (ліцензія серії АА № 140424 від 10.06.2002р., адреса: 04053, Київ, вул. Артема, 40-А, тел.(044) 461-97-07). Заявки кредиторів та санаторів приймаються протягом тридцяти днів з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Житомирської області (10014, м. Житомир, вул. М. Бердичівська-25) ухвалою від 12.05.2003 року порушив справу № 47 Б про визнання банкрутом Ружинського комунального підприємства по обслуговуванню житлово-комунального господарства (13600, Житомирська обл., смт Ружин, вул. Леніна-35/а, код ЄДРПОУ 03343858. р/р 260063729 у Ружинському відділенні Житомирської дирекції АППБ «Аваль» МФО 311528) Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Жильцова Віктора Павловича (ліцензія № 250209 від 19.11.2001 року). Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Хозяйственным судом Автономной Республики Крым (95000, г. Симферополь, ул. К. Маркса, 18) возбуждено дело № 2-13/2838-2002 о банкротстве Открытого Акционерного Общества АТП - 14327, (95000, г. Симферополь, ул. Киевская, 4), р/с № 26003301322013 в КЦО «Проминвестбанк» МФО 324430, ОКПО 03114649 по заявлению ГНИ в г. Симферополе.

Арбитражным управляющим назначен Небесный Валерий Федорович (лицензия № АА 249833 от 22.10.01г., Симферопольский район, с. Софиевка, ул. Парковая, 27).

Претензии кредиторов и возможных санаторов принимаются в течение месяца со дня публикации объявления.

Постановами господарського суду Київської області(01033, м. Київ, вул. Жилянська 58-б) по справі №36/2б-2003 Приватне підприємство «Будкомплекс» (09100, м. Біла Церква, вул. Пролетарська, 13, кв. 158, ід. код 31322023), по справі №280/2б-2003. Мале підприємство «Етюд» (09100, м. Біла Церква, вул. Січневого прориву, 74, ід. код 13701425) та по справі №281/2б-2003 Приватне підприємство «ВСТ» (09100, м. Біла Церква, вул. Турчанінова, 6, кв. 81, ід. код. 30024539) визнано банкрутами та відкрито ліквідаційні процедури. Ліквідатором призначено - Борисенко А. М. (ліцензія №АА 250339 від 28.02.2002 р., видана Міністерством економіки та з питань Європейської інтеграції України, адреса - Київська область, м. Біла Церква, вул. Водопійна, 14-А, кв. 49.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а) порушив справу №Б26/61/03 про банкрутство ТОВ «Призма-Люкс» (50029, м. Кривий Ріг, вул. Ногіна, 21, р/р 26004153321001 в КФ КБ «Приватбанк», МФО 305750, код ЄДРПОУ 00191980). Розпорядник майна Міхайліді Тетяна Володимирівна, ліцензія арбітражного керуючого №249940 (50000, м. Кривий Ріг, вул. К. Лібкнехта, буд. 7) тел./факс (0564) 28-39-61. Претензії кредиторів та пропозиції санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ВАТ «Славутський комбінат «Будфарфор», яке є правонаступником всіх прав і зобов'язань державного підприємства Славутський комбінат «Будфарфор» повідомляє, що вексель № 823156090049 від 30.06.01., виданий товариством з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Альта» м. Хмельницький, номінальною вартістю 54527грн. 03 коп. вважати недійсним в зв'язку з його втратою.

Товариство з обмеженою відповідальністю **«АРЦІНГЕР ТА ПАРТНЕРИ»** (зареєстроване Печерською районною у місті Києві державною адміністрацією 18.11.2002 року за № 34728, код ЄДРПОУ: 32248754) повідомляє про зміну своєї назви на наступну: Товариство з обмеженою відповідальністю з іноземною інвестицією «АРЦІНГЕР ТА ПАРТНЕРИ».

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) постановою від 27.05.2003 р. по справі № 15/258 Б визнав банкрутом та відкрив ліквідаційну процедуру малого колективного підприємства «Содружество» (Донецька область, м. Дзержинськ, с. Кірово, вул. Юності, 14/20 ЗКПО 23030788). Ліквідатор банкрута - Ворона Дмитро Миколайович, ліцензія АА № 047636. Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації об'яви.

Постановою господарського суду м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-б) № 23/339-б від 15.05.2003 р. визнано банкрутом Приватне підприємство «Т. І. Р. Транс» поштова адреса: (02166, м. Київ, пр-т Лісовий, 22, кв. 129, р/р 2600506402 в АБ «АЖІО», МФО 300175, код ЄДРПОУ 30973336) та відкрита ліквідаційна процедура.

Ліквідатором банкрута призначено Шевчука Олега Вікторовича (ліцензія на право проведення діяльності арбітражного керуючого, серія АА № 250276 від 18.01.2002 р.)

Господарський суд Харківської області (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8 під.) порушив справу №Б 25/39-03 від 22.04.2003р. про банкрутство СТОВ «Нива», юридична адреса: Харківська обл., Балаклійський р-н, с. Морозівка, код ЄДРПОУ 007083020015, р/р 26001301750035 в ФАКБ «Національний кредит», м. Балаклея, МФО 350705. Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Задружного Д. Р.(ліцензія АА № 249706, від 19.10.2001р. 61057, м. Харків, вул. Пушкінська, 5, к. 408). Приймаються заявки кредиторів та санаторів протягом місяця від дня опублікування оголошення.

До уваги акціонерів ЗАТ «Охтирський меблевий завод»

Позачергові збори акціонерів відбудуться 29.07.2003 року о 15 годині за адресою: м. Охтирка, Сумська область, вул. Фрунзе, 8 в приміщенні адміністративного будинку заводу.

Порядок денний:

1. Внесення змін до Статуту ЗАТ.
2. Прийняття внутрішніх нормативних актів.
3. Вихід акціонера з ЗАТ.
4. Різне.

Реєстрація учасників зборів проводиться з 14 до 15 години. З відповідними документами можна ознайомитися за адресою: м. Охтирка, Сумська область, вул. Фрунзе, 8.

Генеральна дирекція.

ТОВ «Хеттрік-Україна», зареєстроване Солом'янською РДА м. Києва 27.03.2002 р. за № 18335 ЄДРПОУ 31921760, повідомляє про перейменування товариства на ТОВ «Таргет груп адвертайсінг». Відповідно до прийнятого Загальними зборами товариства рішення ТОВ «Таргет груп адвертайсінг» є правонаступником ТОВ «Хеттрік-Україна».

ПП «БІО ГЛОБ», зареєстроване Солом'янською РДА м. Києва 27.03.2002 р. за №18336 ЄДРПОУ 31921781, повідомляє про перереєстрацію в ТОВ «БІО ГЛОБ». Відповідно до прийнятого рішення ТОВ «БІО ГЛОБ» є правонаступником ПП «БІО ГЛОБ».

Науково-технічний кооператив **«ДІАЛОГ»**, код 22884324, зареєстрований Мінською РДА м. Києва 23.01.1989, рішення №35 повідомляє про свою ліквідацію.

Дочірне підприємство «Томак-Транссервіс» зареєстроване Подільською районною державною адміністрацією м. Києва № 02255 від 03.08.1999р. за адресою: 04080, м. Київ, вул. Вікентія Хвойки, 15/15, індефікаційний № 30523382 - ліквідується з 2 червня.

Претензії приймаються на протязі 2-х місяців по тел. (044) 417-14-80.

Арбітражний керуючий Пилипенко С. В. (ліцензія № 249759) повідомляє про визнання боржника ПОСП «Агрофірма «Прогрес» (87450, Донецька обл., Першотравневий район, смт Ялта, вул. Гагаріна, 43) банкрутом в наслідок його фінансової неспроможності і відкриттям ліквідаційної процедури (Постанова Господарського суду Донецької області від 07.04.2003р., Справа № 15/316 Б).

Арбітражний керуючий Пилипенко С. В. (ліцензія № 249759) повідомляє про визнання боржника ВАТ «Новоазовська райагротехніка» (87600, Донецька обл., м. Новоазовськ, вул. Леніна, 82) банкрутом в наслідок його фінансової неспроможності і відкриттям ліквідаційної процедури (Постанова Господарського суду Донецької області від 15.05.2003р., Справа № 32/190 Б).

Господарський суд Вінницької області (21000, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 7) постановою від 21.05.03р. по справі № 5/372-03 визнав банкрутом Мале приватне підприємство «Нігонт» (м. Вінниця, вул. Київська, 52/87, код ЄДРПОУ 20117997, р/р 26000301770 в ВФ «Промінвестбанк», МФО 302571) та відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Малахова Сергія Анатолійовича (ліцензія № 250370 від 04.03.02р.).

Дочірне підприємство «Томак-Оренда» зареєстроване Подільською районною державною адміністрацією м. Києва № 02255 від 07.02.2000р. за адресою: 04080 м. Київ, вул. Вікентія Хвойки 15/15, індефікаційний № 30757310 - ліквідується з 2 червня.

Претензії приймаються на протязі 2-х місяців по тел. (044) 417-60-24.

Господарським судом Хмельницької області (29000, м. Хмельницький, майдан Незалежності, 1) ухвалою від 23.05.2003 р. порушена справа № 15/108-Б про банкрутство боржника- малого колективного виробничо-комерційного підприємства «Зоря» с. Коржівка Старокостянтинівського району Хмельницької області, р/р № 260030127600 в АБ «Брокбізнесбанк» м. Київ, МФО 300249, № 2600700041901 в Житомирській філії «Укрінбанк», МФО 315584, код 21328199. Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Білика Володимира Анатолійовича (м. Старокостянтинів, вул. Попова, 15, кв. 63, ліцензія № 487801 серія АА від 07.05.2003 р.). Всі заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом 30 днів з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Черкаської області (18000, м. Черкаси, бульвар Шевченка, 307) порушив справу про банкрутство №08/869 про визнання банкрутом колективного підприємства по ремонту та будівництву «Рембуд» (20330, Черкаська область, Уманський район, с. Ладижинка) код ЄДРПОУ 25208078 р/р 26006351195001 в філії Черкаського ГРУ ЗАТ КБ «Приватбанк» МФО 354347. Введено процедуру розпорядження майном та призначено розпорядником майна ліцензованого арбітражного керуючого Гордієнка Віктора Васильовича, адреса: м. Черкаси, вул. Пилипенка, 9, кв. 26, тел. 63-99-39.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом тридцятиденного терміну з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Харківської області (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром 8 під.) постановою від 3 червня 2003 року по справі № Б-4712/2-24 визнано ВАТ «Укренерготеплоізоляція» зареєстроване розпорядженням Червонозаводського райвиконкому м. Харкова № 553 від 26.07.1994 р. реєстраційний № 948, статут перереєстрований у новій редакції 23.02.1999р., реєстраційний № 04058864Ю0010193, за адресою: 61010, м. Харків, вул. Текстильна, 82, код ЄДРПОУ 00110243, банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура. Ліквідатором призначено Голубія Ігора Євгеновича, ліцензія № 250107 від 26.11.2001 р., адреса: м. Київ, 04060, вул. Олени Теліги, 25 Б, кв. 24. Претензії кредиторів приймаються на протязі одного місяця з дня публікації оголошення.

ДАЛІ БУДЕ

Школяр б'є рекорди

Зіньківський школяр Володимир Леонов у присутності школярів, викладачів і гостей спортивного свята за три години 32 хвилини виконав вправу на перекладині «підйом переворотом в упор» 1013 раз, тим самим перевершив попереднє досягнення на десять разів. Це засвідчено відповідним протоколом і занесено до списку рекордів школи. Про це навіть повідомила районна газета, але сенсація світового масштабу тривалий час так і залишалася подією місцевого значення...

За містечковою версією, «історія питання» така. Років зо два тому син місцевого священика одинадцятикласник Василь Бабич встановив абсолютний рекорд школи — 102 підйоми переворотом, і всі вважали, що досягнення протримається довго. А ще в школі пишалися земляком Олександром Кулінічем, який свого часу на флотській службі виконав цю вправу 300 разів! Та, покопирсавшись у літературі, дізналися, що офіційним рекордсменом Книги рекордів Гіннесса є росіянин Борис Греднєв, який ще у 1991 році за 2 години 43 хвилини здійснив підйом переворотом 802 рази. Рекорд протримався десять років, доки в 2001 році всеукраїнські газети повідомили, що курсант Одеського інституту сухопутних військ Михайло Доцяк за 4 години 59 хвилин «перевернувся» на турніку 1003 рази!..

Фізично розвинутий, досить амбітний і впертий Володимир Леонов спершу хотів побити рекорд свого друга, який підтягнувся 50 разів. Це було два роки тому. Встановили з батьком на подвір'ї турнік, і син став тренуватися. Сподобалося. Спочатку виконав вправу 15 разів, наступного дня — 20, потім більше — додавав з кожним днем. Як дійшов до 400, то повірив, що зможе показати високий результат. І став тренуватися по 3—4 години поспіль. Батьки навіть злякалися, просили зупинитися, бо вважали, що це небезпечно. Та Володя вже загорівся...

Фото Анатолія САВЧЕНКА.

Директор НВК №1 Зінькова Олександр Путря, дізнавшись про наміри свого одинадцятикласника, не дуже й повірив, що хлопець так добре підготовлений. Та, побувавши на тренуванні, вирішив — треба серйозно підготуватися. Розробили спеціальні умови, де визначили, скільки можна відпочивати на поперечині, що вважати закінченням вправи тощо.

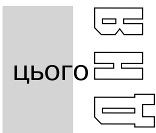
— Перед рекордом я трохи хвилювався. Та коли вхопився за перекладину, все минуло. Щоб не натирати руки, вирішив одягти рукавички, такі, знаєте, як для роботи на городі. Припас їх дві пари. Десь після 600-го перевороту відчув, що на долонях з'явилися дірки. Тоді повис на животі й змінив рукавички, це був найдовший перепочинок, бо, за правилами, я не мав права опускатися на землю. Далі все виконував автоматично... Зупинився, коли хлопці стали кричати «Годі!». Мабуть, їм уже набридло. Я запитав, скільки разів зробив? Сказали, що 1013, і я вирішив зупинитися. Але наостанок зробив підйом силою. Коли став на мат, підкосилися ноги. Хвилин 20 лежав на спині й тільки тоді зрозумів, як я втомився. Але потім усе було нормально. Навіть пішки додому дійшов...

Спершу сенсації «не надали особливого значення» навіть в обласному спортивному відомстві. Та після розкрутки у пресі Володя Леонов став знаменитістю, чому сам герой немало подивований. Як, власне, і шкільне керівництво. Директор і його дружина Галина (учитель фізкультури) — палкі пропагандисти спорту, вважають, що саме достойне викладання в школі фізичного виховання стало поштовхом до встановлення світового рекорду. А загалом у школі є багато спортивних учнів і перемог, якими пишаються в районі та області. До речі, донька Путрів Олена — майстер спорту, чемпіонка країни, член національної збірної країни з гандболу... Тепер подружжя всю душу вкладають у своїх вихованців....

Нині Володимир Леонов переймається більше випускними іспитами і вступом до вузу, а не своєю присутністю в Книзі рекордів Гіннесса. «А якщо це комусь потрібно, то я можу перевернутися і більше разів. Ось тільки хай попередять хоча б за місяць перед тим, як комісія приїде. Бо до цього треба готуватися...», — сказав на прощання.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

На знімку: однокласниці Марина Івер та Лариса Калініченко вітають Володю з перемогою.



19 ЧЕРВНЯ

■ 1913 р. Народився Михайло Ганусяк, громадський діяч української діаспори у США.

■ 1920 р. У Радянській державі створено Надзвичайну комісію з ліквідації неписьменності.

■ 1924 р. Народився білоруський письменник Василь Биков («Обеліск», «Дожити до світанку», «Знак біди» тощо).

■ 1925 р. У Києві відкрилася перша в світі виставка з вивчення світових просторів.

■ 1992 р. Спалах воєнного конфлікту у Придністров'ї в Молдавії.

Райрада обирає чистих і красивих

По 65 гривень винагороди отримали власники приватних будинків у Суворовському районі Херсона. Відтепер напис на фасаді сповіщатиме перехожих, що це — «Краща садиба» на всій вулиці.

Уперше в обласному центрі Суворовський райвиконком, підбивши підсумки традиційного конкурсу «на чистоту», вручив охайним господарям, крім офіційної паперової «Подяки», ще й грошову винагороду.

Серед 22 кварталів приватного сектору «кращих» садиб було 30.

У номінації, зазначив голова Суворовської районної ради Іван Лопушинський, враховували кілька показників: загальний вигляд, упорядкованість прилеглої території, наявність аншлагу — таблички з назвою вулиці та номером будинку, а також вчасність розрахунків за комунальні послуги. Багатьох хазяїв, у яких набирався необхідний критерій, підвела... любов до будівництва — ледве не біля кожного двору «невпорядковані» пісок, глина, цегла.

Кращими визнано і дві вулиці в мікрорайонах приватної забудови. Їх мешканців також заохотили матеріально — по 65 гривень (напевне, на колективне пиво) вручили квартальним. До речі, ці громадські активісти, теж вперше і лише в Суворовському районі, отримали, нарешті, офіційну підтримку. 50 гривень «зарплати» і 30 — на телефонний зв'язок головам квартальних комітетів рішенням сесії депутати районної ради «забили» в бюджеті, передавши згідно із законом про місцеве самоврядування їм частину повноважень.

Алла БРУСИЛОВА.
Херсонська область.

АКТУАЛЬНО

Ревізори просіватимуть пісок. Торгівлю зведено нанівець

Незвичний вигляд мають сьогодні полиці багатьох донецьких магазинів. Асортимент продукції в лікеро-горілчаних відділах викликає спогади про часи всенародної боротьби із зеленим змієм. Спорожніли міські ринки, а деякі торговельні точки вивісили таблички «Переоблік» або «Ремонт». Примітно, що замазані вікна навіть у бутиках, які ще недавно милували розкішним інтер'єром око заможного покупця. Так у Донецькій області зустрічають «десант» ревізорів із Києва — фахівців Державної та регіональних податкових адміністрацій.

Понад півтори сотні перевіряльників розпочали свою роботу 12 червня. За офіційною інформацією, ДПА України прагне надати допомогу податковим органам на місцях у забезпеченні вчасного і повного надходження платежів до бюджету, розширення бази оподаткування і вилучення коштів із «тіньового» обігу. За два тижні до початку перевірки на засіданні колегії обласної держадміністрації голова ДПА в Донецькій області Олександр Папаїка повідомив, що область «відпрацьовуватиметься у повному порядку». «Практично всіх дістануть», — пообіцяв керівник податкової. Він закликав підприємців «нормально порахувати свої доходи, заплатити податки першої декади — і всі питання буде знято».

Однак значна частина підприємців згорнула діяльність і вирішила перечекати хвилю перевірок. Київські податківці працюватимуть до 21 червня. А тим часом до донецького корпункту «Голосу України» телефонують знічені городяни, які скаржаться, що в окремих районах стало проблемою купити хліб або, наприклад, ... пісок. Не золотий — звичайний.

Ліна КУЩ.

ФЕСТИВАЛІ

Свято натхнення

Всеукраїнський мистецький фестиваль «Зоряний вітер», організовано п'ять років тому волонтерами Пласту — національної скаутської організації України. Камерне свято творчості, яким воно було спочатку, згодом переросло у феєричне мистецьке дійство. Мета фестивалю — заохочувати талановиту молодь, сприяти її творчому зростанню.

«Зоряний вітер» — назва не випадкова: тут спалахують нові великі й маленькі, аматорські й професійні зірочки сучасного українського мистецтва з усіх куточків України. Серед них: вишгородський муніципальний хор «Коралі», знані київські барди Дмитро Гуцало, Володимир Скоробський, Олександр Лінчевський, надія української опери Максим Вишкварок з Полтави, рівненська співачка Анна Топольська.

Конкурсанти оцінювалися в дитячій і дорослій вікових категоріях за сімома номінаціями. Учасники представляли свою майстерність у віршах та прозі, авторській пісні та співаній поезії, українській народній пісні, сучасній, класичній музиці, театральних мініатюрах, хореографічних композиціях, образотворчому і прикладному мистецтві.



Фото Богдана ЯЦИШИНА.

Цього року учасниками «Зоряного вітру» у Рівному стали понад 250 конкурсантів з усіх регіонів України. «Зоряний вітер» промайнув у атмосфері свята і дружнього спілкування. Аби наступного року кожен отримав натхнення творити далі, щоб знову спалахували зірки.

Богдан ЯЦУН.

На знімку: учасниця конкурсу полтавчанка Орися Шептун.

ВІТЧИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

Одягнули Леніна, а тепер ще й Буша

Свого часу працівники Дунаєвецької суконної фабрики вирішили зробити подарунок вождю пролетаріату: 1923 року вислали Володимиру Іллічу та Надії Костянтинівні відрізи тканини місцевого виробництва на костюм та сукню.

Відтоді фабрика переживала різні часи, пройшла через важку кризу і простої. І ось завдяки чернігівським інвесторам підприємство вийшло на світові ринки. Мільйон метрів тканин замовили американські швейники. Із чорної та червоної дунаєвецької вовни справлятимуть елегантні костюми. Не виключено, що й сам Дж. Буш разом із дружиною отримають в дарунок відрізи від українських сукнарів.

До того ж до Франції відправлено партію дунаєвецьких ковдр.

Ірина КОЗАК.
Хмельницький.

Голос України
ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Передплата на газету «Голос України» **(on-line)** за адресою: **www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua**

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України» Зам. 0311109. **1 2 3 4 5 6 7 8 9 0**

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Internet: http://uamedia.visti.net/golos